သိစပ်မြင်နှုံ

Independent Journal of Burmese Scholarship

ISSN 2518-5195

သိစပ်မြင်နှံ့
Independent Journal of Burmese Scholarship

Volume 1 Number 1
August 2016

Yangon, Myanmar

Published by

Pansodan Books
© 2016 Pansodan Books

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

The Independent Journal of Burmese Scholarship သိစပ်မြင်နှံ့ is a new, open access, digital journal of humanities and social sciences. It aims at fostering the development of vigorous, critical and independent research of the highest quality on Burma by scholars both in Burma and abroad. The editors are inspired by the example of the *Journal of the Burma Research Society*, disbanded in the late 1970s, and by the current need for a broad, eclectic forum for new scholarship on Burma. The editors particularly encourage submissions in any one of the languages of Burma. Submissions are also welcomed in any major language of world scholarship. The *Journal* will be published in Burmese, English or (when feasible) one of the minority written languages of Burma, with a full text or summary translations in a second language.

The editors hope to promote scholarly excellence by a system of peer review, editorial advice, mentoring, and by supplying authors with digital copies of related research not easily otherwise available to them. We envision publishing bi-annually, often on particular themes selected by the editors and announced in advance.

We encourage submissions by young scholars and aspiring amateurs as well as established academics. All authors' work will be held in the strictest confidence by the editors and their identities will be protected under a pen name if they so wish. We hope that the *Journal of Burmese Scholarship* will help both create and display the fruits of a growing, independent, and assertive scholarly community.

We would like to thank the donor organizations that have made this project possible: Yale University, The Open Society Institute, Burma Project, The Henry Luce Foundation. In addition, we would like to thank Kwena Chokoe for the layout and design, Ye Hein Aung for translation, and Nance Cunningham and Aung Soe Min of Pansodan Books for publishing this work.

Advisory board:

Aung Soe Min
Bo Bo Lasin
Michael Charney
Nance Cunningham
Min Zin
Naw May Oo (Mutraw)
Saw Tun
James Scott
Soe Myint Aung
Tharaphi Than
Ardeth Thawnghmung
Ma Thida
Tun Myint
Alicia Turner
Zali Win

Issue Editor:

Ardeth Thawnghmung

Managing Editor:

Alicia Turner

Table of Contents

Introduction to the New Journal — i
James Scott (ဦးရွှေရိုး)

Introduction to the Special Issue on Poverty — ix
Ardeth Thawnghmung

Small Scale Fishermen in Rakhine State — 1
Saw Eh Htoo

Poverty and Migration from Burma:
Within and Without Midi Z's Films — 35
Wen-Chin Chang

ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း — 87
ရဲဟိန်းအောင်

"Fragmented Sovereignty" over Property Institutions:
Developmental Impacts on the Chin Hill Communities — 125
SiuSue Mark

Poverty and Health in Contemporary Burma — 163
Dr. Ne Lynn Zaw
Mollie Pepper

On the Frontier of Urbanization:
Informal Settlements in Yangon, Myanmar — 187
Eben I. Forbes

Introduction to a New Academic Journal in Burma

James Scott (ဦးရွှေရိုး)

It is with great pride that we present this, the first issue, of the *Journal of Burmese Scholarship* (*Thi saq myin hnan* သိစပ်မြင်နှံ့) to public intellectuals and scholars of Burma. We hope, with this and the issues to come, to make a significant contribution to the many admirable efforts now underway in Myanmar to create a vibrant, daring, and critical public sphere of the highest standards.

The formula that we begin with is designed to foster a long-lasting intellectual community and civil debate around critical themes of central concern to Myanmar's public life and future development. Each issue of the *Journal* is the culmination of one or more thematic workshops bringing together scholars, journalists, novelists, poets, scientists, and public intellectuals who have had something original and important to say on the topic. At a workshop, these participants present their work to one another, absorb what the other participants have to say through discussion and debate and then revise their own work accordingly. The result, in Burmese and in English, is then edited and published, both digitally and physically. It is especially fitting, then, that our first thematic issue is devoted to poverty in Myanmar, its sources, its extent and,

above all, the lived experience of poverty among ordinary citizens.

It is our intention to let the light come in from any and all intellectual windows: the arts, fiction, verse, lyrics, social science, economics, anthropology, history, memoirs. Our premise is that no discipline or specialty has a monopoly on truth or insight, and that the more carefully crafted perspectives we can accommodate the more light we will shed.

Among the other themes/workshops either underway or contemplated are:

1. Intellectuals, Technocrats and Rulers
2. Military Memoirs and Burmese History
3. Popular History from Below and Marginality
4. The Development of Burmese Arts and Letters 1930-2010
5. Student Activism: Aspirations, Representation and Prospects from Colonialism to the "Opening."
6. Federalism, Ethnic Identity, and Nationalism
7. History of Prisons and Prison Literature from the Colonial Period to Today.

In some respects we see ourselves as reviving, under a new name, the precious tradition of the *Journal of the Burma Research Society*, founded in 1910 and abolished in 1979 by the military regime. For the better part of a century, that journal was an open forum for scholars, professional and amateur, Burmese and non-Burmese, historians, social scientists, literary critiques, archeologists and we value the opportunity to recreate, for a new era, the open bazaar of quality work that its journal represented. The idea for such a journal arose in October 2011 at a meeting of seven Burmese scholars in the diaspora and three Western scholars of Burma, before the "opening." Once it became clear that political conditions might allow us to operate in Myanmar with open participation, we

added six members to the organizing committee and now plan to publish a physical journal based in Yangon.

We have all observed, first-hand, the tremendous intellectual energy and organizational initiatives (little societies, discussion groups, NGOs, charities, etc.) that have burst into the open over the past several years. We hope that out small initiative will contribute in a small way to this hopeful and energetic public culture.

Introduction to a New Academic Journal in Burma

သုတေသနဂျာနယ်သစ် နိဒါန်းစကား

ဦးရွှေရိုး (James Scott)

The *Journal of Burmese Scholarship* (သိစပ်မြင်နှံ့) ၏ ပထမဆုံးစာစောင်ကို တတ်သိပညာရှင်များနှင့် မြန်မာ့အရေး လေ့လာသူများ၏ လက်ဝယ်သို့ အရောက် ပို့ဆောင် ပေးနိုင်သည့်အတွက် ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ အနေဖြင့် ဤ ဂျာနယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တက်ကြွထက်သန်သောဝေဖန်ပိုင်းခြားသုံးသပ်ဆွေးနွေးမှုများထွန်းကားသော လူ့အသိုင်းအဝိုင်း တစ်ခု ပေါ်ပေါက် လာစေရေး အတွက် များစွာအထောက်အကူ ပြုလိမ့်မည်ဟုယုံကြည်ပါသည်။

ဤဂျာနယ်တွင် ကျွန်တော်တို့ အသုံးပြုထားသည့်ချဉ်းကပ်မှုများမှာ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အရေးပါသည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် အသိဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဖန်ဆွေးနွေးနှီးနှောဖလှယ်မှု ရှိသည့် အသိပညာ ရပ်ဝန်းတစ်ခုကို ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင် တည်ဆောက်ရေးပင် ဖြစ်သည်။ ဤဂျာနယ်၏ စာစောင်တစ်ခုချင်းစီသည် အကြောင်းအရာခေါင်းစဉ် တစ်ခုချင်းစီကို အခြေခံ၍ ကျင်းပပြုလုပ်သောအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပါဝင်ပြီး စာတမ်းများ ရေးသား ဖတ်ကြား တင်သွင်း၍ သော်လည်းကောင်း ဝေဖန် အကြံပြုထောက်ပြဆွေးနွေးခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ကြသော သတင်းစာဆရာများ၊ ဝတ္ထုရေးဆရာများ၊ ကဗျာဆရာများ၊ သိပ္ပံပညာ

ရှင်များ၊ လူထုအသိပညာရှင်များတို့၏ အသိပညာဆိုင်ရာ ထည့်ဝင်မှုများ ပင်ဖြစ်ပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများတွင် အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ်များမှ မိမိတို့၏ သုတေသနရလဒ်များကိုစာတမ်းဖတ်ကြားခြင်း၊ အခြားစာတမ်းရှင်များ၏ စာတမ်းများကိုနားထောင်ပြီး ပါဝင်ဆွေးနွေး ပေးခြင်းတို့ဖြင့်အတူတကွကြွစွာ ပါဝင်လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤဆွေးနွေး ပွဲတို့၏ရလဒ်အဖြစ်၊ ဖတ်ကြားတင်သွင်းဆွေးနွေးခဲ့သော စာတမ်းများကို မြန်မာ ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ် ဘာသာတို့ဖြင့် စုစည်း တည်းဖြတ် တင်ဆက် ခြင်းသည် ဤ ဂျာနယ်၏ အဓိက လုပ်ငန်းစဉ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေနှင့် ဆီလျော်စွာပင် ဂျာနယ်၏ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ပတ်သက်၍ လေ့လာ သုံးသပ် တင်ပြထားသော စာ တမ်းများ ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့၏ ရည်ရွယ်ရင်းမှာသက်ဆိုင်ရာသုတေသနခေါင်းစဉ် တစ်ခုချင်းစီနှင့်ပတ်သက်၍ အနုပညာဆိုင်ရာ၊ ရသစာပေဆိုင်ရာ၊ လူမှု သိပ္ပံဆိုင်ရာ၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ၊ မနုဿဗေဒဆိုင်ရာ၊ သမိုင်းဆိုင်ရာ၊ ဘဝမှတ်တမ်းများဆိုင်ရာ နယ်ပယ်အစုံ ရှုထောင့် အစုံတို့မှ သုံးသပ် တင်ပြလာသော အမြင်များကို စုစည်းဖော်ပြရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ စုစည်း ဖော်ပြရာတွင် ဘာသာရပ် တစ်ခု ရှုထောင့် တစ်ခုတည်းကိုသာ ဖောင်းပေးခြင်းထက်စုံလင်မျှတသောရှုမြင်ချက်များကိုအရောင်အသွေး စုံစုံလင်လင်ဖြင့် တင်ပြလိုပါသည်။

ဤ ဂျာနယ်မှ ကနဦး ရွေးချယ်ထားသော သုတေသန ခေါင်းစဉ်များမှာ -

၁။ အသိပညာရှင်အတတ်ပညာရှင်များ၊ ပညာတတ်သူနှင့် အုပ်ချုပ်သူများ

၂။ စစ်ဖက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဘဝမှတ်တမ်းများနှင့် မြန်မာ့သမိုင်း

၃။ အောက်ခြေနင်းပြားလူတန်းစားများနှင့် ပင်မရေစီး သမိုင်းကြောင်းမှ ဖယ်ကျဉ်ခံရသူများ၏ သမိုင်း

၄။ ၁၉၃၀မှ ၂၀၁၀အထိ မြန်မာစာပေနှင့် အနုပညာ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာမှု

၅။ ကိုလိုနီခေတ်မှသည် မြန်မာ့နွေဦးခေတ်အထိ ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှု၏ စေ့ဆော်မှုများနှင့် ပြည်သူ့ဘဝအခြေအနေကိုကိုယ်စားပြုမှုများ

၆။ ဖက်ဒရယ်ဝါဒ၊ တိုင်းရင်းသားသရုပ်လက္ခဏာနှင့် အမျိုးသားရေးဝါဒ

၇။ ကိုလိုနီခေတ်မှ မျက်မှောက်ခေတ်အထိ အကျဉ်းထောင်များနှင့် အကျဉ်းထောင်အခြေပြု စာပေများ

တစ်နည်းဆိုရပါလျှင် ကျွန်တော်တို့ဂျာနယ်သည် ၁၉၁၀ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ပြီး ၁၉၇၉ခုနှစ်တွင်စစ်အာဏာရှင်အစိုးရ၏ဖျက်သိမ်းခြင်းကို ခံခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်းဂျာနယ်၏နေရာတွင် အစားထိုး ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ရည်သန်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း ဂျာနယ်သည် ၂၀ရာစု ကာလ နှစ်အတော်များများတွင် သုတေသီများ၊ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ အပျော်တမ်းသုတေသီများ၊ ဒေသခံမြန်မာတိုင်းရင်း သားများနှင့် ဒေသခံ မဟုတ်သူများ၊ သမိုင်း ပညာရှင်များ၊ လူမှုသိပ္ပံ ပညာရှင်များ၊ စာပေ ဝေဖန်ရေး ပညာရှင်များ၊ ရှေးဟောင်းသုတေသန ပညာရှင်များ၏အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာဆုံချက်ဖြစ်ခဲ့ပြီး ထိုးအသိပညာ

ရွှေခေတ်ကို ပြန်လည် ထွန်းပလာစေရန်ကျွန်တော်တို့ ဂျာနယ်က နိုင်ငံ တကာ အရည်အသွေးမီ သုတေသန စာတမ်းများဖြင့် ပါဝင်ဖြည့်ဆည်း လိုပါသည်။ ဤဂျာနယ်ကို ထုတ်ဝေရန် စိတ်ကူးရခဲ့သည်မှာ ၂၀၁၁ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ့နွေဦးဟု ခေါ်ဆိုသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအရှိန်အဟုန်ဖြင့် မစတင်မီတွင် ပြည်ပရောက် မြန်မာသုတေသီ ၇ ဦးနှင့် မြန်မာ့အရေးလေ့လာသူ အနောက်တိုင်းသုတေသီ သုံးဦးတို့ တွေ့ဆုံကြရာမှ အစပြုခဲ့ပါသည်။ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာသောနိုင်ငံရေးအခြေအနေများအရ ကျွန်တော် တို့ဂျာနယ်၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေစိုက် ရန် အခြေအနေပေးလာသောအခါ အဖွဲ့ဝင် ၆ ဦးကို ထပ်မံ ဖိတ်ခေါ်ပြီး ရန်ကုန်မြို့တွင် အခြေစိုက်၍ ဂျာနယ် ထုတ်ဝေရေး လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ရန် စိုင်းပြင်းခဲ့ကြပါသည်။

ပြည်တွင်း အခြေစိုက် NGO များ၊ ကုသိုလ်ဖြစ် အဖွဲ့အစည်းများ၊ စကားဝိုင်းများ၊ လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့များတို့၏ တက်ကြွထက်သန်သော အသိပညာဆိုင်ရာနှင့် အသင်းအဖွဲ့ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများကို မျက်ဝါးထင်ထင် ရှုမြင်ခွင့်ရခဲ့ပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ မျှော်လင့်ချက် ရောင် ခြည်များ သန်းလာချိန်တွင် ကျွန်တော်တို့ဂျာနယ်၏ အနည်းငယ်မျှသော အသိပညာဆိုင်ရာပါဝင်မှုသည် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အနာဂတ် အတွက် အကျိုးကျေးဇူးတစ်စုံတစ်ရာ သက်ရောက်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်နေပါသည်။

Introduction to the Special Issue on Poverty

Ardeth Thawnghmung

Poverty is a dominant feature of Myanmar, which was ranked 132nd out of 169 countries in the United Nation's Development Programme (UNDP)'s Human Development Report in 2010. The yearly per capita income of the average citizen is roughly $1,144 USD.[1] Accurate data on poverty is not available, but the latest survey conducted by the UNDP in collaboration with the Myanmar government estimated that 26.3 percent of Burmese are living under the poverty line.[2] A new poverty metric, revised by the World Bank in 2014, found that there are more poor people, and almost certainly more at the extreme end of the scale, in Myanmar than its previous estimate had found.[3] In addition, it found that many more Burmese are living close to the poverty line and are at

---

[1]"Myanmar," UNData, http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=MYANMAR, (accessed September 1, 2011). Various organizations provide slightly different data on the social and economic situation in Myanmar for a variety of reasons: differing methodological guidelines; bureaucratic deficiencies; an inadequate government presence in areas controlled by one of the various armed groups; residents' reluctance to cooperate with state authorities; official restrictions on conducting research in Burma; and residents' distrust of outsiders.

[2]IHLCA Technical Unit, "Integrated Household Living Conditions Survey in Myanmar 2009-2010: Poverty Profile Report," Yangon: United Nations Development Program Myanmar, 2010, 12.
http://www.mm.undp.org/ihlca/01_Poverty_Profile/PDFs/03percent20Povertypercent20Profile_Povertypercent20andpercent20Inequality.pdf (accessed July 20, 2013).

risk of falling into poverty.

The majority of Myanmar's population, an estimated 66 percent, is rural and depends on small-scale farming and fishing for subsistence and income.[4] Half of the country's agricultural production, in terms of total crop area, consists of rice paddies cultivated by small farmers who are deeply in debt. Poverty is entrenched in rural Burma, where infrastructure is spotty or nonexistent, credit and agricultural inputs are scarce, financial returns are low, and crop yields are periodically ravaged by extreme weather events.[5] Many of those who live in urban areas also have limited access to food, clean water, electricity, and opportunities to pursue their livelihoods.

The opening of the country to limited foreign investment since 1990 has resulted in greater economic inequality in a nation that was characterized by a relatively egalitarian distribution of material living standards not so long ago.[6] According to a marketing survey conducted in 2010, the proportion of the population corresponding to upper, upper middle, middle, lower middle, and lower class categories are, respectively: 1.5 percent, 11 percent, 20.2 percent, 25.1 percent, and 41.5

[3]In 2014, the World Bank reset its poverty line for the country based on a more comprehensive measure. The new poverty line, 440,345 Kyat/adult equivalent/year, exceeds the IHLCA 2009-2010 figure of 376,151 Kyat/adult equivalent/year. The World Bank , "Poverty in Myanmar: Revisiting the 2009/10 IHLCA," Yangon: 2014.

[4]The World Bank, 2013, http://data.worldbank.org/indicator/SP.RUR.TOTL.ZS (accessed July 7, 2014).

[5]U Htin Aung Shein and U Kyaw Myint, "Supply Chain Development in Myanmar (Second Draft)," Manila: Asian Development Bank Institute, February 18, 2012.

[6]For instance, in 1982 David Steinberg argued that Burma's "overall income distribution, although not equitable in any absolute sense, is better than any of the non-communist states of the region." "Economic growth with equity? The Burmese experience," *Journal of Contemporary Southeast Asia*, 4, No. 2 (Sept 1982), 142.

percent.[7] The World Bank's revised poverty guidelines indicate that inequality is much higher in urban than rural areas. The World Bank also found that a surprising number of poor people are living in urban areas, particularly in and around Yangon, which has a high cost of living and attracts large numbers of migrants and informal workers looking for new opportunities.[8]

In 2011 President Thein Sein publicly acknowledged the poverty problem and announced a series of anti-poverty initiatives. These include providing low-interest agricultural loans, building infrastructure, and allowing international governmental and non-governmental organizations to provide humanitarian assistance, technical know-how, and scarce farming equipment. The plan also involved setting up committees to investigate land grabbing from farmers, and offering a variety of channels through which the nation's poor can air their grievances.

Despite these measures, poverty has continued to pose a serious challenge to Myanmar's transition to democracy. Most of the nation's formal and informal investment goes into extractive industries (gas, oil, and hydroelectric power). In 2012, the total amount of investment earmarked for agriculture, livestock, and fishing enterprises (the sectors which employ most of the country's workers) amounted to only 1.23 percent of total investments in Burma.[9] Meanwhile, the raising of restrictions on open political activity has lifted the lid on frustrations and tensions that have accumulated during

[7]Demographic Profile, Consumex' 2010.

[8]The World Bank characterizes these individuals as the "transition" poor: people with limited education and job skills who are employed as low-skilled and informal workers in towns and cities where high-paying jobs are in short supply and the cost of living is high.

[9]Aung Nang Oo, "Investment Policy Reform in Myanmar," United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP), 2013. http://www.slideshare.net/CarlyAvery/investment-policyreformmyanmar (accessed January 9, 2015).

decades of authoritarian rule. The result has been an outpouring of communal violence, a rise in land disputes, and a proliferation of protests and strikes for more rights, better wages, and improved living conditions. A common feature of these accelerating socioeconomic changes is that when they spark upheavals or violent incidents, it is the poor who are most likely to be negatively impacted because they are less able to protect themselves from physical injury, losing a loved one, or having their property seized or destroyed. Moreover, poor people have fewer resources to help them recover from such losses.

Armies of experts and academics have offered multiple reasons to explain why countries and people are poor.[10] Many highlight structural conditions such as unfavorable political environments (e.g., civil war and communal violence) that prevent citizens from making a living, or official policies and practices and weak state institutional capacities that exploit the poor, fail to provide basic necessities and services (food, healthcare, education) and personal protection, and perpetuate inequality. Others highlight specific factors such as a lack of infrastructure (roads, bridges, electricity, water, low-interest agricultural loans, markets), climate change, and environmental degradation as the root causes of poverty. The finger has also been pointed at family illness and the coping strategies adopted by the poor. However, despite a wealth of statistics documenting poverty and deprivation, we know little about the lived experience or "texture" of poverty among the

[10]Most recent works include Banerjee, Abhijit and Esther Duflo, *Poor Economics: A Radical Rethinking of the Way to Fight Global Poverty*, New York: Public Affairs, 2011; Daryl Collins, Jonathan Morduch, Stuart Rutherford & Orlanda Ruthven, *Portfolios of the Poor: How the World's Poor Live on $2 a Day*, New Jersey: Princeton, 2009; Dean Karlan and Jacob Appel, *More Than Good Intensions: How a New Economics is Helping to Solve Global Poverty*, London: Dutton, 2011.

majority Burmans, let alone the Kayin, Kachin, Mon, Shan, Lisu, Pao and so on.

The essays collected in this inaugural issue offer illustrations of the lived experiences of poor people in urban and rural areas across Burma's diverse geography—landscapes that range from coastal wetlands to the mountainous periphery and dry interior. The collection of essays in this volume is the outcome of a workshop held at the Central Hotel in Yangon between August 22nd and 24th, 2014. The workshop brought together scholars, educators, medical doctors, humanitarian activists, and staff from non-profit organizations, who gave presentations on poverty from multi-disciplinary perspectives. It was also attended by representatives of political parties, staff from international organizations, and farmers who offered their views and participated in the discussion. The topics presented and discussed included the impact of limited political reform on the poor under the country's quasi-civilian government of 2011-2015; the causes and consequences of poverty in Myanmar; an assessment of anti-poverty programs run by local NGOs; the healthcare behavior of poor residents in Mon State; and the activities of rubber tappers in Mon State, small-scale fishermen in Rakhine State, bus conductors in Yangon, and the urban poor in Myanmar's satellite towns, as these various groups all strive to make ends meet. A majority of the presenters were Myanmar citizens who were working as researchers or humanitarian activists on poverty issues at the grassroots level. However, not all of the presentations delivered at the workshop are included in this issue. Two-thirds of the presenters were unable to submit their papers for anonymous review due either to a lack of time or resources, or to adequate supervision to enable them to continue their research and present their findings in academic papers.

In this first issue of the *Journal*, we offer a glimpse into how ordinary Burmese cope with poverty in their daily lives. Saw Eh

Htoo's article sheds light on how small-scale fishermen in Rakhine State manage in an environment characterized by increasingly scarce resources and uncertain weather conditions, while Dr. Ne Lynn Zaw and Mollie Pepper report on the healthcare behavior of the poor in Mon State through the first author's first-hand experience as a medical doctor in the region. Using non-participating observation techniques and interviews, Ye Hein Aung has uncovered some little-known facts about the lives and daily activities of bus fare collectors, described as the "most detested" (by passengers) and the "lowest stratum of the population in Myanmar." SuiSue Mark's article highlights concerns over the impact of institutions relating to the market economy and private property on customary land-use practices in Chin State, the poorest area of Myanmar, while Eben Forbes identifies the push and pull factors that draw rural residents to urban areas and compares living conditions for poor residents in the inner city and peri-urban areas. Wen-Chin Chang's article's demonstrates the possibility of overcoming poverty even in the most adverse situations through the story of Midi Z (aka Chao Te-Yin), who left Myanmar at 16 in search of a better education and a brighter future in Taiwan and later become a prominent movie director in that country. She demonstrates how Midi Z's migration and experience of living abroad has influenced the way that he portrays migrants and poverty in his films about Burma.

While the papers published in this issue attempt to cover a wide range of issues and regions, they are neither complete nor comprehensive in their scope. There are many other subjects that are worthy of consideration and research—such as poverty in conflict areas and war zones; the relationship between food, education, and drug addiction, on the one hand, and poverty on the other; or why anti-poverty programs carried out by government and non-government organizations fail or

succeed. This issue also fails to consider the ways in which the poor cope psychologically through a resort to supernatural forces, religion, and astrology, or politically in their dealings with the authorities. Despite these omissions, we hope that the articles in this issue shed light on some key topics in the wider study of poverty and will generate interest, critical discussion, and further research on a very timely and important subject that has thus far received very little attention from the policy and academic communities in Myanmar.

Introduction to the Special Issue on Poverty

ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုအကြောင်း အထူးထုတ်စာစောင် မိတ်ဆက်

Ardeth Thawnghmung

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီအစဉ် (UNDP)၏ လူသားဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု အစီရင်ခံစာ(၂၀၁၀ခုနှစ်)၌ နိုင်ငံပေါင်း (၁၆၉)နိုင်ငံအနက် အဆင့် (၁၃၂) သာ ရခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည် အဓိက စရိုက်လက္ခဏာ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သာမန်နိုင်ငံသားတစ် ယောက်၏ နှစ်စဉ် ဝင်ငွေသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၁၄၄ခန့်သာရှိ သည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ တိကျမှန်ကန်သော သတင်း အချက်အလက်များကို အလွယ်တကူ မရရှိနိုင်သော်လည်း UNDP မှ မြန်မာအစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းကောက်ယူခဲ့သည့် နောက်ဆုံးစစ်တမ်းအရ ၂၆.၃%သော မြန်မာပြည်သူများသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုမျဉ်းအောက် တွင် နေထိုင်နေရကြောင်း ခန့်မှန်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ် မှ အသစ်ပြန်လည် သုံးသပ်ခဲ့သည့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုဆိုင်ရာဇယားအရ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု အဆုံးစွန်တွင် ရောက်နေသော ပြည်သူ လူထုအရေအတွက်မှာ ယခင်ခန့်မှန်းထားသည်ထက် သေချာပေါက် ပိုမို များပြားနေသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ထို့ထက် အရေအတွက် မြောက် မြားစွာသော မြန်မာပြည်သူလူထုသည်လည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုမျဉ်းနှင့် နီးကပ်စွာ နေထိုင်ရှင်သန်လျက်ရှိပြီး ဆင်းရဲတွင်းထဲ ရောက်လုနီးပါး ဖြစ်နေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၆၆%ဟု ခန့်မှန်းထားသော လူဦးရေ အများစုမှာ ကျေးလက်ဒေသတွင် နေထိုင်ကြရပြီး ရှင်သန်နေထိုင်စားသောက်ရန်နှင့် ဝင်ငွေအတွက် လုပ်ကွက်ငယ် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် အသေးစားရေလုပ်ငန်းတို့ကို မှီခိုအားထားကြသည်။ နိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေး ထုတ်လုပ်မှု၏ တစ်ဝက်သည် သီးနှံဇရိယာအနေဖြင့်ကြည့်လျှင် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးမှုဖြစ်၍ စိုက်ပျိုးသော လယ်သမား အများစုမှာ အကြွေးနွံနက်ထဲ ဆုံးဆုံးမြုပ်နေသော သူများဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကျေးလက်ဒေသတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည် နက်ရှိုင်းစွာ အမြစ်တွယ်နေပြီး အခြေခံအဆောက်အအုံသည် ပြောက်တိပြောက်ကျားသို့မဟုတ် လုံးဝ မရှိသည့်အနေအထားတွင် ဖြစ်ကာ အလွန်ရှားပါးသော ချေးငွေနှင့် စိုက်ပျိုးရေးသွင်းအားစုများ၊ ငွေကြေးအမြတ်အစွန်းနိမ့်သကဲ့သို့အချိန် မှန်ဖြစ်ပေါ်နေသော လွန်ကဲပြင်းထန်သည့် ရာသီဥတုများကြောင့် သီးနှံများကိုပျက်စီးနေသည်။ မြို့ပြဒေသတွင် နေထိုင်သူများထဲမှ အများစုသည်လည်း အစားအသောက်၊ သန့်ရှင်းသောရေ၊ လျှပ်စစ်နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများကိုလက်လှမ်းမီရရှိနိုင်မှု အလွန်နည်းပါးသည်။

၁၉၈၉ပြည့်နှစ်ကစ၍ကန့်သတ်ထားသော နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအနည်းငယ်ကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ တံခါးဖွင့်ပေးလိုက်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ နေထိုင်မှုအဆင့်အတန်းများ အတော်အသင့် တန်းတူညီမျှရှိခဲ့သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ကြီးမားသည့် စီးပွားရေး တန်း မတူမညီမျှမှုများဖြစ်လာစေခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၀တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဈေးကွက်မြှင့်တင်ရေးစစ်တမ်းတစ်ခုအရ အထက်တန်းလွှာ၊ အထက်တန်း နီးပါး အလယ်တန်းလွှာ၊ အလယ်တန်းလွှာ၊ အောက်တန်းနီးပါး အလယ်တန်းလွှာနှင့်အောက်တန်းလွှာတို့နှင့် ကိုက်ညီသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေ အချိုးအစားမှာရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ၁.၅%၊ ၁၁%၊ ၂၂%၊ ၂၀.၂%၊ ၂၅.၁%နှင့်

၄၁.၅%ဟူ၍ အသီးသီးရှိကြပေသည်။ ကမ္ဘာဘဏ်၏ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးသားထားသော ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များတွင် တန်း မတူမညီမျှမှုသည် မြို့ပြဒေသမှာ ကျေးလက်ဒေသ ထက်ပို၍ မြင့်မားကြောင်း ညွှန်ပြနေပါသည်။ ထို့အတူပင် မြို့ပြတွင် နေထိုင်သောသူအတော်များများ ဆင်းရဲသားများ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့တွင် အခွင့်အလမ်းသစ်များကို ရှာဖွေနေသော ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများစွာနှင့် ခေါင်းရွက်ဗျပ်ထိုး၊ နေ့စား၊ ပုတ်ပြတ် အလုပ်သမားများ အရေအတွက်သည် များပြားကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

၂၀၁၁ခုနှစ်တွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန်က ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု ပြဿနာကို လူသိရှင်ကြား အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပြီး ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု တိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များကို ကြေညာခဲ့ပါသည်။ ထိုလုပ်ဆောင်ချက်များထဲတွင် အတိုးနှုန်းထားနည်းနည်းဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးချေးငွေများ ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများအားလူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ကူညီပံ့ပိုးမှုများ၊ နည်းပညာ အကူအညီများနှင့် ရှားပါးသည့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးသုံး စက်ပစ္စည်းများ ပံ့ပိုးပေးရန် ခွင့်ပြုခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ ဤစီမံကိန်းတွင် လယ်သမားများထံမှ မြေသိမ်းမှုကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ကော်မတီများ တည်ထောင်ခြင်းနှင့် မြန်မာ့ဆင်းရဲသားများ၏ မကျေနပ်ချက်များကို ဖွင့်ဟ ပြောဆိုတိုင်ကြားနိုင်မည့် လမ်းကြောင်းအဖုံဖုံ ချပေးခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။

ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံကိုဒီမိုကရေစီသို့ အသွင်ကူးပြောင်းရာတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည် ကြီးမားသည့် စိန်ခေါ်မှု ဆက်ဖြစ်နေသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများတို့ထဲမှ အများစုသည် (သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ရေနံနှင့် လျှပ်စစ်ကဲ့သို့သော) တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ရေး

လုပ်ငန်းများအတွက်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင်(နိုင်ငံတွင်း လုပ်သား အင်အား အများဆုံးအား အလုပ်ခန့်ပေးသော ကဏ္ဍများဖြစ်သည့်) စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်း ဆိုင်ရာ ကုမ္ပဏီများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် သတ်မှတ်ထားသည့် ပမာဏသည်မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စုစုပေါင်း ပမာဏ၏ ၁.၂၃% မျှသာ ရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် လွတ်လွတ်လပ်လပ်နိုင်ငံရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ အပေါ် ကန့်သတ်ချက်များကို ဖယ်ရှားပေးလိုက်ခြင်းကြောင့် ဆယ်စု နှစ်ပေါင်းများစွာ အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်ရေး အောက်တွင် မြိုသိပ်ထားခဲ့ သည့် မကျေနပ်ချက်များနှင့် တင်းမာမှုများကို အဖုံးလုပ်ပေးလိုက်သလို ဖြစ်သွားခဲ့သည်။ ရလဒ်မှာဝေါကနဲ သွန်ချလိုက်သလို ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရပ်ရွာဒေသတွင်း ပဋိပက္ခများ၊ မြေအငြင်းပွားမှုများတိုးပွားလာခြင်း နှင့်အခွင့်အရေးများပိုရရေး၊ ပိုမို ကောင်းမွန်သည့် လုပ်ခ လစာနှင့် ပိုမို ကောင်းမွန်သောနေထိုင်မှုအခြေအနေများ ရရှိရေးအတွက် ဆန္ဒပြမှု များနှင့် သပိတ်မှောက်မှုများ အလွန်များပြား ကျယ်ပြန့်လာခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထို ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ကြမ်းတမ်းပြင်းထန်သော ဖြစ်ရပ်များ ဖြစ်လာသောအခါ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများသည် ရုပ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှု၊ ချစ်ခင်တွယ်တာရသောသူ တစ်ဦးဦး ဆုံးရှုံးခြင်း သို့မဟုတ် မိမိတို့ပိုင် အိုးအိမ်ပစ္စည်းများကို သိမ်းဆည်းခံရခြင်းနှင့် ဖျက်ဆီးခံရခြင်းတို့မှ မိမိကိုယ်ကို မိမိမကာကွယ်နိုင်ကြသဖြင့် အနူတ် သဘော သက်ရောက် ခံရ သူများ ဖြစ်လာနိုင်ခြေ အလွန်များပါသည်။ ထို့အပြင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများထံတွင် ထိုသို့သော ဆုံးရှုံးမှုများမှ ပြန် လည် နလံထူနိုင်ရန် အထောက်အကူဖြစ်မည့် အရင်းအမြစ်များလည်း ပို၍ နည်းတတ်ကြသည်။

မည်သည့်အတွက်ကြောင့် နိုင်ငံများနှင့် ပြည်သူလူထုများ ဆင်းရဲ နွမ်းပါးကြသည်ကို ရှင်းပြရန်ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များစွာနှင့် သုတေသန

ပညာရှင်များစွာတို့က အကြောင်းပြချက် ပေါင်းမြောက်မြားစွာကိုပေးခဲ့ကြပါသည်။ သုတေသန ပြုသူများစွာတို့က နိုင်ငံသားတို့အား ဝမ်းစာရှာခြင်းမှ တားဆီး ကန့်သတ်သည့် အကြောင်းအရာများကို ရှာဖွေသောအခါ နိုင်ငံရေး မငြိမ်သက်မှု (ဥပမာ - ပြည်တွင်းစစ်နှင့် ရပ်ရွာပဋိပက္ခတို့ကဲ့သို့) နှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများကို ခေါင်းပုံဖြတ် အသုံးချသော အစိုးရမူဝါဒများ၊ အစားအသောက်၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပညာရေးကဲ့သို့သော အခြေခံ လိုအပ်ချက်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းကို ကာကွယ်ပေးရန် ပျက်ကွက်ပြီး တန်းမတူမညီမျှမှုကိုအမြဲသံသရာလည်စေသော အစိုးရဝန်ကြီးဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများ၏ အားနည်းချက်များကြောင့် ဟူ၍ မီးမောင်းထိုးပြခဲ့ကြပါသည်။ အချို့ကမူ (လမ်း၊ တံတား၊ လျှပ်စစ်၊ ရေ၊ အတိုးနှုန်း နည်းနည်းဖြင့်စိုက်ပျိုးစရိတ်ချေးငွေ၊ ဈေးကွက်များ စသည့်) အခြေခံအဆောက်အအုံမရှိခြင်း၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုတို့ကို ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု၏ ရင်းမြစ် ပြဿနာများအဖြစ် တိကျစွာ မီးမောင်းထိုးပြကြသည်။ ထိုနည်းတူစွာ မိသားစု ကျန်းမာရေး မကောင်းခြင်းများကိုလည်း လက်ညှိုးထိုးခဲ့ကြပြန်သည်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု၊ ချို့တဲ့မှုတို့နှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်တမ်း တင်ထားသည့် ကိန်းဂဏန်း များစွာရှိသော်လည်း ကရင်၊ ကချင်၊ မွန်၊ ရှမ်း၊ လီဆူး၊ ပအိုဝ်းနှင့်အခြားများစွာသောတိုင်းရင်းသားတို့သည်လည်းဗမာအများစုကြုံတွေ့နေရသော ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု ဘဝကိုယ်တွေ့ အတွေ့အကြုံနှင့်ပတ်သက်၍ သိရှိမှု အလွန်နည်းပါးပါသေးသည်။

ယခု စတင် ထုတ်ဝေသည် ဤ စာစောင်တွင် စုစည်းထားသည့် စာတမ်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ ကျေးလက်နှင့် မြို့ပြနေ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၏ ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံဖြတ်သန်းခဲ့ရသည့် ဘဝအတွေ့အကြုံများကို

ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ပေါ်လာအောင် အားထုတ်ထားပါသည်။ ဤစာစောင်တွင်ပါဝင်သည့်စာတမ်းများသည်ရန်ကုန်မြို့ရှိ စင်ထရယ်ဟိုတယ်တွင် ၂၀၁၄ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၂ရက်နေ့မှ ၂၄ရက်နေ့ အထိ ကျင်းပခဲ့သည့် အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲ တစ်ပွဲ၏ ရလဒ်များလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ပညာရှင်များ၊ ပညာရေးဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာဆရာဝန်များနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများမှ ဝန်ထမ်းများ ပါဝင်ခဲ့ပြီး ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို ရှုထောင့်ပေါင်းစုံကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ တင်ပြ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ထိုအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများမှ ဝန်ထမ်းများနှင့် တောင်သူလယ်သမားများ တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး မိမိတို့၏အမြင်များကိုလည်း ထည့်သွင်းဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ တင်ဆက်ခဲ့သော စာတမ်းများနှင့် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည့်အကြောင်းအရာများထဲတွင် ၂၀၁၁-၂၀၁၅ခုနှစ်အတွင်းမြန်မာနိုင်ငံ၏အရပ်သားနီးပါး အစိုးရလက်ထက် အကန့်အသတ်ဖြင့်နိုင်ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ သက်ရောက်မှုများ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုများ၏ အကြောင်းရင်းများနှင့် အကျိုးဆက်များ၊ ဒေသန္တရ အဆင့်အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများတွင် လုပ်ကိုင်နေသည့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု တိုက်ဖျက်ရေး အစီအစဉ်များကို ဆန်းစစ်ခြင်း၊ မွန်ပြည်နယ်တွင် ဆင်းရဲသော ဒေသခံများ၏ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာအပြုအမူကိုလေ့လာခြင်း၊ မွန်ပြည်နယ်မှ ရာဘာခြစ်တောင်သူများ၏ဘဝအခြေအနေများ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရေလုပ်သား ငယ်များ၊ ရန်ကုန်မြို့မှ ဘတ်စကား စပယ်ယာများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆင်ခြေဖုံးဒေသများမှ မြို့ပြနေ ဆင်းရဲသားလူတန်းစားများ စသည်တို့ပါဝင်ပြီး ဤများစွာသော လူအုပ်စုတို့ ဘဝတစ်နေ့တာ ရှင်သန်နေထိုင်နိုင်ရေး

ရုန်းကန်နေရပုံများကိုလည်း ဆွေးနွေးထားပါသည်။ တင်ပြဆွေးနွေးသူ အများစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံသားများ ဖြစ်ကြပြီး အောက်ခြေ အဆင့်တွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို သုတေသနပညာရှင် အဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ တက်ကြွ လှုပ်ရှားသူများအနေဖြင့်သော်လည်း ကောင်း၊ လက်တွေ့ လုပ်ကိုင်နေကြသူများ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ဆွေးနွေးတင်ဆက်ခဲ့သော စာတမ်းများအားလုံးကို ဤစာစောင်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ တင်ပြဆွေးနွေးသူသုံးပုံနှစ်ပုံသည် မိမိတို့အနေဖြင့်သုတေသနကို ဆက်လက်၍ လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် လုံလောက်သည့် ကြီးကြပ်မှု မရခြင်းကြောင့် တင်သွင်းနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပေ။

ဤဂျာနယ်၏ပထမဆုံးထုတ်စာစောင်တွင်သာမန်မြန်မာနိုင်ငံသားများနိစ္စဓူဝ ဘဝတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို မည်သို့ ရင်ဆိုင်နေကြသည်ကို တစ်စေ့တစ်စောင်း လှမ်း၍ ကြည့်နိုင်အောင် ပံ့ပိုးပေးထားပါသည်။ စောအယ်ထူး၏ဆောင်းပါးသည် ပို၍ရှားပါးလာသည့် ရင်းမြစ်များနှင့် ရာသီဉတု မမှန်သည့်ဒေသတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရေလုပ်သားငယ်တို့ မည်သို့ဘဝရှင်သန်နေကြသည်ကို မီးမောင်းထိုးပြသည်။ ဒေါက်တာ နေလင်းဇော်နှင့် မော်လီပပ်ပါ (Mollie Pepper)တို့က မွန်ပြည်နယ်မှ ဆင်းရဲ နွမ်းပါးသူများ၏ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အပြုအမူကို ပထမစာရေးသူ၏ ဆေးကုသမှုဆရာဝန်တစ်ဦးအဖြစ်ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်များကို အခြေခံ၍ အစီရင်ခံ တင်ပြထားပါသည်။ ကိုယ်တိုင် မပါဝင်ဘဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာသည့်နည်းစနစ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများကို အသုံးပြု၍လည်း ရဲဟိန်းအောင်က (ခရီးသည်များ အဆိုအရ) “အရှုံ့မုန်းဆုံး”ဟုဆိုသော၊ “မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူလူထုထဲတွင် အနိမ့်ဆုံးသော လူတန်းစားအလွှာ” ဟု ဖော်ပြကြသည့် ဘတ်စ်ကား စပယ်ယာများ၏

ဘဝနှင့် တစ်နေ့တာ လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် ပတ်သက်၍လူသိနည်းလှသည့် အကြောင်း အချက်များကိုလည်း ဖော်ထုတ် ရေးသားထားပါသည်။ ဆဲစုမာ့ခ် (SiuSue Mark)၏ ဆောင်းပါးသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆင်းရဲဆုံးဒေသဖြစ်သောချင်းပြည်နယ်တွင် ရိုးရာဓလေ့အစဉ်အလာအရ မြေသုံးစွဲမှုအလေ့အထများအပေါ်ဈေးကွက်စီးပွားရေးနှင့်ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုတို့နှင့် စပ်လျဉ်းပြီး အစိုးရ ဝန်ကြီးဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများ၏ သက်ရောက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး စိုးရိမ်စရာအချက်များကို မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ အီဘန်ဖော့စ် (Eben I. Forbes)ကမူကျေးလက်ဒေသနေပြည်သူများကို မြို့ပြဒေသများသို့ ဆွဲငင်တွန်းကန်သည့် အချက်များကို ဖော်ထုတ်ပြီးသည့်နောက် မြို့တွင်းနှင့် မြို့အစွန်အဖျားဒေသများရှိ ဆင်းရဲသားများနေထိုင်ရသည့်ဘဝအခြေအနေများကိုနှိုင်းယှဉ်ပြထားပါသည်။ ဝှမ်ချင်းချမ်း (Wen-Chin Chang)၏စာတမ်းသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အနာဂတ်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံကို အသက်၁၆နှစ်တွင် စွန့်ခွာခဲ့ပြီး နောင်တွင် ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံတွင်နာမည်ကျော် ရုပ်ရှင်ဒါရိုက်တာ တစ်ယောက်ဖြစ်လာခဲ့သည့် မီဒီဇက်ခေါ် ကျောက်ဒေရင် (Midi Z. a.k.a. Chao Te-Yin)၏ ဘဝဇာတ်လမ်းမှတဆင့် အခက်အခဲဆုံး အခြေအနေများတွင်ပင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို ကျော်လွှားခြင်း၏ ဖြစ်နိုင်ချေ ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း ရိုက်ကူးသော မီဒီဇက်၏ရုပ်ရှင်များတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများအကြောင်းကို ရိုက်ကူးတင်ဆက်ရာတွင် ဒါရိုက်တာ၏ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင် အခြေချမှုနှင့် နိုင်ငံခြားတွင် နေထိုင်ရသည့် အတွေ့အကြုံတို့မှ မည်သို့မည်ပုံလွှမ်းမိုးသည်ကို စာရေးသူမှ ဆွေးနွေးထားပါသည်။

ဤစာစောင်တွင် ထည့်သွင်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော စာတမ်းများ အနေဖြင့်အကြောင်းအရာများနှင့်တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များစွာကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင်အောင် အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးစားထားသော်

လည်း အားလုံးပြီးပြည့်စုံသည် မဆိုနိုင်ပေ။ ဥပမာအားဖြင့် ပဋိပက္ခ ဒေသများနှင့် စစ်ဖြစ်ပွားနေသည့် ဒေသများတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် အစားအသောက်၊ ပညာရေးနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါး စွဲမှုတို့အကြား ဆက်နွယ်မှု၊ တစ်ဖက်မှ ကြည့်လျှင် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများက လုပ်ဆောင်နေသည့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု တိုက်ဖျက်ရေး အစီအစဉ်များသည် မည်သည့် အတွက်ကြောင့် အောင်မြင်သနည်း၊ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် မအောင်မြင်သနည်းစသည်တို့လိုထည့်သွင်း စဉ်းစားရန်နှင့် သုတေသနလုပ်ဖို့ ကောင်းသည့် အခြားအကြောင်းအရာများစွာ ရှိပါသေးသည်။ ဤစာစောင်အနေဖြင့်လည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ သဘာဝလွန် ပရလောကအင်အားများ၊ ဘာသာရေးနှင့် လက္ခဏာဗေဒင်သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအရ အားကိုးရာပြီး နိုင်နိုင်နင်းနင်း ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းကြသော နည်းလမ်းများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်း မပြုနိုင် ပျက်ကွက်ခဲ့ရပေသည်။ဤသို့သော ချန်လုပ်မှုများ ရှိနေသော်လည်း ဤစာစောင်တွင်ပါဝင်သော ဆောင်းပါးများသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အလွန်ကျယ်ပြန့်လှသည့် သုတေသနတွင် အဓိကကျသည့် ခေါင်းစဉ်များကို မီးမောင်းထိုးပြရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည် ယခုအချိန်အထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရနှင့် ပညာရှင်အသိုင်းအဝိုင်းများမှ ဂရုစိုက်၊ အာရုံထားလေ့လာမှု အလွန်နည်းပါးသောဘာသာရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအလွန်အရေးကြီး၍လေ့လာသင့်သည့် အကြောင်းအရာတစ်ရပ်အပေါ် စိတ်ဝင်စားမှု၊ ဆွေးနွေးမှုနှင့် ဆက်လက် သုတေသနပြုမှုများလည်း ပေါ်ထွက်လာရန်ရည်ရွယ်၍ ဤဆောင်းပါးများကို ဝေမျှဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

20. Zaw Nyunt Pe .04

Small Scale Fishermen in Rakhine State

ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရေလုပ်သားငယ်များ

စောအယ်ထူး

မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍသည် အရေးကြီးသည့်ကဏ္ဍ တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၉-၂၀၁၀ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်း အသားတင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု (GDP)၏ ၇.၆%ဖြစ်ပြီး မွေးမြူရေးနှင့် အတူတွဲ၍ ပဉ္စမဝင်ငွေအများဆုံးကို ရယူပေးခဲ့ကာ လူဦးရေ၏ ၅%ကို အလုပ်ခန့်ပေး နိုင်ခဲ့သည်။ ရေလုပ်သား အများစုကို မြန်မာနိုင်ငံ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ ဖြစ်သည့် ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီး၊ မွန်ပြည်နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသ ကြီးနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် တွေ့ရပါသည်။

၂၀၁၀ခုနှစ်တွင် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြု နေသူပေါင်းသုံးသိန်းခန့်ရှိသည်ဟုရခိုင်ရေလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနက အစီရင် ခံခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၃ခုနှစ် ရခိုင်စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ တွင်မူ မိသားစုများအားလုံး၏ ၄%ရေလုပ်ငန်းနှင့်မွေးမြူရေး လုပ်ငန်း တွင် အချိန်ပြည့် လုပ်ကိုင်နေကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ရခိုင်ပြည် နယ်တွင် ရေလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်စပ်နေ သည့် လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်နေသူများ နှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ၏ ခန့်မှန်းခြေအရအတွက်မှာ ၁.၂ သန်း သည် ရှိသည်။ ဤကဏ္ဍသည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ဝင်ငွေ ဒုတိယ အများ ဆုံး ရှာပေးနေသော ကဏ္ဍဖြစ်ပြီး ၂၀၁၀-၂၀၁၁ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားသို့

တရားဝင် တင်ပို့ရောင်းချမှုများမှ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅.၁ သန်း ရှာဖွေပေးနိုင်ခဲ့သည်။

ဤစာတမ်းတွင် ဤရေလုပ်သားများနှင့်ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများကို လူမှုရေး၊ လူသားရေးရာ၊ သဘာဝ၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အရင်းအနှီး ရှုထောင့်များမှ တင်ပြထားပါသည်။ ၎င်းတို့တွေ့ကြုံနေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများစွာကို ရှင်းပြနိုင်ရန်လည်း လက်ရှိ ဥပဒေများ၊ မူဝါဒများ၊ အလေ့အထများ၊ အခြေခံ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေနှင့် လူတန်းစားတို့ကြား လူမှုဆက်ဆံရေး နှီးနွှယ်မှုများကိုလေ့လာမှုပြုပါသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ငါးဖမ်းလှေအများစုမှာ အသေးစားနှင့် အလတ်စားဖြစ်သည့် ကမ်းနီးငါးဖမ်းလှေများဖြစ်ပြီး ရေလုပ်သားတစ်ဦး သို့မဟုတ်နှစ်ဦးခန့်ဖြင့်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ အများစုသည် အင်ဂျင်မတပ်ထားသည့် သာမန်ငါးဖမ်းကိရိယာတို့ကိုအသုံးပြုကြသည်။ လုပ်သားအများစုသည် ရေလုပ်သားအရေအတွက်နှင့် ၎င်းတို့ လုပ်ကိုင်စွမ်းဆောင်သည့် အလုပ်အပေါ် မူတည်၍ လှေ တစ်ခါထွက်တိုင်း ဝင်ငွေ ရရှိကြသည်။ ရရှိသည့် ဝင်ငွေများ ကွဲပြားခြားနားသော်လည်း ဤဒေသများမှ ရေလုပ်သားများ၏ ပျမ်းမျှ ဝင်ငွေသည် တစ်နေ့လျှင် ၁၀၀၀-၁၅၀၀ ကျပ်ခန့် ရှိသည်။ ဤသည်မှာလည်း ဖမ်းဆီးရမိသည့် ပမာဏပေါ်တွင်မူတည်ပြီး ငါးအလွန်ဖမ်းမိသောနေ့များတွင် ၅၀၀၀-၁၅၀၀၀ကျပ် အထိရနိုင်ကြသည်။ ဤရေလုပ်သားများ၏ ဝင်ငွေသည် အမြဲပင် ကြိုတင်ခန့်မှန်းမရနိုင်ဘဲ ဖမ်းဆီး ရမိသည့် ငါးပမာဏအပေါ် မူတည် နေပါသည်။

ရေလုပ်သားငယ်များသည် ရေလုပ်ငန်းစီးပွားရေးကဏ္ဍ၏ အောက်ခြေတွင် နေရာယူထားပြီး အခြေခံအကျဆုံးသောအုတ်မြစ်များဟုလည်း ဆိုနိုင် ပါသည်။ ထို့အပြင် ရေလုပ်သားများအနေဖြင့် မတည်ငြိမ် မရေရာ ကြိုတင်ခန့်မှန်း မရနိုင်သော အခြေအနေများကို ပို၍ပို၍ ရင်ဆိုင်နေကြ

ရသည်။ ၎င်းတို့ လုံးဝထိန်းချုပ်နိုင်မှု မရှိသည့် ဈေးကွက်၏ သက်ရောက်မှု၊ သဘာဝသယံဇာတများ ကုန်ခမ်းလာခြင်း၊ ညံ့ဖျင်းသည့် အခြေခံ အဆောက် အအုံများနှင့် ကုန်ချောထုတ်လုပ်မှုနည်းပညာ၊ နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှုဒဏ်ကို အပျက်သဘောဆောင်စွာ ခံစားနေရသည်။

ဖမ်းမိထားသည့် ငါးများကို ကုန်ချောထုတ်လုပ်နိုင်သည့် နည်းပညာနှင့် စွမ်းရည်များ မရှိခြင်းကြောင့် အရည်အသွေး နိမ့်သည့် ရေလုပ်ငန်းများကို ဖြစ်စေပြီး ရခိုင်ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ ရှင်သန်မှုကိုလည်း လျော့ကျစေ ပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရေလုပ်သားများအနေဖြင့် ဖမ်းမိထားသော ငါးများကို မပုပ်အောင်ကာကွယ်သောအခါသမားရိုးကျ ရေခဲရိုက်ထားခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အခြောက်လှန်းပြီးငါးခြောက်လုပ်ခြင်းများသာ လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည်။ ရေခဲ မဝယ်နိုင်သော သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ထုတ်ကုန်များ အလဟဿ ဖြစ်သွားသည်ကိုသာ မြင်နေရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင်ပြည်ပဈေးကွက်များအတွက် ရည်မှန်းထားသော ကုန်ပစ္စည်းများကို အရည်အသွေး မပြည့်မီမှုကြောင့်လည်း ငြင်းပယ်ခံ ကြရသည်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းထဲမှ ၁၂% (၂၈၄၈၅တန်)သည် အလဟဿဖြစ်သွားခြင်း သို့မဟုတ်ငါးဖမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ကုန်ချောထုတ်လုပ်သည့် နည်းပညာမရှိမှု၊ ငါးဖမ်းလှေများပေါ်တွင် လုံလောက်သည့် စက်ပစ္စည်းများ မရှိမှု၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ညံ့ဖျင်းမှုနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားမရှိခြင်းတို့ကြောင့် အလေအလွင့်ဖြစ်သွားသည်ဟု ရခိုင်ပြည်နယ် ရေလုပ်ငန်း ဦးစီးဌာနမှ ခန့်မှန်းထားသည်။ ညံ့ဖျင်းသော လမ်းပန်းဆက်သွယ်မှုနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားမရှိခြင်းနှင့် လောင်စာဆီ ကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားမှုတို့ကို ယခင်ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် အခက်အခဲအဖြစ် ဖော်ပြထားခဲ့သလိုအင်ဂျင်စွမ်းအားမြင့်သော လှေများကို အသုံးပြုနိုင်ခြင်း

နှင့် ဖမ်းမိထားသော ငါးများကို ကုန်ချောဖြစ်အောင်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် သိုလှောင်ထားခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်နိုင်ခြင်းတို့သည်လည်း အကြီးမားဆုံးသော အဟန့်အတားများဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်၂၀၀၅-၂၀၀၆ခုနှစ်တွင် အအေးခန်းစက်ရုံ ၁၈ခုရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၀ခုနှစ်တွင် ၁၁ခုမျှသာရှိတော့သည်။ ရေခဲစက်များ၏ အရေအတွက်သည်လည်း ၂၀၀၅-၂၀၀၆ခုနှစ်တွင် ၆၀ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၀ခုနှစ်တွင် ၃၉စက်သာ ကျန်တော့သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား မရှိခြင်းကြောင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရန် ကုန်ကျစရိတ် မြင့်မားမှုသည် အဓိက အကြောင်းရင်း ဖြစ်လေသည်။

ရေလုပ်သားများ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော အခြေအနေ ရောက်နေရခြင်း၏ နောက်ထပ် အကြောင်းရင်း တစ်ခုမှာ ငါးဖမ်း လုပ်ကွက်များနှင့် ကုန်သည်များအနေဖြင့် စစ်ဆေးရေးဂိတ်များတွင် အခွန်အခများကို အလွန်အမင်း ပေးဆောင်ရခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ခုနှစ် အထိ ကုန်သည်များအနေဖြင့် အမ်းနှင့် တောင်ကုတ်မြို့များရှိ အဓိက မြို့ဝင် စစ်ဆေးရေးစခန်းများတွင် အခွန်အခများကို အလွန်အမင်းပေးဆောင်ကြရသည်။ စစ်ဆေးရေးစခန်းများတွင် ကြန့်ကြာမှုများကြောင့် ၎င်းတို့ထုတ်ကုန်၏ အရည်အသွေးကို ပျက်စီးစေပြီး လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု ကုန်ကျစရိတ်ကိုလည်း ပိုမိုမြင့်မားစေကာ အမြတ်များ လျော့နည်းစေသည်။ ထိုကုန်ကျစရိတ်များ အားလုံးမှ ထပ်ဆင့် လက်ဆင့်ကမ်းသွားသောအခါခါးစည်းခံရသည်မှာလည်းရေလုပ်သားများသာဖြစ်သည်။ တင်ဒါစနစ်သို့မဟုတ် ကမ်းနီး၊ ကုန်းတွင်း ငါးလုပ်ကွက်များကို ချပေးခြင်း သို့မဟုတ် ရောင်းချခြင်းသည်လည်း ပုဂ္ဂလိကများကို ရောင်းချပြီးသည့်နောက် ထိုသူများမှနေ၍ ရေလုပ်သားများထံမှ အသုံးပြုခစရိတ်များ ကောက်ခံခြင်းသည်လည်း ရေလုပ်သားငယ်များကိုဆင်းရဲတွင်းကို ပို၍ထိုးချခဲ့သောအချက်ဖြစ်သည်။ ဤ စနစ်ကို ဒေသခံ စစ်တပ်နှင့် အုပ်ချုပ်မှု အာဏာပိုင်များ

အတွက်ရန်ပုံငွေရှာဖွေသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ၁၉၉၃ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်၌ စတင်မိတ်ဆက် အသုံးပြုခဲ့သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ထားသည့် ဥပဒေပြု အမတ်များနှင့် စီပွားရေးသမားများ၊ ရေလုပ်သားများအနေဖြင့် ငါးလုပ်ငန်းလိုင်စင်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဆက်လက်၍ အချေအတင် ငြင်းခုံ၊ ဆွေးနွေးမှုများရှိလာသောကြောင့် ၂၀၁၁ခုနှစ် ဦးသိန်းစိန်အစိုးရ အာဏာရလာပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေး ဝန်ကြီးမှ ငါးဖမ်းကွက်၂ကွက်ကို အားလုံး လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ဖွင့်ပေး ခဲ့သည့် ရလဒ်ကို စတင်ရရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ဘုံငါးဖမ်းကွက်သို့မဟုတ် ငါးဖမ်းအုပ်စုများကို ဖွင့်ပေးလိုက်ခြင်းကြောင့်ရေလုပ်သားများ ပေး လိုက်သည့်စရိတ်များကို လျှော့ချပေးနိုင်ခဲ့ပြီးရေလုပ်သားအားလုံးကိုလည်း ထိုငါးဖမ်းလုပ်ကွက်များအတွင်းသို့ ကန့်သတ် ချုပ်ချယ်ခြင်းမရှိ ဝင်ရောက် ဖမ်းဆီး ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ဤသို့ ပြောင်းလဲမှု တစ်ခုနှင့် အတူ အမ်းနှင့် တောင်ကုတ် စစ်ဆေးရေးစခန်းများတွင် ပေးဆောင်ခဲ့ရသည့်အခွန်အခများကို ပယ်ဖျက်ခဲ့သဖြင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ ထွက်ကုန်များ ပို့ဆောင်ရာတွင် ကုန်ကျစရိတ်များကိုလည်း လျှော့ချပေးနိုင်ခဲ့သည်။

တင်ဒါစနစ်ကို အဆုံးသတ်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် ရေလုပ်သား တစ်ဦးချင်းအား ငါးဖမ်းခွင့်ကို လွတ်လပ်၍ အကန့်အသတ်မဲ့ပေးသောကြောင့် အဏ္ဏဝါ ရင်းမြစ်များ ကုန်ခမ်းခြင်းကို ပိုမိုမြန်စေသည်ဟု အချို့က ဆိုကြသော်လည်း ရခိုင် ရေလုပ်သားများ အနေဖြင့် ငါးရင်းမြစ်များကို စုပေါင်း၍ ထိန်းသိမ်း ကာကွယ် ကြရန်ဟူသော တာဝန်သိစိတ်ကိုလည်း ဤမူဝါဒအသစ်မှ ထည့်ပေးနိုင်ခဲ့သည်ဟု အချို့က ဆိုပြန်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူစီးပွားဖြစ်ငါးဖမ်းလှေများဖြင့်အလွန်အကြူးငါးဖမ်းခြင်းမှသည် ကမ်းခြေ ရေတိမ်တွင် ပိုက်ဆွဲခြင်း အပါအဝင် စိန်ခေါ်မှုများစွာ

ကျန်နေပါသေးသည်။ ရေလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှာလည်း ရင်းမြစ်၊ လူအင်အား၊ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ထိရောက်သည့် စောင့်ကြည့်ရေးစနစ်တို့မှာလည်း အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ လုပ်ခ လစာအနည်းအငယ်သာရသလို ငွေကြေးဘတ်ဂျက်ပံ့ပိုးမှုနည်းပါးသည့် ရေလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနအနေဖြင့်တားမြစ်ထားရမည့် ငါးဖမ်းကိရိယာနှင့် ငါးလုပ်ငန်းနားရသည့် ငါးရစ် ငါးသန်ရာသီများကို မတားမြစ်နိုင်ပဲ ရေလုပ်သားများထံမှ တရားမဝင်ငွေယူ၍ ငါးဖမ်းခွင့်များပေးခဲ့ရသည့် ဖြစ်ရပ်များလည်းရှိပါသည်။

ရေလုပ်သားများသည် စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်နည်းမျိုးစုံကို ဖော်ဆောင်ကျင့်သုံးနေကြသည်။ ထိုနည်းများထဲတွင် မိသားစုလုပ်အားကို အသုံးပြုခြင်း၊ ငွေတိုးချေးခြင်း၊ အခြားသောအလုပ်အကိုင်များ လုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြုံခဲ့လျှင်ဖြစ်စေ၊ ပြဿနာတက်ခဲ့လျှင်ဖြစ်စေ၊ အာမခံအနေဖြင့်၎င်းတို့၏လှေရှင်၊ အလုပ်ရှင်များထံ အကူအညီယူခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ရေလုပ်သား တစ်ဦး၏ မိသားစုဝင်တိုင်းသည် လုပ်ငန်းထဲတွင် ပါဝင်ကူညီကြရသည်။ ကျောင်း မတက်နိုင်တော့သည့် သားယောကျ်ားလေးများသည် ဖခင်နှင့်အတူ လိုက်ပါ ငါးဖမ်းကြပြီး မိခင်များကတော့ ငါးကို ကုန်ချောထုတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပါဝင်ကြသည်။ ရေလုပ်ငန်းလုပ်သူများသည်ငါးမဖမ်းသည့် ကာလတွင် မြစ်တလျှောက် ထင်းကောက်ကြသည်။ အချို့ကလည်း ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာများမှ ပိုမို ကောင်းမွန်သည့် အခွင့်အလမ်း ရှိသည့် နေရာများသို့ အပြီးသို့မဟုတ် ယာယီထွက်ခွာခြင်းများပြုလုပ်ကြသည်။

ရေလုပ်ငန်းစက်မှုကဏ္ဍနှင့် ရေလုပ်သားငယ်များ၏ ရှင်သန်နိုင်မှုကို လုပ်ငန်းရှင် - ရေလုပ်သား ဆက်ဆံရေးဖြင့်လည်း ထိန်းကျောင်းပေးသည်။ ရေလုပ်သားများနှင့် ကုန်သည်များသည် အချင်းချင်းအပြန်အလှန်မှီခိုသည့် ဆက်နွယ်မှုများ ရှိသော်လည်း ဆက်ဆံရေးသဘော

သဘာဝ အနေဖြင့် တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် အပြန်အလှန် အကျိုးပြုခြင်းမှသည် အလွဲသုံးစားပြုခြင်း၊ အသုံးချခြင်းတို့အထိလည်းရှိနိုင်ပြီး အပြန်အလှန် ညှိနှိုင်းနိုင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် အခြေအနေ မည်သူထံတွင် ပိုရှိသည်ဟူသော အချက်အပေါ် မူတည်သည်။ ရေလုပ်သားများ အနေဖြင့် ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေးနှင့် ကလေးများ ပညာရေးအတွက် အရေးပေါ် ငွေချေးယူနိုင်ရန် ငွေတိုးချေးစားသူများထံ မှီခိုအားထားပြုကြရသည်။

Small Scale Fishermen in Rakhine State

Saw Eh Htoo

The fishery sector is important for Myanmar's economy. It constituted 7.6% of the GDP in 2009-2010, generated the fifth largest revenue (along with livestock) and employed 5% of the population (3 million people).[1] Most of the fishermen are found in Myanmar's coastal areas in Ayeyardwaddy Region, Mon State, Tanintharyi Region and Rakhine State. This paper focuses on small-scale fishermen who earn their livelihood from the Rakhine's coastline and marine resources.

Rakhine state is located in the Southwest of Myanmar, sharing borders with Bangladesh and Chin State in the north, Magway and Bago Regions in the east, Ayeyarwady Region in the southeast and a long stretch of coastal areas connected to the Bay of Bengal in the east. Rakhine are the largest group in Rakhine State, which is also a home to other smaller groups such as Chin, Mro, Khami, Thet, Dainet, Maramagyi, Kaman as well as Chinese, Indian and Bangladeshi decedents who describe themselves as "Rohingyas." A majority of the population (3,188,807) living in Rakhine are Buddhists, but there are sizeable populations of Muslims, including Rohingyas who are territorially concentrated in Northern Rakhine and constituted a majority in Buthidaung and Maungdaw townships and Chris-

---

[1]Khin Maung Soe, *Trends of Development of Myanmar Fisheries: With References to Japanese Experiences*, The Institute of Developing Economies, V.R.F. Series, n433, February 2008, 2.

tians, particularly among the Chin and Mro.[2] There are villages located in remote islands that specialize on fishing in Rakhine State, but most of the fishermen in the coastal areas engage in farming to supplement their income.

This study uses the Sustainable Livelihoods Framework (SLF) to shed light on the precarious and dangerous situations of small-scale fishermen in Rakhine State where an estimated 43% of the populations relies on fishing or a combination of fishing or aquaculture, and agriculture. It describes how small fishermen cope with their daily challenges in the presence of increased scarcity of resources. The SLF is a tool used to understand communities' livelihoods by identifying their assets along the dimensions of social, human, natural, financial and physical capital. It also situates this analysis within the larger structural context, including laws, policies, practices and the social relationships between communities and political/business elites.

The Fishery Sector In Rakhine State

Fishery is an important economic activity in Rakhine state. Various species of marine resources, shrimps and crabs are captured and farmed in Rakhine's 344 mile-long coastal areas. Fresh water fishery and prawn harvest is carried out the Kalatan, Lay Mro, Naaf and May Yu rivers. The Rakhine Department of Fishery reported that approximately 750,000 people earned their living from fishery sector in 2010. According to the Rakhine Inquiry Commission report in 2013, however, only 4% of all families are engaged in fishery and livestock sector full-time.[3] Therefore estimated 1.2 million residents (those employed in fishery-related business plus their family

---

[2]The Republic of the Union of Myanmar, *The 2014 Myanmar Population and Housing Census Report*, The Union Report, Yangon, 2015.

[3]The Rakhine Inquiry Commission, Final Report of Inquiry Commission on Sectarian Violence in Rakhine State, Yangon, 2013.

members) rely on fishery sector as a supplementary source of their livelihood in Rakhine State. The sector is the second largest revenue earner in Rakhine state and generated 5.1 million US dollars from official export in 2010-2011.[4] Rakhine State is particularly known for hilsa and tiger prawn. In addition, Rakhine has the largest acreage of shrimp farms in the country. The data from Statistical Yearbook 2009, Livestock and Fishery Statistics (2008-09) would estimate the Rakhine contribution toward the total annual value of shrimp production and export earning in the country to be 12% whereas Dr. Nilar Myint Htoo estimates it at 18.84%.[5] The contribution from the Rakhine State fishery sector to the national economy, compared to that of Yangon, Ayeyarwaddy and Tanintharyi Regions is relatively low given the poor road, transport and technology, and underdeveloped aquaculture activity in Rakhine State. The Rakhine Inquiry Commission noted,

> the boats, nets and other equipment are outdated. Few boats have modern engines or equipment. The wooden boats, built according to traditional methods, are unsafe for straying far from the coastline, limiting the catch. This further hinders the development of the sector.[6]

Major areas of fishery activities in Rakhine state include (1) marine capture (fishery and prawn of approximately 32 different species) (2) aquaculture, mainly salt-water shrimp farming ("trap-and-hold") (3) fresh water capture (fish, prawn

[4]Department of Fisheries, 2011 Report, Sittwe Rakhine, 8.
[5]Ministry of National Planning and Economic Development, Central Statistical Organization, Statistical Yearbook 2009, Livestock and Fishery Statistics (2008-09), Yangon. Nilar Myint Htoo, "Trade Liberalization and Impact on Fishery Sector in Myanmar," (PhD disseration, Institute of Economics, Yangon, May 2011).
[6]Rakhine Commission Inquiry, 2013, 33.

and crab) (4) processing, trading and transporting businesses and (5) export. Marine capture is the region's dominant activity, which is carried out in inshore and offshore areas.[7] The 2008 constitution gives the central government control to manage offshore activities and regional government control over fishing activities that take place in inshore and inland areas. The Freshwater Fishery Law under the SPDC regime defined areas within 5 nautical miles of the coast as inshore zone and those between 5 to 200 miles off the coast as offshore zone with the areas beyond the offshore zone as Exclusive Economic Zone.[8] Inland water areas include seasonal flood plains and permanent inland water bodies, such as main river systems, natural lakes, reservoir and seasonal flood plains. Under the military regime that staged a coup in 1988, licenses to catch fish in inland and inshore water fishing grounds areas were auctioned off to private individuals to manage, operate and impose fees for the use of these fishing grounds, known as a "tender system" in the region. Those who won the tender, usually better-off local elites, would then pass on the cost to small-scale fishermen in the form of license fees. This was a contentious issue in the SPDC era.

The Department of Fishery in Rakhine State reported in 2010 that 15,000 registered fishing boats, accounting for about half of the fishing boats in the country. The Department of Fishery in Rakhine State categorizes small, medium and large-scale boats terms of the size of the boat, numbers of people employed and the nature of fishing equipment used. Accordingly, a small-scale boat is usually a non-powered boat (or sometimes low-power motor) operated by one person using small nets, while medium and large boats have higher-powered motor (of about 500 horsepower) and larger or more sophisticated fishing nets. The larger boats are usually 50 feet high and

[7]Department of Fishery, 2011 Report, Sittwe, Rakhine, 2011.
[8]Htoo "Trade Liberalization," 63.

are used for offshore fishing with nets that are between 100-500 feet and cranes for heavy lifting. The majority of fishing boats in Rakhine State, small and medium scale, are inshore fishing boats and most of them (11,286) are non-powered with "passive" fishing gears (gill nets, drift nets, long line and trap). The status of fishermen can also be further categorized according to the number of boats they own. Small-scale fisherman own a couple of boats, medium fishermen own the between 3 and 7 fishing boats, whereas large-scale fishermen own more than 7 fishing boats. Most inshore fishermen own their boats, whereas most offshore fishermen hire themselves out as workers, or use boats owned by wholesale traders.

Rakhine and Rohingyas fishermen make up a bulk of the populations in the fishing industry in Rakhine State. Prior to communal violence between Buddhists and Muslims (particularly Rohingyas) in Rakhine State in June 2012, there were a few better-off Muslims in Rakhine who owned and operated at least 5 fishing boats in the villages visited, and some of them had joint businesses with Rakhine fishery businessmen. The former were neither accepted as Myanmar's ethnic nationality by the Myanmar government nor are they considered Bangladeshi by the Bangladesh government. The military which came to power in 1962 regarded these self-described Rohingyas as illegal immigrants and engaged in a series of campaigns to push out 100,000s of them. This sparked strong international criticism in the early 1990s and consequent inflow of international assistance to the areas.[9] Rohingya probably constitute ⅓ of the populations in Rakhine state but it is difficult to know the percentage of Rohingyas who are in the lowest rung of the fishery sector in the region. Prior to the

[9]For detailed information about the root causes of communal violence in Rakhine state, see Jacques Leider, "Rohingya: The Name, the Movement and the Quest for Identity," in *Nation Building in Myanmar*, (Yangon: Myanmar Egress and Myanmar Peace Center, 2014). Rakhine Inquiry Commission.

violence in 2012, a few local residents estimated that Rohingya made up a disproportionate numbers of fishermen since Rakhine Buddhists have historically shunned fishing businesses, mostly for religious reason that prohibits the killings of living beings. Rohingyas were also more willing to take wages lower than the market rate, sometimes as low as 30 percent of those paid to Rakhine workers, work harder and take more risks.[10] Rohingya fishermen seem relatively poorer partly because of their larger household size and official discriminatory practices against them.[11]

Major inshore fishing activities are carried out twice a month during the wane and full moon in inshore areas. The Department of Fishery imposes a fishing ban between 45 days to 2 months during the closing season. During the closed season, fishermen find employment as daily wage workers, fire wood collectors, paddy farmers and crab trappers. Offshore fishermen, on the other hand, work 10 months a year between August and May during the open fishing season. This paper focuses on inshore and inland fishery, which is the main occupation of small-scale fishermen in Rakhine State.

Methodology

Materials presented in this paper are based on the author's observation, in-depth interviews and focus group discussions with fishermen in Rakhine State since 2011 and conversations with key informants who are knowledgeable about the situations. The study is based on fishing villages in two townships in Rakhine State. Pauktaw township in Sittwe district is located on an island offshore in the Bay of Bengal while the Mrebon township in Sittwe district is situated along the Mrebon-Minbra river. In both townships, Rakhine constitute the largest group of residents, followed by Chin, Hindus,

[10]Also see Rakhine Inquiry Commission Report, 2013, 36.
[11]See Rakhine Inquiry Commission Report, 2013, 31.

Rohingya and Bamar. These residents rely on agriculture, fishery production, transportation and trading as their main source of income.

Approximately half of the populations in two townships under study engaged in both fishing and farming (including integrated farming) and 25% of them specialize in fishing alone (many of those living on the island); the rest specialize in farming. Different ethnic groups tend to specialize in different types of occupation. The majority of the fishermen were Rakhine (most of them Buddhist) and about 30% of them were Kamar or Rohingya. Only a few Mro or Khumi Chin work as fishermen. 90% of the Mro/Khumi residents engage in farming, hunting and extraction of forest resources in these townships.[12]

Daily Activities

Fishermen wake up in the early morning to prepare for fishing. They go out to the fishing grounds two times per month and each trip could last 8-10 days depending on the weather and the amount they caught. Sometimes they sleep in the boat near to their nets, which they have to carefully guard against stealing and cutting by other fishermen. They eat the food prepared by their family members or cooked on the boat. Some of them go out daily for squid and smaller fisheries. Generally, they return home when the volume of the catch goes down.

Every family member of the fishermen contributes toward the business. Boys who no longer attend school would usually accompany their fathers while mothers process fish. When they do not engage in fishing, fishermen repair their boats and nets. Sometime they collect the firewood along the river.

Fishermen earn money per trip, depending on the number of workers and the type of work they perform. There are between 5-10 fishermen in each boat depending on the size of

[12]Interview with a local businessman, Mrebon, March 2013.

the boat. Although the catch industry has been dominated by men, sometimes women accompany their husbands to assist them. The average wages of these workers in the area is about 1,000-1500 kyats per da, depending on the catch. On exceptionally good days can be as high as 5,000-15000 kyats. Some earn a standard wage, which is approximately 7,000 kyats per round for a regular worker and 12,000 kyats for the head fisher. Others get paid based on the catch. The owner of the boats would subtract the cost of petrol, food, alcohol, tobacco and allow them to keep what remains of the catch. Others are paid based on the percentage of the catch. The estimate income of these fishermen is between 30,000 and 50,000 kyats per month, well below the minimum poverty line set up by the World Bank. Fishermen sit at the lowest chain of the fish economy and are the most impoverished members of the community. In addition, the income of the fishermen is always unpredictable depending on the catch.

Local residents in Rakhine, including fishermen themselves, generally consider fishermen as poor and uneducated. They are the most marginalized members of the society, especially if they are Rohingya. About 99% of the interviewed, 10 women, 15 men and 20 young men and women from both fishing villages indicated that every fisher believed that they are "very poor." During the interview they often used the word "poor, poverty, low class, uneducated, victim" to describe their living situations. Fishermen do not want their children to be fishermen. A few fishermen have tried to send their children to University in Yangon or Mandalay or to get vocational training for jobs such as mechanic, or driver. One fisher who is in his 50s with a son in Yangon said,

> The fishing life is so difficult, so I sent my son to Kyaukphru since he passed grade four. It cost a lot for me to send my son to get good education. Now

> he passed high school and is attending Law School in Yangon. I am very happy that I can change the life of my son's generation. But I am still fisher and my life will be end up with fisher life.[13]

The Sources of Fishermen's Poverty

Income earned by the small fishermen in Rakhine state is determined by international markets, technical know-how and skill, existing fishing stocks and fees levied on fisheries products. Fish is mostly consumed fresh locally, but export quality catches are sent to Yangon. Local processing focuses on less sophisticated methods like salting and drying. Poor quality and unsold fish are processed into dried fish, ngapi (fish paste), salted fish and animal feeds and are sent to Yangon's Bayin Naung wholesale center. Many of these activities are small-scale and home-based. Dried fish are sent to central Myanmar and upland remote areas, while non-processed chilled prawn and black tiger are exported to Bangladesh.

Lack of processing technology and skills has contributed to low quality fisheries and undermined the survival of Rakhine fishery sector. Rakhine fishermen simply keep fish on ice blocks to prevent them from rotting, or dry them for salted fish. Those who cannot afford ice see their products wasted. One fisherman said,

> We don't know how to process and preserve with modern technology. We also don't have those things. We have the knowledge passed on to us by our father and grandfather. No one teaches us about how to preserve properly that export market

[13]Author's interview, 2013, Mrebon, March 30, 2013.

> can accept our product. It doesn't mean we don't want to do it[14]

One trader said "Rakhine fishermen are not skillful in preserving fish. Fishermen in neighboring Bangladesh can fetch higher export price for the same type of fishermen because of their processing skills."[15] Sometime the products intended for external markets were rejected because of their poor quality. The Department of Fishery in Rakhine State estimated that 12% (28,425 tons) of the captured fisheries were wasted or turned into trash due to lack of post-harvest handling technology, insufficient equipment on the fishing boats, poor road conditions and lack of electricity.[16]

Poor road conditions, lack of electricity and expensive fuel have been mentioned as a major constraint in the fishery sector. It usually takes about 3-5 days to transport the products from Sittwe to Rangoon by boat, but it takes between 24-48 hours by road. Many of the products are wasted or judged unqualified/rejected due to the long transport hours between the harvest and final destination. The products that are exported from Maung Taw transit to Bangladesh however take only about 9 hours from Sittwe and 2 hours from Maung Taw and are usually sent fresh. Despite the shorter duration to Bangladesh, more fishery products are now being sent to Yangon for better prices.

Some relatively higher quality marine capture are sent to cold storage plants to be cut, cleaned and processed in chilled, frozen or dried forms and are exported to China, Thailand, Japan, Australia and EU via Rangoon sea ports through various means of transportation. Exporters have in the past processed

[14]Author's interview, March 30, 2013, Mrebon.
[15]Author's interview, April 3, 2013, Mrebon.
[16]Interview, Managing Director, Department of Fishery, Rakhine state, June 6, 2011.

(basic cut, clean and freeze) these fisheries in Sittwe and other ports and transported them through Rangoon for export, but the volume of export quality fisheries traveling through Rangoon have declined due to high transaction cost. Quite a few processing and ice plants in Sittwe were shut down by 2011 due mainly to high cost of operation (lack of electricity to operate the cold storage and ice plants, US sanction, dollars devaluation which reduced earnings from export by 40%, multiple and high taxes imposed along the roads from Sittwe to Yangon, particularly at Armt and Taunggok toll gates, poor road condition and expensive diesel. Many fishery products were reported to have been wasted or quality suffered due to poor road conditions, long hours of check at the toll gates and automobile breakdowns. The numbers of cold storage were reduced from 18 in 2005/6 and to 11 in 2010. A report by Rakhine Department of Fisheries in 2010 showed that only six (three in Sittwe) were in operation and the remaining are barely surviving and considering closing. The numbers of ice plants were reduced from 60 in 2005/2006 to 39 in 2010. Because of the decline of cold storage, the majority of the fishery products were increasingly sent fresh or chilled to a shorter destination to Bangladesh via Sittwe and Maung Taw. Export to Bangladesh was considered the last option as traders prefer Yangon market which has reliable weighing system (digital scale) and predictable market with relatively better prices. Bangladesh traders offer lower prices for their products and sometimes rejected between 10-50% of the products as substandard. Recently, however, more fishery products have been sent to Yangon market due to reduced transport costs following the elimination of toll gates in Armt and Taunggok.

Rakhine region has had limited access to cheap fuel, all of which is imported from Yangon, unlike other border towns

which can rely on cheaper fuel import from Thailand or China.[17] A trader complained in 2011 that transportation costs from Yangon to Mandalay (a distance of 432 miles) was 50 kyats per viss whereas it cost 300 kyats per viss to transport goods from Yangon to Rakhine.[18] Diesel cost 5000 to 6000 kyats per gallon in Rakhine in 2011 whereas it cost only 3000 kyats in Yangon. In 2011 electricity cost 400 kyats per unit in Rakhine and, 50 kyats per unit in Yangon. The government has recently offered a regular supply of electricity from Kyaukphru's Special Economic Zone at a lower rate of between 35-40 kyats per unit since 2014 but there is little prospect for the revitalization of cold storage due to the decline in fishery productions and the outflow of workers from the fishing industry to Yangon and neighboring countries.[19]

The third reason for the poor condition of the fishermen has been excessive fees and taxes imposed on fishing grounds and collecting gates.[20] Until 2012, traders must pay excessive taxes at two main border checkpoints in Ann and Taungok. Delay at checkpoints damaged their product quality and increase operation costs and reduced profits, the costs of which

[17]Juliet Shwe Gaung, *Myanmar Times,* August 8-14, 2011.

[18]The distance between Yangon and Taungup is 278 miles and the distance between Yangon and Sittwe is 512 miles.

[19]Author's Interview, U San Shan Maung, March 2016.

[20]A medium inshore fishing boat, for instance, is subject to multiple taxes by different government offices. These include (1) township administration license tax, Dof license on boats and fishing implements (21000 kyats per year), (3) naval (about 1,000 kyats per catch plus some quantities of fish) (4) internal revenue (income tax at least 24,000 kyats per year), (5) tender (150,000 kyats for small boat and 250,000 kyats for large boat per year), (6) municipal tax of 7000 kyats (market tax and docking tax) per entry. A fisherman who sold a fish for 10000 kyats therefore is left with only 3000 kyats after paying 7000 kyats for docking fees and sale tax. Taxes were also imposed at toll road gates in Taunggok on products that leave Rakhine. This high cost was passed down to the producers by offering them below the market prices. Because of the complaints from the fishermen, the tollgates taxes in fact were reduced between 50% and 75% in October 2011.

were again passed down to fishermen. The tender system, or the allocation/sale of “inland” fishing grounds (which includes both inshore and inland waters in Rakhine state) to private individuals who then collect users' fees from fishermen (the amount of which is set depending on the type of fishing nets and the nature of the boats) further plunge small-scale fishermen into deeper poverty. This system was introduced in Rakhine since 1993 as a way to generate funds for local military and administrative authorities. Fishermen face an additional financial burden as a result of the allocation (sale) of previously open fishing grounds to powerful and close associates of administrative authorities who then resold these fishing rights at inflated costs. These high transaction costs were passed on to the end users, that is ordinary fishermen, in the form of expensive annual fishing fees. The tender system was said to have benefited only a small portion of people, who may or may not be in fishing businesses, but were relatives and associates of government/military authorities. Some of these license holders impose direct fees on individual end users, while others divide up the plots, which were then passed on (sold) into two or three hands before it reaches the end users.

The tender system increased the cost of doing business as large businesses bid high prices to secure fishing rights per lot and attempted to retain high profit margin by over-extracting resources and charging high prices on subcontractors. Inshore fishermen and small-scale fishermen also argue that the system undermined the welfare of the majority populations and restricted poor residents from fishing for household consumption and small extra income. Local populations reported having to pay a fine of 20,000 kyats or having their fishing equipment confiscated when they were found fishing in private plots. Some complained of having to pay three separate fees to three fishing grounds or yay kwin that were controlled

by three different license holders. These yay kwin fees cost them up to 100,000 kyats per fishing ground or 500,000 to 600,000 kyats per year for three different fishing grounds, making up the largest percentage of the production cost of fishing operation.[21] Some ordinary fishermen mentioned they paid about 500 to 800 kyats per day for the use of these private fishing grounds since they could not afford to pay for the monthly fees. Rakhine tender license holders often had to rely on the help of the local police for enforcement due to strong resistance.

A continuing debate and discussion in Rakhine State between the administration, elected officials and businesses and fishermen on the issue of fishing licenses have resulted in the introduction of two open fishing grounds by the Rakhine Minister of Agriculture and Livestock after U Thein Sein government came to power in 2011. This initiative has eliminated middlemen between the Department of Fishery and the fishermen, under which the inshore fishermen's association is now required to pay direct fees to the Department of Fishery, reducing the payment of individual fisherman by more than 10 times. For instance, fees that used to cost individuals 500,000 kyats now costs between 13,000 to 28,000 kyats depending on the types of fishing nets. The creation of two open common or fishing groups has generated the same amount of revenue that the Department of Fishery would have earned under the tender system (since Fishermen Association agreed to pay for the floor price set by the Department of Fishery), lowered the fees for the fishermen and allowed them unlimited access without restricting the numbers of people who could use it. Along with

[21]In Maung Taw and Buthi Taung townships, where Rohingya constitute the overwhelming majority of the populations, individuals who won the tender licenses and who were in prominent government positions (particularly DoF, Immigration, border security guard, Customs) are predominantly Rakhine Buddhists.

this new development, the elimination of various fees at the Armt and Taungok checkpoints, which reduce expenses to transport goods to Yangon have helped to lower costs.

While some argue that the ending of tender system has increased the rate of depletion of marine resources since individuals intensify efforts to catch fish due to open and unlimited access, others observe that this new policy has also instilled a sense of responsibility by Rakhine fishermen to collectively preserve fishing stocks.[22] A few people credited the Rakhine State Freshwater Fisheries Law that was passed in 2014 by the Rakhine state parliament which recognizes the rights of communities to establish community fisheries organizations and associations to manage the resources as a positive measure to sustain fisheries resource.[23] However, many challenges, particularly overfishing from commercial operators that are trawling inshore, remain.

Depletion of Marine Resources

Marine capture activities were intensified following the new liberalization policy in the 1994 which allowed private investors, particularly foreign offshore boats with high powered capture capacities, to work in Myanmar's relatively unexplored ocean. Fishery stocks have declined since then. The Department of Fishery decided not to issue new license on offshore boats in response to a report on the alarming rate of marine resources depletion.[24] Local fishermen acknowledge declining fishery stock as one of the main challenges to their livelihood, but devised a wide variety of strategies to deal with

[22]Conversation with local businessmen and Rakhine state elected members of parliament from Rakhine state, 1 June 2015.

[23]"Tat Lan partners promote community fisheries, local knowledge in the 2014 Rakhine State Freshwater Fisheries Law" Available at http://www.lift-fund.org/news/tat-lan-partners-promote-community-fisheries-local-knowledge-2014-rakhine-state-freshwater

[24]*Weekly Eleven*, 6, July 13, 2011, 5.

the challenge. Their immediate response to the growing scarcity of resources has been to intensify the capture by using prohibited tools (such as chemical and poison) in prohibited areas and seasons.

Many inshore boats have increasingly resorted to "baby trawl," a prohibited fishing boat/net in inshore waters, while small-scale fishermen rely on explosive implements (such as weed killing poison and electric shock) in desperate attempt to make the most out of the shrinking resources. Baby trawl is said to exacerbate declining resources because it tends to capture small fisheries unqualified for export, leading to waste, destruction of seaweeds and plantations and disruption of the spawning activities and fish habitats. It destroys other smaller nets operated by small-scale (non-mechanized) fishermen. One of the fishery officers said,

> Nowadays, we all from fishery sector are suffering the effect of trawlers. Trawlers are very dangerous fishing gear and we want every fisher to stop their use. They destroy every creatures living on the sea bed and dwelling place for fish to grow again. We feel powerless to stop this practice. So we are folding our arm and looking at the destruction.[25]

The tender system has also contributed to the decline in fishing stocks. The need to recuperate fees forces small-scale fishermen to intensify their fishing activities. One poor fisher said,

> We have never met the person who won the exclusive rights over fishing groups. If I meet them in person, I would like to tell them about our situation. The fishing ground fees have increased,

[25]Author's interview with Manager, Mrebon Department of Fishery, March 22, 2013.

> but the catches have decreased. The only option is that I have is to work extra hours until I can collect the right amount of fisheries.[26]

Fishermen also fished during the official closing closed period between June and July. According to a fisher from Pauktaw, "We fish during the closing season. If government creates job opportunities during closing period, I guarantee that fishermen will not breach the law. Now we have no other alternative jobs and no other way to fill our stomach and mouth."[27]

The Department of Fisheries has the authority to limit fishing grounds, fishing periods, methods, net size, and catch volume for the fishing rights operations, but has limited resources, personnel, capacity, and effective monitoring system. The Department of Fisheries has a total of 1829 staff over the whole country, managing the welfare and livelihood of over 3 million in the country.[28] This can be compared with over 10,000 staff in each of Forestry and Agriculture departments (the latter department, however, theoretically serves 60% of the population). Rakhine Department of Fisheries has 115 permanent staff and 66 part-timers which, according to a Yangon based mid-level Department of Fisheries official, should be increased three times the current size to be able to effectively manage the existing workload. Consequently, the Department of Fisheries has to delegate monitoring and enforcement of fishing activities to the Myanmar navy and coast guard which also lack resources and capacity to monitor activities along the long stretches of coastal areas and are manned by underpaid and corrupt personnel. There are cases where these under paid and underfunded Department of

[26]Author's interview, Pauk Taw, March 10, 2013.
[27]Author's interview, Pauk Taw, March 10, 2013.
[28]Nilar Myint Htoo, 43. Department of Fisheries, 2010, 3.

Fisheries departments accepted payments for the use of prohibited instruments and fishing activities during the open and close seasons.

The other source of environmental destruction in Rakhine area is caused by trap and hold shrimp farming practice in the region (more generally called “extensive shrimp farming”).[29] Trap and hold shrimp farming is different from traditional catch activities but it affects the catch industry to the extent that it obtains baby prawn by trapping them from the sea. Rakhine state has the largest acreage of shrimp farms in the country, which now face similar problem of declining productivity and production. The shrimp farming was introduced under the military government to increase state revenue and budget for local military. The Rakhine military commander encouraged paddy farmers and fishermen to build shrimp ponds. Fishermen reaped huge profits during the initial years of the business. The number of shrimp farms increased every year mainly from converting paddy fields into shrimp ponds. Expansion of shrimp ponds also involved cutting mangroves that deter from baby shrimp to come in the pond. Moreover, the shrimp pond adversely affects rice fields that were now inundated with salt water. Fish can no longer lay egg in what used to be in mangrove forests.

Though the sizes vary, the majority of the shrimp farms are huge (each farm has 100 to 200 acres) and their numbers have grown until lately with financing mostly from Bangladesh. Farms are generally owned by richer persons from the village or by outsiders and are commonly located on the bank of a stream surrounded by an embankment with a

[29]Louis Lebel, Nguyen Hoang Tri, Amnuay Saengnoree, Suparb Pasong, Urasa Buatama, and Le Kim Thoa. "Industrial Transformation and Shrimp Aquaculture in Thailand and Vietnam: Pathways to Ecological, Social, and Economic Sustainability?" *Ambio* 31, no. 4 (2002): 311-23; Jessica Blythe, Mark Flaherty, and Grant Murray, "Vulnerability of Coastal Livelihoods to Shrimp Farming: Insights from Mozambique." *Ambio* 44, no.4 (2015): 275-284.

drainage system that trap natural baby prawn from the ocean during high tide in the spring and raise them with little or no feed for a period of about 3 and half month. The mature shrimps are filtered and harvested as they attempt to make their way toward the ocean along with the receding tide, which occurs two cycles per month. Such practice, which constitutes a major portion of salt water prawn breeding (101,945 out of total 150,000 acres in 2010) is known as traditional "trap and hold" method or extensive system based on the construction of large open holding area (the size however varies between 2 and 100 acres per holding area) through destruction of mangrove forest areas. This practice has adverse environmental consequences as farms take baby shrimp from mangroves, interrupting the spawning of shrimp in natural environments and reducing the catch for capture fisheries. As a result of these and the spread of disease, as growth in shrimp farming has slowed so has the profit margin of the shrimp farmers.[30]

After two decades of growth in the industry, the fishery sector (both marine capture and aquaculture) has begun to witness a gradual decline in production and productivity despite desperate effort by individuals to intensify capture through the use of prohibited fishing implements in prohibited zones and seasons and despite the government's decision not to issue new licenses to offshore fishing boats. Enforcement against illegal fishing has largely failed as poorly paid and understaffed civil servants engaged in a myriad of corruptive networks as a way to fund themselves.

Shocks are another factor that have affected the precarious living situation this very highly volatile region. Two main shocks that affected the region are communal violence and extreme weather that have undermined the livelihood of

[30]Interview with shrimp farmers in Sittwe and Pauk Taw, Rakhine State, June-July, 2011.

poor fishermen in the region. Communal violence in 2012 affected the industry to the extent it restricts activities of Rohingyas fishermen who have been confined in camps.[31] Fishing activities have slowed down, leading to price hike in the region. The shrimp industry was also hard hit by the Giri Cyclone that hit the some of the Rakhine area in 2010. It was estimated that 50,000 acres of coastal aquaculture ponds were damaged.[32]

How Do Small-Scale Fishermen Cope with Their Precarious Living Conditions?

The income of fishermen is not sufficient or predictable, so they must supplement their income with other activities to feed their families. Apart from fishing, they glide along the river to cut and collect the firewood from mangrove forests for family consumption and sale. Firewood is in demand in region since they do not have electricity for cooking and drying fish. The price of the firewood varies depending on the season and the availability of forest resources. For instance, the price of firewood usually increases in rainy season due to higher demand. Some fisher families pile up the firewood in summer and sell them back in rainy season. The average income from selling firewood is about 15,000 kyats per month. Some fishermen also trap mud crab along the swamped covered areas by the river. Some fishermen also work in the rice farms especially in areas that have relatively even and large fields. Most of their rice paddies are small, 1–3 acres. However, they have to build embankments to prevent sea water from flooding their fields. They usually grow salt-water resistant rice strains. Others are sometimes employed as daily wage farm workers.

[31] Rakhine Inquiry Commission, 30.

[32] Joffre Olivier and Moe Aung, "Prawn Value Chain Analysis, Rakhine State," LIFT Project, 2012.

Fully utilizing family's members' labor is another common strategy to expand their income. The average family has five to seven members. All the members have to contribute toward the family's daily income and are assigned different tasks in accordance with their capacity and experiences. The household head is usually the husband or father, who usually engages in outside activities, such as fishing, trading, carrying fish to the collectors' station and attending village meeting. Men are appointed as spokespersons for their families and are found in every village meeting to represent their family and community.

Women manage all the domestic activities such as cooking, babysitting and managing budgets. Some women run home business to generate income. They sell basic consumer items and miscellaneous things. Some village alcohol shops were managed by women. Women also play a role in livestock raising activities. Women role in processing of fish is very important; processing fish and prawn are value added for the whole products. Children also have to contribute toward family economic activities during afterschool hours. They are assigned small errands and light tasks, such as fetching water, cooking, or taking care of their siblings, to assist their parents. Children often place carry mat or bamboo pole to assist their mothers in fish drying process. Sometimes boys accompany with their father in fishing. They sort fish.

Migration is another common coping mechanism. Some leave their villages to find temporary employment, while others left permanently for better economic opportunities. Many of them traveled to other parts of Myanmar or to neighboring countries.

The survival of the fishing industries and of small farmers has been maintained by the patron client relationships. Fishermen and collectors have interdependent interrelation-

ships but the nature of the relationship varies. Until 2012, the patron-client relationships extend beyond ethnic boundaries. It was not uncommon to see Rakhine serving as patron and Rohingya as clients. In some situations, the collectors rely on fisherman for regular supplies of fisheries, while the fishermen rely on collectors for fishing equipment, gas, fishing grounds and emergency loans. These patrons, many of whom are collectors, creditors, or boat owners, are responsible for weather-related losses and destruction. Before 2014, they also paid the tender fees of the fishing ground and allocated the fishing ground to the fishermen. In return, the fishermen agree to sell the fish to their respective collectors at low fixed prices. There are 3 to 5 village level collectors in the village, each of whom has 20 to 30 fisherman clients.

Lenders or patrons, who could be collectors, wholesalers or exporters, usually get repayment through 20-30% of the all the captures and the right to buy the capture (including dried fish, dried prawn) at lower than market prices. The amount, interest rate, repayment schedule and timing of loan, however, vary depending on the sources of credit and the nature of the relationships between creditors and farmers. In capture fishery, some fishermen obtain capital from money lenders usually for a period of 10 months and the interest rate usually runs between 2 and 5% per month for those with collateral (mostly gold) and between 10 to 20% for those without collateral.

Some families have become indebted because they cannot repay their debts. One fisher told the author, “We are making money for our collectors. We don’t have anything at the end of the day. But our collectors are getting rich and rich. We are just the slaves for them.”[33] A few fishermen mentioned that the patrons deliberately keep fishermen indebted even if the latter

[33]Author’s interview, Mrebon, March 20, 2013.

are able to repay the money in order to make sure that the captured fisheries are sold to them. Despite these negative attitudes toward their patrons, most fishermen I have talked to tend to appreciate the beneficial role of the patrons.

Some fishermen, such as those in Mrebon township which is located between Sittwe and Kyaukphru, enjoy greater bargaining power over the collectors and wholesalers since they have a choice to send their products to Sittwe or Kyaukphru. Local collectors in these areas tend to be more accommodating and flexible toward the needs of the fishermen. In some extreme case, creditors take over the possessions of fishermen when they default, but in most cases, creditors usually accommodate the needs of fishermen by extending the period of the loan especially in cases of emergency and shock. One collector said,

> We have to invest our time, our money in this fishery business. We need to pay for transportation fees. If we experience bad weather, our inventory rots. We paid for their fishing ground. On the other hand, we support fisher's family with some financial assistant. We just help them. Nevertheless, they were very happy to get money from us, but when the time to pay back money, they are complaining all the time. We already have agreement. We don't exploit them.[34]

Fishermen also have multi-string relationships with collectors. They rely on collectors for emergency loans for health issues, social affairs, religious affairs and education of their children. One of the fishermen said, "Our patron (village level collector) is very important for us. We have to count on him when we need something. We usually do not have cash

[34]Author's interview with a wholesaler, Pauk Taw, 15 March 2013.

with us all the time. So we can get loan from village level collector. We pay him back after we have sold our catch." A village collector said "I have some fishermen client who sell their fish to my shop. I help them in financial need and they give me loyalty in return."[35]

Conclusion

Small-scale fishermen are the most basic building block and occupy the very bottom of the fishing economy. However, fishermen have increasingly faced precarious and unpredictable living situations. They have been adversely affected by a market that they have no control over, depletion of natural resources, poor infrastructure and processing technology and political turmoil. They have developed a variety of strategies to deal with challenges, by maintaining a stable relationship with their patrons as an insurance against crisis and emergency, using family labor, borrowing, and working additional jobs.

The situation in Rakhine state is also made worse by ongoing communal hostility and tension in the areas. It remains to be seen whether the new democratically elected government in Myanmar is able to improve the situation in such a way that would create more favorable environment for the survival of fishermen and the fishing industry.

References

Blythe, Jessica, Mark Flaherty and Grant Murray, "Vulnerability of Coastal Livelihoods to Shrimp Farming: Insights from Mozambique." Ambio 44, no. 4 (2015): 275-284.

Department of Fisheries, Fishery Statistics, Ministry of Livestock and Fishery, Republic of the Union of Myanmar, 2009-2010.

Department of Fisheries, 2011 Report, Sittwe, Sittwe, Rakhine State, 2011.

Khin Maung Soe. Trends of Development of Myanmar Fisheries: With

[35]Author's interview, Mrebon, March 28, 2013.

References to Japanese Experiences V.R.F. series, n433, February 2008, Institute of Developing Economies, Japan.

Lebel, Louis, Nguyen Hoang Tri, Amnuay Saengnoree, Suparb Pasong, Urasa Buatama and Le Kim Thoa. "Industrial Transformation and Shrimp Aquaculture in Thailand and Vietnam: Pathways to Ecological, Social, and Economic Sustainability?" Ambio 31, n4 (2002): 311-23.

Leider, Jacques. "Rohingya: The Name, the Movement and the Quest for Identity. In Nation Building in Myanmar, 204-55. Yangon: Myanmar Egress and Myanmar Peace Center, 2014.

Ministry of National Planning and Economic Development, Central Statistical Organization, Statistical Yearbook 2009, Yangon.

Nilar Myint Htoo. "Trade Liberalization and Impact on Fishery Sector in Myanmar," PhD diss., Institute of Economics, Yangon, May 2011.

Olivier, Joffre and Moe Aung. "Prawn Value Chain Analysis, Rakhine State." LIFT Project, 2012.

The Rakhine Inquiry Commission, Final Report of Inquiry Commission on Sectarian Violence in Rakhine State, Yangon, 2013.

The Republic of the Union of Myanmar, The 2014 Myanmar Population and Housing Census Report, The Union Report, Yangon, 2015.

Tat Lan Livelihoods Development Programme. "Tat Lan partners promote community fisheries, local knowledge in the 2014 Rakhine State Freshwater Fisheries Law" Available at http://www.lift-fund.org/news/tat-lan-partners-promote-community-fisheries-local-knowledge-2014-rakhine-state-freshwater.

Poverty and Migration from Burma: Within and Without Midi Z's Films

ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချနေထိုင်ခြင်း၊ မီဒီဇက်(Midi Z)၏ ရုပ်ရှင်များ အတွင်းနှင့် ပြင်ပ

ဝှမ်ချင်းချန်း (Wen-Chin Chang)

"ကျွန်တော် ငယ်ငယ်ကတည်းက ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုဟာ နောက်ကနေ သတ္တဝါဆိုးကြီး တစ်ကောင်လိုလိုက်နေပါတာ ကျွန်တော်ကို ရှေ့ဆက် ပြေးအောင်တွန်းနေသလိုပါပဲ။ တခြားမြန်မာ လူငယ်အများကြီးလည်း ဒီလို အခြေအနေမျိုး ရင်ဆိုင်ကြရပြီး သူတို့ရဲ့ အိမ်တွေကို စွန့်ခွာပြီး မြို့ပြတို့၊ နိုင်ငံခြားတို့ သွားပြီး ဝမ်းစာရှာကြရပါတယ်။ ဆင်းရဲနွမ်း ပါးမှုက လွတ်မြောက်ဖို့ဆိုတာ သူတို့ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရခြင်းရဲ့ အဓိက အကြောင်းရင်း ဖြစ်သလို ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုကို ရလိုခြင်းဟာ သူတို့ရဲ့ တကယ့် အပြင်းပြဆုံး ဆန္ဒဖြစ်ပါ။" (ကျောက် (Zhao) ၂၀၁၅/၆၅)

မီဒီဇက်(Midi Z)ကို Zhao De-Yin (Kyawk Dad-Yin 趙德胤) ကျောက်ဒေရင် ဟုလည်း သိကြပါသည်။ ၎င်းသည် ယူနန်တရုတ် ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သူများထဲမှ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း လားရှိုးမြို့တွင် ၁၉၈၂ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားခဲ့သော စတုတ္ထမျိုးဆက်တစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ (၁၉၉၀နှစ်လည်ပိုင်း နှစ်များမတိုင်ခင်) မြန်မာနိုင်ငံမှ များစွာသော အခြားရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများကဲ့သို့ ၎င်းတို့ မိသားစု သည် ငွေကြေးဆို တစ်ပြားမှ ကောက်စရာမရှိခဲ့ပေ။ မီဒီဇက်သည်

အငယ်ဆုံးဖြစ်ပြီး အထက်တွင် အစ်ကိုအစ်မလေးဦးရှိသည်။ ဖခင်သည် လိုင်စင်မဲ့ ဆေးဆရာတစ်ဦးဖြစ်သော်လည်း ကျန်းမာရေးချို့တဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မိခင်ကပင် လမ်းဘေးတွင် အစားအသောက်ရောင်းခြင်း၊ အလှူများတွင် ထမင်းဟင်းကူချက်ပေးခြင်း၊ ဆိုင်များတွင် ပန်းကန်ဆေးခြင်းနှင့် အခြားသူများအတွက် အဝတ်လျှော်ပေးခြင်း၊ တောင်ပေါ်ထွက်ပစ္စည်းများကို ဈေးသို့ ရောင်းချရန် တောင်ပေါ်ထွက်ကုန်များကို သယ်ဆောင်ခြင်းနည်းတို့ဖြင့် မိသားစုအတွက် အဓိက စီးပွားရေး ပံ့ပိုးသူဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ (ကျန်(Jiang) ၂၀၁၄၊ မီဒီဇက်၏ မိခင်နှင့် စာရေးသူ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ခြင်း) ၎င်း၏ မိခင်နှင့် ထိုသို့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း မပြုမီလေးနှစ်အလိုကမှ ထိုအမျိုးသမီးကြီး အလုပ်မှ အနားယူခဲ့လေသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်းတစ်ခုတွင် မီဒီဇက်သည်သူ့ကလေးဘဝ နေထိုင်မှု အခြေအနေကို ပြန်ပြောင်းသတိရပြီး ဖြေဆိုထားပါသည်မှာ -

> ကျွန်တော်တို့ရဲ့ တစ်နှစ်စာ ဝင်ငွေစုစုပေါင်းဟာ နိုက်ကီ (Nike)လို(အမေရိကန်ထုတ်) ဖိနပ်တစ်ရံ ဝယ်ဖို့တောင် မလောက်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့အိမ်က မြက်ခြောက်မိုးပြီးတော့ ဝါးထရံ နံရံတွေနဲ့ မြေစိုက်တဲကလေးပါ။ တစ်ခါကများ မိုးသည်းသည်းမည်းမည်းရွာလိုက်တာ အိမ်ပြိုသွားပါတယ်။ (တစ်ခန်းပဲပါတဲ့) ဒီအိမ်မှာ ကျွန်တော့်မိဘတွေ၊ ကျွန်တော့်အဘိုးနဲ့ ကလေးငါးယောက်ပေါင်း လူရှစ်ယောက်နေရပါတယ်။ (ဖန်(Fang) ၂၀၁၄/ ၅၄)

မြန်မာနိုင်ငံမှ သာမန်ပြည်သူများအကြားတွင် ထိုကဲ့သို့ ဆင်တူရိုးမှား ဇာတ်လမ်းများကို ပြောလေ့ပြောထ ရှိပေသည်။ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများသည် ရှားပါးပြီး များသောအားဖြင့် လူတစ်ယောက်၏ လုပ်

အားသည်လည်း ဘဝရှင်သန် နေထိုင် စားသောက်ရန် မလုံလောက်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် များစွာသော ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကြသည့် ယူနန်လူငယ်များ အသက်နှင့် ရင်းပြီး စွန့်စားကြသည့် ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု ရရှိရေးအတွက် အကျော်ကြားဆုံး နည်းလမ်းများ ထဲမှ နှစ်ခုမှာ ဖားကန့်ရှိ ကျောက်စိမ်းတွင်းများတွင်သွား၍ အလုပ်လုပ်ခြင်းနှင့် မူယစ်ဆေးဝါး ရောင်းဝယ်ခြင်းတို့ ဖြစ်လာပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ များသော အားဖြင့် မူးယစ်ဆေးစွဲခြင်းနှင့် ခုခံအား ကျဆင်းမှု AIDS ရောဂါအပါ အဝင် ရောဂါပေါင်းများစွာ ကူးစက်ခံရသည့် အခြေအနေသို့သာ ထပ်ဖန်တလဲလဲ ရောက်ကုန်ကြသည်။

ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် အခြားသော ဖြစ်ရပ်များစွာတို့ကြောင့် မီဒီဇက် အသက်(၁၆)နှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှထိုင်ဝမ်နိုင်ငံသို့ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပညာရေးနှင့် ဘဝအနာဂတ်တစ်ခု ရှာဖွေရန် ထွက်လာခဲ့သည်။ ၎င်း၏ အမိမြေအဖြစ်သော်လည်းကောင်း မိသားစုဝင်ပေါင်းများစွာနှင့် မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်းများ လက်ရှိနေထိုင်နေဆဲဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း မွေးရပ် ဇာတိမြေအဖြစ်မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သံယောဇဉ်မပြတ်၊ လွမ်းသည့်စိတ်နှင့် ဤနိုင်ငံအကြောင်း ပုံပြင်ဇာတ်လမ်းများကို ပြောပြလိုသည့်စိတ်များ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ရသည့်ဘဝသည် သူ့အတွက် အထူးသဖြင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် အတွေ့အကြုံများသည် အင်မတန်လှပသော အမှတ်တရများစွာကို သတိရစေပါသည်။ ဈေးတွင် မြွေများ၊ ကျားပေါက်စလေးများနှင့် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များကို ရောင်းချ နေကြပုံများ သည် အမှတ်တရဖြစ်ရပ်များအဖြစ် မကြာခဏ ပြန်အောက်မေ့မိသည်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများတွင် နေထိုင်ကြသူများအတွက် မြန်မာပြည်သည် လျှို့ဝှက် ဆန်းကျယ်နေသော်လည်း ရုပ်ရှင်ဇာတ်လမ်းဆန်ဆန်၊ အံ့ဩ

ဖွယ် ဖြစ်ရပ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တနေ့တာဘဝများပင်ဖြစ်ပါသည်။ မီဒီဇက်သည် တချိန်က လူမှားၡ၍ ခါးထိုးခံခဲ့ရဖူးသလို ဆိုးရွားသည့်ကားတိုက်မှု နှစ်ကြိမ်ဖြစ်ခဲ့ပြီး အခြားသောသူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်နှင့်အတူ အမဲလိုက်ရာတွင် ရိုင်ဖယ်သေနတ်ကို သုံးသဖြင့် တရားမဝင်လက်နက်ကိုင်ဆောင်မှုဖြင့် ထောင် သုံးလကျခဲ့ဖူးပါသည်။ ထိုအမှတ်တရ ဖြစ်ရပ်များသည် သူ၏ မြန်မာနိုင်ငံ ဆိုင်ရာ ရုပ်ရှင် ဇာတ်လမ်းအရှည် သုံးခုနှင့် ဇာတ်လမ်းအတိုပေါင်းများစွာအတွက် ဖန်တီးနိုင်စွမ်းပေးသော အင်အားတစ်ခုဖြစ်သွားခဲ့သည်။ ရုပ်ရှင်များမှာ မြန်မာပြည်သို့အပြန်(၂၀၁၁)၊ ဆင်းရဲသားများ(၂၀၁၂)နှင့် ရေခဲ အကျဉ်းထောင်(၂၀၁၄)တို့ ဖြစ်ပြီး ထိုသုံးကားလုံးသည် ဆင်းရဲ နွမ်းပါးမှုနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု အကြောင်းအရာကို ဗဟိုပြု ရိုက်ကူးတင်ဆက်ထားပါသည်။

ဤစာတမ်းတွင် မီဒီဇက်၏ ရုပ်ရှင်သုံးကားပေါ်တွင် အခြေခံပြီး ၎င်း၏ ဘဝအတွေ့အကြုံနှင့် အမြင်၊ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ယူနန်မှ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသူများအကြောင်း စာရေးသူ၏ ကိုယ်ပိုင်နားလည်မှုအပေါ် အခြေခံပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာကို စူးစမ်းလေ့လာရန် ကြိုးစားထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဤစာတမ်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်း၌ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို နိုင်ငံအဆင့် (macro)ရှုထောင့်မှနေ၍ အထွေထွေနိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး ညွှန်းကိန်းများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်ခြင်း၊ အကြောင်းအရင်းဖြစ်စေသည့် အချက်များကို ခြေရာခံပြီး ခိုင်မာသည့် အဖြေများကို ပေးရန်တော့ မရည်ရွယ်ပါ။ ထိုသို့ပြုမည့်အစား ဤစာတမ်းသည် မြန်မာပြည်ဖွား ဒါရိုက်တာတစ်ဦးသည် မိမိဒေသရပ်ရွာမှ ဆင်းရဲသားများ၏ ဘဝများ၊ နိုင်ငံ၏ လူမှုနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဇာတ်ကွက်များနှင့် ယူနန်မှ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်အခြေချသူများ၏ အခြေအနေ၊

အခက်အခဲ နောက်ကွယ်တွင် ရှိသည့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်မှု ယန္တရားဆိုင်ရာ လက္ခဏာအင်္ဂါရပ်များကို မည်သို့ ပုံဖော် ရိုက်ကူးပြသည့်ကို တွေ့မြင်နိုင်ရန် သူ့ရုပ်ရှင်ကားများမှတဆင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို လေ့လာသုံးသပ်ထားပါသည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၏ ဘဝကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုဟူသည့် မေးခွန်းကို ဒါရိုက်တာမှ မည်သို့ ကိုင်တွယ်ပါသနည်း။ မီဒီဇက်၏ (ထိုင်ဝမ်တွင်) ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှုနှင့် နေထိုင်မှုတို့သည် ၎င်း၏ ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးမှုအပေါ် မည်သို့ သက်ရောက်ပါသနည်း။ နိစ္စဓူဝဘဝတွင်ယူနန်မှ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၏ လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေး မဟာဗျူဟာများမှာ မည်သို့နည်း။ ၎င်းတို့၏ မဟာဗျူဟာများသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကိုကျော်လွှားနိုင်အောင် ကူညီပေးပါသလား သို့မဟုတ် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည်ရှောင်လွှဲမရနိုင်သော ကံကြမ္မာတစ်ခုပဲလား။ ထို့အပြင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုဆိုင်ရာ သုတေသနများတွင် ရှေ့ဆောင်သူတစ်ဦး ဖြစ်သည့် အော်စကာ လူးဝစ် (Oscar Lewis)မှ တင်ပြခဲ့သော "ဆင်းရဲခြင်း ဘဝနှင့် အခြအနေများ" သည် မီဒီဇက်၏ ရုပ်ရှင်များတွင် သို့မဟုတ် ယူနန်မှ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၏ လက်တွေ့ဘဝများတွင်ကော မြဲမြံနေပါသလား သို့တည်းမဟုတ် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုဆိုသောအရိပ်မည်းကြီးသည် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ တန်းမတူမညီမျှမှုကြောင့်သာအဓိကဖြစ်ပေါ်နေခြင်းပေလား စသော မေးခွန်းများကို ဖြေဆိုရန် ဤစာတမ်းတွင် ကြိုးစားထားပါသည်။

အောက်ပါကဏ္ဍများတွင် စာရေးသူသည် မီဒီဇက်၏ ရုပ်ရှင်များကို နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်မှုအတွက် လူးဝစ်ရေးသားထားသည်များကို ရွေးချယ်ထားသဖြင့် လူးဝစ်၏ စာပေများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် စတင်ပါသည်။ လူးဝစ်ကိုရွေးချယ်ရသည်မှာ ဆင်းရဲသားများကို သုတေသနပြုရာတွင် ရှေ့ဆောင်လမ်းပြပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးဖြစ်ရုံမျှမက စာပေရေးဟန်ဖြင့်

ဇာတ်ကောင်စရိုက်ကို သရုပ်ဖော်ထားသော မိသားစုကို ဗဟိုပြုသည့် လူးဝစ်၏ လူမျိုးနှင့်ယဉ်ကျေးမှု သရုပ်ခွဲခြင်း ပညာရပ်ဆိုင်ရာ စာအုပ်များနှင့် မီဒီဇက်၏ ရုပ်ရှင်များ ဆက်နွယ်နေသောကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ လူးဝစ်၏ စာအုပ်များထဲမှ တစ်အုပ်ဖြစ်သောဆန်းချက်မှ ကလေးများ(၁၉၆၁ခုနှစ်)စာအုပ်ကို ဟောလီးဝုဒ် ရုပ်ရှင်ကားတစ်ခု အဖြစ်မင်းသားကြီး အန်တိုနီကွင်း သရုပ်ဆောင်၍ အသက်သွင်းခဲ့ကြပြီး ရုပ်ရှင်ကို ၁၉၇၈ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ၁၆ရက်တွင် ပွဲဦးထွက် တင်ဆက်ခဲ့ပါသည်။ ဆင်းရဲခြင်းဘဝနှင့် အခြေအနေကို အပြောင်းအလဲ မရှိသော အခြေခံ သဘာဝအဖြစ် ဖော်ပြခြင်းကြောင့် ဝေဖန်ခံခဲ့ရသော်လည်း လူးဝစ်၏ စာများသည် မနုဿဗေဒတွင် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံတို့၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ဆက်လက် ဆွေးနွေးမှုပေါင်းများစွာကို လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့ပါသည်။ လူးဝစ်၏ စာများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီးသည့်နောက် စာရေးသူသည် ယူနန်မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရွှေ့ပြောင်းခြေချနေထိုင်မှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး အခြေအနေများနှင့် ဆက်နွယ်ပြီး မီဒီဇက်၏ ဘဝနှင့် အတွေ့အကြုံကို စတင် လေ့လာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် ရှင်သန်ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည့် သူ့အတွေ့အကြုံများကို ပုံဖော်ရေးသားပြီး သူ့ရုပ်ရှင်သုံးကားကို လေ့လာပါသည်။ မီဒီဇက်နှင့်လူးဝစ်တို့အား စာရေးသူ၏ နှိုင်းယှဉ်သည့် သုံးသပ် ဆန်းစစ်ချက်အရ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို ၎င်းတို့နှစ်ဦး ပုံဖော်သည့် အခါတွင် တူညီမှုများနှင့် ကွဲပြားခြားနားမှုများကို တွေ့ရပါသည်။ အပေါ်ယံကြည့်လျှင် မီဒီဇက်၏ရုပ်ရှင်များသည်ဆင်းရဲနွမ်းပါးခြင်း သံသရာသည် ရပ်တန့်ခြင်း မရှိ ဆက်လက်တည်တံ့ မြဲမြဲနေသည်ဟူသော လူးဝစ်၏ အဆိုနှင့် တူသယောင်ရှိ၍ မီဒီဇက်၏အဓိကဇာတ်ကောင်များသည် လူးဝစ်၏ ဇာတ်ကောင်များကဲ့သို့ပင် အခက်အခဲများအတွင်း စဉ်ဆက်မပြတ် ပိတ်မိနေကြ

သည်။ ပထမပုဂ္ဂိုလ်မှ အုပ်ချုပ်မှု၊ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ တန်းတူမညီမျှမှုကို ထောက်ပြခဲ့သော်ငြားလည်း ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်၏ လက်ရာများတွင် ထို အချက်ကို မတွေ့ရချေ။ မီဒီဇက်၏ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို စူးစမ်းရှာဖွေမှု သည် ပို၍ သိမ်မွေ့ကွဲပြားသောကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းကိုယ် တိုင်နှင့် အခြားသော ယူနန်မှ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၏ အသက် မွေးမှုနောက် ကောက်ကောက်ပါအောင် လိုက်ရာတွင်ရခဲ့သော အောင် မြင်မှု ဇာတ်လမ်းများကို ပို၍ သိရှိအမြင်ပွင့်ခြင်းကြောင့် သော်လည်း ကောင်း၊ ရုပ်ရှင်ဒါရိုက်တာသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို ၎င်း၏ ရုပ်ရှင်ထဲ တွင် ရုန်းထွက်၍ မရနိုင်သည့် ထာဝစဉ် တည်တံ့ မြဲမြံသော ယဉ်ကျေးမှု သံသရာတစ်ခုအနေဖြင့် တင်ပြရန် မရည်ရွယ်ကြောင်း၊ ထိုသို့စဉ်းစား မည့်အစား ရုပ်ရှင်များကို ဆင်းရဲသူများမှ အာဏာရှိသူများအပေါ် စွပ်စွဲချက်၊ မကျေနပ်ချက်များကို အသံတစ်သံအဖြစ် ဖော်ထုတ်နိုင်သည့် နည်းလမ်း တစ်ခုအနေဖြင့်သာ ရှုမြင်သင့်ကြောင်း စာရေးသူမှ အကြံပြု လိုက်ပါသည်။

Poverty and Migration from Burma: Within and Without Midi Z's Films[1]

Wen-Chin Chang

> Ever since I was little, poverty has been chasing me like a beast, compelling me to keep on running. Many other Burmese young people face the same condition and are forced to leave their homes to cities or abroad for making a living. Escaping poverty is the main cause of their migration, and acquiring wealth is their earnest wish. (Zhao 2015:65)

Midi Z, also known as Zhao De-Yin （or Kyawk Dad-Yin 趙德胤） is a fourth-generation Yunnanese Chinese migrant born in 1982 in Lashio, northern Shan State in Burma (or Myanmar).[2] Like the

---

[1]I am indebted to Ardeth Maung Thawnghmung's careful reading of my paper and her meticulous and useful suggestions for my revision. For writing this paper, I have drawn on reports and articles on Midi Z, his Facebook page, public talks and a book by him on his filmmaking (Zhao 2015), and my interviews with him in Taipei (5 October 2014) and with his mother in Lashio (3 November 2014).

[2]The Yunnanese Chinese migrants (hereafter Yunnanese migrants) referred to in this paper are Han Chinese. Midi Z refers to his ancestral roots in Nanjing, China. It is not clear when the first-generation ancestor arrived in Yunnan. According to Midi Z's mother, Midi Z's great-grandfather migrated from Yunnan to a border place named Hemonglong in northern Shan State of Burma. Around 1968 when the Communist Party of Burma penetrated the area, the family moved from Hemonglong to Lashio (my interview with Midi Z's mother).

great majority of the people in Burma, and most fellow migrants (prior to the mid-1990s), the family was destitute. Midi Z is the youngest child with four other siblings. His father, though an unlicensed medicine man, suffered from poor health. His mother thus provided the main economic support for the family—selling food on the street, helping cook at banquets, washing dishes in shops, washing clothes for other people and carrying mountain produce to the market for sale (Jiang 2014; my interview with Midi Z's mother). Only four years before my interview with her, the mother had stopped working. Midi Z recalled the living conditions of his childhood in an interview:

> One year's total income was not even enough for buying a pair of Nike sneakers.... Our house was grass roofed with bamboo walls and dirt ground. Once it rained heavily, and the house collapsed.... The [one-room] house accommodated eight people—my grandfather, my parents and five kids. (Fang 2014:54).

Similar stories are commonly told among ordinary people in Burma. Job opportunities are scarce, and often one's labor does not make ends meet. Going to the jade mines in Hpakant and engaging in drug trafficking become two of the most popular means of obtaining wealth that numerous migrant Yunnanese youths risk their lives to pursue. Nevertheless, the reality is most of the time cruel rather than merciful, repeatedly leading to drug addiction and a range of diseases and illnesses, in particular AIDS (Chang 2014b; Hughes and Ward 1997; Levy and Scott-Clark 2001; Zhao 2015; Zhou 1996:298).

Poverty and a series of incidents pushed Midi Z to leave the country at 16 in search of a better education and future in Taiwan. However, the unbroken tie with Burma as his native homeland that predicates his connection with many family

members and friends still living there, has generated a deep sense of nostalgia and also an urge to tell stories. Despite impoverishment, life in Burma also evokes many beautiful memories for him, especially of experiences in nature. Images of snakes, baby tigers and other wild animals being sold in the market often recur in his memory. While Burma may seem mysterious to the people living in developed societies, dramatic events were part of his life. He was once mistakenly knifed, had two serious car accidents and was even imprisoned for three months with two other friends for possessing unlawful firearms—using a rifle while hunting (Zhao 2014b). These memories, entangled with deep love and despair, have never faded but have transformed into a creative force for his many short films and three movies on Burma. The movies are *Return to Burma* (2011), *Poor Folk* (2012) and *Ice Poison* (2014), all centered on the themes of poverty and migration.

In this paper, based on Midi Z's three movies, his life experiences and outlook, and my own understanding of Yunnanese migrants of Burma, I attempt to explore the issue of poverty and migration in Burma.[3] More specifically, the paper does not aim to study poverty in the country from a macro-perspective by analyzing general political and economic indexes, tracing causal factors and providing concrete solutions. Instead, it looks at the poverty issue through a Burmese native director's films, to see how he portrays the lives of poor people from his community and the underlining cultural and structural features in relation to the socio-political scenarios of the country and Yunnanese migrant's culture of mobility. The questions addressed are: How does he deal with the question of poverty by looking at poor folk's lives? How do Midi Z's migration and living experiences

[3] I have researched Yunnanese migrants in Burma, Thailand, Taiwan, Yunnan, Hong Kong and Guangzhou since 1994, with a focus on their migration history and transnational trade (Chang 2014b).

abroad (Taiwan) impact his filmmaking? What are Yunnanese migrants' adaptive strategies in their everyday lives? Do their strategies lead them to overcome poverty, or is poverty a kind of destiny? Moreover, do we see a kind of perpetuating "culture of poverty," which Oscar Lewis (1959, 1966a), a pioneer in poverty studies, advocates, in Midi Z's films or in the real lives of Yunnanese migrants, or is the specter of poverty essentially attributed to structural inequality?

In the following sections, I begin by briefly reviewing Lewis's work, which I choose for a comparative analysis of Midi Z's movies. I select Lewis not only because he is a pioneer in the studies of the poor, but also because Midi Z's movies relate to Lewis's family-centered ethnographies characterized by a literary style. One of Lewis's books—*The Children of Sanchez* (1961)—was adapted into a Hollywood film; the premiere was shown on 16 November 1978, starring Anthony Quinn. Although criticized as essentializing the poor, Lewis's work has aroused continuous discussions on the role of culture and structure in anthropology. After reviewing Lewis, I enter Midi Z's life and work in relation to Yunnanese migration and livelihoods, and Burma's current socio-political scenarios. I depict Midi Z's lived experiences in Burma and abroad and look into his three movies. My comparative analysis between him and Lewis shows their similarities and differences in portraying poverty. While on the surface Midi Z's movies seem to resemble Lewis's advocacy for perpetuating the culture of poverty, since Midi Z's protagonists, like Lewis's, are constantly caught up in predicaments, the former touches on the aspect of structural inequality, which is lacking in the latter's work. Because Midi Z's exploration of poverty is more nuanced than Lewis's, and he has greater awareness of his own and other Yunnanese migrants' successful stories in their career pursuits, I suggest that the director does not intend to portray poverty as a perpetual culture in his movies; instead the movies

could be seen as a means to voice the poor's indictment against those in power.

"Culture Of Poverty" and Studies of the Poor

Oscar Lewis (1914-1970), an American anthropologist, began his research among poor people via a family-focused approach from the 1940s. By writing detailed and compelling stories of family lives, he succeeded in bringing the reader into the world of the poor in Mexico, Puerto Rico, New York and northern India (1951, 1959, 1961, 1964, 1966a). His theory of the poor is built on the concept of a "culture of poverty," first introduced in *Five Families: Mexican Case Studies in the Culture of Poverty*, published in 1959, then further explicated in the introductions of two other books and a journal article (1961, 1966a, 1966b). However, the concept has also generated heated disputes, criticisms and even misuse.[4] According to Lewis, the culture of poverty is "both an adaptation and a reaction of the poor to their marginal position in a class-stratified, highly individuated, capitalistic society" (1966a: xliv). In other words, it is a set of coping mechanisms in the face of harsh living conditions. Furthermore, Lewis stresses that it is not confined to the economic sphere, but includes a wide range of dimensions in life: material culture, social networks, familial relations, religious life, individual values and attitudes, and so on. Specifically, he says:

> As an anthropologist I have tried to understand poverty and its associated traits as a culture or, more accurately, as a subculture with its own structure and rationale, as a way of life which is passed down from generation to generation along family lines. This view directs attention to the fact that the culture of poverty in modern nations is not only a

[4]A few good reviews of Lewis's work include: Bourgois (2001), Eames and Goode (1980), Small, Harding and Lamont (2010).

> matter of economic deprivation, of disorganization or of the absence of something. It is also something positive and provides some rewards without which the poor could hardly carry on. (Lewis 1966a: xliii)

One essential feature mentioned here is the positive aspect in the culture that parallels what we often refer to today as individual agency, which helps generate adaptive strategies to deal with challenges in everyday life. In Lewis's work, we learn about his informants' struggle against poverty with loans via social networks or by taking a range of odd jobs at the same time. Wives and mothers shoulder the responsibility of house-work, child rearing and food provision, and resort to local beliefs and religious practices for health or love. Some parents exert themselves to support their children's education, but while others do not. With their perseverance:

> the lives of the poor are not dull. The stories... reveal.... an intensity of feeling and human warmth, a strong sense of individuality, a capacity for gaiety, a hope for a better life, a desire for understanding and love, a readiness to share the little they possess, and the courage to carry on in the face of many unresolved problems (1961: xii).

Such struggle is intermixed with agency and marginality among impoverished migrants moving internally from the countryside to cities or externally from an underdeveloped country to a developed country. In recognizing constant violence, suffering and deprivation among the poor, Lewis reveals his informants' hope and courage to fight against numerous odds.

Nevertheless, Lewis also essentializes his interpretation of the "culture of poverty," as he treats it as an unchanging value-system that perpetuates from generation to generation. He says:

> By the time slum children are age six or seven they have usually absorbed the basic values and attitudes of their subculture and are not psychologically geared to take full advantage of changing conditions or increased opportunities. (1966a: xlv)

This advocacy of intergenerational transmission and early childhood socialization is contrary to the ethos of a way of life constituting a set of adaptive strategies for survival while the poor interact with external environments (Eames and Goode 1980:276).

Furthermore, in contrast to the positive aspect mentioned above, Lewis underlines the feelings of despair, apathy and hopelessness, which lead to a kind of fatalism among the poor (1966a: xlix, li). He considers the culture of poor people a "relatively thin culture" (1966a: lii), and lists many negative traits pertaining to it (1966a xlvi-xlviii, 1998:9). He says:

> There is a great deal of pathos, suffering and emptiness among those who live in the culture of poverty. It does not provide much support or long-range satisfaction and its encouragement of mistrust tends to magnify helplessness and isolation. Indeed, the poverty of culture is one of the crucial aspects of the culture of poverty. (1966a:lii)

Not only are his explanations unclarified, but they result in misinterpretation or even misuse of his studies. Some politicians tend to see the culture of poverty as the cause of poverty and not as its result. The battles against poverty in the US since the 1960s provide frequently quoted examples. Many poor and minority communities were involuntarily dislocated with the objective of "development" and removal of poverty (Wilson 1991; Zinn 1989).

Looking into the negative traits Lewis attaches to the poor, we discover that they constitute a mixture of different categories. Many of them actually belong to contextual problems, such as underemployment, unemployment, borrowing from local moneylenders, a low level of literacy and living in slums. However, neither Lewis's stories nor his theoretical discussions sufficiently explore the structural inequality that originates from external systems and causes problems due to marginal accessibility of education, jobs, housing and so on. Moreover, many negative behavior traits attributed to the poor, such as marriage instability, alcoholism, confusion over sexual identification, and early sexual initiation, are not confined only to the lower classes. Eames and Goode thus critique that many of the traits Lewis attributes to the poor are "contradictory, not testable, and negative in tone" (Eames and Goode 1980: 285) and they consider his poverty studies ethnocentric, grounded in the perspective of the American middle class (Eames and Goode: 278).

With regards to Lewis's theoretical limitation, many scholars have suggested counterbalancing it with investigation of structural contextualization (e.g., Bourgois 2001; Gajdosikiene 2004; Eames and Goode 1980; Stack 1974). Actually Lewis is aware of the difference in historical contexts from society to society; he distinguishes the proletariat's struggle in Algeria from the struggle among the low-income Puerto Ricans (1966a: l). Nevertheless, he still essentializes his poverty-culture notion and does not perceive a sense of historical consciousness or class consciousness among the poor. He says:

> People with a culture of poverty have very little sense of history. They are a marginal people who know only their own troubles, their own local conditions, their own neighborhood, their own way of life. (Lewis 1998: 7)

> When the poor become class-conscious or active members of trade-union organizations, or when they adopt an internationalist outlook on the world, they are no longer part of the culture of poverty, although they may still be desperately poor. (Lewis1966a: xlviii)

Through deeply human and vivid stories, Lewis brings life to his informants and opens up a significant research field. His contributions are undeniable. However, in the face of a more complex, capitalistic and globalized world, his interpretation appears somewhat rigid and oversimplified. For people of the underdeveloped world, migration to wealthy countries has been a primary means to improve their lives. Their mobility through a range of countries, and experiences in multiple life situations have certainly strengthened their awareness of the discrepancy and inequality among people of and within different societies. Many authors in the field of migration have shed light on migrants' self-reflections on their transnationality and multiple experiences of discrimination as they connect with differences and inequality in culture, gender, ethnicity and socio-economic status. Distinctively, Gloria Anzaldúa brings up "mestiza consciousness" (1987), Luis Guarnizo "transnational habitus" (1997), and Patricia Zavella "peripheral vision" (2011). Despite the above-mentioned shortcomings, Lewis's works remain useful for comparison and contrast. In reviewing Midi Z's movies and his filming career in the following sections, I will illustrate his similarities with and differences from Lewis's writings.

Midi Z—from Burma to Taiwan

Historically, Yunnanese from southwestern China have moved back and forth between Yunnan and its neighboring countries for either economic or political undertakings. Because of its contiguity with Yunnan, Burma in particular has been the major

recipient country for Yunnanese migration (Chen 1966; Forbes and Henley 1997; Hill 1998; Wang and Zhang 1993; Sun 2000; Yang 2008). The primary proportion of the Yunnanese migrants in Burma today are descendants of refugees fleeing Yunnan after the Chinese Communist Party took over China.[5] Without legal status, most Yunnanese refugees first settled in rural Shan or Kachin States after arriving in Burma. They made a living by farming or small trade in local markets. In addition, many people, following their predecessors' engagement in long-distance mule caravan trade, joined the illegal venture to trade between Burma and Thailand mostly also by means of mule caravans during the socialist period (1962-1988) (Chang 2009, 2011, 2013, 2014a, 2014b).

Burma, an ethnically diverse country which gained its independence from British colonization in 1948, has long been politically divided. It was briefly governed by a parliamentary system (1948-1962), but from 1962 to early 2016, it was ruled by a series of military regimes.[6] Even the quasi-civilian government, formed in March 2011, was closely connected with the Burmese military (Callahan 2003; Smith 1993; South 2008; Steinberg 2006; Tagliacozzo and Chang 2014; Thawnghmung 2012; Wilson, ed. 2006). Continuous isolation, suppressive rule and policy mistakes severely set back the nation's economy, resulting in Burma's ranking as one of the poorest countries in the world, despite its rich natural resources. Except for a small portion of wealthy people, the great majority are the poor, living in the mire of

[5]There is no reliable population figure for the Yunnanese migrants in Burma. Estimates given by informants range from half a million to one million. The descendants of contemporary Yunnanese refugees may account as high as 80 percent.

[6]The new government under de facto leadership of Aung San Suu Kyi as the State Counsellor only commenced on April 6, 2016. Founded on civilian rule, it constitutes a political landmark in Burma's contemporary history. Yet, numerous social, political and economic problems are unlikely to be resolved within a short period of time.

numerous problems—lacking electricity, clean water, employment, education, health services, security, and so on.

During Thein Sein's rule (March 2011–March 2016), the government embarked upon a series of reforms, including infrastructure building, loosening of media and press control, release of political prisoners, and negotiations with ethnic armed groups for a ceasefire. Nevertheless, decades of old problems endured. Even today, wide stretches of rural areas are still marked as brown or black zones which bar foreigners.[7] Under such circumstances, access to native voices from the subaltern class in remote areas remains very difficult and yet extremely precious. While some academics risk conducting covert research, some media and film workers are also secretly covering Burmese lives via their cameras and videos. Midi Z, a native Burmese director based in Taiwan, has shot 3 movies about Yunnanese migrants of Burma. Oriented in social realism, his movies transmit a native perspective about his country and its people, and have received much international attention in recent years. How has he cultivated his filming career?

In 1998 at 16, Midi Z came to Taiwan with US$200, which his parents borrowed from friends and relatives. His wish to go to Taiwan has been embedded in his mind from childhood. Although separated by long distance, ethnic Chinese in Burma learn about Taiwan through satellite television. In a public talk, Midi Z mentioned watching Taiwan's annual Golden Horse Film Festival on television at a neighbor's house when he was still a kid, and dreaming about being among the audience someday (Zhao 2014a).[8]

---

[7]The Burmese government divides the country into three zones: the white zones, which are under the control of the Burmese army; the brown zones, which are contested areas; and the black zones where the Burmese army has no control.

[8]Not only do the ethnic Chinese know about Taiwan from satellite television, they also learn about China, other Southeast Asian countries and societies

Going to Taiwan for education is an enviable choice for many ethnic Chinese students in Burma (especially Yunnanese Chinese), and is considered an upward move.[9] However, most of these students drop out of school after a few months or a couple of years of study, because they are not able to keep up their learning in addition to working and supporting themselves. Like other students from Burma, Midi Z had to make his own living in Taiwan. On the second day after his arrival, he started working at a construction site 20 stories high in order to earn his tuition fees and living costs. He worked part time at his school and in restaurants during semesters, and full time as a construction worker during vacations (Zhao 2014a; Zhao 2015). Despite his busy work life, Midi Z is one of the few among fellow Chinese students from Burma who completed graduate studies with a master's degree in industrial and commercial design.[10]

Coming to Taiwan was his first trip abroad, but he said he was not afraid at all. "I was very happy about going to Taiwan, because I realized I could make money there to improve my family's living conditions and even change my own fate.... My goal was to build a house for my family and repay all the debts" (Zhao 2014b). During his studies, he not only supported himself, but also saved 2 million Taiwanese dollars (about US$67,000) by age 24, then still a graduate student, and built a house for his family in Lashio (Fang 2014:55). While at school he always earned excellent grades and received scholarships. Furthermore, he loved reading, and discovered that school libraries were like

further afield. Apart from television, telephone is another common means for connection. Both objects repeatedly appear in Midi Z's films.

[9]Prior to Midi Z's departure to Taiwan, his parents had spent about $10,000 US dollars to go through many required procedures and acquire a passport for him. The money was in part from the remittances sent back by his siblings working in Thailand, and in part a loan from other people (Sun Zhixi 2014).

[10]Midi Z first went to a vocational high school to learn printing, then to the National Taiwan University of Science and Technology for undergraduate and graduate studies, majoring in design.

treasure houses, facilities he could hardly dream of in Burma. He read many literary works, including world classics, and he expressed his nostalgia for Burma, family members and friends by writing a diary and letters. He also posted essays to school journals to earn extra money. He said he was not interested in going to karaoke or nightclubs as many youth in Taiwan like to do (Fang 2014: 54; Zhao 2014a; my interview with Midi Z).

Midi Z learned moviemaking mainly by teaching himself. Since his undergraduate years, he had watched videotapes and read literary works whenever he had free time. He would decode and analyze every film he watched—its scenes, lenses, lighting, editing, special effects, sound effects, story and so on. Meanwhile he shot graduation and wedding videos for clients. His graduation short film for his undergraduate studies, "White Doves" (8 ' 39"), was selected for several international film festivals, including Busan International Film Festival, Copenhagen Film Festivals, and Australian International Film Festival.[11] After helping his family repay all debts and building a house for them, he thought seriously about his own future and reflected on what he would really like to do. He gave himself more free time to explore literature and the art of filmmaking. "I could watch 8 or 9 movies a day and read over 100 books a year," he said (Fang 2014:55).

In interviews, he often stressed that his lived experiences in Burma and Taiwan have provided him with a comparative perspective and sources of creation for his moviemaking. Burma is his homeland, the foundation of his childhood that nourishes his roots and supplies endless stories for his movies. A reporter writes:

[11]See http://zh.wikipedia.org/wiki/%E8%B6%99%E5%BE%B7%E8%83%A4 (access date: 24 September 2014).

> Although life there lacked material comfort, frequent contacts in nature left happy memories.... The Buddhist ethos in Burma, its tranquility and tropical [force] has shaped [Midi Z's] artistic talents. In comparison, Taiwan has offered him technical training, taught him how to get along with people and educated him with needed knowledge.... [Both sources] are deeply engrained in him. (Xia 2014)

Midi Z in particular appreciates Taiwan's freedom and democracy, which motivates him to pursue his goals in literary creation and making movies. "If I had not come to Taiwan, I don't know what I would have been like, perhaps like the characters in my movies involved in drug trafficking," he said in an interview (Wang 2014). He lamented that "among his 70 classmates of the middle school, 30 of them are in drug business, 5 were caught and executed, 4 died in drug addiction and more than 10 are now in prison.... Drug trafficking is prevailing in Burma's borderlands. People risk their lives in this engagement because of poverty" (Xiang 2014). In rural areas, growing poppies is simply a way of making a living. Some people who do not own land live on commissions from drug delivery. To make money to buy rice, Midi Z's mother once carried drugs to another city. She was caught by the police on the way and imprisoned for 16 months. It was a tragedy for the family. Poverty tore the family to fall apart. His eldest brother left home for Hpakant as a jade miner, and two elder sisters and a brother went to Thailand as illegal migrant workers (Fang 2014:56; Zhao 2014a; author interview with the mother).

In contrast, life in Taiwan is quiet and peaceful. Yet, Midi Z constantly misses Burma where life was full of drama (Zhao 2014b). Making movies helps him release his desire for narration. "Through moviemaking, I return to the innocent age of my childhood and the endearment with my family and native land"

(Wang 2014). The desire to tell stories about Burma has been so powerful that despite lack of money, technical and logistic support, and the risks of secret filming, he has launched his shooting plans one after another, and has completed 3 movies; each one costing less than 1 million Taiwanese dollars (about US$33,000) to produce.

The immediate positive responses from the audiences of Taiwan and beyond after the release of his first movie surprised him and confirmed that he had succeeded in communicating with people outside his native society, encouraging him to persist with his dream. As of 24 July 2014, his short films and 3 movies had been screened in 120 film festivals, and he himself had been invited to 35 countries (Zhao 2014b). His latest movie *Ice Poison* won Best Film at the 2014 Edinburg International Film Festival and Best Director at the 2014 Peace & Love Film Festival (Sweden).[12] Moreover, it was selected to represent Taiwan in the best foreign film category of the 2015 Oscars. These opportunities have put him in the spotlight as a talented and promising young director, and the Taiwanese media sometimes compare him with the world-famous Taiwanese-born director Ang Lee.

Midi Z's reflective thoughts highlight his awareness of and appreciation for the differences between Burma and Taiwan and their respective impacts upon him. This comparative perspective clearly differentiates him from Lewis who saw the poor as being "provincial and locally oriented" (Lewis 1966a:xlviii). In his works Lewis rivets attention on his research subjects' destitute lives and does not go further to explore their ideas on class inequality as he does not think they are capable of doing so.

[12]For the latter honor, the official statement says: "His direction was commendable for all aspects of the production from the casting of the luminescent Wu Ke-Xi to employing an unconventional *cine verita* style and shining a light on the brutal existence of an otherwise unknown culture, giving us a truly compelling story." See: http://www.peaceandlovefilm.se/2014/06/plff-2014-award-winners/ (access date: 28 September 2014).

Being an outsider in terms of class and nationality from the people he studies, Lewis misses a critical dimension. In contrast, not only is Midi Z a native film maker, he himself belongs to the poor.

As mentioned above, we also find that this comparative outlook between the native homeland and host society exists commonly among immigrants in migration and cultural studies. Those who are compelled to escape their countries as refugees especially live in an interstitial state of mind, stranded in dislocation and exile. A captivating example is the autobiography by Pascal Khoo Thwe (2002)—*From the Land of Green Ghosts: A Burmese Odyssey*. The author was a student refugee from the Padaung minority in rural Shan state who participated in the 1988 student democracy movement. After escaping to a refugee camp in a border area of Thailand, he was helped to move to England for further education by a Cambridge University professor. Although granting him new prospects, a life of exile in the new country also entailed cultural shocks and longing for his family and former way of life. Not only did he face frustration in adapting himself to many strange living habits, he was constantly burdened by a kind of guilt for leaving his family members behind.[13]

Midi Z, though not a refugee, also expresses a kind of mixed feeling as a migrant in Taiwan. He says:

> We often suffer anxiety and pain because of not being able to release our sudden urge to narrate. Even after completing a film, I have only temporarily discharged my narration desire. Forever pain and

[13]A few more good examples covering refugees in other parts of the world are Anne Fadiman's *The Spirit Catches You and You Fall Down: A Hmong Child, Her American Doctors, and the Collision of Two Cultures* (1998), Frantz Fanon's *Black Skin, White Masks* (1967), Liisa H. Malkki's *Purity and Exile: Violence, Memory, and National Cosmology among Hutu Refugees in Tanzania* (1995), and Edward Said's *Out of Place: A Memoir* (1999).

> happiness coexist, and therefore, our craving for narration persists. (Midi Z' Facebook page, 27 August 2014)[14]

Furthermore, an ambiguous feeling regarding his self-identification always haunts him. He stresses that he has spent half of his life in Burma and half in Taiwan. While acknowledging his ancestral roots in Nanjing (before coming to Yunnan), he questions where his original homeland is. He writes:

> Forever I miss Burma in Taiwan, and while returning to Burma I miss Taiwan. Ever since we were little, grandpa reminded us that our roots are in China.... Because of contingent factors, Chinese overseas have to keep on moving. (Zhao 2015:35)

This mixed feeling, while generating a liminal and even painful state of mind, is also a force of creation that nourishes Midi Z's narrativity, predicating his filming career. For him, moviemaking is his way of telling life stories and is also a means to explore his own sentiments (Zhao 2015:16). In his book, he says moviemaker is like a storyteller, with the essential concern for human existence instead of filming techniques (Zhao 2015: 222). Based on this belief, his movies have tried to present the life-world of his fellow folk, their persistent struggle against a series of constrained contexts.

Midi Z's Movies

Drawing on stories familiar to him or even his own experiences, Midi Z makes movies about his own people. He wrote the scripts for his three movies, which all center on the subaltern class of the Yunnanese migrants of Burma, and his actors are primarily fellow Yunnanese and non-professionals. Prior to the mid-1990s,

[14] https://www.facebook.com/ffe.tw?fref=photo (access date: 1 Sept 2014).

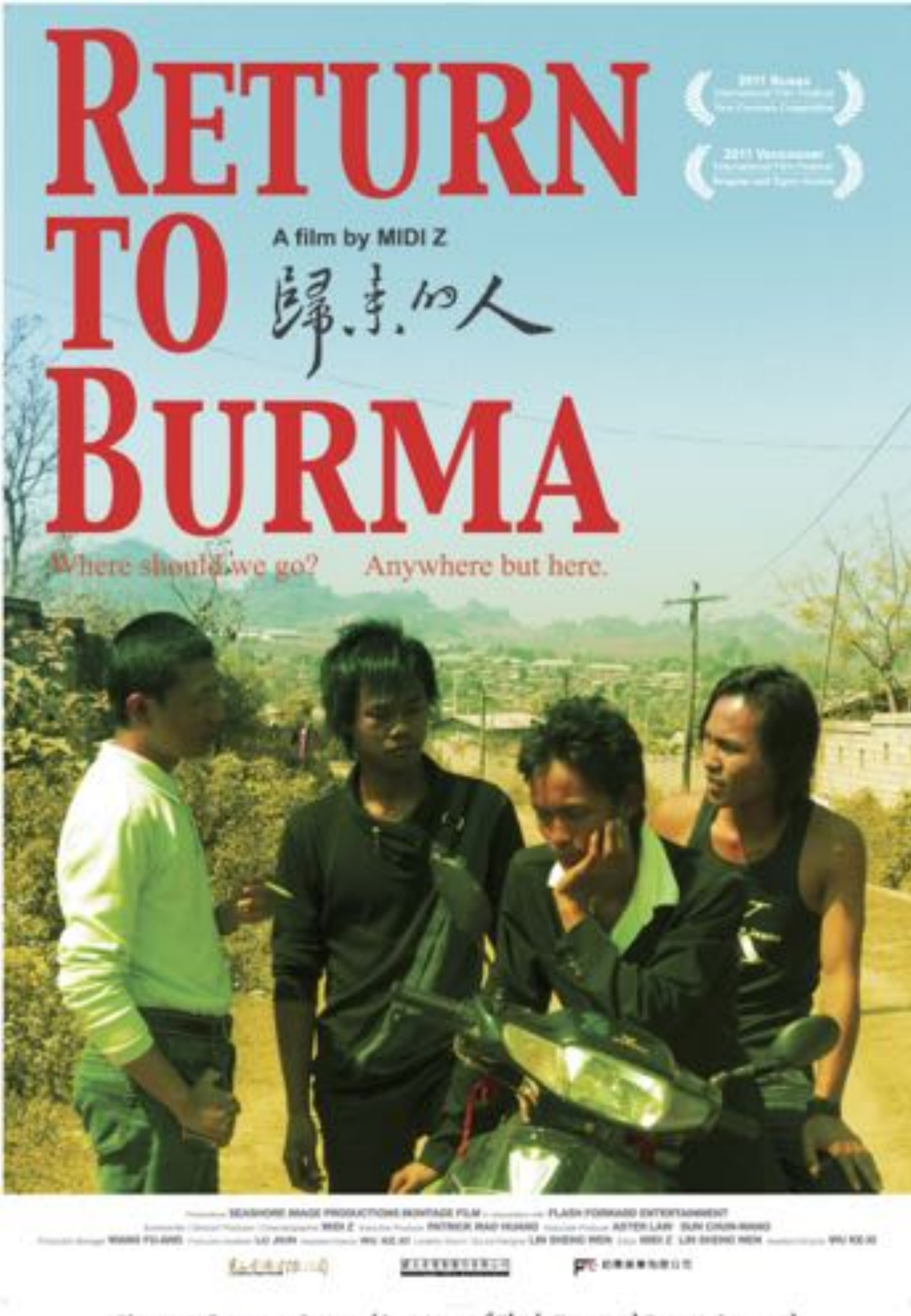

Figure 1: *Return to Burma* (Courtesy of Flash Forward Entertainment)

the majority of Yunnanese migrants in Burma lived in poverty; most of them were farmers, laborers, small traders and muleteers. Even today, although many Yunnanese migrants living in cities have become affluent in business, those living in small towns or rural areas are generally market vendors, small- or medium-level merchants. The ones who remain in the mountains and do not have family members working abroad still lead a difficult life. Grounded in the trend of social realism, Midi Z projects the real lives of his people in his films characterized by poignant stories and natural acting. As works on the everyday lives of different ethnic groups in Burma are still few (e.g., Chang and Tagliacozzo, ed. 2014; Rosalind Russell 2015; Russell 2014; Skidmore 2004), his movies provide a unique window for the audiences of the world interested in this formerly isolated country to learn about a small part of Burma.

Midi Z's first movie, *Return to Burma* (Figure 1), released in 2011, is about a Burmese migrant worker who returns to Burma after working in Taiwan for several years. The main character brings an urn containing a fellow friend's ashes back home with him. That friend worked with him at the same construction site, but died from an accidental fall while working extra hours at night before the Chinese New Year. Sharply contrasting industrial Taiwanese society and Burma in the opening scenes, the movie underlines this returnee's strong sense of alienation with his family, friends, and Burmese society against a backdrop of rampant poverty. The second movie, *Poor Folk* (Figure 2), released in 2012, comprises 3 connected episodes, exposing problems of drug and human trafficking that trap many illegal Burmese migrants soon after they arrive in Thailand. These migrants carry hopes and risk their lives to cross the border for a better life, but only find themselves facing cruel realities that end tragically. The third movie, *Ice Poison* (Figure 3), released in 2014, follows the 2 story lines of a young man and a young

Figure 2: *Poor Folk* (Courtesy of Flash Forward Entertainment)

woman, a farmer and someone tricked into marriage in China. The young man's father mortgages a cow to a relative for a used motorcycle in order to help his son become a motorcycle taxi driver in Lashio. The young woman returns home from China for her grandfather's funeral and meets the young man. Out of poverty and a wish for a better future, they are lured into the drug trade and also become drug addicts. After briefly enjoying the happiness of obtaining some quick money with beautiful expectations, both the man and woman sadly are doomed to fall into a trap—the woman is caught by the police and the man becomes insane.

Because of a shortage of financial support, Midi Z shot the first movie with a crew of 3 people (including himself), the second one of 4 people and the third one of 7 people (Zhao 2014a). Moreover, owing to subject sensitivity, each movie was secretly filmed within a short period of time, ranging from between 10 to 20 days (Wang 2013; Zhao 2014b).[15] The director knew that each movie had to be completed in a single trip, as he did not have the money to return and re-shoot any missing or imperfect parts. In addition, it would have likely aroused attention from the local police or military men, a dangerous situation (Sun Shuo 2014; Zhao 2014b).

What was his process as he filmed these movies? In an interview, he told me that for years he kept a diary, sometimes just jotting down random thoughts, a dialogue or an event, other times writing a more complete short story based on personal or friends' experiences. With an accumulation of connected plots, he develops them into a movie script threaded by a range of scenes. The core of the story embodies his thoughts and state of mind. He said:

[15]The first and third films are located in northern Burma and the second one primarily in a border village of northern Thailand. It is unlikely that a request to film stories of poverty or other social problems would result in an official permit (He 2012; Michaels 2014; author's interview with Midi Z).

Figure 3: *Ice Poison* (Courtesy of Flash Forward Entertainment)

> Even before shooting, I have already sensed the atmosphere of each scene and my characters' emotions.... However, you don't know what will happen while shooting. You cannot fix all the details.... Many uncertainties may occur.... You have to be dynamic and able to handle unexpected incidents. (my interview with Midi Z)

Once while he was filming on the street, the police showed up. Immediately, he had to switch his camera from filming to still picture-taking, pretending to be a tourist. Moreover, apart from a couple of main actors whom he decided on beforehand,[16] he needed to look to local people for actors after arriving on location. To help these amateur actors immerse themselves in acting, he listened to their stories and ideas and allowed them to improvise their conversations, guided by a script outline, thereby applying some techniques of documentary filming.

To enhance the movies' realism, Midi Z also integrates current events into his movies. This is most clearly demonstrated in his first movie set in early 2011, right after the national election at the end of 2010. The movie depicts the returnee's prospects in Burma, while sarcastically illustrating ongoing problems in daily life, such as electricity blackouts, unemployment and contraband trade between China and Burma. A mixture of hope and disillusionment are projected via Burmese songs based on political propaganda, characters' conversations about Burma and low wages, and an unknown

[16]The main male actor in his three movies, Wang Xing-Hong, is his childhood friend. Wang also went to Taiwan for studies and has settled there. The main female actor in his second and third movies, Wu Ke-Xi, is a professional actress from Taiwan. (There is no leading female actor in his first film.) Midi Z demanded that Wu learn Yunnanese beforehand, and sent her to live among the Yunnanese migrants in northern Thailand and upper Burma respectively for a month prior to the shooting of the two movies.

future overshadowing the main character when he explores several economic possibilities: opening an electric appliances shop, driving a scooter taxi and participating in the jade trade. At the end of the movie, he is cutting wood with a friend, and his younger brother is leaving for Malaysia as a migrant worker with another friend. This ending suggests the continuation of existent problems and grueling living conditions that keep haunting the poor.

Is poverty then a kind of destiny? Are the poor in Burma trapped by a "culture of poverty" as Lewis suggests, which obstructs any relief from their destitute lives? At first glance, Midi Z's movies look much like Lewis's stories in terms of taking a family-centered approach and conveying a kind of fatalistic tone by stressing the feelings of despair and hopelessness of the poverty-stricken in the face of ongoing adversity. In addition, while one uses written texts and the other films to portray poor people's lives, both media delineate the characters' miseries with graphic and gripping effects, transmitting a similar literary milieu. Neither Lewis nor Midi Z target certain readership or audience (such as academics or artists), but aim their works toward the general public. Unlike many ethnographies that are underpinned by abstruse theories and academic jargons, Lewis presents his research subjects' lives in literary genres—short stories and novels. Comparatively, Midi Z, who is a literature lover, implicitly draws analogies between the lives of his characters and those in Rabindranath Tagore's, Gao Xingjian's and Leo Nikolayevich Tolstoy's works in his first and second films.[17]

However, comparing Midi Z's movies with Lewis's writings carefully, we see essential differences. First of all, as mentioned earlier, Lewis perceives the culture of poor people as a "relatively thin culture" (1966a: lii), and lists many negative traits

[17]Specifically, Midi Z refers to Gao's *One Man's Bible*, Tagore's *The Crescent Moon* and Tolstoy's "Poor People."

pertaining to it (1966a: xlvi-xlviii, 1998:9). Contrary to this viewpoint, Midi Z portrays in his movies a rich culture among his folk that embodies strong family ties, devotion to traditions and functional social connections. In particular, we see the effort of his characters in observing traditional Yunnanese customs in Burma, particularly shown in the scenes of the Chinese New Year celebration in *Return to Burma* and of death rituals in *Ice Poison* (further discussion in the next section). Secondly, Lewis addresses many negative traits of the poor without discerning their differences in nature and also their connection with external social, economic and political mechanisms. Consequently, this led him to overlook the aspect of structural inequality. In contrast, Midi Z's movies, characterized by a force of rage, provide a critical perspective on how social structures, whether in Burma or societies of immigration, generate influences on the lives of Yunnanese migrants against the backdrop of a more complex, capitalistic and globalized world than that of Lewis's day. In all his 3 movies Midi Z distinctively illustrates his characters' awareness of and dealings with the problem of unemployment.

In *Return to Burma*, a recurrent topic in the conversations between the main character and his family and friends centers on the salary difference between labor work in Taiwan and Burma; the former is ten times higher than the latter. However, a laborer belongs to the underclass in both societies. Even after working several years in Taiwan, the main character is unable to save much money to help his family or start a business. In *Poor Folk* and *Ice Poison*, poverty pushes people to migrate illegally and engage in drugs and human trafficking. Both films powerfully display the violence generated from structural inequality, resulting in death, prostitution and insanity. In *Poor Folk*, even the poor exploit one another. For example, a young Burmese prostitute of Yunnanese descent in Bangkok participates in

human trafficking in an attempt to obtain legal documents via the smuggling syndicate she works for in order to go to Taiwan. She helps the syndicate escort illegal female migrants from northern Thai borders to Bangkok. When a teenage girl sold by her family tries to escape, she captures her without mercy. Furthermore, in *Ice Poison*, the director uses contrasting metaphors of a cow and a motorcycle, respectively symbolizing agricultural economy and capitalistic economy, to reflect structural inequality. At the end of the movie, the main female character, a young woman, is caught by the police while delivering drugs, and the young man who sends her there by motorcycle, though escaping from the police, becomes insane from fear and drug addiction. The cow, which the young man's father pawned for the motorcycle, is slaughtered, because the father cannot redeem his mortgage. The blood streams down from the cow's throat and the animal dies helplessly, a cruel and shocking scene, which also hints at the death or loss of the agricultural economy and the poor in Burma.

An unknown future or a tragic ending in Midi Z's movies seems to indicate unhappy destinies for the poor, parallel to Lewis's advocacy of a portrayal of poor people as doomed, rooted in a perpetuating culture of poverty. Nevertheless, Midi Z's movies are more than mere depictions of his impoverished folk's misfortunes. Rather than presenting a perpetuating culture of poverty in his movies, the director underlines an embedded discourse that points to structural inequality as the primary cause of poverty. From 1962 to 2011 Burma was controlled by a military junta; even during Thein Sein's period, people still lived under military rule and political division. The director reveals this situation best in *Return to Burma* by using two mocking scenes. In one, a friend of the main character greets the former from behind by holding a toy gun to his head, mocking a shooting (Figure 4). In another scene, a group of children play at

gun fighting. At the end of the game, the children all play dead on the ground. The mimic of gunplay suggests ethnic conflicts and military violence in Burma. In addition to political unrest, decades of policy mistakes, gross mismanagement and prevailing corruption have resulted in economic failure. While reforms have benefitted a tiny population keen to exploit new opportunities, the majority suffer from the speedy rise of daily living expenses. The gap between the poor and the rich is accelerating (Zhao 2015:126-128). Leaving the country remains a common strategy for the poor to escape poverty.[18] In his book the director voices his criticism against Burma's "wild" situation that he attributes to a structural impasse:

> Without democracy and a good legal system, Burmese society is like a wild world. The rich and the privileged ones take advantage of the poor. Men abuse women, and stronger women exploit weaker women. In the face of such a cruel reality, either you accept it or you run away to another society and look for new chances. (Zhao 2015: 80)

Living in this distressing environment, Midi Z's characters are, however, not at all passive. They have tried hard to improve their lives. They compare and explore different possibilities,

---

[18]Appalling news about Burmese illegal migrants abroad is common. In April 2008, 54 migrant workers died by suffocation in the back of a freezer truck to in southern Thailand http://www.theguardian.com/world/2008/apr/11/ burma.thailand (accessed 17 April 2015). About 550 enslaved fishermen were found on a far-flung Indonesian island in April 2015, and more than 200 are identified as Burmese, http://www.irrawaddy.org/ asia/number-of-slaves-found-on-indonesian-island-at-almost-550.html?print=1 (accessed 17 April 2015). Sites of mass graves of Rohingya Muslims were found in Southern Thailand earlier this year. These people were starved to death or killed by human traffickers who demanded ransoms from these destitute migrants' families in Burma, see https://www.hrw.org/ news/2015/05/01/thailand-mass-graves-rohingya-found-trafficking-camp (accessed date: 19 May 2015).

Figure 4: Greeting with a gun in *Return to Burma* (Courtesy of Flash Forward Entertainment)

discuss which foreign country is best to go to—Taiwan, China, Malaysia or Thailand—and respectively what each one's cost and benefits are. Moreover, they are even willing to risk their lives in illicit ventures. The director said:

> They always want to move upward and don't simply succumb to their environment.... In their mind, they are aware of class differentiation, although they may not use the term. They see some jobs are easier and make more money than labor work, and some lifestyles are more comfortable.... They want to make a change of their lives and break through structural confinements, although this is very difficult. (my interview with Midi Z)

Like numerous migrant workers in different parts of the world, Midi Z's characters continue to encounter exploitation abroad, but their transnational experiences have sharpened their awareness of class differentiation. This differs from Lewis who denied a sense of historical consciousness or class consciousness among the poor (Lewis 1998: 7, 1966a: xlviii). In the next section I further explore this sense among Yunnanese migrants in relation to their alochtonous status in Burma, and discuss the dialectical impacts of culture and structure on poverty.

Yunnanese Migrants in Burma

Yunnanese have been mobile throughout their history. Combined with their economic agency, the long-distance caravan trade was a distinctive undertaking among the people for centuries. While researching the history of Yunnanese migration to Burma, I often hear the older generation, especially those from the border areas of Yunnan, recall a family history of cross-border trade back and forth between Yunnan and Burma

over several generations. Many of these people were muleteers or petty traders, and their narrations reflect a deep historical sense of their predecessors' migration to Yunnan and Burma, their own commercial disposition and knowledge about local political structures (Chang 2014b). Their ongoing movement has in practice carried on the tradition of Yunnanese mobility.

While taking on some Burmese living habits, Yunnanese migrants have largely maintained their own lifestyle—in education, religious life, and diet.[19] A strenuous effort the Yunnanese migrants made was to organize Chinese education for the next generation, even under extreme circumstances (Chang 2014b). They founded Chinese schools or provided tutoring for the children. Even during the socialist period when ethnic education was banned, Yunnanese migrants managed to sustain Chinese education secretly in many places. Chinese schools prevail in upper Burma today, especially in Shan State.[20] While the rural

[19]As a migrant group, Yunnanese migrants' lifestyles illustrate some signs of hybridity. They mostly speak Yunnanese among themselves, but often mix in some Burmese words. Prior to the 1990s, wearing *longyi* (a sarong-like skirt commonly worn by both men and women in Burma) was common among them. Informants explained it as a way to play down their Chinese ethnicity. But following the economic opening and relaxation of political control, the Yunnanese migrants (both men and women) have by and large changed back to trousers. There is a traditional proverb among the Yunnanese, making fun of Burmese manner of dress—*yiwuling kuwudang* (衣無領褲無襠 shirts without collars and trousers without crotches)—as barbarian. In terms of food, while their diet is essentially Yunnanese, occasionally they also eat curry and drink black tea. Regarding religious life, they tend to go to Chinese temples, but some people nowadays also go to Burmese temples. In short, although fundamentally a Yunnanese lifestyle, hybrid features also exist.

[20]Generally speaking, the maritime Chinese, i.e., the Fujian (Fujianese) and Guangdong (Cantonese), are mostly concentrated in urban areas of lower Burma and have much assimilated to Burmese society because of strict political control in these areas. In contrast, the overland Chinese, i.e., the Yunnanese, have primarily settled in upper Burma and maintained a strong ethnic identity and tradition. Using a religious pretext to obtain a permit, they have managed to register Chinese schools as Buddhist or Confucian schools.

areas only offer a primary school level, cities and towns provide learning in Chinese schools up to the middle school level or even high school. Going to Taiwan or China for further education or work thus offers the younger generation a possibility to escape poverty in Burma. In addition, many Yunnanese migrants also go to Thailand, Malaysia and Singapore and work at Chinese and Taiwanese owned companies or local Chinese restaurants. Like Midi Z, they send remittances home to help other family members or to build a house for them.

Modern transportation and electronic media in a globalized world have greatly impacted migrants' lives as well as those of their family members in the home society. During the time of Midi Z's grandparents, long-distance travel between China and Burma was still primarily dependent on horses or on foot (by land), and by boat (by sea), but usage of vehicles and airplanes has become commonplace today. Electronic contacts via phone, Skype, e-mail and Facebook have in effect enhanced connection between friends and family members living in different countries. Apart from illustrating adherence to a traditional lifestyle among the migrant Yunnanese of Burma, Midi Z includes features of hybridity in his movies, and skillfully uses contrasting metaphors to highlight socio-economic inequality between different places in a globalized world dominated by capitalism and the impacts of structural changes on the poor as analyzed earlier.[21]

Because of ongoing warfare in rural areas from the 1970s onwards, a large number of Yunnanese migrants have moved from the frontiers or mountainous regions to cities and towns in order to establish a more stable life. Some of them have made further migration abroad for work or for education. Be they in

[21]This aspect is most evident in *Return to Burma*. While presenting a basically Yunnanese lifestyle with reference to food, healing and Chinese New Year celebration, the director also includes some Burmese elements in their daily life, such as singing Burmese songs and going to Burmese tea shops.

Burma or abroad, their ongoing movement has resulted in mixed feelings regarding their self-identification, as Midi Z confesses (quoted above). Burdened with economic demands in everyday life, this feeling is constantly entangled with worries and anxieties, and further generates a sense of alienation towards environments. This sense of alienation permeates Midi Z's movies (especially in *Return to Burma*), reflecting his characters' ill adjustment or resistance to a range of environments to which they are subjected. Moreover, it affects Yunnanese migrants' interaction with people of other ethnic groups. Referring to his community's alochtonous status, Midi Z points out that most Yunnanese in Burma seclude themselves from local society, and regard themselves as superior to other groups in terms of culture and economic talents. Their ethnocentrism has consequently compounded their alien status, contributing to local people's accusation that Yunnanese economically exploit the country (Zhao 2015:37-38; my interview with Midi Z).

However, another side of the story is that immigrants and ethnic minorities are commonly discriminated against in Burma, especially in terms of citizenship, education and business. Burmanization was a dominant ideology for former military regimes' governance, as it has always been among most Burmans, the ethnic majority (Berlie 2008; Brown 2013; Gravers 2007; Turnell 2009). The communal conflicts between Muslims and Buddhists in several places in recent years are illustrative examples. Over the years I have also heard my informants recall that prior to 1990 ethnic Chinese were easily abused by local officials and policemen. The latter frequently carried out house searches at night without advance notice. They sometimes created false accusations to jail people in order to make monetary demands. Both Midi Z and his mother also made the same complaint in my interviews with them.

Despite their allochtonous status, many urban Yunnanese migrants, especially those residing in Mandalay and Yangon, have grabbed opportunities, expanded their investments and become wealthy merchants after the military junta's shift to a market-oriented economy in 1988. They live in grand houses, go to expensive restaurants and drive fancy cars. As a result, they have incited discontent from the local population who accuse them of conducting illegal trade with the aid of cronyism with military officers (Min Zin 2012; Mya Maung 1994). What does Midi Z think about these rich fellow Yunnanese? In my interview with him, he admitted the sharp contrast between the *nouveau riche* among the Yunnanese migrants and the impoverished folks of his movies. Most of the affluent Yunnanese are in the jade trade, construction business, restaurant business, tourism, transportation, import and export trade, and so on. Midi Z said Burmese laws are complex and change from time to time. On account of Burma's political division and the question of the ruling regime's legitimacy, legality is ambiguous. Most of the Yunnanese migrants, especially the older generation, do not know Burmese laws and are not able to speak Burmese well. They are often the targets of extortion by the police and customs officials. Whenever this happens, they have to bribe them or seek help from high-ranking officers. In effect, they have strengthened the practice of bribery and cronyism.

These contextual problems referred to here echo the question of structural inequality discussed in the previous section. But apart from structural factors, does culture also play a role in people's livelihoods? I asked the director about his viewpoint regarding Yunnanese mobility and engagement in the long-distance caravan trade throughout history. He affirmed its influence and thought that this tradition has contributed to an intrepid disposition among the Yunnanese.

> It is a kind of survival instinct. The Yunnanese are unlike the maritime Cantonese or Fujianese who mostly seek a stable livelihood by opening a shop... The Yunnanese are tough. Some of them are so tough that they do not bother about ethical considerations. (Author's interview with Midi Z)

The director mentioned the late drug warlords such as Luo Xinghan and Khun Sa, and compared them to Mafia leaders in New York. He said that among the caravan traders, some were bandits and preyed on other traders. His great-great-grandfather in Yunnan was a wealthy landlord but was robbed by 3 caravan traders who had helped the family transport raw opium for several years.

> I have heard many stories about how people behave like animals, killing one another, because of poverty.... Nevertheless, most poor folk like my mother are very simple.... (Author's interview with Midi Z)

Comparatively, my informants have also commented on this intrepid disposition with 2 general explanations: the first is positively related to the Yunnanese risk-taking nature in the face of adversity; the other is negatively related to a survival instinct such as the director mentioned. The essential difference seems to be one of degree. As far as I understand the long-distance caravan trade, by necessity it had to be organized and disciplined, with clear division of labor and recognition of traditional taboos (Ma 1985; Wang and Zhang 1993; Hu 1999). These were perilous journeys which would have been impossible without the caravan traders' respectful acknowledgment of local people and their ways (Chang 2009; Giersch 2006; Hill 1998). This reciprocity between traders and residents enabled this long tradition, "the culture of mule caravan trade" (*mabang wenhua* 馬

幫文化) (Wang and Zhang 1993), to endure, due to consistent interaction with structural factors, socio-political and economic. In other words, the culture of mule caravan trade corresponded with contingent structural factors, and the latter were incorporated into the former as time passed. In practice, the cultural and structural factors evolved in a dialectical relationship, and one may not draw a clear distinction between them.

Midi Z's movies also touch on the role of culture in his fellow folk's daily lives as discussed earlier. Significantly, it is underpinned by some traditional values, in particular filial piety and familism. Contrary to Lewis's concept of poverty culture, the observance of Yunnanese tradition or values does not relate to one's economic status. For example, in *Ice Poison*, although the funeral of the young woman's grandfather is simple (Figure 5), the young woman makes an effort to go to Yunnan and bring back the grandfather's shroud, which he had prepared earlier. After several decades, the shroud has become a pile of rags, but the young woman's and the whole family's devotion to following the tradition is revealing. Another example is from *Poor Folk*. The brother participates in drug trafficking in order to make money to redeem his sister who has been sold to a smuggling syndicate (Figure 6). At the end the brother is killed by a drug mafia leader. Sadly, the young sister is actually sold by the family because of their poverty. Therefore, the observance of the traditional values may result in tremendous personal sacrifice.

Midi Z said he does not have a theory about poverty; he has simply attempted to record his folk's living conditions via movies. His basic theme is pessimistic, as he thinks the poor can hardly hold their own against globalism and capitalism, and the military control in Burma will not end soon (author's interview with Midi Z). One may question Midi Z's viewpoint and argue that many urban Yunnanese in Burma have progressed econom-

Figure 5: A scene of death ritual in *Ice Poison* (Courtesy of Flash Forward Entertainment)

ically or even become wealthy in the last two decades and that he that he himself is a successful case. Although this argument may sound valid, fluctuation of wealth among the rich in Burma is not a normal phenomenon. While some people may gain wealth easily, their business may also go bust quickly because of sudden policy change, extortion or confiscation by the authorities, confidencegames and so on. In other words, the flawed economic and political structures of the country do not guarantee stability for its people's economic development. Even a business based on cronyism with high-ranking officials may topple when a shift in the military or government takes place. The closing of two private banks, Myanmar Mayflower Bank and Asia Wealth Bank, owned by ethnic Chinese are good examples.[22] In addition, I have heard many stories among my informants about the ups and downs of their fortunes. On the other hand, in the case of Midi Z or other Burmese migrants abroad, their success is connected more with the societies of their residence than with Burma. Accordingly, poverty should not be seen as a destiny of doom for the poor. When a society is able to provide better structural assistance, its people will have more chances to develop their potential. Although Midi Z's movies convey a pessimistic outlook, its projection is not founded on a fatalistic conviction among the impoverished. Rather, with the director's criticism of Burma and his awareness of what Taiwan, a democratic society, has provided him, it would be better to perceive his movies as a means to voice the marginals' accusations against the powerful in Burma.

In summary, taking Lewis's concept of poverty culture as a point of reference for exploration of the issue of poverty and migration via Midi Z's movies and his own life history, we see some similarities as well as essential differences. The core

[22]These two banks were accused of having connections to drug syndicates and helping them launder money.

Figure 6: Drug trade in *Poor Folk* (Courtesy of Flash Forward Entertainment)

finding is that in contrast with Lewis's stress on a poverty culture, Midi Z emphasizes more structural factors, but underlying this is his attention to the role of culture. In terms of adherence to Yunnanese tradition, there is no essential difference between the poor and the rich. The mere difference may be in a material sense—the degree of luxury. Instead of trying to perceive or reconstruct a poverty culture among the subaltern Yunnanese migrants or the poor in any society, it may be more important to explore how both structure and culture have made an impact on their lives, bearing in mind that there is no clear distinction between these two aspects. In addition, although this paper does not aim to provide concrete solutions, grounded on the analysis given above, we may affirm that poverty alleviation in Burma fundamentally requires betterment of its political and economic structures—moving towards a more democratic framework and a stable economic order—and also a good understanding and respect for each ethnic group's culture and people's livelihoods.

References

Anzaldúa, Gloria. 1987. *Borderlands La Frontera: The New Mestiza*. San Francisco: Aunt Lute Books.

Berlie, J.A. 2008. *The Burmanization of Myanmr's Muslims*. Bangkok: White Lotus.

Bourgois, Philippe. 2001. "Culture of Poverty." In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, Neil J. Smelser and Paul B. Baltes, eds. Oxford: Pergamon. Pp. 11904-07.

Brown, Ian. 2013. *Burma's Economy in the Twentieth Century*. Cambridge: Cambridge University Press.

Callahan, Mary P. 2003. *Making Enemies: War and State Building in Burma*. Ithaca: Cornell University Press.

Chang, Wen-Chin. 2009. "Venturing into 'Barbarous' Regions: Transborder Trade among Migrant Yunnanese between Thailand and Burma, 1960-1980s." *The Journal of Asian Studies*, 68 (2): 543-572.

______. 2011. "From a Shiji Episode to the Forbidden Jade Trade during the Socialist Regime in Burma." In *Chinese Circulations: Capital, Commodities and Networks in Southeast Asia*, ed. by Eric Tagliacozzo and Wen-Chin Chang, 455-79. Durham: Duke University Press.

______. 2013. "The Everyday Politics of the Underground Trade by the Migrant Yunnanese Chinese in Burma since the Socialist Era." *Journal of Southeast Asian Studies*, 44(2): 292-314.

______. 2014a. "By Sea and by Land: Stories of Two Chinese Traders." In *Burmese Lives: Ordinary Life Stories under the Burmese Regime*. Wen-Chin Chang and Eric Tagliacozzo, eds. Oxford: Oxford University Press. Pp. 174-199.

______. 2014b. *Beyond Borders: Stories of Yunnanese Migrants of Burma*. Ithaca: Cornell University Press.

Chang, Wen-Chin and Eric Tagliacozzo, eds. 2014. *Burmese Lives: Ordinary Life Stories under the Burmese Regime*. Oxford: Oxford University Press.

Chen Wen. 1996. *Kunsa jinsanjiao chuanqi* [Khun sa: stories of golden triangle]. Taibei: Yunchen wenhua.

Eames, Edwin and Judith Goode. 1980. "The Culture of Poverty: A Misapplication of Anthropology to Contemporary Issues." In *Urban Life: Readings in Urban Anthropology* ed. by George Gmelch and Walter P. Zenner, 273-97.New York: St. Martin's Press.

Fadiman, Anne. 1998. *The Spirit Catches You and You Fall Down: A Hmong Child, Her American Doctors, and the Collision of Two Cultures*. New York: Farrar, Straus, and Giroux.

Fang Huizhen. 2014. "Yixiangren: qiushenshu" [A stranger: survival means]. *Yizhoukan*, March 6, 2014, 52-56.

Fanon, Frantz. 1967. *Black Skin, White Masks*. Trans. by Charles Lam Markmann. New York: Grove Press

Forbes, Andrew [D.W.] and David Henley. 1997. *The Haw: Traders of the Golden Triangle*. Chiang Mai: A Teak House Publication.

Gajdosikiene, Indre. 2004. "Oscar Lewis's Culture of Poverty: Critique and Further Development." *Kultūros Sociologija*, 2004(1): 88-96.

Giersch, C. Patterson. 2006. *Asian Borderlands: The Transformation of Qing China's Yunnan Frontier*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Gravers, Mikael. 2007. "Introduction: Ethnicity against State — State against Ethnic Diversity?" In *Exploring Ethnic Diversity in Burma,* 1-33. Copenhagen: Nias Press.

Guarnizo, Luis. 1997. "The Emergence of a Transnational Social Formation and the Mirage of Return Migration among Dominican Transmigrants." *Identities: Global Studies in Culture and Power*, 4(2):281–322.

He Junmu. 2012. "Zai paipian zhezhong women faxian yizhong ziyou" [Discovery of freedom in film making]. *Taipei Film Commission*, http://www.taipeifilmcommission.org/tw/MessageNotice/NewsDet/2431 (access date: August 4, 2014)

Hill, Ann Maxwell. 1998. *Merchants and Migrants: Ethnicity and Trade among Yunnanese Chinese in Southeast Asia*. New Haven: Yale Southeast Asia Studies.

Hu Yangquan. 1999. *Yunnan Mabang* [Yunnanese trade caravans]. Fuzhou: Fuzhou renmin chubanshe.

Hughes, Richard W. and Fred Ward. 1997. "Heaven and Hell: The Quest for Jade in Upper Burma." *Asia Diamonds*, 1(2): 42-53.

Jiang Zhaolun. 2014. "Cong miandian dao Taiwan: Zhao Deyin bu yiyang de dianying lu" [From Burma to Taiwan: a different journey of moviemaking for Zhao Deyin]. Radio Taiwan International, August 1st, 2014.

Khoo Thwe, Pascal. 2002. *From the Land of Green Ghosts: A Burmese Odyssey*. New York: HarperCollins.

Levy, Adrian and Cathy Scott-Clark. 2001. *The Stone of Heaven*. Boston: Little, Brown and Company.

Lewis, Oscar. 1951. *Life in a Mexican Village: Tepoztlán Restudied*. Urbana,IL: University of Illinois Press.

______. 1959. *Five Families: Mexican Case Studies in the Culture of Poverty*. New York: Basic Books.

______. 1961. *The Children of Sanchez: Autobiography of a Mexican Family*. New York: Random House.

______. 1964. *Pedro Martínez: A Mexican Peasant and his Family*. New York: Random House.

______. 1966a. *La Vida: A Puerto Rican Family in the Culture of Poverty—San Juan and New York*. New York: Random House.

______. 1966b. "The Culture of Poverty." *Scientific American*, 215: 19-25.

______. 1998. "The Culture of Poverty." *Society*, 35(2): 7-9.

Ma Shitu. 1985. "Yunnan mabang qushi" [Episodes of Yunnanese caravan trade]. *Yunnan wenxian*. 15:152-55.

Malkki, Liisa H. 1995. *Purity and Exile: Violence, Memory, and National Cosmology among Hutu Refugees in Tanzania*. Chicago: The University of Chicago Press.

Michaels, Samantha. 2014. "Burmese Director on His Inspiration for 'Ice Poison'." *Irrawaddy*, May 15, 2014.

Min Zin. 2012. "Burmese Attitude toward Chinese: Portrayal of the Chinese in Contemporary Cultural and Media Works." *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 31(1): 115-131.

Mya Maung. 1994. "On the Road to Mandalay: A Case Study of the Sinonization of Upper Burma." *Asian Survey*, 34(5): 447-59.

Russell, Rosalind. 2014. *Burma's Spring: Real Lives in Turbulent Times*. London: Thistle Publishing.

______. 2015. *Burma's Spring: Real Lives in Turbulent Times*. Bangkok: River Boods.

Said, Edward. 1999. *Out of Place: A Memoir*. New York: Alfred A. Knopf.

Skidmore, Monique. 2004. *Karaoke Fascism: Burma and the Politics of Fear*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Small, Mario Luis, David J. Harding, and Michèle Lamont. 2010. "Reconsidering Culture and Poverty." *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 629:6-27.

Smith, Martin J. 1993 [1991]. *Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity*. London: Zed Books.

South, Ashley. 2008. *Ethnic Politics in Burma: States of Conflict*. London: Routledge.

Stack, Carol. 1974. *All Our Kin: Strategies for Survival in a Black Community*. New York: Basic Books.

Steinberg, David I. 2006. *Turmoil in Burma: Contested Legitimacies in Myanmar*. Norwalk, CT: EastBridge.

Sun, Laichen. 2000. "Ming-Southeast Asian Overland Interactions, 1368-1644." Ph. D. dissertation, The University of Michigan.

Sun Shuo. 2014. "Beipo yidong de gudu lingyun pengzhuang: zhuan fang bingdu daoyan zhaodeyin yanyuan wangxinghong wukexi" [Lonely spirits in the process of involuntary movement: an interview with Director Zhao Deyin and two actors Wang Xinghong and Wu Kexi]. Kuangre dianying zixunwang, July 16, 2014, http://hypesphere.com/?p=33746 (access date: August 4, 2014)

Sun Zhixi. 2014. "Yuci yuwode daoyan ni zh san: Zhao Deyin" [Director Zhao Deyin]. Bios Monthly, 6 January 2014, http://www.biosmonthly.com/contactd.php?id=4260 (access date: 28 September 2014)

Tagliacozzo, Eric and Wen-Chin Chang. 2014. "Introduction: Burmese Lives in a Divided State." In *Burmese Lives: Ordinary Life Stories under the Burmese Regime* ed. by Wen-Chin Chang and Eric Tagliacozzo, 3-21. New York: Oxford University Press.

Thawnghmung, Ardeth Maung. 2012. *The "Other" Karen in Myanmar: Ethnic Minorities and the Struggle without Arms*. Lanham: Lexington Books.

Turnell, Sean. 2009. *Fiery Dragons: Banks, Moneylenders and Microfinance in Burma*. Copenhagen: NIAS Press.

Wang Dekai. 2014. "Miandian shaonian shixian dianyingmeng" [A Burmese young man who realizes his movie dream]. TVBS, Yibu

yijiaoyin, July 27, 2014, http://news.tvbs.com.tw/entry/540497 (access date: 28 September 2014)

Wang Mingda and Zhang Xilu. 1993. *Mabang wenhua* [Culture of caravan trade]. Kunming: Yunnan renmin chubanshe.

Wang Yunyan. 2013. "Mingyun jiaozhi de dangdai miandian: zhuanfang guixiang erbuqu daoyan Zhao Deyin" [The fate of contemporary Burma: an interview with Director Zhao Deyin]. *Funscreen*, no. 404, April 23, 2013. http://www.funscreen.com.tw/headline.asp?H_No=457 (access date: 3 October 2014)

Wilson, Trevor, ed. 2006. *Myanmar's Long Road to National Reconciliation*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

Wilson, William Julius. 1991. "Studying Inner-City Social Dislocations: The Challenge of Public Agenda Research: 1990 Presidential Address." *American Sociological Review*, 56(1):1-14.

Xia Rong. 2014. "Zhao Deyin: 'Lisan' wufa bimian de yihan sh wo paipian de jichu" [Zhao Deyin: diaspora is the basis of my films]. RFI, July 30, 2014, http://www.chinese.rfi.fr/print/152143?print=now (access date: 25 September 2014)

Xiang Yifei. 2014. "Zhao Deyin bingdu paichu guxiang diceng sheng huo" [Zhao Deyin's Ice Poison unfolds the lives of the subaltern in his homeland]. *United Daily News*, July 17, 2014, http://udn.com/NEWS/ENTERTAINMENT/ENT3/8809069.shtml (access date: July 19, 2014)

Yang, Bin. 2008. *Between Winds and Clouds: The Making of Yunnan (Second Century BCE-Twentieth Century CE)*. New York: Columbia University Press.

Zavella, Patricia. 2011. *I'm Neither Here nor There: Mexicans' Quotidian Struggles with Migration and Poverty*. Durham: Duke University Press.

Zhao De-Yin. 2014a. "Yixiangren de ningshi: Zhao Deyin yu bingdu" [A stranger's gaze: Zhao Deyin and his movie *Ice Poison*]. A seminar chaired by Zheng Wentang. Huashan Spot, Taipei, July 20, 2014.

______. 2014b. "Buzuomeng de dianyingren: Zhao Deyin dianying shijian zhilu" [A realistic movie man: director Dao Deyin and the realization of his moviemaking]. A seminar chaired by Tu xiangwen. Huashan Spot, Taipei, July 26, 2014.

______. 2015. *Juli bindu: Zhao Deyin de dianyin rensheng jishi* [Unification, separation, Ice poison: accounts of Zhao Deyin's moviemaking]. Taipei: Tienxia zazhi.

Zhou Jinglun. 1996. *Dianmian xiangyulu: toushi feicui yuanshi* [Evaluation of Burmese jadeite]. Taipei: Hanniu wenhua yishu youxian gongsi.

Zinn, Maxine Baca. 1989. "Family, Race, and Poverty in the Eighties." *Signs*, 14(4):856-74.

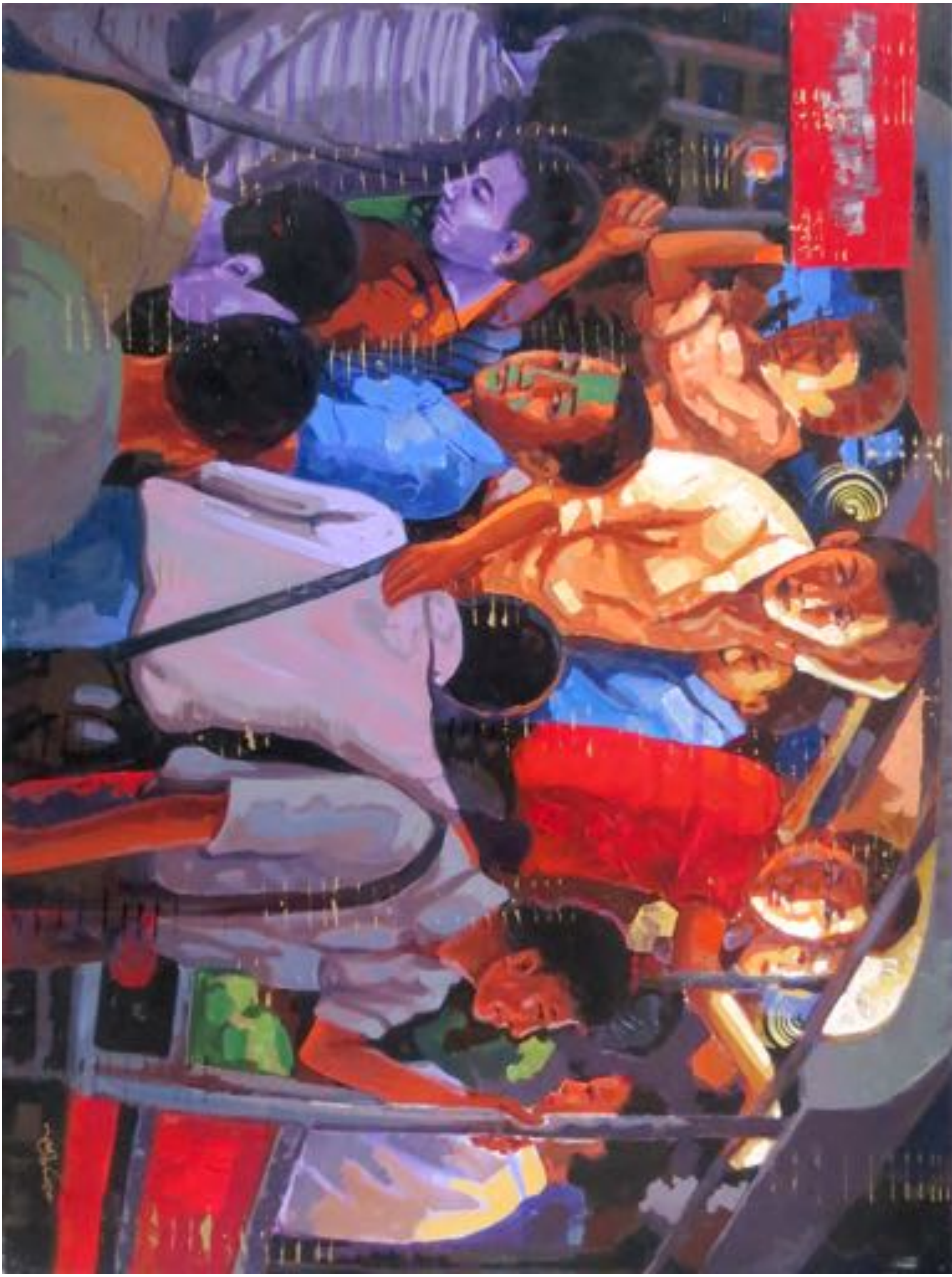

Poverty and Livelihood: A Study of the Socioeconomic Situations of the Bus Conductors on No. 3 Buses

ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရန်ကုန်မြို့ရှိအမှတ် (၃) မော်တော်ယာဉ်လိုင်းအတွင်းမှ စပယ်ယာများ၏ လူမှုဘဝအခြေအနေ လေ့လာချက်

ရဲဟိန်းအောင်

Urbanization of Yangon has accelerated after 1988 and the process created an increase in the demand of public transport in the city. As a result, the number of bus routes has increased to 336 and that in turn created the need to employ large numbers of bus conductors (called as *sa-pe ya* ("spare") in Burmese). Bus conductors in Yangon play a crucial role in the daily lives of commuters in Yangon. This paper intends of explore the daily lives of bus conductors, their livelihoods, their social and educational backgrounds and social issues and problems they encouter in their day-to-day relations with their customers, using research methods such as direct observation, interviews and in-depth interviews with a special focus on No. 3 buses.

နိဒါန်း

ရန်ကုန်မြို့သည် ၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် မြို့သစ်အများအပြားကို ချဲ့ထွင်းဖော်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် လှိုင်သာယာ၊ ဒဂုံမြို့သစ် (တောင်၊ မြောက်၊ အရှေ့၊ ဆိပ်ကမ်း) ရွှေပြည်သာ၊ ဝါးတစ်ရာ စသည့်ဖြင့် မြို့သစ်များပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ထိုမြို့သစ်နေရာများနှင့် ဆင်ခြေဖုံးဒေသများသို့ ကျေးလက်ဒေသမှ အများအပြား အခြေစိုက် ဝင်ရောက်နေထိုင်လာကြသည်။ ထို့ပြင် ရန်ကုန်မြို့၏ နေ့စဉ်နေထိုင်မှု စရိတ်အတွက် အခက်အခဲရှိလာသူ အများအပြားလည်း ထိုမြို့သစ်များသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြသည်။

မြို့ပြဧရိယာ ကျယ်ဝန်းလာသည့်နှင့်အတူ ရန်ကုန်မြို့တွင် နေထိုင်ကြသူများအနေဖြင့်အလုပ်သွားအလုပ်ပြန်၊ ရုံးတက်ရုံးဆင်းနှင့်ကျောင်းသွားကျောင်းပြန်တို့တွင် မော်တော်ယာဉ်လိုင်းကားများနှင့် မြို့ပတ်ရထားတို့ကိုသာ အဓိကထား၍ အသုံးပြုကြရသည်။ နှိုင်းယှဉ်မှုများအရ ရန်ကုန်မြို့၏ မြို့နယ်အနှံ့အား ယှက်ထိုးဆက်သွယ်ထားသော လမ်းမများပေါ်တွင် ပြေးဆွဲလျှက်ရှိသော မော်တော်ယာဉ် လိုင်းကားများကို ပိုမိုအသုံးပြုကြောင်း သိရသည်။

ပြည်သူလူထု၏နေ့စဉ်သုံးစွဲမှုမြင့်မားလာသည့် အတွက်ကြောင့် ရန်ကုန်မြို့တွင် ပြေးဆွဲလျှက်ရှိသော မော်တော်ယာဉ် လိုင်းများ၏ အရေအတွက်မှာလည်း တိုးတက်များပြားလာခဲ့သည်။ ယခုအချိန်တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ နေ့စဉ်ပြေးဆွဲလျှက်ရှိသော မော်တော်ယာဉ်လိုင်းပေါင်း ၃၃၆လိုင်းခန့်ရှိပါသည်။ ထိုမော်တော်ယာဉ်လိုင်းများတွင် စုစုပေါင်းကားစီးရေ ၆၅၂၂စီးရှိပြီး ရန်ကုန်တိုင်းအတွင်း၌ တစ်နေ့လျှင် ပျမ်းမျှခရီးသည် ၂.၂သန်းခန့်ကို သယ်ယူပို့ဆောင်းပေးလျှက်ရှိသည်။[၁] တိုး

---

[၁] ၂၀၁၄ခုနှစ် ဖွန်လအတွင်း မော်တော်ယာဉ်လုပ်ငန်ပေါင်းစုံ ထိန်းသိမ်းရေးကြီးကြပ်မှုဗဟိုကော်မတီ (ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး)မှ ကောက်ယူထားသည့် အချက်အလက်များမှ

တက်လာသောယာဉ်လိုင်းအရေအတွက်နှင့်အတူ ထိုယာဉ်လိုင်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ကြသော ယာဉ်လုပ်သား အရေအတွက်မှာလည်း တိုးတက် များပြား လာခဲ့သည်။ ယာဉ်လုပ်သားများတွင် အဓိကအားဖြင့် ယာဉ်လိုင်း အတွင်းရှိ မော်တော်ယာဉ်များအား မောင်းနှင် ပြေးဆွဲရာတွင်ပါဝင်သည့် ယာဉ်မောင်း (ဒရိုင်ဘာ)(မောင်း)များနှင့် ခရီးသည်များထံမှ ယာဉ်စီးခ အခကြေးငွေကောက်ခံသူ စပယ်ယာ (လက်မှတ်ရောင်း/ယာဉ်နောက်လိုက်) (ရောင်း)တို့ ပါဝင်သည်။

ယခုလေ့လာမှုသည် ထိုသို့ယာဉ်လိုင်းများတိုးချဲ့မှုကြောင်း တိုးပွားလာသည့် စပယ်ယာများ၏ နေ့စဉ် လူမှုဘဝ အကြောင်းအရာများကို နားလည်သိရှိလိုခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ စပယ်ယာများသည် ယာဉ်လိုင်းအလိုက်နေ့စဉ် လူဦးရေ ရာဂဏာန်းမှ ထောင်ဂဏာန်ကျော်နှင့် ဆက်ဆံနေရခြင်း၊ ကျေးလက်ဒေသမှ ပြောင်းရွှေ့ဝင်ရောက်လာသူ အများစု ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကြသော အလုပ်အကိုင် တစ်ခုဖြစ်နေခြင်းသည်လည်း လေ့လာရသည့် အကြောင်းအရင်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ရန်ကုန်တိုင်းအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သောမော်တော်ယာဉ် မတော်တဆမှု ဖြစ်စဉ်များတွင် လိုင်းကား (ခရီးသည်တင် မော်တော်ယာဉ်များ) များကြောင့် ဖြစ်ပွားသော မတော်တဆမှုများမှာ ရာခိုင်နှုန်းအတော်များများ ပါဝင်လျှက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။[၂]

ထိုသို့ စပယ်ယာတို့၏ နေ့စဉ် လူမှုဘဝကို လေ့လာရာ၌ ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေခွဲရရှိပုံကို သိရှိနားလည်ရန် လိုအပ်ပြီး၊ တစ်နေ့တာ အလုပ်ချိန်၊

ရရှိသည့်။

[၂] ၂၀၁၀ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၌ မော်တော်ယာဉ်မတော်တဆမှု ဖြစ်စဉ် ၁၆၇၈မှုဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်းကို ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဒုတိယအကြိမ် ပုံမှန်အစည်းအဝေး ၂၉.၉.၂၀၁၁ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဦးဝင်းနောင်၏ မေးမြန်းချက်အား ဗိုလ်မှူးချုပ်ကျော်ဇံမြင့် (ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီး)၏ ဖြေကြားချက်မှ သိရှိရပါသည်။

ပညာအရည်အချင်းနှင့် လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေတို့သည် ၎င်းတို့နေ့စဉ် ရင်ဆိုင်ကြေရသော လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းမှ ပြဿနာများ၊ ခရီးသည်များ နှင့် ဖြစ်ပွားသော ပြဿနာများနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့် မည်ကဲ့သို့ ဆက်စပ်လျှက်ရှိကြောင်းကို လေ့လာသုံးသပ် တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

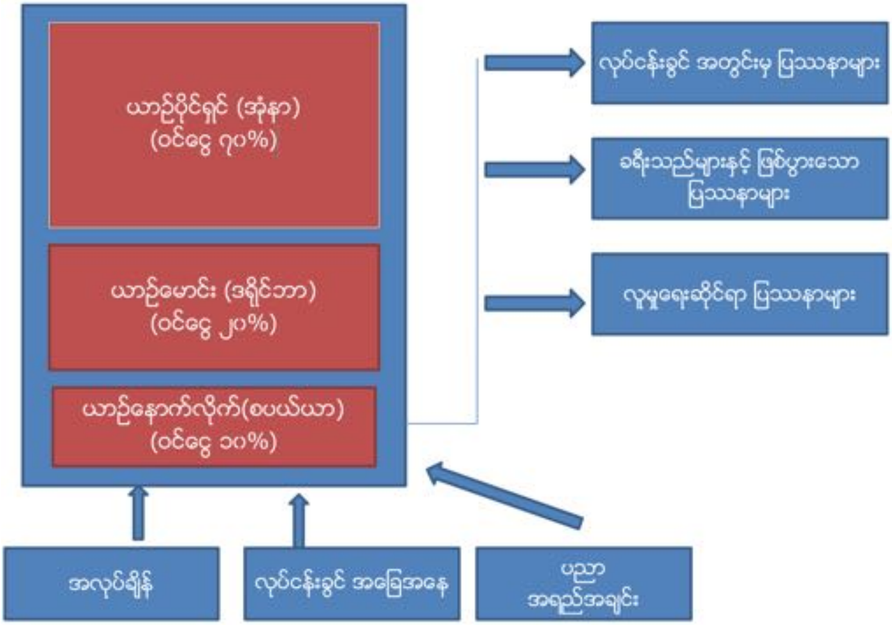

Figure 1: စပယ်ယာတို့၏ နေ့စဉ်လူမှုရေးဘဝအခြေအနေ

ယခုလေ့လာမှုကို ပြုလုပ်ရာတွင် ရန်ကုန် တစ်မြို့လုံးရှိ မော်တော်ယာဉ်လိုင်းများစွာထဲမှ ယာဉ်လိုင်းတစ်ခုဖြစ်သော မ.ထ.သ (မော်တော်ယာဉ်လုပ်ငန်းပေါင်းစုံ ထိန်းသိမ်းရေး) ၏ အမှတ် (၃) မော်တော်ယာဉ်လိုင်းအတွင်းရှိ စပယ်ယာများကိုသာ အဓိကထားလေ့လာသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤယာဉ်လိုင်းအား ရွေးချယ်လေ့လာရခြင်းမှာ ရန်ကုန်မြို့

အမှတ်(၃) အစိမ်းရောင် မော်တော်ယာဉ်လိုင်း၏ ခရီးလမ်းကြောင်းပြမြေပုံ

အမှတ်(၃) အဝါရောင် မော်တော်ယာဉ်လိုင်း၏ ခရီးလမ်းကြောင်းပြမြေပုံ

Figure 2: Bus route maps for No. 3 Green and Yellow lines

Figure 3 ၂၀၁၃ခုနှစ်တွင် စတင်ပြေးဆွဲခဲ့သော အမှတ် ၃ *minibus*

အတွင်း ပြေးဆွဲလျက်ရှိသော အခြားယာဉ်လိုင်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ခရီးစဉ်တိုတောင်းခြင်းကြောင့် စပယ်ယာတို့၏ အပြုအမူနှင့် နေစဉ်ဘဝကို လေ့လာစောင့်ကြည့်ရာတွင် နိုင်နင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဟု ယူဆခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

အမှတ် (၃) ယာဉ်လိုင်းအတွင်းရှိ စပယ်ယာများနှင့် ပတ်သက်၍ လေ့လာမှုများကို ၂၀၀၉ ခုနှစ် ဇွန်လမှ နိုဝင်ဘာလအထိ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ခုနှစ်တွင် ဇူလိုင်လတွင် ထက်မံ လေ့လာမှုများကို ပြုခဲ့ပါသည်။ ယခုစာတမ်းကိုတင်ပြရာတွင် ထိုလေ့လာမှုရလာဒ်များကို အခြေခံ၍ ယနေ့လက်ရှိ အခြေအနေများနှင့် ယှဉ်တွဲလေ့လာသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာမှုကိုပြုလုပ်ရာတွင် အဓိကလေ့လာသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော

အမှတ်(၃) အဖြူရောင် မော်တော်ယာဉ်လိုင်း၏ ခရီးလမ်းကြောင်းပြမြေပုံ

အမှတ်(၃) အစိမ်းရောင် minibus မော်တော်ယာဉ်လိုင်း၏ ခရီးလမ်းကြောင်းပြမြေပုံ

Figure 4: Bus route maps for No. 3 White line and No. 3 Green Minibus line

စပယ်ယာများအား လေ့လာ စောင့်ကြည့်ခြင်း (direct observation)၊ လေ့လာမှုပြုလုပ်သည့် နှစ်ကြိမ်အတွင်း၌ ယာဉ်လိုင်းအတွင်း စပယ်ယာ ဦးရေ (၉၀) ခန့်အား အင်တာဗျူးခြင်း (face-to-face interview)၊ အသေးစိတ်နှင့် တိကျစွာမေးမြန်းလေ့လာခြင်း (in-depth interview) ပုံစံတို့ကို အသုံးပြုထားပါသည်။

မော်တော်ယာဉ်လိုင်း၏ သမိုင်းအကျဉ်း

ယာဉ်လိုင်းအမှတ် (၁) မှ အမှတ်(၂၀)အထိ သည် စတင်ထူထောင်ချိန်တွင် ကုန်းလမ်းပို့ဆောင်ရေး ကော်ပရေးရှင်း (က ပ ရ)၏ လက်အောက်တွင်ရှိခဲ့ပြီး မ ထ သမှ စီမံအုပ်ချုပ်ပေးရခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အထဲမှ အမှတ်(၃) ယာဉ်လိုင်းသည် ဟိုင်းလတ် (Toyota Hilux) ကား အမျိုးအစားများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ယာဉ်လိုင်းဖြစ်ပါသည်။ ယာဉ်လိုင်းကို ၁၉၉၀ ခုနှစ်ခန့်က စတင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်ဟု ယူဆ ရသည်။ ယာဉ်လိုင်း စတင် ထူထောင်စဉ်က ပါဝင်ခဲ့သော ယာဉ်ပိုင်ရှင်များ၏ အဆိုအရ စတင် ထူထောင်စဉ်တွင် ကားအစီးရေ ဆယ့်ငါးစီးခန့်ရှိပြီး၊ ဂိတ်ရင်း (မော်တော်ယာဉ်လိုင်း ခရီးစဉ်စတင်သည့်နေရာ)မှာ ကြည့်မြင်တိုင်မြို့နယ် စလင်းအားကစားကွင်းအရှေ့မှဖြစ်ပြီး၊ မြေနီကုန်း၊ ရွှေတိဂုံဘုရားတို့ကိုဖြတ်၍ လသာမြို့နယ်တွင် ဂိတ်ဆုံး (မော်တော်ယာဉ်လိုင်း ခရီးစဉ်အဆုံး) ပါသည်။[၃]

ထိုမော်တော်ယာဉ်လိုင်းအား ၁၉၉၃ခုနှစ်တွင် ဂိတ်ရင်းအား အလုံမြို့နယ် ဗဟိုအမျိုးသမီးဆေးရုံ အနီးရှိ ဗဟိုအမျိုးသမီးဆေးရုံကားမှတ်တိုင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ပြီး ခရီးစဉ်နှင့် ဂိတ်ဆုံးမှာ ယခင်အတိုင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၉ခုနှစ် လေ့လာမှု စတင်ပြုလုပ်ချိန်၌ အမှတ် (၃)ယာဉ်လိုင်းတွင် လိုင်းခွဲ (၃)ခု ဖြင့်ပြေးဆွဲလျှက်ရှိသည်။ ယာဉ်လိုင်း၏ နံပါတ်ပါရှိသော

[၃] ယာဉ်လိုင်းအတွင်းရှိ ဝါရင့် စပယ်ယာများထံမှ သိရှိရသော အချက်ဖြစ်ပြီး ခန့်မှန်းဖော်ပြချက်သာဖြစ်သည်။

အမှတ် (၃) အဖြူရောင် minibus မော်တော်ယာဉ်လိုင်း၏ ခရီးလမ်းကြောင်းပြမြေပုံ

Figure 5: Bus route map for No. 3 White minibus line

အမှတ်တံဆိတ်တွင် အသုံးပြုသော အရောင်ကိုလိုက်၍ အစိမ်းရောင် လိုင်း၊ အဝါရောင်လိုင်းနှင့် အဖြူရောင်လိုင်းဟူ၍ ခွဲခြားထားပါသည်။

မော်တော်ယာဉ်လိုင်းများ၏ ခရီးစဉ်သတ်မှတ်ချက်များမှာ အစိမ်း ရောင် ယာဉ်လိုင်း၏ ဂိတ်ရင်းမှာ အလုံမြို့နယ် ဗဟိုအမျိုးသမီး ဆေးရုံ မှတ်တိုင်မှ စတင်၍ မြေနီကုန်း၊ ရွှေတိဂုံဘုရားကိုဖြတ်၍ မင်္ဂလာတောင် ညွန့်မြို့နယ် အမဲဈေး မှတ်တိုင်တွင် ဂိတ်ဆုံးပါသည်။ (Figure 2) အဝါ ရောင် ယာဉ်လိုင်းမှာ ကမာရွတ် မြို့နယ် အိုဝမ်း ကားမှတ်တိုင်မှ စ၍ ကြည့်မြင်တိုင်ညဈေး၊ မြေနီကုန်း၊ ရွှေတိဂုံဘုရားကို ဖြတ်၍ ဒဂုံ မြို့နယ် ဆောက်လုပ်ရေး မှတ်တိုင်တွင် ဂိတ်ဆုံးပါသည်။ (Figure 2) အဖြူ ရောင်ယာဉ်လိုင်းသည် အလုံမြို့နယ် ဗဟိုအမျိုးသမီးဆေးရုံမှတ်တိုင်မှ စ၍ လှည်းတန်း၊ ကျောက်ကုန်းကိုဖြတ်၍ မြောက်ဥက္ကလာပမြို့နယ် ဘောလီတံတားတွင် ဂိတ်ဆုံးပါသည်။ (Figure 4) ဤ ယာဉ်လိုင်း ၁ခု ချင်းစီအား နေ့စဉ် အသုံးပြုနေသော ခရီးသည်း အရည်အတွက်မှာ အစိမ်းရောင်ယာဉ်လိုင်းတွင် ၁၈၃၆၀ဦး၊ အဝါရောင်ယာဉ်လိုင်းတွင် ၂၄၁၂၀ဦးနှင့် အဖြူရောင်ယဉ်လိုင်းတွင် ၈၁၆၀ ဦး တို့ဖြစ်သည်။[9]

ယခုဤ စာတမ်းကိုရေးသားချိန်၌ အမှတ် ၃ ယာဉ်လိုင်းသည် ယခင် ဟိုင်လတ်ကားလေးများနေရာတွင် ၂၀၁၃ခုနှစ်မှစတင်ကာ မီနီဘက်စ် (minibus) ကားများဖြင့် အစားထိုးပြေးဆွဲနေပြီးဖြစ်သည်။ ယာဉ်လိုင်း ခွဲမှာလည်း ယခင်လိုင်ခွဲ၃ခုအစား အစိမ်းရောင်နှင့် အဖြူရောင် လိုင်းခွဲ (၂)ခုသာ သတ်မှတ်ပြေးဆွဲနေပြီးဖြစ်သည်။ ယခင်ခရီးစဉ်လမ်းကြောင်း မှ ဂိတ်ဆုံးနေရာများသာပြောင်းလည်းခဲ့သည်။ အစိမ်းရောင်ယာဉ်လိုင်း (Figure 4) ၏ ဂိတ်ဆုံးမှာ လသာမြို့နယ် လသာမှတ်တိုင်သို့လည်း ကောင်း၊ အဖြူရောင်ယာဉ်လိုင်းသည် တောင်ဥက္ကလာမြို့နယ် တောင်

[9] ချစ်စံဝင်း။(၂၀၁၁)။ ရန်ကုန်ခရီးသွားသမိုင်းထဲက မထသ၊ ပန်းမျိုးတရာစာပေ၊ ရန်ကုန်။

ဥက္ကလာဘုရား မှတ်တိုင်သို့လည်းကောင်း ခရီးစဉ်ပြောင်းလည်း ထားသည်။

စပယ်ယာဆိုသည်မှာ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်းလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် ကိုလိုနီခေတ်တွင် မော်တော်ယာဉ်လိုင်းများ၊ ထရောလီလိုင်းများနှင့် မီးရထားကို အသုံး ပြုခဲ့ကြသည်။ ၁၉၁၃ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်လျှက်စစ်ဓာတ်အားပေး ကုမ္ပဏီ မှ မြို့တွင်းနှင့် ဆင်ခြေဖုံးဒေသများသို့ မော်တော်ယာဉ်ပြေးဆွဲမှု စတင် ခဲ့ခြင်းကြောင့် ထိုအချိန်ကပင် ယာဉ်လုပ်သားများ၏ အလုပ်အကိုင်များ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။[၅] ထိုစဉ်က စပယ်ယာများ ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်နှင့် ပတ်သက်၍ ရှာဖွေလေ့လာသော်လည်း ခိုင်မာ သည့် အထောက်အထားတွေ့ရခြင်းမရှိပေ။

Spare ဟူသော ဝေါဟာရသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာစာ အဖွဲ့မှ ထုတ်ဝေသည့် အင်္ဂလိပ်–မြန်မာအဘိဓာန်အရ (n) အရန်၊ အပို (ပစ္စည်း၊ ဘီး စသည်)ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မော်တော်ယာဉ် လိုင်းများတွင် ဤကဲ့သို့ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ကိုင်သူကို ယခု အခါတွင် စပယ်ယာ (spare) ဟူ၍ အင်္ဂလိပ်အသံထွက်ဖြင့် အသံလှယ်၍ ခေါ် ဆိုကြောင်း ယူဆမိသည်။ အကြောင်းအရင်းမှာ ယာဉ်၏ အနောက်ပိုင်း တွင်ယာဉ်မောင်းမဟုတ်သောသီးခြားတစ်ယောက်ဖြစ်ခြင်းနှင့် ယာဉ်နှင့် ပတ်သက်သော အခြားကိစ္စရပ်များတွင်ပါ ကူညီလုပ်ကိုင် ပေးနိုင်ခြင်း တို့ကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ ခိုင်မာသည့် အထောက်အထားနှင့် သဘောထား အမြင် ရရှိခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ ဤ စပယ်ယာများကို ခေတ်အလိုက်အခြား သောအားဖြင့် လက်မှတ်ရောင်း၊ လက်မှတ်စစ်၊ ယာဉ်နောက်လိုက်၊ ယာဉ်အကူ၊ စသည့်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် မတိုင်မီက

[၅] မြတ်မွန်၊ မောင်၊ (ဆူလေ) (၂၀၁၉)။

လက်မှတ် စနစ်ကို ကျင့်သုံးသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ဖြုတ်သိမ်း ခဲ့သည်။

စပယ်ယာဦးရေမှာလည်းတိုးပွားလာခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က စပယ်ယာများသည် ယခုကဲ့သို့ ခရီးသည်များထံမှ ကားခ ကောက်ခံရသည် မဟုတ်ပဲ။ စီးနင်မည့် ခရီးစဉ် အလိုက် လက်မှတ်ဖြင့်ရောင်းရသောစနစ်ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က လက်မှတ်ရောင်း ဟုလည်း ခေါ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ် ပါတီ လက် ထက်တွင် အဆိုပါစပယ်ယာ/လက်မှတ်ရောင်းအလုပ်ကိုအမျိုးသမီးများ ပါဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်ဟုတွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော သက်ကြီး စပယ်ယာများထံမှ သိရှိရသည်။

၁၉၈၈ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှု များဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ပြောင်းလဲလာသော စီးပွားရေးအခြေအနေများ အရ ဧရာဝတီမြစ်ဝ ကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် အထက်မြန်မာ နိုင်ငံမှ လူအများ အပြား ရန်ကုန်မြို့သို့ပြောင်းရွှေ့ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကျယ်ပြန့်လာသော မြို့ကွက်အခြေအနေနှင့် တိုးပွားလာသော လူဦးရေ အပေါ် မူတည်၍ ရန်ကုန်မြို့ရှိ မော်တော်ယဉ်လိုင်းအရေအတွက်မှာ လည်း တိုးတက်လာခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့်ယခုအခါတွင် ခရီးသည်တင်ယာဉ်လိုင်းပေါင်း ၃၃၆ လိုင်းခန့် ရှိလာပြီး မော်တော်ယာဉ် လုပ်သား ဦးရေမှာ ယာဉ်မောင်း ၅၈၆၈ယောက်ခန့်နှင့် စပယ်ယာဦးရေ ၇၇၄၂ဦးခန့် ရှိသည်ဟု ခန့်ရှိ သည်ဟု မ၊ ထ၊ သ မှ သိရှိရသည်။၅ သို့သော် တရားဝင် လိုင်စင်ကိုင် ဆောင်ထားခြင်းမရှိသော ယာဉ်မောင်းနှင့်ယာဉ်နောက်လိုက်များလည်း ရှိသည်။ ယခုလေ့လာဖော်ပြမည့် စပယ်ယာများမှာ အမှတ် ၃လိုင်း၏ လိုင်းခွဲများမှဖြစ်ပြီး လေ့လာမှုစတင်ပြုစဉ်က စုစုပေါင်း လူဦးရေ ၇၀ ခန့် ရှိပြီး၊ ၂၀၁၄ခုနှစ်တွင်မှု ကားအစီအရေအတွက်ပြောင်းလည်းမှုနှင့်

လိုင်းပုံစံပြောင်းလဲမှုကြောင့် စပယ်ယာဦးရေ ၄၀ကျော်ခန့်သာရှိတော့သည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် လုပ်ကိုင်နေသူများမှ ကျန်ရှိနေခဲ့သူ ၂၇ယောက်ခန့်ရှိပြီး အသစ် ဝင်ရောက်လာသူ ၁၃ဦးခန့်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ စပယ်ယာများ၏ နေ့စဉ်တာဝန် ဝတ္တရာများကို သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍ အလိုက်ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

စပယ်ယာတစ်ယောက်ဖြစ်လာခြင်း

၂၀၀၉ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများနှင့် ၂၀၁၄ခုနှစ်တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သောတွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ စပယ်ယာအလုပ်ကို ရွေးချယ်လုပ်ကိုင်ရခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းပြချက်မှာ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဝင်ရောက်ရန် လွယ်ကူခြင်းကြောင့်ဖြစ်ကြောင်းသိရှိရသည်။ အခြားအမြင်တစ်ရပ်မှာ အခြားလုပ်ငန်းများထက် ဝင်ငွေပိုမိုရရှိသည်ဟု ယုံကြည်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ စပယ်ယာတစ်ရောက်၏ ဝင်ငွေရရှိပုံနှင့် ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍတွင် ဆွေးနွေးမည်ဖြစ်ပါသည်။

စပယ်ယာတစ်ယောက်ဖြစ်လာရန်အတွက် အဓိကအခြေခံလိုအပ်ချက်မှာ ခန္ဓာကိုယ် ကြံ့ခိုင်မှုပင်ဖြစ်သည်။ အခြားလိုအပ်ချက်များကို ကန့်သတ်ထားခြင်းမရှိသောကြောင့် လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဝင်ရောက်ရန် လွယ်ကူသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆခြင်းဖြစ်သည်။ စပယ်ယာလုပ်လိုသူတစ်ဦးသည် နီးစပ်ရာမိတ်ဆွေ ယာဉ်လုပ်သားများ၊ အုံနာ (ယာဉ်ပိုင်ရှင်) များမှတဆင့် မော်ယာဉ်လိုင်းအတွင်းရှိ စပယ်ယာများထံမှ အခြေခံအချက်များကို သင်ယူကြရသည်။

ထိုသင်ယူမှုများသည်လည်းတိကျသော အချိန်ကန့်သတ်ချက်မရှိပဲ အနည်းဆုံး ငါးရက်မှ ဆယ်ရက်အထိသာ ကြာမြင့်တက်သည်။ အဓိကသင်ကြားရသည့် အချက်များမှ မိမိမော်တော်ယာဉ်ဘေးကင်စွာဖြင့် မှတ်တိုင်များသို့ ဝင်နိုင်ထွက်နိုင်ရန် ယာဉ်မောင်းအားကူညီရပုံ၊ မိမိဝင်

ရောက်လုပ်ကိုင်မည့် ခရီးစဉ်အတွင်းရှိ ကာမှတ်တိုင်များ၏ အမည်များနှင့် ယာဉ်စီးခ သတ်မှတ်ပုံများ၊ ဝင်ငွေခွဲဝေမှု ပုံစံများနှင့် သတ်မှတ် ဝင်ငွေရရှိရန် ယှဉ်ပြိုင်ရပုံများပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သင်ကြားနေစဉ်အတွင်း အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်းလမ်းပို့ဆောင်ရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးဦးစီဌာန (က၊ ည၊ န)တွင် စပယ်ယ လိုင်စင်ရရှိရန် လျှောက်လွှာတင်၍ လိုင်စင်စာမေးပွဲကို ဝင်ရောက်ဖြေဆိုရပါသည်(Figure 6)။ လိုင်စင်အောင်မြင်ပြီးနောက် မိမိဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်မည့်

သက်ဆိုင်ရာ လိုင်းအတွင်းရှိ ယာဉ်ပိုင်ရှင်ထံမှ ထောက်ခံချက် ရယူ၍ မ၊ ထ၊ သတွင် လိုက်ခွင့် (မော်တော်ယာဉ်လိုက်ခွင့်လိုင်စင်)ကို ပြုလုပ်ရပါသည်(Figure 6) (စပယ်ယာများအား လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ဥပဒေများနှင့် လိုင်စင်ရုပ်သိမ်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေများကို နောက်ဆက်တွဲ ၁နှင့်၂တို့တွင်ဖော်ပြထားပါသည်)။ ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် အမှတ (၃)လိုင်းမှ စပယ်ယာများအတွက် လိုင်စင်ကြေးနှင့် စပယ်ယာယူနီဖောင်း၂စုံအတွက် ၂၀၀၀၀ကျပ် ဝန်းကျင်ခန့်ပေးသွင်းရပါသည်။ ဝတ်စုံတစ်စုံမှာ ၅၆၀၀ကျပ် ခန့်ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ က၊ ည၊ န လိုင်စင်နှင့် သက်ဆိုင်ရာယာဉ်လိုင်း၏ လိုက်ခွင့်ရရှိထားပါက ထိုယာဉ်လိုင်းတွင်အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်သော စပယ်ယာတစ်ဦးဖြစ်ပြီဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် က၊ ည၊ န နှင့် မ၊ ထ၊ သတို့မှ သတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်းများကို လိုက်နာခြင်းမရှိပါက လအကန့်အသတ်ဖြင့် လိုင်စင်ရပ်နားခြင်းနှင့် လိုင်စင်ပိတ်သိမ်းခြင်းတို့ဖြင့် အရေးယူနိုင်ပါသည်။ (စည်းကမ်းချက်များကို နောက်ဆက်တွဲ (၃) တွင်ဖော်ပြထားပါသည်)။ ထို့ပြင်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များမှလည်း ၎င်းတို့၏ထောက်ခံချက်များကို ရုပ်သိမ်းခြင်းဖြင့်လည်း ယာဉ်လိုက်ခွင့်ကို ဖျက်သိမ်းနိုင်ပါသည်။

စပယ်ယာတစ်ဦး၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းတာဝန်များ

ရန်ကုန်မြို့ရှိမော်တော်ယာဉ်လိုင်းများစတင်ပြေးဆွဲချိန်မှာ အစောဆုံး ၅နာရီခွဲခန့်တွင်ဖြစ်သည်။ ထို့ထက်စောသော အချိန်၌ ပြေးဆွဲနေသော မော်တော်ယာဉ်များမှာ ဈေးကြို၊ ဈေးပို့ ကားများသာဖြစ်သည်။ အခြား ယာဉ်လိုင်းများကဲ့သို့ပင် အမှတ် ၃ ယာဉ်လိုင်းမှ စပယ်ယာများသည် မနက် ၅နာရီခွဲခန့်တွင် စတင်ပြေးဆွဲရမည့် မော်တော်ယာဉ်လိုင်း အတွက် ဂိတ်အစတည်ရှိရာ နေရာသို့ အနောက်ကျဆုံး ၅နာရီတွင် အရောက်လာရသည်။ ထိုအချိန်မှ စတင်၍ စပယ်ယာတစ်ဦးသည် လုပ်ငန်းခွင် စတင်ဝင်ရောက်ရပါသည်။

အုံနာထံမှ ထုတ်ယူလာသော မော်တော်ယာဉ်ကို တနေ့တာ ကြံ့ ခိုင်မှုအတွက် အသေးစားစစ်ဆေးမှုများကို စတင်ပြုလုပ်ရပါသည်။ ဆီ၊ ရေ၊ လေ၊ ဝိုင်ဟု အကြမ်းဖြင်း ခေါ်ဆိုနိုင်သော မောင်းနှင်ပြေးဆွဲမည့် ယာဉ်၏ တစ်နေ့တာ လောင်စာလိုအပ်ချက်ရှိမရှိ ထပ်မံစစ်ဆေးခြင်း (ဆီ)၊ ယာဉ်၏ အင်ဂျင်ခန်း အအေးပေးစနစ်အတွက်လိုအပ်သောရေ (ရေ)၊ ယာဉ်၏ တာယာများအတွင်း ရှိရမည့် လေပေါင်ချိန်ပမာဏ (လေ)နှင့် အင်ဂျင်၊ ဘရိတ်နှင့် အခြားလိုအပ်သောနေရာများအတွက် အင်ဂျင်ဝိုင်နှင့် စက်ဆီအမျိုးမျိုးတို့ကို စစ်ဆေးခြင်း၊ ဖြည့်တင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ဖြည့်တင်းပြီးနောက်တွင် ယာဉ်ပိုင်ရှင်အများစု၏ သက်ဆိုင်ရာ ယုံကြည်မှုအလိုက် တနေ့တာ အန္တရာယ်ကင်းစေရန်နှင့် အခြားသော ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ မဖြစ်စေရန် စပယ်ပန်း၊ ရွှေပန်း၊ ငွေပန်းများ ဝယ်ယူချိတ်ဆွဲခြင်း၊ အမွှေးတိုင်ထွန်းညှိခြင်းတို့ကိုလည်း ပြုလုပ်ရပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ပြီးပါက မိမိယာဉ်အလှည့်ကျစနစ် ဖြင့် စတင်ထွက်ခွာကြပါတော့သည်။

ယာဉ်ထွက်ခွာချိန်မှ စတင်၍ စပယ်ယာတစ်ဦး၏ တာဝန်များမှာ မိမိ ပြေးဆွဲမည့် ခရီးစဉ်အတွက် ခရီးသည် ခေါ်ယူခြင်း၊ ခရီးသည်များ

အားနေရာချပေးခြင်း၊ ယာဉ်စီးခကောက်ခံခြင်း၊ မှတ်တိုင်များတွင် မိမိ မော်တော်ယာဉ်ဝင်ရောက်စဉ်တွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းစေရန် ဒရိုင်ဘာအား ကူညီပေးခြင်း၊ မိမိလိုက်ပါသည့် မော်တော်ယာဉ် ဝင်ငွေ ပိုမိုရရှိနိုင်စေရန်အတွက် အခြားယာဉ်နှင့် အပြိုင်မောင်းနှင်ရန် တွန်းအားပေးခြင်း၊ မိမိ ဂိတ်ရင်းသို့ ရောက်သော အချိန်၌ ဂိတ်မှ တာဝန်ရှိသူ အချိန်မှူး (မ.ထ.သမှ ခန့်အပ်ထားသော ယာဉ်အလှည့်ကျ ထွက်ရှိနိုင်ရန် စီစဉ်ရသူ)ထံ နောက်တကြိမ် မော်တော်ယာဉ် ပြန်လည် ထွက်ရှိရန် အတွက် အကြောင်းကြားစာရင်းသွင်းခြင်းနှင့် ယာဉ်လိုင်းပြေးဆွဲရာမှ ရရှိလာသော ယာဉ်စီးခငွေများကို စာရင်းမှတ်သိမ်းဆည်းရခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

မော်တော်ယာဉ်တစ်စီးသည်ဂိတ်ရင်းမှစတင်ထွက်ခွာချိန်ဂိတ်ဆုံးသို့ ရောက်ရှိသည်ကို တစ်ခြမ်းဟုခေါ်ပါသည်။ ထိုဂိတ်ဆုံးမှ မူလဂိတ်ရင်းသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလျှင်တခြမ်းဟုခေါ်ပြီးထိုနှစ်ခြမ်းပေါင်းကိုတစ်ခေါက်ဟု သတ်မှတ်သည်။ ထိုကဲ့သို့အခေါက်အရေအတွက် တစ်နေ့ကို အနည်းဆုံး ရှစ်ကြိမ်မှ အများဆုံး ဆယ့်နှစ်ကြိမ်အထိပြေးဆွဲကြပါသည်။ ညနေပိုင်း အချိန်သို့ ရောက်၍ နောက်ဆုံးအခေါက်ပြေးဆွဲပြီးချိန်သည် ခုနစ် နာရီနှင့် ရှစ်နာရီခန့်ရှိနေပြီဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချိန်၌ဂိတ်ရင်းသို့ပြန်ရောက်ပြီး နောက်အချိန်မှူးထံ အကြောင်းကြားရခြင်း၊ ကြီးကြပ်ရေးမှူး(မ.ထ.သမှ ယာဉ်လိုင်း စီမံအုပ်ချုပ်ရန် ခန့်အပ်ထားသူ၊ ဂိတ်မှူးဟုလည်း ခေါ်) ထံသို့ ယာဉ်လိုင်း ဆွဲခအတွက် မ.ထ.သသို့ ပေးအပ်ရမည့် ဂိတ်ကြေး (လိုင်းဆွဲခ) ကိုပေးရခြင်း၊ တစ်နေကုန် ရရှိလာသော ငွေကြေးများကို စုစည်း စာရင်းလုပ်၍ အုံနာထံတွင်အပ်နှံခြင်း၊ မိမိ ရရှိမည့် လုပ်ခကို ထုတ်ယူခြင်း၊ ယာဉ်ကိုဆေးကြောသန့်စင်ပေးရခြင်းနှင့် နောက်တနေ့ ယာဉ်လိုင်းပြေးဆွဲရန်အတွက် လောင်စာ ဖြည့်တင်ရခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စများအားလုံး ပြုလုပ်ပြီးချိန်တွင် စပယ်ယာတစ်ဦး၏ တစ်နေ့တာ

လုပ်ငန်းများ အပြီးသတ်ပြီဖြစ်၍ အစောဆုံး ည၉နာရီနှင့် ၉နာရီခွဲခန့် ရှိနေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်စပယ်ယာတစ်ယောက်၏ အလုပ်ချိန်သည် နံနက် ၅နာရီမှစ၍ ညနေ၉နာရီခွဲတွင် အဆုံးသတ်ပြီး တစ်ရက် အလုပ်ချိန် စုစုပေါင်း ၁၆နာရီခန့်ရှိပါသည်။

စပယ်ယာအများစုသည် အတန်းပညာတက်မြောက်မှုနိမ့်ပါးကြသော်လည်း ၎င်းတို့တွင် အလုပ်ခွင်၌ အာရုံစိုက်နိုင်မှုနှင့် မော်တော်ယာဉ်လိုင်းအတွင်း ခရီးစဉ်ပြေးဆွဲမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အသေးစိတ် အာရုံစိုက်နိုင်မှုများရှိသည်ကို လေ့လာမှုများအရ တွေ့ရှိရပါသည်။ စပယ်ယာတို့ ပညာရေး အခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍လည်း အောက်တွင် ဆက်လက်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဝင်ငွေရရှိပုံနှင့် မော်တော်ယာဉ်လိုင်းအတွင်း ဝင်ငွေခွဲဝေပုံ

စပယ်ယာ တစ်ဦး၏ ဝင်ငွေ (လုပ်ခ) ရရှိမှုကို လေ့လာနိုင်ရန် အတွက် မော်တော်ယာဉ်လိုင်းအတွင် ဝင်ငွေခွဲဝေသည့် ပုံစံများကို သိရှိရန်လိုအပ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် ပြေးဆွဲလျှက် ရှိသော မော်တော်ယာဉ်လိုင်းများတွင် အဓိကကျင့်သုံးသော စနစ်မှာ ၃မျိုးရှိကြောင်း သိရသည်။ ၎င်းတို့မှာ အငှားစနစ်၊ ရရှင်းစနစ်နှင့် ကျန်ရှင်းစနစ်တို့ဖြစ်သည်။

အငှားစနစ်သည် မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်မှ သတ်မှတ်ထားသော နှုန်းထားဖြင့် လုပ်ကိုင်လိုသော စပယ်ယာ (သို့) ဒရိုင်ဘာအား အငှားချထားပေးထားသော စနစ်ဖြစ်သည်။ ဤစနစ်တွင်ယာဉ်လိုင်းအလိုက် သက်မှတ်ထားသော နှုန်းထားများမတူညီကြပေ။ ထို့ပြင်မော်တော်ယာဉ်ကြံ့ခိုင်မှုသည်လည်း ငှားရမ်းမှု နှုန်းထားများကို သတ်မှတ်ရာတွင် အရေးပါသော အချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်။ စတင်လေ့လာမှုပြုခဲ့သော ၂၀၀၉ခုနှစ်တွင် ဟိုင်းလတ်အမျိုးအစား မော်တော်ယာဉ်တစ်စီးအတွက် တစ်ရက်ပျမ်းမျှဝင်ငွေရရှိမှုသည် ကျပ်ငါးသောင်းနှင့် ခြောက်သောင်း

ဝန်းကျင်ခန့်ဖြစ်ပြီး၊ ငှားရမ်းခနှုန်ထားမှာ တစ်ရက်အတွက် ကျပ်နှစ်သောင်းနှင့် သုံးသောင်းဝန်းကျင်ခန့်ရှိပြီး တစ်လခြင်းရှင်းရသည့် စနစ်ဖြစ်သည်။ ဤစနစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ရာတွင် စပယ်ယာများထက် ဒရိုင်ဘာများက ပိုမိုငှားရမ်းလုပ်ကိုင်ကြကြောင်းသိရသည်။ နေ့စဉ်ရရှိသော ဝင်ငွေအတွင်းမှ အသေးစား ပြင်စင်စရိတ် ၊ လောင်စာဖိုး၊ ဂိတ်ကြေးနှင့် စပယ်ယာ(သို့) ဒရိုင်ဘာ၏ လုပ်အားခကို ငှားရမ်းပြေးဆွဲသူမှ ကြခံရသည်။

ရရှင်းစနစ်မှာ တစ်နေ့တာ မော်တော်ယာဉ်ပြေးဆွဲရာမှ ရရှိလာသော ဝင်ငွေမှ ရာခိုင်နှုန်းအလိုက် ယာဉ်လုပ်သားများဖြစ်သော စပယ်ယာနှင့် ဒရိုင်ဘာတို့၏ လုပ်အားခများကို ပေးခြေခြင်းဖြစ်သည်။ ကျန်ရှင်းစနစ်မှာမူ ၎င်းမော်တော်ယာဉ်၏ တစ်နေ့တာ ကုန်ကြစရိတ်အား ရရှိသော ဝင်ငွေမှ ထုတ်နှုတ်ပြီး ကျန်ရှိသော ငွေအပေါ်၌ ရာခိုင်နှုန်းအလိုက် လုပ်အားခရရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ မည်သည့်စနစ်ကို ကျင့်သုံးသည်ဖြစ်စေ စပယ်ယာတစ်ဦး၏ လုပ်အားခသတ်မှတ်ချက်မှာ ၁၀ရာခိုင်နှုန်းခန့်ဖြစ်ပြီး အသုံးပြုသော စနစ်ပေါ်တွင်မူတည်၍ ဝင်ငွေရရှိမှုကွဲပြားကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

အမှတ် ၃ ယာဉ်လိုင်းတွင် စပယ်ယာများမှ အငှားစနစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်သူ မရှိကြောင်း သိရှိရသည်။ ၂၀၀၉ခုနှစ်တွင် ယာဉ်လိုင်းအတွင်း စုစုပေါင်း ဟိုင်းလတ်မော်တော်ယာဉ်စီးရေ အစီး ၆၀ခန့်ရှိသော်လည်း ကားငါးစီးခန့်သာ အငှားစနစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်နေကြောင်း သိရှိရသည်။ ၂၀၁၄ခုနှစ်တွင်မူ ယာဉ်လိုင်းအတွင်း မီနီဘက်စ် ၂၈စီးခန့်ရှိပြီး အငှားစနစ်ဖြင့် လုပ်ဆောင်သော ကားတစ်စီးမှ မရှိပေ။ အမှတ် ၃ ယာဉ်လိုင်းအတွင်း အဓိက အသုံးပြုသော ပုံစံမှ ၂၀၀၉ခုနှစ် မတိုင်မီက ကျန်ရှင်းစနစ်ဖြစ်ပြီး၊ နောက်ပိုင်းတွင် ရရှင်းစနစ်ကို ပြောင်းလဲ အသုံးပြုခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ကျန်ရှင်းနစ်ကို ပြန်လည်အသုံးပြုနေကြပြီးဖြစ်သည်။

Figure 6: Conductors licenses

ဤစနစ်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် မ ထ သစသည်ဖြင့် အုပ်ချုပ်မှု အဖွဲ့ များမှ သတ်မှတ်ပေးထားခြင်းမဟုတ်ပဲ လိုင်းအတွင်းရှိ ယာဉ်ပိုင်ရှင် များမှ ဖြစ်ပေါ်နေသော လောင်စာဈေးကွက်အခြေအနေနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကာ အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။

ဤယာဉ်လိုင်းအတွင်းရှိ စပယ်ယာတို့၏ ဝင်ငွေကို လေ့လာရာ၌ ၂၀၀၉ခုနှစ်တွင် တစ်နေ့လျှင် အခေါက်ရေ ၁၀ခေါက်မှ ၁၂ခေါက်အထိ ပြေးဆွဲရသော ယာဉ်များအတွက် တစ်စီးပျမ်းမျှဝင်ငွေမှာ ကျပ်ခြောက် သောင်း ဝန်ကျင်ဖြစ်ပြီး စပယ်ယာတစ်ဦး၏ ဝင်ငွေမှာ ကျပ် ဖထောင် ဝန်ကျင်းဖြစ်သည်။ ယခုအချိန်တွင် မီနီဘက်စ်တစ်စီးသည် တစ်နေ့လျှင် အခေါက်ရေ အများဆုံး ၈ခေါက်အထိပြေးဆွဲကြပြီး၊ ကား၏အရွယ် အစားပိုမိုကြီးမာလာသောကြောင့် ခရီးသည်အရေအတွက် ပိုမိုများပြား စွာတင်ဆောင်နိုင်ခြင်းနှင့် ကားအစီးရေလျော့နည်းလာခြင်းတို့ကြောင့် တစ်စီး၏ တစ်နေ့ဝင်ငွေမှာ ကျယ်တစ်သိန်းဝန်ကျင်အထိဖြစ်လာခဲ့သော် လည်း ကျန်ရှင်းစနစ်ကိုကျင့်သုံးသောကြောင့် လောင်စာဆီအတွက်ကုန် ကြစရိတ်နှင့် အခြားစရိတ်များနုတ်ပြီးနောက်ကျန်ငွေမှာကျပ်ခြောက် သောင်း ဝန်ကျင်သာဖြစ်ပြီး စပယ်ယာတစ်ဦး၏ ဝင်ငွေမှာ ကျပ်ဖ၀၀၀ ဝန်းကျင်ဖြင့်သာ ၅နှစ်အတွင်း တည်မြဲနေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ မိမိ၏ လိုင်းဆွဲနေစဉ်အချိန်အတွင်း ပျက်ခြင်း၊ ထိခိုက်မိခြင်းနှင့် တာယာပေါက်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်၍ လိုင်းမထွက်နိုင်ခြင်း၊ အခေါက်ရေ လျော့နည်းခြင်းတို့ဖြစ်ပါက ဝင်ငွေလျော့နည်းခြင်း၊ ထိုနေ့အတွက် ဝင် ငွေ မရရှိခြင်းတို့ဖြင့်လည်း ရင်ဆိုင်ရသည်။

စပယ်ယာအလုပ်မှာ အလုပ်ချိန်ကြာရှည်ခြင်း၊ နေပူမိုးရွာ မရှောင် လုပ်ကိုင်ရခြင်းတို့ကြောင့် တစ်ပတ်လျှင် ငါးရက်ခန့်သာ အများဆုံး လုပ်နိုင်ကြောင်း သိရသည်။ ထို့ကြောင့် အလုပ်လုပ်ရက် အများဆုံး ၂၂ ရက်ရှိပြီး တစ်ရက်ပျမ်းမျှ ဝင်ငွေဖြင့်တွက်ချက်ကြည့်ပါက တလျှင် တစ်

သိန်းသုံးသောင်းနှစ်ထောင်ခန့်သာ အများဆုံးရနိုင်ကြောင်း သိရသည်။ ထိုပြင့်တစ်ရက်တစ်ဦးခြင်းဝင်ငွေအနေဖြင့် ကျပ်ဖြထောင်မှာ အခြားသော လုပ်ငန်းများဖြင့် နှိုင်းယှဉ်သော များသည်ဟု ယူဆနိုင်သော်လည်း ရှည်းလျားသော အလုပ်ချိန်နှင့် တွက်ဆကြည့်ပါက တစ်နာရီအတွက် ၃၇၅ကျပ်သာရရှိကြောင်း သိရှိရသည်။

စပယ်ယာများ ဝင်ငွေရရှိမှုနှင့် ပတ်သက်၍ မော်တော်ယာဉ်လိုင်း လောကအတွင် နောက်ပြောင်ပြောဆိုသော စကားများလည်းရှိပြီး "စပယ်ယာလူရိုး အစိတ်ခိုး"နှင့် "အုံနာဂျိုင့်ထောက်၊ဒရိုင်ဘာဗိုက်မှောက်၊ စပယ်ယာ တိုက်ဆောက်" စသည်တို့ဖြစ်သည်။ စပယ်ယာများသည် ရရှိသော ဝင်ငွေများအပေါ်မှ ခိုးဝှက်တက်သည့် သဘောရှိသည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း တကယ့် လက်တွေ့အခြေအနေတွင် မော်တော်ယာဉ်လိုင်းအတွင်းရှိသော သူများအားလုံမှာ ယာဉ်လိုင်း ကြောင်းတခု၏ ဝင်ငွေကို လွယ်ကူစွာတွက်ချက်နိုင်သော အခြေအနေတွင် လွယ်ကူသော အခြေအနေမဟုတ်ပေ၊ ထို့ပြင် ယခုအခါ၌ အုံနာများ၏ လူယုံများမှာ မော်တော်ကားပေါ်တွင် ပါရှိကြပြီး လူတင်လူချစာရင်ကို ကောက်ယူလေ့ရှိကြပြီဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်နှစ်ရှည်လများ စပယ်ယာလုပ်လာသူများနှင့် မေးမြန်မှုများအရနှင့် လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ ဆင်းရဲမွဲတေမှုမှ လွတ်မြောက်သော အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိသွားသော အရေအတွက်မှာ အလွန်နည်းပါသည်ကို သိရှိရသည်။ အများစုမှာ တခြားအလုပ်သို့ပြောင်းရွှေ့သွားခြင်းနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုကြောင့် အလုပ်မှ အနားယူလိုက်ရသူများကိုသာ တွေ့ရှိခဲ့ပြီး၊ စပယ်ယာဘဝမှ အုံနာဖြစ်လာသူ အမှတ် ၃ ယာဉ်လိုင်းတွင် တစ်ဦးမှ မရှိကြောင်း သိရှိရသည်။

စပယ်ယာများ၏ ကျန်မာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုတို့အတွက် မ ထ သနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ယာဉ်လိုင်းများတွင် အာမခံထားရှိမှုနှင့် တိကျသော အစီအစဉ်မူဝါဒများ မရှိကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနမှ လူမှုဖူလုံးရေးအတွက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ပြီး လစဉ် ဝင်ငွေ ကောက်ခံသည့် အစီအစဉ် ရှိသော်လည်း အစဉ်အမြဲ ဆောင်ရွက် နေခြင်း မဟုတ်ပဲ တခါတရံမှသာ ဖြစ်သည်။ စပယ်ယာ အများစုမှာ လူမှုဖူလုံရေးသို့ အဖွဲ့ဝင်ထားခြင်းမရှိပဲ အချို့မှာ ထိုသို့ အဖွဲ့ဝင်နိုင် ကြောင်းကို သိရှိမှုပင်မရှိပေ။

စပယ်ယာတို့၏ လူမှုဘဝ

အမှတ်(၃)ယာဉ်လိုင်းအတွင်းရှိစပယ်ယာများ၏လူမှုရေးဆိုင်ရာ အခြေ အနေများကို သိရှိနိုင်ရန် ၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် ဆက်လက်၍ ၂၀၁၄ခုနှစ်တို့ တွင် လေ့လာမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ရာတွင် စပယ်ယာလုပ်ငန်းကို ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင် သူများတွင် ရန်ကုန်မြို့တွင် အခြေချ နေထိုင် သူဦးရေမှာ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပြီး အခြားဒေသများမှ ပြောင်းရွှေ့ဝင်ရောက်လာသူဦးရေ မှာ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိကြောင်း သိရှိရသည်။ နယ်မှ ဝင်ရောက်လာသူများ အနေဖြင့် ဤလုပ်ငန်းကို ပိုမိုရွေးချယ်ရခြင်းအကြောင်းမှ အထက်တွင် ဖော်ပြသကဲ့သို့လုပ်ငန်းခွင်ဝင်ရောက်ရန်လွယ်ကူခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အခြားသော အရင်းအနှီးမလိုပဲ ရန်ကုန်မြို့တွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နိုင်သော အခြားသော အလုပ်များဖြစ်သည်။ စာပွဲထိုး၊ ကုန်စည်အတင်အချနှင့် အခြားကျပန်းလုပ်ငန်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ဝင်ငွေပိုမိုရရှိသည်ဟု ထင်မြင်မှုကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဤလိုင်းအတွင်းရှိ စပယ်ယာများ၏ ပညာတက်ရောက်မှုနှုန်းကို နစ်ကြိမ်လေ့လာစစ်တမ်းကောက်ယူမှုအရ စုစုပေါင်း ၉၀ယောက်တွင် အခြေခံပညာအထက်တန်းအဆင့်ကို တက်ရောက်ခဲ့ဖူးသူ ၂၀ရာခိုင်နှုန်း ရှိပြီး၊ တက္ကသိုလ် တက်ရောက်ဖူးသူ ၃.၇ ရာခိုင်နှုန်း (၃ဦး) ရှိကာ၊ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်မှာ အလယ်တန်းနှင့် မူလတန်းတို့တွင်သာတက်ရောက် ဖူးသူများဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ ကျန် ၁၅ရာခိုင်နှုန်းကျော်မှာ အစိုးရ ကျောင်း တက်ရောက်ဖူးခြင်းမရှိပေ။

စပယ်ယာများ၏ထက်ဝက်ကျော်ခန့်မှာ အိမ်ထောင်ရှိကြပြီး၊ သား သမီးများ၏ ပညာရေးအတွက်နှင့်မိသာစုစရိတ်အတွက် ထိုအိမ်ထောင် ရှိ သူများထဲမှ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းသော သူများ၏ အိမ်ထောင်ဖက်များမှ အလုပ်လုပ်ကိုင်ရပြီးဝင်ငွေထပ်မံရှာဖွေရသည်။ သားသမီးများ၏ ပညာ ရေးတွင်လည်း အိမ်ထောင်ရှိသူမိသားစုများထဲမှ တက္ကသိုလ်အဆင့်ထိ ရောက်အောင် ကျောင်းထားနိုင်ခဲ့သူ မရှိသေးပေ။ ထို့ပြင် ကိုယ်ပိုင် အိမ် ဖြင့် နေထိုင်နိုင်သူ ၅ဦးခန့်သာ တွေ့ရှိရသည်။ မိသားစု ရှိသော သူများက အိမ်ငှားနေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း နယ်မှပြောင်းရွှေ့လာသူများနှင့် လူ လွတ်များမှာမူ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင်နေထိုင်ခြင်း၊ အဆောင်များတွင် နေထိုင်ခြင်းနှင့် အုံနာ၏ အိမ်တွင် လည်းကောင်း၊ မိမိ အလုပ် လုပ်ရာ မော်တော်ယာဉ်တွင် လည်းကောင်းနေထိုင်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

သို့သော် စပယ်ယာများ၊ ဒရိုင်ဘာများနှင့် အုံနာများအပါအဝင် ယာဉ်လုပ်သားများ စုစည်း၍ နှစ်စဉ် ရဟန်းခံ ရှင်ပြုပေးခြင်း၊ ဝါတွင်း ကာလ လပြည့်နေများတွင် ဘုရာဖူးများကို အခမဲ့ပို့ဆောင်ပေခြင်း အစ ရှိသော ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အလှူအတန်းများနှင့် သင်္ကြန်အတွင်း စတု ဒီသာ ကျွေးမွေးခြင်းကဲ့သို့သော လူမှုရေးဆိုင်ရာအလှူအတန်းများ ကို လည်း ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ ထိုပြင့် စပယ်ယာများနှင့် ဒရိုင်ဘာများ တွင် ရှိသော အခြား အထောက်အကူပြု ဆောင်ရွက်ချက် တစ်ရပ်မှာ ဘော်ဒါကြေးပေးခြင် ဟုခေါ်သော နာမကျန်းသော အလုပ် မရှိသော ဘဝတူ ယာဉ်လုပ်သားအား စုပေါင်းထောက်ပံ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ထောက်ပံ့ရာတွင် မိမိကိုယ်ပိုင်ငွေထဲမှ ၂၀၀ကျပ် ၅၀၀ကျပ်အစရှိသဖြင့် ပေးကမ်းထောက်ပံ့ခြင်းဖြင့် ထိုသူ၏တနေ့တာ အိမ်စရိတ်ကိုဖြည့်တင်း ပေးကြသည်။ သို့သော် ထို ပိုက်ဆံထဲမှ အရက် သောက်ခြင်း၊ လောင်း ကစားခြင်းများပြုလုပ်သည်ဆိုပါက ထိုသို့ထောက်ပံ့ခြင်းမပြုတော့ပေ။

စပယ်ယာများ၏ အနာဂတ် ဘဝရည်မှန်းချက်များအား မေးမြန်းရာ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်သူများမှာ အလုပ်ချိန်ရှည်ကြာသော ဤအလုပ်မှ ပြောင်းရွှေ့လိုသော်လည်းတခြားအလုပ်များသို့ဝင်ရောက်ရန်ခက်ခဲခြင်း၊ လိုအပ်သော ပညာရပ်ဆိုင်ရာနှင့် အရင်းအနှီး မရှိခြင်းကြောင့် ပြောင်းရွှေ့ရန် ခက်ခဲကြောင်း သိရှိရသည်။ လူငယ်အချို့မှာ ဤယာဉ်လိုင်း၌ပင် ဒရိုင်ဘာ ဖြစ်လာခြင်း၊ အခြား ယာဉ်လိုင်းများသို့ ပြောင်းရွှေ့၍ လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ အငှားယဉ်မောင်း ဘဝသို့ ကူးပြောင်း သွားခြင်းတို့ ဖြစ်ပြီး အများစုမှာမူ ဤ အလုပ်မှ စွန့်ခွာလိုကြပြီး ခိုင်မာသော ရည်မှန်းချက်ထားရှိရန် ခက်ခဲသော အခြေအနေ ဖြစ်သည်ကို သိရှိရသည်။

လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းမှ ပြဿနာများ

စပယ်ယာတစ်ဦး၏ နေ့စဉ်ကြုံတွေ့နေရသော ပြဿနာများမှာ ၎င်းတို့၏ အဓိကဝင်ငွေရှာဖွေရာ နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သော မော်တော်ယာဉ်၏ ကြွေးခိုင်မှုဆိုင်ရာ ပြဿနာ၊ နေ့စဉ်ဆက်ဆံကြုံတွေ့နေရသော ခရီးသည်များနှင့် ဖြစ်ပွားသော ပြဿနာများနှင့် ယာဉ်စည်းကမ်းဆိုင်ရာ ပြဿနာတို့ပင်ဖြစ်သည်။

ဤမော်တော်ယာဉ်လိုင်းမှ ရရှိသော ဝင်ငွေများကိုခွဲဝေရာတွင် ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် အများဆုံးရရှိသော မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင် တစ်ဦးချင်းစီအပေါ်တွင်မူတည်လျှက် မော်တော်ယာဉ်ကြွေးခိုင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ကွဲပြား ခြားနားကြသည်။ လေ့လာမှု အတွင်း သိရှိခဲ့ရသော အချက်အလက်များအရ ဤယာဉ်လိုင်းအတွင်း မော်တော်ယာဉ်ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းမှု၌ စနစ်ကျသော အခြေအနေတစ်ရပ်မရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ က ည န မှ ထုတ်ပြန်ထားသော သက်ဆိုင်ရာလိုင်းအတွင်းရှိ မော်တော်ယာဉ် တစ်စီး၏ ကြွေးခိုင်ရေး ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများမှာ ယာဉ်ပိုင်ရှင်၊ ယာဉ်စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းသူအရာရှိ (ယာဉ်ထိန်းရဲ)နှင့် မော်တော်ယာဉ်လိုင်းအတွင်းရှိ ကြီးကြပ်သူများ (သက်ဆိုင်ရာယာဉ်လိုင်းအလိုက် မ.ထ.သမှ

ကြီးကြပ်ရေးမှူးများ) ကြားတွင် အချင်းချင်းနားလည်မှု အရသာ ဆောင်ရွက်နေကြောင်းသိရှိရသည်။ ဤအခြေအနေတွင် ဒရိုင်ဘာနှင့် စပယ်ယာများမှာ သက်ဆိုင်ရာ မော်တော်ယာဉ်အတွက် အုံနာများအား အကြံပေး ပြောဆိုခြင်းထက် ပို၍ ဆောင်ရွက်ခွင့်မရှိပေ။ ချုပ်ချက် အနေဖြင့် အုံနားမှ ယုံကြည်စွာလွှဲအပ်ထားသော ဒရိုင်ဘာနှင့် စပယ်ယာ အချို့ရှိသော်လည်း ၎င်းတို့၏ဆောင်ရွက်နိုင်မှု အနေအထားမှာ အကန့် အသတ်များနှင့်သာ ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ မော်တော်ယာဉ်ကြွံခိုင်မှု အခြေအနေ မပြည့်စုံမှုကြောင့် နေ့စဉ်လိုင်းမဆွဲနိုင်ခြင်း၊ လိုင်းဆွဲနေစဉ် ယာဉ် ချို့ယွင်းခြင်းကြောင့် လိုင်းအခေါက်အရေအတွက် မပြည့်ပါက ယာဉ်လုပ်သားများ၏ နေ့စဉ်စီးပွားရေးအပေါ် ထိခိုက်မှုများ ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ထိုအပြင် အရေးအကြီးဆုံး ကိစ္စတစ်ရပ်အနေဖြင့် ယာဉ်ချို့ယွင်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပွားသော မတော်တဆ မှုများသည် ယာဉ် လုပ်သားများသာမက ယာဉ်ပေါ်ရှိခရီးသည်များကို အသက်အန္တရာယ် ထိခိုက်နိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့အတွင်း နေ့စဉ်ဖြစ်ပွားနေသော ယာဉ်မတော်တဆမှုများ တွင် ခရီးသည်တင် မော်တော်ယာဉ်များကြောင့် ဖြစ်ပွားသော ယာဉ် မတော်တဆမှုများမှာ ရာခိုင်နှုန်း တစ်ခုအနေဖြင့် ရှိနေသည်။ ယာဉ် တိုက်မှု ဖြစ်စဉ်များတွင် အဓိက တာဝန်ရှိသူများ ယာဉ်မောင်းဖြစ်သော် လည်း မ ထ သမှ ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေများအရ စပယ်ယာများတွင် လည်း တာဝန်ရှိကြောင်း သိရှိရသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ၃)။

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင်ဖြစ်ပွားသော မော်တော်ယာဉ် မတော် တဆမှုဖြစ်စဉ်များအတွင်းမှ လအလိုက်နှင့် နှစ်အလိုက် တိကျစွာတင်ပြ နိုင်ရန် ယာဉ်ထိန်းရဲတပ်ဖွဲ့မှူးရုံး ထံမှတောင်းခံခဲ့သော်လည်း အချက် အလက်များမှာ အချိန်မီရရှိနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

ဒုတိယပြဿနာမှာ ခရီးသည်များနှင့် ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော ပြဿနာများပင်ဖြစ်သည်၊ ဤပြဿနာ၏ အရင်းအမြစ်မှာ စပယ်ယာတို့၏ လူမှုဘဝအခြေအနေ၊ ခရီးသည်များ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် ယာဉ်စည်းကမ်းနှင့် ယာဉ်လိုင်းဆိုင်ရာ စည်းကမ်းများ အားနည်းချက်ကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာမှုများအရ သိရှိရသည်။ ဤအပိုင်းကို ဖော်ပြရာတွင် စပယ်ယာများ၏ လူမှု ဘဝအခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ အထက်တွင် တင်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ကျန်အချက်များအနက်မှ တစ်ချက်ဖြစ်သော ခရီးသည်များဘက်မှ လိုအပ်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ခွဲခြားလေ့လာရာတွင် မော်တော်ယာဉ်ပေါ်၌ နေရာယူစီးနင်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဖြစ်ပွားသော ပြဿနာများနှင့် ယာဉ်စီးခ ကောက်ခံခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော ပြဿနာတို့ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ခရီးသည်များနှင့် ပြဿနာများဖြစ်ပေါ်လာပါက စပယ်ယာများဖက်မှ တုံ့ပြန်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍လည်း အဆင်မပြေမှုများဖြစ်ပေါ်ရခြင်းဖြစ်သည်။

ခရီးသည်များသည် မော်တော်ယာဉ်ပေါ်တွင် နေရာယူ စီးနင်းရာ၌ ဝင်ပေါက်၌ ပိတ်၍ စီးနင်းခြင်းနှင့် အတွင်းဘက်တွင် နေရာလွတ်များရှိပါက အတွင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့စီနင်းရန် ဝန်လေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်ဖော်ပြရလျှင် အမှတ်(၃)ယာဉ်လိုင်းအတွင်းရှိ မော်တော်ယာဉ်များမှာ ဟိုင်းလတ်ကားအမျိုးအစားဖြစ်ပြီး ဘေးနှစ်ဖက်တွင် လူ(၆)ယောက်ခန့်ထိုင်စီးနိုင်သောခုံတန်း၂ခုပါရှိပြီး၊ အလယ်လမ်းကြောင်းတွင် ထိုင်ခုံ အသေးစားဖြင့် လူလေးဦး(သို့)ငါးဦးအထိထိုင်စီးနိုင်သည်။ ရုံးတက် ရုံးဆင်းနှင့် ခရီးသွားလာမှု များပြားသော အချိန်များတွင် စပယ်ယာများမှာ ခရီးအဝေးသို့ သွားရမည့် ခရီးသည်များအား အတွင်းဘက်သို့ ဝင်ရောက်စီးနင်းရန် ပြောကြားသော်လည်း ခရီးသည်များမှာ ပိုမိုလွယ်ကူစွာဝင်ထွက်နိုင်သည့် မော်တော်ယာဉ်၏ အဝင်အဝကို ပိတ်,၍ စီနင်းခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ခရီးသည်များဘက်မှလည်းထိုသို့ စီးနင်

ရသည် အကြောင်းပြချက်များလည်းရှိပါသည်။ အဓိကအကြောင်းမှာ ခရီးစဉ်အတွင်း မော်တော်ယာဉ်များပြိုင်ဆိုင်မောင်းနှင်၍ ဝင်ငွေ ရှာဖွေရာတွင် မှတ်တိုင်များ၌ခရီးသည်များအား အတက်အဆင်း အလျှင်အမြန် ဆောင်ရွက်ခိုင်းသောကြောင့်အတွင်း၌ ဝင်မစီးလိုခြင်းဖြစ်သည်။

ယာဉ်စီးခ ကောက်ခံရာတွင် ဖြစ်ပွားသော ပြဿနာများမှာ ငွေအကြွေ ပြန်အမ်းမှုနှင့် အဓိက သက်ဆိုင်လျှက်ရှိသည်။ စပယ်ယာများမှလည်း ပြန်အမ်းငွေကို တိတိကျကျ ပြန်လည်း ပေးအပ်ခြင်း မပြုမှုများရှိသလို ၂၀၀၉ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၀ခုနှစ် ဝန်းကျင်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငွေစက္ကူဆိုင်ရာအခြေအနေမှာလည်းလွန်စွာနိမ့်ကျလျှက်ရှိသည်။ ထိုကာလတွင် ငွေစက္ကူများအတွင်း၌ အကြွေရှားပါးခြင်းနှင့် လွန်စွာ ဟောင်းနွမ်းခြင်း တို့ကိုအကြောင်းပြု၍ မကြာခဏပြဿနာဖြစ်ပွားကြခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုသို့ ဖြစ်ပွား ပါက စပယ်ယာများသည်လည်း ပြဿနာကို ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းတွင် ကြမ်းတမ်းစွာပြောဆိုမှုကြောင့် လူအများ၏ ငြိုငြင်မှုကိုခံရသည့် အနေအထားသို့ ပိုမိုရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ယာဉ်စီးခ ဆိုင်ရာ ပြဿနာကို ဖြေရှင်း နိုင်ရန်အတွက် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်များတွင် iPay card စနစ်ခေါ် ကတ်ဖြင့် ယာဉ်စီးခ ပေးချေခြင်း စနစ် ကို အချို့သော ယာဉ်လိုင်းများတွင် စမ်းသပ် အသုံး ပြုခဲ့သော်လည်း အောင်မြင်မှု ရရှိခြင်း မရှိခဲ့ကြောင်း လေ့လာ စောင့်ကြည့်မှုများအရ သိရသည်။

ဤပြဿနာ၏ အရင်းအမြစ်မှာ ယာဉ်လိုင်းများ၌ စည်းကမ်းလိုက်နာမှု အားနည်းခြင်းကြောင့်သာဖြစ်ပြီး စည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းသူများမှာ စပယ်ယာများနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများရှိနေပြီး ကြပ်မတ်ရန် ပျက်ကွက်မှုများ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဒုတိယ ပြဿနာမှာ ယာဉ်စီးခ ကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာဖြစ်ပြီး ငွေအကြွေ ပြန် မအမ်းခြင်းနှင့် ယာဉ်စီးခ ပိုမိုတောင်းခံခြင်းကြောင့်ဖြစ်၍ ဤပြဿနာ၏ ရင်းမြစ်မှာလည်း စည်းကမ်းပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်မှုရှိစေရန် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနအလိုက် တိုင်တန်းနိုင်သော်လည်း ပြဿနာများမှာ လျော့သွားခြင်းမရှိကြောင်း သိရှိရသည်။

တတိယပြဿနာဖြစ်သော သက်ဆိုင်ရာ ယာဉ်လိုင်းအလိုက် စည်းကမ်းများနှင့် ယာဉ်စည်းကမ်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများ ဖြစ်ပြီး ဤအပိုင်းတွင်လည်အားနည်းချက်များရှိကြောင်းသိရှိရသည်။ ယနေ့လက်ရှိ ကျင့်သုံးနေသော မော်တော်ယာဉ် လုပ်သားများနှင့် ပတ်သက်သော ဥပဒေများမှာ ၁၉၆၄ခုနှစ် မော်တော်ယာဉ် အက်ဥပဒေနှင့် ၁၉၈၉ မော်တော်ယာဉ်နည်းဥပဒေများပေါ်တွင် အခြေခံ ရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ ယနေ့ခေတ်ကာလနှင့် လျော်ညီသော စည်းကမ်းများကို ပြုပြင်ရေး ဆွဲရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ၁၊ ၂၊ ၃ကြည့်ရန်)။[6] လိုအပ်သော စည်းကမ်းများ ထုတ်ပြန်မှုအပိုင်းနှင့် ထုတ်ပြန်ထားသော စည်းကမ်းများကို မလိုက်နာပါက အရေးယူမှု အပိုင်းတို့တွင်လည်း လိုအပ်ချက်များရှိနေပြီး ပညာပေးမှုများလည်း နည်းပါးလျှက်ရှိသေးသည်။ ဤအချက်များမှာ အဓိက လေ့လာလိုသော ဘာသာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ကိုက်ညီမှု မရှိခြင်းကြောင့် အသေးစိတ်အချက်များကို ချန်လှပ်ထားခဲ့ပါသည်။

လုပ်ငန်းခွင် အတွင်းမှ လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများ

အမှတ် (၃) ယာဉ်လိုင်း အတွင်းရှိ စပယ်ယာများသည် အခြားသော မော်တော်ယာဉ်လိုင်းများအတွင်းရှိ စပယ်ယာများကဲ့သို့ ပင် ၎င်းတို့၏ လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများဖြင့် ကြုံတွေ့နေရလျှက်ရှိပါသည်။ ထိုပြဿနာရပ်များကို လေ့လာရာတွင်၎င်းတို့၏တစ်နေ့တာအချိန်အများ

[6] ဥပဒေသုတေသီတစ်ဦး(၂၀၁၃)။

စုမှာ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းနှင့် လုပ်ငန်းပတ်ဝင်းကျင်၌သာ ကုန်လွန်ကြရပါသည်။ စပယ်ယာတစ်ဦး၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အထက်တွင် တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဆက်စပ်ကိစ္စတစ်ရပ်ဖြစ်သော လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေအားလေ့လာခဲ့ရာတွင် အခြေအနေမှာ ဆိုးရွားလှကြောင်းကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။

မော်တော်ယာဉ်လိုင်းများ၏ လုပ်ငန်းခွင်နေရာမှာ အဓိကအားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ယာဉ်လိုင်းများ၏ ဂိတ်ရင်းနှင့် ဂိတ်ဆုံးမှတ်တိုင်များဖြစ်ပါသည်။ အမှတ် (၃) ယာဉ်လိုင်း၏ လိုင်းခွဲများ၏ ဂိတ်ရင်း ဂိတ်ဆုံးနေရာများ၌ လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေမှာ အလွန်ဆိုးရွားလှကြောင်း လေ့လာမှုများအရ သိရှိရပါသည်။ အဆိုးဆုံး အချက်မှာ မော်တော်ယာဉ် လုပ်သားများအတွက် အညစ်အကြေးစွန့်ရန် သီးသန့်နေရာများမရှိပဲ၊ ဂိတ်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိနေရာများ၊ လ္ဘက်ရည်ဆိုင်များနှင့် တာယာဆိုင်များ အစရှိသည်တို့ကိုသာ အားထားအသုံးပြုကြရပါသည်။ မိမိမော်တော်ယာဉ်လိုင်းထွက်ရန် စောင့်ဆိုင်းနေရစဉ်အတွင်း၌အနားယူရန် သီးသန့်နေရာမရှိပဲ အဆင်ပြေသလို သစ်ပင်ရိပ်များနှင့် မော်တော်ကားများပေါ်တွင်သာ နေထိုင်ရကြောင်းသိရှိရပါသည်။ ထိုသို့ အခြေအနေမှာ အမှတ် (၃) ယာဉ်လိုင်းတွင်သာမက အခြားသော ယာဉ်လိုင်းအများတွင်လည်း ထပ်တူနီးပါးဖြစ်ကြောင့် လေ့လာမှုများအရ သိရှိရသည်။

နေ့စဉ်အလုပ်ချိန်ကြာရှည်ခြင်းသည်လည်း ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး စပယ်ယာအများစုမှာ မိသားစုနှင့် အတူနေရချိန်နည်းပါးလှကြောင်းသိရှိရပါသည်။ အခြေခံလူတန်းစားများဖြစ်ခြင်းနှင့် ရန်ကုန်မြို့ဆင်ခြေဖုံးဒေသများတွင် နေထိုင်ကြရသူအများစုဖြစ်ခြင်းကြောင့် လုပ်ငန်းခွင်မှ အိမ်ပြန်ရောက်ချိန်သည် ယေဘုယျအားဖြင့် ည၁၀နာရီကျော် ၁၁နာရီခန့်ဖြစ်ပြီး၊ နံနက် ၅နာရီအမီ လုပ်ငန်းခွင် ဝင်ရန်အတွက် နံနက် ၄နာရီဝန်းကျင်တွင် အိမ်မှ စတင်ထွက်ခွာရပါသည်။ ထိုကဲ့သော အခြေအနေ

များတွင် စပယ်ယာတို့၏ လူမှုဘဝ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသည့် ပြဿနာ နှစ်ရပ်မှာ အရက်သောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ဆန်းစစ်ကြည့်ရာတွင် အဓိကအချက်မှာအခြားသောအခြေခံ လုပ်သားများကဲ့သို့ပင် နေပူ၊ မိုးရွာထဲတွင် အလုပ်ချိန် ကြာရှည်စွာ လုပ်ကိုင်ရခြင်းတို့ကြောင့် အပင်ပန်းဒဏ်ခံနိုင်ရန်ဟူသောအကြောင်းပြချက်ဖြင့် အရက်သောက်ခြင်းမှာ ဓလေ့စရိုက်တစ်ခု အဖြစ်သို့ရောက်ရှိလာပါသည်။

ယာဉ်လုပ်သားများသည် အလုပ်ခွင်အတွင်း အရက် အလွန်အကျွံ သောက်သုံးခြင်းကြောင့် ယာဉ်စည်းကမ်း ချိုးဖောက်မှုများနှင့် ယာဉ်တိုက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ပြင်းထန်သော ယာဉ်တိုက်မှု ဖြစ်စဉ်များကြောင့် ထောင်ဒဏ်ကျခံရခြင်းနှင့် အသက်သေဆုံးသည် အထိပင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ နောက်ဆက်တွဲပြဿနာရပ်များအနေဖြင့် ယာဉ်လုပ်သားများ၏ စာရိတ္တပိုင်းဆိုင်ရာ နိမ့်ကျမှုများဖြစ်ပေါ်လာပြီး ယာဉ်စည်းကမ်းဥပဒေများပေါ်တွင် မထီမဲ့မြင်ပြုခြင်း၊ နှစ်လုံးထီ၊ ချဲထီနှင့် ဘောလုံးပွဲ လောင်းကစားမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ယာဉ်လိုင်းဆွဲရာမှ ရရှိလာသော ဝင်ငွေများ အပေါ်တွင် အနည်းအကျဉ်း ခိုးယူခြင်းတို့ အထိဖြစ်ပွားလာရပါတော့သည်။

နိဂုံးနှင့် သုံးသပ်ချက်

ဤလေ့လာမှု၌ အဓိက လေ့လာခဲ့သော အမှတ် (၃) စပယ်ယာများ၏ လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ အခြေအနေများနှင့်လူမှုဘဝဆိုင်ရာအခြေအနေများကို တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ထိုအချက်များအပေါ်တွင် သုံးသပ်ချက်များအရ စပယ်ယာများ၏ အလုပ်ချိန်ရှည်ကြာလွန်းခြင်း၊ လုပ်ငန်းခွင်သာယာမှု မရှိခြင်း၊ တစ်ဦးခြင်း ဝင်ငွေအပေါ် လအလိုက် တွက်ချက်ကြည့်ပါက လစာ ၁၃၂၀၀၀ကျပ်သာရရှိပြီး(အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၄၀)ခန့်သာရှိပြီး ဝင်ငွေ နိမ်ကျလွန်းခြင်း၊ ပညာတက်မြောက်မှုနှုန်း နိမ့်ကျခြင်းတို့သည်

၎င်းတို့၏ လူမှုဘဝ အခြေအနေများကို ပြဋ္ဌာန်းလျက် ရှိကြောင်း သိရပါသည်။ ထိုအပြင် ယာဉ်လုပ်သားများအတွက် လူမှုဖူလုံရေးနှင့် ပတ်သက်သော ဆောင်ရွက်ချက်များမှာလည်း လွန်စွာ အားနည်းလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုအချက်များကြောင့်ခရီးသည်များနှင့် နေ့စဉ်ပြဿနာရင်ဆိုင်ရခြင်း၊ ယာဉ်စည်းကမ်းဥပဒေများကို ဖောက်ဖျက်လာခြင်း၊ အရက်သေစာအလွန်အကျွံ သောက်သုံးခြင်းတို့ကြောင့် ယာဉ်မတော်တဆမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းတို့ဖြင့်ရင်ဆိုင်လာရပါသည်။ ထိုအချက်များကို ကျော်လွှားနိုင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဘဝကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် တည်ငြိမ်သော လခရရှိနိုင်ရန်၊ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ယာဉ်စည်းကမ်းနှင့် သက်ဆိုင်သော မွမ်းမံသင်တန်းများ ပိုမိုဖွင့်လှစ်ပေးနိုင်ရန်နှင့် သန့်ရှင်း၍ ပိုမိုသက်သောင့်သက်သာရှိသောလုပ်ငန်းခွင်ဖြစ်လာစေရန်မည်သို့မည်ပုံ ဆောင်ရွက်ရမည်ကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက်ယာဉ်လုပ်သားများ၏လူမှုဘဝ အခြေအနေကို ပိုမိုသိရှိနိုင်ရန်လိုအပ်ပြီး ကျယ်ပြန့်သောသုတေသနလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ (၁)

၁၉၈၉ခုနှစ် မော်တော်ယာဉ် နည်းဥပဒေများ
ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁/၈၉
မော်တော်ယာဉ်နည်းဥပဒေများ
၁၃၅၁ခုနှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း ၂ရက်
၁၉၈၉ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၉ရက်

အခန်း (၄)
မော်တော်ယာဉ်မောင်းသူများ၊ အခြားစက်တပ်ယာဉ်မောင်းသူများနှင့် လတ်မှတ်ရောင်း/ စပယ်ယာများအား လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း

၆၃။ လက်မှတ်ရောင်း သို့မဟုတ် စပယ်ယာလိုင်စင် ရယူလိုသူသည် အသက် ၁၈နှစ်ပြည့်ပြီးသော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံသား သို့မဟုတ် ဧည့်နိုင်ငံသားပြုခွင့်ရသူဖြစ်ရမည်။ သတ်မှတ်ထားသော ကျန်းမာရေး အဆင့်အတန်းနှင့် ညီညွတ်ရမည့်အပြင် ဗဟိုမှတ်ပုံတင်အဖွဲ့က သတ်မှတ်သည့် စစ်ဆေးမှုများကိုပါ အောင်မြင်ရမည်။

၆၄။ ခရီးသည်တင် အငှား ဘက်စ်ကားနှင့် လိုက်ပါသော လက်မှတ်ရောင်းသော်လည်းကောင်း၊ အငှား ကုန်တင်ယာဉ်နှင့် လိုက်ပါလာသော စပယ်ယာသည်လည်းကောင်း တာဝန်ထမ်းဆောင်နေချိန်တွင် ၎င်း၏ အရည်အချင်းပျက်ယွင်းစေသော အောက်ပါအချက်များကို ရှောင်ကျဉ်ရမည်။ -

(က) သေရည်သေရက်သောက်စားခြင်း၊ မူးယစ်ထုံထိုင်းစေသည့် ဆေးဝါးများသုံးစွဲခြင်း၊

(ခ) ရိုင်းပျစွာ ဆက်ဆံခြင်း၊ ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်း၊ စော်ကားခြင်း

(ဂ) အခြားအငှား ဘတ်စ်ကားတွင် ခရီးသည်တင်ခြင်း သို့မဟုတ် အခြားကုန်တင်ယာဉ်တွင် ကုန်စည်တင်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် တားမြစ်ရန်ကြိုးစားခြင်း၊

(ဃ) ဘတ်စ်ကားစီးခရီးသည်များ သို့မဟုတ် အခြားခရီးသည်များ အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေရန် စိတ်ပြိုငြင်စေရန် ပြုမူခြင်း၊

(င) သတ်မှတ်ထားသော ယာဉ်စီးခ သို့မဟုတ် ကုန်တင်ခထက် ငွေပိုမိုတောင်း

ခံခြင်း၊ ယာဉ်စီးခအတွက် လက်မှတ်ပေးရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊

(စ) ခရီးသည်တင်ယာဉ်တွင် ယာဉ်၏ ဘေးတွင်သော်လည်းကောင်း၊ နောက်ကွယ်တွင်သော်လည်းကောင်း ခရီးသည်များ တွဲလောင်းခိုစီးမှုကို မတားမြစ်ခြင်း၊

(ဆ) ယာဉ်ပေါ်မှပစ္စည်းများ အောက်သို့ မကျစေရန်လည်းကောင်း၊ ယာဉ်ပေါ်ရှိ အရာဝတ္ထုများ အပြင်သို့ စွန်းထွက်ခြင်း မရှိစေရန်လည်းကောင်း ကြိုတင်ဆောင်ရွက်မှု မရှိခြင်း၊

(ဇ) မိမိလိုက်ပါသည့်ယာဉ်တွင် ခရီးသည်များ ကျန်ခဲ့သော ပစ္စည်းများကို တွေ့ရှိလျှင် ပြည်သူ့ရဲစခန်း သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာသို့ လွှဲအပ်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊

(ဈ) ကူးစက်တတ်သော ရောဂါသည်မှအပ ဖျားနာနေသူ သို့မဟုတ် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိသူအား မော်တော်ယာဉ်တွင် ခရီးသည်အဖြစ် လက်ခံရန် ငြင်းဆိုခြင်း၊

(ည) ဝတ်စားဆင်ယင်မှု မပြည့်စုံခြင်း၊ မသန့်ရှင်းခြင်း၊ မသေသတ်ခြင်း။

၆၅။ “င”ယာဉ်မောင်းလိုင်စင်ရရှိထားသူသည် လိုအပ်လျှင် လက်မှတ်ရောင်း သို့မဟုတ် စပယ်ယာတာဝန်ကိုလည်း ထမ်းဆောင်နိုင်သည်။

နောက်ဆက်တွဲ (၂)

၁၉၈၉ခုနှစ် မော်တော်ယာဉ် နည်းဥပဒေများ
ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁/၈၉
မော်တော်ယာဉ်နည်းဥပဒေများ
၁၃၅၁ခုနှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း ၂ရက်
အခန်း (၄)
မော်တော်ယာဉ်မောင်းသူများ၊ အခြားစတ်တပ်ယာဉ်မောင်းသူများနှင့်
လတ်မှတ်ရောင်း/ စပယ်ယာများအား လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း

၇၄။ (က) ဤအခန်းအရ ယာဉ်မောင်းလိုင်စင် ရရှိထားသူ သို့မဟုတ် လက်မှတ်ရောင်း/စပယ်ယာလိုင်စင် ရရှိထားသူသည် အောက်ပါ အရည်အချင်း ပျက်ယွင်းမှုတစ်ခုခုနှင့် ငြိစွန်းနေသည်ဟု ယုံကြည်လျှင် ဗဟိုမှတ်ပုံတင်အဖွဲ့သည် ၎င်း၏ လိုင်စင်ကို လေးနှစ်ကာလ အပိုင်းအခြားအထိ ရုပ်သိမ်းနိုင်သည်။

(၁) ရောဂါ သို့မဟုတ် မသန်စွမ်းမှုတစ်ခုခုကြောင့် မော်တော်ယာဉ်မောင်းရန် မသင့်လျော်သူ၊

(၂) နည်းဥပဒေ (၇၇)ပါ မှတ်တမ်းအရ ပြစ်မှု မကြာခဏ ကျူးလွန်တတ်သူ၊

(၃) သေရည်သေရက် အလွန်အကြူး အမြဲတစေ သောက်စားမူးယစ်တတ်သူ သို့မဟုတ် မူးယစ်ဆေးဝါး အမြဲသုံးစွဲတတ်သူ၊

(၄) ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့ အရေးယူပိုင်သော ပြစ်မှုတစ်ခုခုကျူးလွန်ရာတွင် ပါဝင်သည့် မော်တော်ယာဉ်ကို အသုံးပြုလျှက်ရှိသူ သို့မဟုတ် အသုံးပြုခဲ့သူ၊

(၅) မော်တော်ယာဉ်ကို အရမ်းကာရော မောင်းနှင်သူ သို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်အောင်မောင်းနှင်သူ၊

(၆) ဥပဒေပုဒ်မ(၃)နှင့် ဥပဒေပုဒ်မ(၁၂)၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ဆန့်ကျင်သူ။

(၇) ဥပဒေအရဖြစ်သော ပြစ်မှုအတွက် တရားရုံးက ယာဉ်မောင်းလိုင်စင် ရုပ်သိမ်းရန် စီရင်ခြင်းခံရသူ၊

(၈) ပြည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ငှားရမ်းလျှင် လုံလောက်သော အကြောင်း တဆုံတရာ မရှိဘဲ ယာဉ်ငှားရမ်းရန်ငြင်းဆိုသော အငှားယာဉ်မောင်းသူ၊

(၉) နည်းဥပဒေ(၆၄)၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များတစ်ခုခုကို ဆန့်ကျင်ပြုသော လက်မှတ်ရောင်း သို့မဟုတ် စပယ်ယာ။

(ခ) နည်းဥပဒေခွဲ(က)အရ ရုပ်သိမ်းခြင်းခံရသော လိုင်စင်ကို မှတ်ပုံတင်အဖွဲ့က သိမ်းယူထားရမည်။ ၎င်းလိုင်စင်အစား ယာယီခွင့်ပြုလက်မှတ် ထုတ်မပေးရ။

(ဂ) ရုပ်သိမ်းခံရသည့်လိုင်စင်အတွက် ရုပ်သိမ်းခံရသည့် ကာလပြည့်မြောက်လျှင် မှတ်ပုံတင်အဖွဲ့သည် ၎င်းလိုင်စင်ရရှိသူအား သတ်မှတ်ထားသည့် ယာဉ်စစ်ဆေးခြင်း အောင်မြင်မှသာ လိုင်စင်ပြန်ပေးရမည်၊ ဗဟိုမှတ်ပုံတင်အဖွဲ့ကသတ်မှတ်သည့် စစ်ဆေးခကို ပေးဆောင်ရမည်။

နောက်ဆက်တွဲ (၃)

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး မော်တော်ယာဉ်လုပ်ငန်းပေါင်းစုံထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီမှ ချမှတ်ထားသောပြစ်မှုနှင့် ပြစ်ဒဏ်၁၃၈ချက်မှ စပယ်ယာ (ရောင်း) များအတွက် ချမှတ်ထားသော အချက်များကို ကောက်နှုတ်ဖော်ပြချက်

စဉ်	ပြစ်မှု အမျိုးအစား	သတ်မှတ်ပြစ်ဒဏ်
၄၄	ယာဉ်တိုက်မှုဖြစ်လျှင် မောင်းပြေးခြင်း	ထုတ်ပယ်
၄၅	ယာဉ်တိုက်မှုဖြစ်ပြီး ယာဉ်မောင်းနှင့် ယာဉ်နောက်လိုက် ထွက်ပြေးခြင်း	"
၄၆	ခရီးသည်အား ကိုယ်ထိလက်ရောက်စော်ကားမှု	"
၄၇	ယာဉ်တိုက်မှုဖြစ်လျှင်သက်ဆိုင်ရာသို့ အကြောင်း မကြားခြင်း	"
၄၈	ယာဉ်တိုက်မှုဖြစ်လျှင် ဒဏ်ရာရသူများအား မကူညီခြင်း	"
၄၉	တရားမဝင်သော လိုင်စင်အား အသုံးပြုခြင်း	"

၅၀	စပယ်ယာအရက်သောက်ခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲခြင်း	"
၅၁	မချေမငံ ဆက်ဆံခြင်း	၁လပိတ်၊ဆဲဆို စော်ကားပါက ထုတ်ပယ်ရန်
၅၂	ယာဉ်မောင်း ယာဉ်နောက်လိုက်အချင်းချင်း ခိုက်ရန် ဖြစ်ပွားခြင်း(က)ရိုးရိုးစကားများ ဆဲဆိုခြင်း(ခ)ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန်ရန်ဖြစ်ခြင်း၁ လမှ ၃လပိတ်ထုတ်ပယ်၊ ဥပဒေအရ အရေးယူ	
၅၄	ခရီးစဉ် ဆစ်ပိုင်းပြေးဆွဲခြင်း	ဒဏ်ငွေ ၅၀၀၀၀ (သို့) ၃လပိတ်
၅၅	မိမိလိုင်စင်အား အခြားသူ အသုံးပြုခြင်း/ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း (ဘော်ဒါတင်ခြင်း)	၃ လပိတ်
၅၆	ခရီးသည်မေ့ကျန်ခဲ့သော် ပစ္စည်းများအား သက်ဆိုင်ရာသို့ မအပ်နှံခြင်း	"
၅၉	သက်ဆိုင်ရာယာဉ်လိုင်း လုပ်ကိုင်ခွင့် အပါ/ပျက်စီး/ ရက်လွန်မှု။	၁ လပိတ်
၆၀	ယာဉ်ထိန်းရဲ ဖမ်းဆီး ချလန်ရက်လွန်	"
၆၂	တာဝန်ရှိသူမှ လိုင်စင်စစ်ဆေးရန် တောင်းသည့်အခါ ထုတ်မပေးခြင်း	"
၆၃	ခရီးသည်များ အနှောင့်အယှက်ဖြစ်ခြင်း စိတ်ပြိုငြင်ခြင်း	"
၆၄	ကုန်ပစ္စည်းတင်ခြင်း (ခရီးသည်တင်)	"
၆၆	တိရိစ္ဆာန်များအား ခရီးသည်နှင့် ရောနှော၍ ယာဉ်ပေါ်တွင်တင်ဆောင်ခြင်း	"
၆၇	ယာဉ်ပေါ်တွင် မီးလောင်ပေါက်ကွဲတတ်သည့် ပစ္စည်းများတင်ဆောင်ခြင်း	"
၆၈	ယာဉ်စီခပိုတောင်းခြင်း	ဒဏ်ငွေ ၃၀၀၀၀ နှင့် ၁လပိတ်
၇၁	ယာဉ်၏ကြမ်းခင်း၊ ဘေးကာ၊ အမိုးများ ဘေးကင်းမှု မရှိခြင်း	ဒဏ်ငွေ၅၀၀၀
၇၂	ယာဉ်၏တံခါး ခိုင်ခန့်မှု လုံခြုံမှုမရှိခြင်း	"
၇၃	ယာဉ်၏လှေကားများနှင့် ခြေနင်းခုံ ခိုင်ခန့်စွာ မတပ်ဆင်ခြင်း	"
၈၂	ခရီးစဉ်မှတ်တမ်း ဝေဘလ်မရှိမှု၊ မေ့ကျန်မှု	ဒဏ်ငွေ ၁၀၀၀၀
၉၄	ယာဉ်ပေါ်တွင် ဆေးလိပ်သောက်ခြင်း၊ ကွမ်းစားခြင်း	"

၉၅	ယာဉ်၏ အမိုးပေါ်တွင် ခရီးသည် စီးနင်းသည်ကို မတားမြစ်ခြင်း	"
၉၆	ယာဉ်မောင်း/စပယ်ယာ မပြည့်စုံ မသန့်မရှင်း ဝတ်ဆင်ခြင်း	"
၉၇	ယာဉ်နောက်လိုက် လိုင်စင်မပါ၊ မရှိ၊ သက်တမ်းလွန်ခြင်း	"
၉၈	ခရီးသည် ဆွဲတင်/ဆွဲချမှု	"
၉၉	ယာဉ်ပေါ်တွင် ညစ်ထေးနံစော်သော ပစ္စည်းများ တင်ဆောင်ခြင်း	"
၁၀၀	ယာဉ်ဘေးတံခါး ဖွင့်မောင်းမှု	"
၁၀၄	အငှားယာဉ်၏ ပြင်ပနံဘေးများတွင် ကုန်ပစ္စည်း ချိတ်ဆွဲ တင်ဆောင်ခြင်း	"
၁၀၈	လူပိုတင် ၅ ဦးအထိ	၁ဦးလျှင် ၃၀၀၀
၁၀၉	လူပိုတင် ၆ ဦးနှင့် အထက် ၁၀ဦးအထိ	၁ဦးလျှင် ၅၀၀၀
၁၁၀	လူပိုတင် ၁၀ဦးအထက်	ယာဉ်လိုင်းပြေးဆွဲခွင့် ၇ ရက်ပိတ်
၁၁၂	လိုင်စင်ပျက်စီး၍ မိတ္တူလျှောက်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်း	ဒဏ်ငွေ ၅၀၀၀
၁၁၃	ယာဉ်ဘေးနောက်တွင် ခရီးသည် စီးနင်းသည်ကို မတား မြစ်ခြင်း	"
၁၁၄	ခွင့်မပြုသော နေရာတွင် ယာဉ်ပေါ် အတတ်အဆင်း မပြုစေရ	"
၁၁၅	စိတ်ပေါ့သွတ်သူအား ယာဉ်ပေါ်တွင် တင်ဆောင်ခြင်း	"
၁၁၆	ယာဉ်မရပ်မီ ခရီးသည်များ မဆင်းစေရ	"
၁၁၇	ယာဉ်ပေါ်တွင် အမှိုက်ပုံးမပါ	"
၁၁၉	ယာဉ်အတွင်းအပြင်တပ်ဆင်ရမည့် စာတမ်းများ မပြည့်စုံခြင်း	"

ကျမ်းကိုးစာရင်း

၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၌ မော်တော်ယာဉ်မတော်တဆမှု ဖြစ်စဉ် ၁၆၇၈မှုဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်းကို ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဒုတိယအကြိမ် ပုံမှန်အစည်းအဝေး ၂၉.၉.၂၀၁၁ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးဝင်းနောင်၏ မေးမြန်းချက်အား ဗိုလ်မှူးချုပ်ကျော်ဇံမြင့် (ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီး)၏ ဖြေကြားချက် http://www.omimyanmar.org/omi/question/view/538c0dcbad17d79f088b 4567

မြတ်မွန်၊ မောင် (ဆူလေ)။ ၂၀၀၉။ "ရန်ကုန်မြို့ကြီးရဲ့ သမိုင်းထဲက ခရီးသည် ပို့ဆောင်ရေးယာဉ်များ"။ ရန်ကုန်ခရီးသွားဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၁၂၊ (ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၀၉)၊ စာ ၂၀။

ဥပဒေသုတေသီ။ ၂၀၁၃။ မော်တော်ယာဉ် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများနှင့် လမ်းညွှန်များ။ ရန်ကုန်၊ ရှုတိုင်းယာဉ်စာပေ။

ချစ်စံဝင်း။ ၂၀၁၁။ ရန်ကုန်ခရီးသွားသမိုင်းထဲက မထသ၊ ရန်ကုန်၊ ပန်းမျိုးတရာစာပေ။

Plattner, Stuart. (1989). *Marxism: Economic Anthropology*. Stanford, CA: Stanford University Press.

Ritchie, Jane and Jane Lewis. (2003). *Qualitative Research Practice*. London: Sage Publications.

“Fragmented Sovereignty” over Property Institutions: Developmental Impacts on the Chin Hills Communities

ပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ ဌာနဆိုင်ရာ၊ ယန္တရားအုပ်ချုပ်မှုနှင့် အစီအမံများအပေါ် “အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာကွဲနေသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်မှု” - ချင်းတောင်တန်းဒေသမှ ဒေသခံများအပေါ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ

ဆဲဆူးမာ့ခ် (SiuSue Mark)

ပြည်တွင်းစစ်၏ အမွေအနှစ်များနှင့် အသွင်ကူးပြောင်းနေရသည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တစ်ခုအတွင်း အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အာဏာပိုင်များအကြား တရားဝင်မှု အသိအမှတ်ပြုမှုကို အန်တုယှဉ်ပြိုင်နေမှုများတွင် မြေယာနှင့် ပတ်သက် အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှုသည် အဓိက ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဤသည်မှာ လက်ရှိတွင် အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ဖြတ်သန်းနေပြီး ၁၉၄၈ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေး ရသည့် အချိန်မှစ၍ များစွာသော တိုင်းရင်းသား လူနည်းစု လက်နက်ကိုင် အုပ်စုများနှင့် ဗမာ လွှမ်းမိုးသည့်အစိုးရတို့ကြား လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် ပြည်ထောင်စုအဖြစ် တစ်စုတစ်စည်းတည်း စည်းလုံးညီညွတ်စွာ ရပ်တည်နိုင်ရန် စိန်ခေါ်မှု များစွာကို ရင်ဆိုင်နေရသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဤအချက်သည် ဒေသခံပြည်သူများအပေါ် မည်သို့ သက်ရောက်သည်ကို နားလည်နိုင်ရန်စာရေးသူသည် ချင်းပြည်နယ်အတွင်း၌ ၂၀၁၃

ခုနှစ်တွင် သုတေသန လုပ်ခဲ့ပါသည်။ မြေတစ်ခုတည်းကိုသာ မဟုတ်၊ မြေကို စီမံအုပ်ချုပ်သည့်အင်စတီကျူးရှင်းများ "အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာကွဲနေသည့် အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်မှု" (Lund 2011)ဟူသော သဘောတရားကိုအခြေပြု၍ ဤသုတေသနကို လုပ်ဆောင်ပါသည်။ "မြေနှင့်ဆိုင်သော အင်စတီကျူးရှင်းများ"ဟု ရည်ညွှန်းကြပြီး ဤသည်မှာ "နိုင်ငံတော်အစိုးရသို့မဟုတ် အခြားသော နိုင်ငံရေး-ဥပဒေ အာဏာပိုင်တစ်မျိုးမျိုး"မှ ကျောထောက်နောက်ခံပြုပေးသော "ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာ စံနှုန်းများ"ဖြစ်သောကြောင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှု အနေအထားသည် အစိုးရနှင့်ဒေသခံလူလူချင်း ဆက်ဆံမှုအပေါ် အများကြီးမူတည် ပါသည်။ (Sikor and Lund 2009: 4)

နိုင်ငံသား အခွင့်အရေးများ ကဲ့သို့ပင် အိမ်ခြံမြေ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များသည် မည်သူက မည်သည့် ရင်းမြစ်များကို ရရှိမည်ကို လွှမ်းမိုးပေးနိုင်သဖြင့် နိုင်ငံရေး ပို၍ ဆန်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ် ပေါက်သည်။ ထိုအခွင့်အရေး နှစ်မျိုးလုံးသည် "တရားဝင် အာဏာပိုင် တစ်မျိုးမျိုးမှ ထုတ်လုပ်၊ ထောက်ခံ၊ ခွင့်ပြုသော အနက်အဓိပ္ပာယ်" ရှိသော်လည်း တရားဝင်မှုဆိုသည်မှာ "ပဋိပက္ခနှင့်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများမှတဆင့် စဉ်ဆက်မပြတ် (ထပ်ခါတလဲလဲ ပြန်လည်) အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်" ရမည်ဟု ဆိုသဖြင့် (Sikor and Lund 2009: 8) နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးတွင် မြေအသုံးပြုခွင့်၊ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ထိန်းချုပ်ခွင့်ကို ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အရေးများကို ခွင့်ပြု ပေးနိုင်သောအာဏာသည် မည်သူထံတွင် ရှိပါသနည်းနှင့် ထိုအာဏာသည် မည်သည့်အပေါ်တွင် အခြေခံသနည်းဟူသည့် အဓိကကျသည့် မေးခွန်း ရှိလာပါသည်။

ဤမေးခွန်းကို ဖြေဆိုရန်လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံပေါ်ပေါက်လာသည့် အချိန်နိုင်ငံတော်ကို "ယှဉ်ပြိုင်သော နေရာ" (Jessop 2007: 37)တစ်ခုအဖြစ် တွေးကြည့်မှု လိုအပ်ပါသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ် ရေးထိုးခြင်း အားဖြင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိသော ပြည်နယ်ပေါင်းများစွာ ပါဝင်သော ပြည်ထောင်စု

ဗမာနိုင်ငံတော် ဖြစ်လာမည်ဟု တိုင်းရင်းသား အုပ်စုများမှ မျှော်လင့်ခဲ့သည်။ အောင်ဆန်းအနေဖြင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ကတိများပေးခဲ့နိုင်သော်လည်း အထူးသဖြင့် ၁၉၆၂ခုနှစ်တွင် စစ်ဘက်မှ အာဏာသိမ်းပြီး နောက်ပိုင်း ဗမာများကသာ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို လွှမ်းမိုး ကြီးစိုးလာခဲ့သည်။ ယနေ့အချိန်ထိ တိုင်းရင်းသား အုပ်စုအများစုသည် မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ တိုးချဲ့မှုများကို နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံစနစ်ယန္တရားများမှတဆင့် ဗမာများ၏ အကျိုးစီးပွားကို တိုးချဲ့ခြင်း အဖြစ်သာ မြင်နေကြသည်။

ယခင်က ထိရောက်မှု မရှိခဲ့သည့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ် အဟောင်းကို အရေခွံလဲသကဲ့သို့ ချွတ်ချပြီး အုပ်ချုပ်မှုအာဏာကို အမြဲ တည်တံ့ ခိုင်မြဲစေရန် အခွင့်ကောင်းများကို တိုးပွားစေနိုင်သည့် စနစ်သစ်တစ်ခုကို ကျင့်သုံးရန် ကြိုးစား သဖြင့် နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ အနေဖြင့် အချုပ်အခြာအာဏာကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းရန် လိုအပ်သည်။ “တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး”ကို မြှင့်တင်ခြင်းသည် ဤအချက်၏ အဓိကသော့ချက်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်၏ တရားဥပဒေဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို တိုးချဲ့မှုတွင် ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေတို့မှ ပုံဖော်ပေးခဲ့သော ပုဂ္ဂလိက ပိုင်ဆိုင်မှုပုံစံ နည်းစနစ်တစ်ခုကို စတင်မိတ်ဆက်လိုက်ခြင်း ပါဝင်သည်။ ထိုသို့ နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးအတွက် အချက်အချာကျသော နိုင်ငံနယ်နိမိတ်တစ်ခုလုံးအတွင်း မြေပိုင်ဆိုင်မှု စနစ်တစ်ခုတည်းကို အသက်သွင်းခြင်းသည် “မြေနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတို့ကို ထပ်ခါတလဲလဲ တည်ဆောက်ဖွဲ့စည်းခြင်း” (Sikor and Lund 2009: 2)နှင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။ အကယ်၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရတွင်သာ ပြည်သူများအတွက် မြေပိုင်ဆိုင်မှုကို ခိုင်မာအောင် လုပ်ပေးနိုင်သည့် စွမ်းရည်ရှိလျှင် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် နိုင်ငံတော်-နိုင်ငံသားတို့၏ ဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပုံဖော်ပေးနိုင်မည်။

ဤစာတမ်းသည် ချင်းပြည်နယ်တွင် အမျိုးသားအဆင့်လှုပ်ရှားမှု၊ အင်အားများ မည်သို့ လှုပ်ရှားနေကြသည်ကို သုံးသပ်လေ့လာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တောင်ပေါ်ဒေသနေ လူထုများထဲတွင် ချင်းလူမှုစီးပွား စနစ်များသည် ယခုအချိန်ထိ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ၊ လူဦးရေတိုးပွား လာမှုနှင့် ဈေးကွက် စီးပွားရေးသို့ နိုင်ငံ တံခါးဖွင့်လာမှုတို့ ကြောင့် အနှောင့်အယှက်ခံရမှု အတော်အသင့်နည်းပါးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်း တို့သည် ရှေးယခင်က ရိုးရာဓလေ့ ထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်း အများပိုင် မြေစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အတော်များများ ဆက်လက် ထိန်း သိမ်းထားနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ မြေ ပိုင်ဆိုင်သည့် အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိက မြေ ပိုင်ဆိုင်သော အင်စတီကျူးရှင်းများအကြား ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်မှုသည် အတော်ပင် သိသာ ထင်ရှားသည်။ နိုင်ငံတော် အစိုးရက ထောက်ခံပေးထားသည့် ပုဂ္ဂလိကမြေပိုင်ဆိုင်မှု ဥပဒေများကို ချင်းပြည်နယ်တွင် မဖြစ်မနေ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်စေခြင်းသည် အချို့သောဒေသများတွင် မြေယာ အသုံးပြုနိုင်မှုကို ခြိမ်းခြောက်သောကြောင့် ပိုမိုဆိုးရွားသော အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုဒဏ်ကို ပိုမို ထိခိုက်လွယ်မှု သို့ ရောက်သွားစေသည်။ ဤသို့သော အင်စတီကျူးရှင်းများအကြား တင်းမာမှုကြောင့် ချင်းအမျိုးသားတပ်ဦးအပါအဝင် နိုင်ငံရေးပါတီများ နှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော နိုင်ငံရေး ရပ်တည်မှုများ ထံမှ တန်ပြန်တောင်းဆိုမှုများကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်လာစေခဲ့သည်။

မကြာသေးခင်က ပဋိပက္ခလွန် အခြေအနေမျိုးရှိသော မြန်မာနိုင်ငံ တွင် နိုင်ငံအတွင်း များစွာသော အကျိုးရလဒ်များကို ပေးနိုင်သဖြင့် အာဏာရင်းမြစ် တစ်စုံတစ်ရာက ဆုံးဖြတ်မည့် အစား မြေ ပိုင်ဆိုင်မှု ဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများကို ပူးတွဲ၍ ထုတ်လုပ်ခြင်းက ပိုကောင်း မည်ဟု ဤသုတေသနမှ နိဂုံးချုပ် ကောက်ချက်ချပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ တွင် နိုင်ငံ၏အချုပ်အခြာအာဏာကို ပိုမိုစိန်ခေါ်မှုရှိလာပြီး အခြားအခါ များတွင်လည်း နိုင်ငံတော် အစိုးရ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာသို့ မြေယာ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ရန် အယူခံဝင်နိုင်သည်။

ချင်းပြည်နယ်တွင်အစိုးရနှင့်မြေစီမံခန့်ခွဲမှုမူဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများ တည်ဆောက်ခြင်းအပေါ် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကြောင့် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကြာအောင် အနှောင့်အယှက်မရှိ သီးခြား ကျန်နေခဲ့သူ ဒေသခံပြည်သူများသည် အစိုးရနှင့် ပိုမို နီးကပ် ရင်းနှီးသော ထိတွေ့မှုရှိလာသဖြင့် နိုင်ငံတော် အစိုးရအုပ်ချုပ်ခံ ပြည်သူ ဆက်ဆံရေးများကို ပို၍ ကောင်းမွန်နိုင်အောင် ပုံဖော်ပေးနိုင်ပါသည်။ "မြေပိုင်ဆိုင်မှုသည် မိမိသက်ဆိုင် ပါဝင်သည်ဟူသော ခံစားမှုနှင့် နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းဟူသော ခံစားမှုများကို ပိုမိုခိုင်မာ အားကောင်းစေနိုင်"သည့်အတွက် နိုင်ငံတော် အနေဖြင့် မြောက်များစွာသော ပြည်သူလူထုအတွက် မြေယာလုံခြုံမှုကို ပိုခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို တိုးချဲ့နိုင်သည်မှာနိုင်ငံတော်၏အကျိုးစီးပွားအတွက်သာ ဖြစ်ပေသည်။

“Fragmented Sovereignty” over Property Institutions: Developmental Impacts on the Chin Hills Communities

SiuSue Mark

In a regime in transition with a legacy of civil war, institutions that govern a society are often destabilized as a host of state and non-state authorities vie for legitimacy in order to gain or maintain power. In such a context, the control over land and the institutions that govern it often become central to such power struggles. The idea of “fragmented sovereignty” helps to explain the conflicts over land control between the state and non-state actors (Lund 2011: 887-9). Sovereignty is generally understood “as unlimited and indivisible rule by a state over a territory and the people in it” (Agnew 2008: 437) and where “governments generally claim legal sovereignty [...] in the name of the state” (Lund 2011: 887).[1]

The dynamics of land control and access in Myanmar will be used to demonstrate this concept. This country has faced

[1] In this study, part of the state is conceptualized in the Weberian tradition, as “a set of administrative, policing and military organizations headed, and more or less well coordinated by an executive authority’” (Skocpol 1979: 29). However, the acknowledgement of these structures does not mean that the state should be “taken as a free-standing entity [...] located apart from and opposed to another entity called society” (Mitchell 1996: 94-5). Instead, state structures are more accurately described as a “structural effect” or an “entity [that] comes to seem something much more than the sum of the everyday activities that constitute it, appearing as a structure containing and giving order and meaning to people’s lives” (Mitchell 1996: 94-5).

challenges to state unification since its independence, as demonstrated by six-decades of civil war between the Bamar-dominant state and multiple ethnic groups fighting to gain greater autonomy. These conflicts arose after independence in 1948, but heightened after the 1962 military coup that toppled the nascent civilian government.[2] In an attempt to put an end to decades of civil war, the Thein Sein Government prioritized a national cease-fire, starting in 2011, raising the profile of ethnic politics.

Nevertheless, the long-standing conflicts in Myanmar did not only start off with ethnic-based claims. In fact, in the early decades, Myanmar's armed conflicts included sizeable insurrections from the Communist Party of Burma, whose members wanted to seize power from the Anti-Fascist People's Freedom League (AFPFL), the main political party from 1945 to 1964 (Smith 2007: 10-12).[3] But after so many decades of entrenched fighting between the military government and various armed ethnic groups, some like David Keen (2001:8 in Smith 2007: 10) even argue that this "conflict generate[d] ethnicity." This means to say that over time, conflicts over socio-political issues took increasingly became framed as ethnic in nature—so much so that many people now understand the armed conflicts in Myanmar primarily as ethnic ones. This has led long-term Myanmar political analyst Robert Taylor to argue that "ethnic politics is the obverse of the politics of national unity" (1982: 7) —highlighting the role of ethnicity as the main obstacle to a unified nation-state.

[2] On 2 March 1962, Ne Win staged a coup d'état and reclaimed power. After his Burma Socialist Programme Party (BSPP) government collapsed in 1988, and the State Law and Order Restoration Council (SLORC) came to power, another wave of armed ethnic groups proliferated.

[3] The CPB was also involved with the struggles of ethnic armed groups until the 1990s.

Against this backdrop, land reform was initiated in 2012 with the passing of two new laws—the Farmland Law and the Vacant, Fallow, Virgin (VFV) Land Law—which essentially introduced titling-based tenure reforms to create a land market, in large part to support central government's drive to increase land-based investments. Since the reform started, the contest for land control has become a priority in the country, and is a key issue for ethnic minority groups who continue to compete with the central state for control over resources. Thus, an analysis of the land question in Myanmar and its impact on rural poverty is incomplete without addressing the way ethnic politics challenges sovereignty through the institutions that govern land access and control.[4]

The first section of this paper will discuss the interaction of state sovereignty, ethnic politics and land control in a regime in transition by elaborating on a) the basis of the ethnic challenge to state sovereignty; b) why property rights is central to state-building in a regime transition; and c) how counter-claims further structures sovereignty. The second section takes an empirical look at how these dynamics play out in the uplands of Chin State by a) describing the evolution of the customary land institutions; b) exploring the way state laws that promote private property impact on social relations and poverty; and c) investigating the emergence of counter-claims to state laws. The article concludes with a discussion of implications for understanding land control and access in dynamic contexts such as this one.

[4] Institutions are often defined as patterns of formal and informal rules and relations (e.g. North 1990, Steinmo and Thelen 1992), but this study is partial to Lund's (2011: 886) definition, which sees formal and informal rules: (1) as "*manifestations of structures*; of power relations which, in the course of (some) time, establish a structure of entitlement and exclusion"; (2) as the configurations of *actors* acting to define and enforce collectively binding decisions and rules; and (3) as "an *arena* where competing social actors struggle to influence the way decisions are made."

State Sovereignty, Ethnic Politics and Land in a Transition Regime

Basis of Ethnic Challenge to Sovereignty

Property indicates that there are relations among social actors (individuals or groups) with regard to the land that "exist at the level of laws and regulations, cultural norms and social values" that are "sanctioned" by "the state or some other form of politico-legal authority" (Sikor and Lund 2009: 4; see MacPherson 1978). This does not only refer to legal-Western forms of property, but also customary forms that are sanctioned by non-state authorities. Like citizen rights, property rights are political in the sense that they influence who gets what resources. Both, "in their broadest sense exist only to the extent that they are produced, endorsed, and sanctioned by some form of legitimate authority," but since legitimacy must be "continuously (re)-established through conflict and negotiation" (ibid: 8), a central question over property in the context of state-building is: Who has the authority to sanction the rights that determine access and control to land, and what is this authority based on?

Answering this question requires a conceptualization of the state as a "site of contestation" (Jessop 2007: 37) when the post-independence Myanmar state was formed. Martin Smith pointed out in his book, *Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity,* "it was more on the basis of city-states than of a nation that any political structure was to develop" (1991: 32). Towards the end of British rule, groups like the Shan, the Karen, and the Chin, aspired to return to the levels of autonomy they enjoyed prior to the colonial rule. One of the Chin leaders, Kio Mang, ex-chief of Hakha, who signed the Panglong Agreement on behalf of the Chin people on 12 February 1947 said, "We want to rule our country by ourselves according to our own political systems" (Sakhong 2003: 212). Partly for reasons of faulty translation and misunderstanding

of the term "federation" (Sakhong 2003: 213-5) and partly for reasons of economic dependence on Burma Proper (Smith 1999: 80), ultimately, Chinland became a Special Division under Burma Proper.

These groups saw themselves as distinct nation-states that opted to create a multi-national state called the Union of Burma by signing the Panglong Agreement in 1947.[5] "A nation is a cultural entity, a body of people bound together by a shared cultural heritage." Cultural bonds include "a common language, religion, traditions and historical consciousness," which often go hand in hand with the demand for self-government (Heywood 2004: 98-101). Self-determination is at the heart of these political demands. This could be defined as "the right to freely determine their political status and freely pursue their economic, social and cultural development ... [and]... the rights to possess their natural wealth and natural resources in their own respective homelands" (Sakhong 2004).

While Aung San might have held out promises of autonomy, the Myanmar state soon came to be dominated by the Bamar, especially after the military coup of 1962. To this day, the extension of the Myanmar state is seen by many ethnic minority groups as an extension of the interests of the Bamar through the structures of the state.

State's Guarantee of Property Rights in a Transition Regime

A state's need to strengthen sovereignty tends to be heightened after a regime transition whose central reason is to shed an old, ineffective regime and to adopt a new one that can increase the state's chances to strengthen and perpetuate its rule. On 7 November 2010, as part of the seven-step "roadmap to democracy" proposed in 2003 by the State Peace and Devel-

[5] Karen, Karenni, Mon and Arakan States could be said to have signed up to these principles when the first version of the 1947 Constitution was drafted (Sakhong 2004).

opment Council (SPDC),[6] the first general election in twenty years was held in Myanmar in accordance with the constitution (approved in a referendum in May 2008).[7] This military-initiated regime transition "represents change within continuity, the reorganization or restructuring of [...] an institution, rather than its abolition or replacement" (Heywood 2002: 215). Even though the state is relying relatively less on outright force to rule, as demonstrated by a relatively greater use of political rather than military means to address the "ethnic problem" (Keenan 2012), the Bamar-dominant state still seeks to extend its indivisible rule through the extension of its legal authority. However, this does not mean that the state does away with coercion, as the legitimacy of law must always be backed up by force (Heywood 2002). In this way, the state can claim to abide by the "rule of law," and justify its use of force if the "rule of law" is transgressed.

Extension of its legal authority involves the introduction of a private property model embodied in the two new land laws passed in 2012. Through attempts to shape property institutions that will grant, administer, and guarantee rights, these laws exemplify an approach to state-formation that is particular to this period in Myanmar's history. The enforcement of a single property regime throughout the territory is central to state-building and has to do with a "recursive constitution of

[6] The military government changed its names since the 1962 coup when General Ne Win and the 24-member socialist Union Revolutionary Council took power. The Burma Socialist Programme Party (BSPP) lasted from 1964 until its demise in the popular student-led uprising of 1988. After that, the military government was headed by the State Law and Order Restoration Council (SLORC), which in 1997 became the State Peace and Development Council (SPDC).

[7] The first was in 1990, which the National League for Democracy won by a landslide, but the military government refused to transfer power to Aung San Suu Kyi and her party. The second was in 2010, but it was largely considered not free and fair. The most recent elections was held in November 2015 which brought the NLD another landslide victory.

property and institutional authority" (Sikor and Lund 2009: 2). If the state has the ability to secure property for people, the state would be able to constitute citizens' relationship to public authority (Lund 2011: 887-9) or in a larger sense, between state and citizen (Sikor and Lund 2009: 8). Particularly after a regime transition, such as in Myanmar, the state likely wants its political subjects to know and accept that it is a force with which people must contend and the primary institutional actor that guarantees rights. This should be the case even if subjects do not necessarily approve of this arrangement, particularly in conflict-affected areas.

Private property institutions could provide tenure security to lowland farmers who are more accustomed to a private property model, but this model can also increase the vulnerability and poverty of communities who have practiced customary largely communal tenure and who have farmed largely for subsistence.[8] This includes the hill communities in Chin State, spilling into Rakhine State, and in the forested uplands of Karen, Kayah, Kachin, and Shan States. The Farmland Law of 2012 provides no protection to largely communal customary land systems. In some areas, communities' claims to customary land have become even more tenuous after the flooding in August 2015, which forced communities to resettle to and cultivate new areas. In addition, the Farmland Law specifically states that the practice of shifting cultivation, a form of uplands agro-forestry cultivation, should be eradicated. As a result, land that does not fit the definitions of the Government of Myanmar laws is considered "empty" and unoccupied, falling under the jurisdiction of the VFV Land Law—which allows the state to transfer up to 50,000

[8] In the lowlands, the need to rationalize the rice and taxes to be extracted from local farmers motivated the British to introduce a system to assess individual land holdings and to introduce the idea of an "individual landholder's right" (Furnivall 1991 [1939]: 116-31).

acres of land to an investor for up to 30 years. A recent development that may offer an opening to revise these laws is the National Land Use Policy adopted by the government in January 2016. Significantly, the Policy says that "customary land use tenure systems shall be recognized in the National land law in order to ensure awareness, compliance and application of traditional land use practices of ethnic nationalities, formal recognition of customary land use rights, protection of these rights and application of readily available impartial dispute resolution mechanism" (Part VIII).

Given the gaps in the laws, many hill communities fear that their claim to land will be left in a legislative vacuum, which currently makes them highly vulnerable to land dispossession in the wake of Myanmar's return to the global economy. Since 1991, when the military government started to promote a market economy, much of these land concessions have disproportionately been allocated from ethnic minority states. According to 2012 data from the Government of Myanmar's Department of Agricultural Planning, 70% of 3.4 million acres is located in the conflict-affected Kachin State and Thaningtharyi Region.[9] This has led many ethnic minority groups to interpret the current land reform as the central government's efforts to use extra-coercive means to gain control of the territory that they have been defending for the last six decades, sometimes described as "ceasefire capitalism" (Woods 2011).

How Counter-Claims Interact with Sovereignty

That being said, even if the state wants to have its authority unchallenged by its subjects, it may not always fulfil its contract to protect the same rights for all citizens—as it assigns

[9] Public data from the Department of Agricultural Planning, Government of Myanmar 2012. This is the last year that the DAP included state-owned agribusiness concessions into its publicly available Agriculture in Brief.

different rights to different groups depending on identity markers such as ethnicity, race, or political affiliations, leading to an "uneven democratization" (Yashar 2005). This was experienced as incomplete political settlements by Myanmar's ethnic minorities in the first round of ceasefires which started in 1989. This breaking of the state-citizen contract can, in turn, reinforce the counter-claims of non-state institutional actors competing with the state over control of land. Thus, the state's attempts to strengthen sovereignty, particularly after a regime transition, "may be successful and consolidate just as they may be challenged and undone." This is therefore not a straightforward or predictable process. Ultimately, if the state wants to secure its sovereignty in a divisive multi-ethnic country, it will likely have to compromise over who gets to define institutions that govern land access and how these institutions will look—an issue prioritized by ethnic armed groups in the political dialogue that follows the signing of the National Ceasefire Agreement.

This article demonstrates that challenges to the state's institutions tend to vary with the political interaction between a particular ethnic minority group and the central government. While the Karen National Union (KNU) has been able to mount a strong challenge to the Government of Myanmar, the response in Chin State has been more moderate. As opposed to the KNU's much better armed and centralized authority—which has presented a formidable challenge to the Government of Myanmar for the last six decades—the significantly smaller armed group the Chin National Front (CNF) and a history of clan-based political structures have prevented it from unifying as a solid political force. In addition, resource-poor Chin State has come to rely on the Bamar state for material support.[10]

[10] Author interview with township level administrators in Mindat Township, Chin State in February 2013.

Chin State is currently the largest recipient of a poverty alleviation grant from the central government.

While this paper does not seek to compare the way the KNU and the CNF challenge the Government of Myanmar's land administration, it is worth noting that the KNU already has a land policy that is used to administrate areas that have not been administered by the Government of Myanmar given the history of civil war there. Despite the fact that the CNF never had the resources or as wide a mandate to administrate territory in Chin State, some of the members of the CNF's central executive committee are taking a lead in the national-level negotiations over the protection of ethnic minorities' customary land.

How the Contest Plays Out: The Case of Chin State

Bordering India in Myanmar's northwest, Chin State sits on a steep mountain range—popularly known as "the Chin Hills." Among the hill communities of Myanmar, the Chin socioeconomic systems have until now been relatively less disrupted by armed conflict, population increase, and the country's opening to the market economy.[11] Thus, they have largely maintained traditional property institutions that have strong communal elements.

Chin State is considered to be the poorest in Myanmar, as demonstrated by the Integrated Household Living Conditions Assessment (IHLCA 2011) conducted by the United Nations, which found that 73% of its population of 478,690 people is estimated to live below the poverty line.[12] However, because this tool measures expenditure levels for food and non-food items, this estimation may not be the most accurate—since an

[11] Its growth has been moderated by the simultaneous migration of Chins out of the state into other countries, notably the United States.

[12] Per the 2014 Provisional Results of the 2014 Myanmar Population and Housing Census.

economy that primarily produces for consumption rather than market exchange is likely to measure low on consumption expenditures.[13] This self-provisioning and the fact that there are few labor markets in Chin State likely explain why employment is only 54%.

Here, the clash between customary communal property institutions and private property institutions becomes quite apparent in terms of its impacts on local communities and their risks for greater poverty. This clash is already showing negative impacts on communities' social and material wellbeing, as the market threatens to undermine the customary property systems and strong "moral economy" (Thompson 1971, Scott 1976) or economic relations rooted in reciprocity and exchange.

This tension between the institutions has provoked a number of nascent counter-claims from a number of Chin political entities, including the CNF, political parties and civil society organizations. This response plays on ethnic politics and could significantly change the state-subject relationship between the Chins and the Bamar state, which has historically been distant.

From Tribal Past to Nation-State

In *The Art of Not Being Governed*, James Scott (2009: ix) argues that "the hill peoples of *Zomia* are best understood as runaway, fugitive, maroon communities who have, over the course of two millennia, been fleeing the oppressions of state-making projects in the valleys—slavery, conscription, taxes, corvée labor, epidemics, and warfare."[14]

[13] Chin State does indicate other indicators of poverty, such as child malnutrition-including a 58% prevalence for stunting (low height for age), which is created by chronic malnutrition. Accessed 10 September 2014 <http://www.unicef.org/myanmar/Chin_State_Profile_Final.pdf>

[14] *Zomia* is a geographical term covering the uplands of seven nation states in South East Asia and coined in 2002 by Dutch historian Willem van Schendel and popularized by Scott in his book *The Art of Not Being Governed* (2009).

But instead of the oppressors being the Bamar, several historians argued that it was indeed the Shan from whom the Chin fled when the former expanded their control to the Kale Valley with the construction of Kalemyo in 1395 (Luce 1959: 26-7; Carey and Tuck 1896).

Chin society was tribal and ruled by traditional chiefs. Some scholars say that there are six major tribal groups identified as 1) Asho with 6 sub-tribes; 2) Cho or Sho with 8 sub-tribes; 3) Khuami or M'ro with 7 sub-tribes; 4) Laimi with 17 sub-tribes; 5) Mizo or Lushai with 12 sub-tribes; and 6) Zomi or Kuki with 13 sub-tribes (Vumson 1986: 40). Though this is currently under debate, some sources count as many as 63 sub-tribes in total. A tribal group "is a group of the same people whose ancestors made their settlement in a certain place together, after their common original homeland in the Chindwin Valley was destroyed" (Sakhong 2003: 18). For example, the descendants of the settlers in the area called Lai-lung (central area) are called the Laimi tribe while the descendants of the settlers in the northern part of Chinram are called Zomi. As populations grew, the tribal groups broke up into smaller settlements and relocated. Divided by geography, the tribal groups further differentiated into sub-tribes, each with their own dialects and customs. Though the tribes followed a similar pattern of worship of the Khua-hrum or guardian guard of a community, this was not sufficient to unite the Chin. As a result, "people's identification with each other was tribally exclusive and their common national identity remained elusive." (Sakhong 2003: xv).

Chin society was greatly changed by the British annexation in 1896 and the arrival of the Christian missionaries between 1899 to 1905 (Sakhong 2003: 106). Together with Christian conversion, the colonial legacy removed Chinland from its isolation and forced it on a path of de-tribalization (Sakhong 2003: xvi). When the new state borders of Burma, India and

Bangladesh were created, the eastern part became Chin State in Myanmar, the western part became Mizoram State in India and a small area integrated into Bangladesh (Sakhong 2003: xv). The departure of the British and the Chin peoples' negotiation with the interim government of Ministerial Burma created a significant opportunity to further unify the Chin as a single political entity.

Given the state's history, there are observable differences in land ownership patterns between Northern and Southern Chin. The north had more elaborate political organization, more permanent settlement, and higher levels of capital accumulation, resulting in the establishment of bigger towns (Lehman 1963). One tribal chief in the north explained that the Chin Hills Regulation of 1896 attempted to abolish concentration of lands in the hands of the tribal chiefs and to make land access more equal in a communal system.[15] In the south, which was less influenced by missionaries, many villages tended to be more traditional. There, chiefs and their descendants continue to claim ownership of large parcels of land. This is corroborated by a recent study on Chin customary land systems which found that certain clans around Mindat Township in the south claim historical ownership to large swathes of land, to which access is granted in exchange for rents (Ewers 2015).

In most parts of the state, where survival was a challenge and infrastructure was at a minimum, management of land and livelihoods via private property arrangements would have also led to a sub-optimal outcome for people.[16] This system would have driven the Chin to struggle in "a game against nature," instead of working with each other (Ostrom 1990: 12). To

---

[15] Interview with tribal chief by author on 7 May 2015.

[16] Here 'sub-optimal' borrows from the logic of the "prisoners' dilemma" from game theory in which lack of cooperation results in all players losing-- in this case through the collective destruction of nature commonly referred to as a "tragedy of the commons."

survive, the Chin developed a "safety-first maxim," (Scott 1976: 29) in which "living is attained often at the cost of a loss of status and autonomy" (Scott 1976: 7). In this way, customary communal forms of property institutions in many parts of Chin State, evolving over centuries, gained legitimacy in the eyes of those who continue to abide by them. The customary land systems of Chin State were not only recognized as the property institutions by the Chin Hills Regulation of 1896, customary law was also recognized by the Panglong Agreement signed on 12 February 1947 between Chin leaders and General Aung San, with the involvement of the British. Chinland became a Special Division in Ministerial Burma in which it was allowed to follow its own customary laws—an entire set of legal institutions different from those of the central government. Even when the 1953 Land Nationalization Act was passed, which nationalized all land under the name of the state, the actual land tenure practices in Chin State were not affected. In summary, the colonial legacy, the appearance of the armed group the CNF in 1988, and the relatively low interest on the part of the central government to administrate this remote state helped to maintain a parallel system of property institutions up until the passage of the 2012 Farmland Law and VFV Land Law.

Chin Customary Land Systems

In Chin society, land is a territory that symbolizes identity, spiritual value, and culture. These values have been consecrated in a number of nature worship practices that continue to this day—often practiced with the annual farming cycle, even though many Chin people have been converted to Christianity.[17] Based on these values, rules for the collective

[17] There is a much higher ratio of Christians among Northern than Southern Chin. According to Sakhong (2000), in his book *Religion and Politics among the Chin People in Burma (1896-1949)*, although all the tribes and villages follow the same pattern of belief systems, it is still distinct enough between the tribes that *Khua-hrum* did not unite the entire Chin people under a single religion.

management of a common pool of resources were created. While rules varied from village to village and were unwritten, they defined the right-holders and their rights with regard to the land. Passed down through generations, these rules are supervised by a local chief (Food Security Working Group 2010) who is usually a descendant of the founder of a particular clan, and who acts on behalf of Khua-hrum—the guardian god considered the ultimate owner of land (Sakhong 2000). Traditionally, the chief theoretically owned this land on behalf of the Khua-hrum, and he and his council were vested with powers of rights enforcement, dispute resolution, land redistribution, or if necessary, changing the rules in consultation with the community to adapt to new circumstances.

For many upland ethnic groups, including the Chin, household and kinship networks are the foundation of social organization. Thus, rights are derived from the acceptance into a social network through birth, marriage, or various kinds of transactions. A common trait among these communities is that this village land is only meant to be used by those residing in the place, and in principle nobody is allowed to sell the land to anyone outside the community. Land has to be returned to the common pool when someone leaves the community, but land would also be allocated to someone joining kinship networks. Within these parameters, land use rights combine elements of both collective and individual. In other words, land plots can be hereditary, or they can be allocated through a lottery system on a yearly basis when the *lopils* (plots within the larger village lands) have to be divided (Food Security Working Group 2010). In addition, households can gift, loan, rent or even sell a plot to another cultivator residing in the community.

Each village *taungya* (hilly uplands) area is divided into *lopils*, with 1 cultivated by the village each year on a rotational basis. With varying degrees of cooperation, village members

work together to create a path to the chosen *lopil*, a temporary settlement, and to fell and burn trees, after which individual households would cultivate sub-plots. Each household typically has access to a sub-plot each year, the size often determined by the number of members and working adults in each household. This is reminiscent of Chayanov's labor-consumer ratio or the ratio between the number of working adults and the consumers (adults, children and elderly) (Food Security Working Group 2010; Van der Ploeg 2013).[18]

Demonstrating an intimate relationship with their land, traditionally, hill communities set limitations on land use to maintain ecological balance. In the past, land that was used for five years was left to fallow for up to forty years, while plots used for one year were left to fallow for up to nine years (Lehman 1963: 56). According to a recent study by the local NGO POINT, on the shifting cultivation practices in two villages Khayaing and Lone Ein Nu in Kanpalet Township in Southern Chin State, after one year of cultivation, the land is left for a fallow period of between eight to nine years (2015). Another reason that the fallow period has been preserved is out-migration from the villages to Kanpetlet, followed by migration abroad. In addition, communities maintain other environmentally sustainable practices. For example, villages replant trees; leave trees around streams to protect the watershed; around the roads to prevent erosion; and make firebreaks when clearing forests with fire. These findings were also echoed by the GRET study of shifting cultivation systems in Northern Chin State (2012). Thus, in contrast to the discourse often employed by state planers that this slash and burn farming is environmentally harmful, these actual practices of the hill

[18] Despite a principle of access to all community households, there is variation between villages in how land is accessed: while land plots can be allocated through a lottery system on a yearly basis when plots within the larger village lands have to be divided, other plots can be hereditary.

communities—along with studies on shifting cultivation world-wide—show that it has the potential to be environmentally sustainable (see for example Vien et al. 2006).

However, in other areas, it is possible that population growth, climate change and natural disasters can put stress on such a production system and on the environment. Villages with rising populations—generally ones close to town settlements such as Falam Township—have reduced the fallow period to five years, reducing land fertility (GRET 2012: 27-30).[19] This presents a challenge to self-provisioning, which could explain why the state produces about 70% of the grain it needs and hunger is common in poor households for several months each year (IHLCA 2011). This is also the reason that the Chin State 5-year Comprehensive Development Plan (MIID 2014) recommends that new technologies and intensified cropping practices, alongside diversified livelihoods, be introduced to mitigate these problems.

Impact of Private Property Institutions on Poverty and Social Relations

Before the passing of 2 land laws in 2012, the government attempted to change the customary land systems of upland communities several times. In 2002 the government introduced the Upland Farm Mechanization Project. Implemented by the Department of Agricultural Mechanization, its objective was to transform shifting cultivation to permanent farming through field terracing and irrigation (GRET 2012). A state fund provided farmers with 12,000 kyat per acre to develop terra-

[19] While population figures are hard to verify in the Chin State, in 2008, population in the whole Chin state was estimated to be 533,049, with no significant population growth (GRET 2012). In the same study—which compared the population trends of 16 villages over the last 50 years—it was found that the population of half of those villages remained stable, that of five villages increased slightly, and that of the remaining three villages actually declined.

cing for the 2002–2008 period. However, the Department of Agricultural Mechanization's 2012 report shows that much of the 7,114 acres included in this project are not usable due to insufficient resources allocated to the transformation of the uplands into permanent terraces (ibid).[20] The Government of Myanmar also tried to strengthen Chin State's participation in the market economy. To the alarm of many local communities, the government approved the development of a US$486.7 million Mwe Taung nickel-mine by the Chinese-owned North Mining Investment Company, which began conducting surveys for the project in 2012.[21]

The transition to a market economy will not likely be quick and straightforward, as the norms that undergird a moral economy may play a role in resisting the rapid integration of the uplands communities into capitalist markets. Hill communities also created "an entire range of networks and institutions outside the immediate family which may, and often do, act as shock absorbers during economic crises in peasant life" (ibid: 27). Such networks take the form of inter-class reciprocity arrangements, i.e. between landlords and their tenant, as well as intra-class reciprocity, i.e. taking the form of communal cooperation. Intra-class reciprocity took the form of cooperative work groups that exist to this day, which take turns working on each family's plot.[22] Inter-class reciprocity use to and still take the form of patron-client relationships that allow for a fluid system of support. For example, a landlord "is in principle required to allow his... followers to work plots on his land rent free" or "rents are nominal and do

[20] From an interview conducted by U San Thein, author of the GRET report (August 2012) and U Swe Win, Director, Upland Farm Development Project for Chin State, Hakha Township, 25 February 2012.

[21] For more details, see: http://www.irrawaddy.org/burma/chinese-backed-nickel-mining-project-draws-concerns-chin-state.html

[22] This was verified in a field trip conducted by the author in February 2013 in the Mindat Township of the Southern Chin State.

not comprise a share in the crop" (Lehman 1963: 77). A Chin civil society leader whose family still owns land in Chin State confirmed that, "My grandmother used to own hundreds of acres near Falam. Landless neighbors would come in to use her land without needing to inform her in advance; there was an understanding that this was accepted and they would only honor her with a chicken or a pot of wine."[23]

With the growing presence of market forces, the hill communities are increasingly facing threats to the production systems that have sustained them for generations. One case that exemplifies this threat to social welfare and livelihoods well is the aforementioned 486.7 million US dollar Mwe Taung copper mine project, which is 15 miles from Kalay town, at the eastern foot of the Chin Hills. The Chinese North Mining Investment Company owns 90% and Ministry of Mines owns 10%. The construction of this mine could negatively affect 15 to 17 villages. Many fear a repeat of the infamous Letpadaung mine in Monywa, Sagaing Region, in which villages were forced to move a violent crackdown on peaceful demonstrators in 2013. Many of these communities also do not see any other feasible means of survival beyond farming.

Under the leadership of Chin Natural Resources Watch, the Mwe Taung Development Association has also been formed for advocacy and monitoring of the project. Efforts included conducting an environmental social impact assessment, which was shared with state and union parliament; public consultations including communities, religious leaders, and political party members; and meeting with the company. Given the lack of response from the regional parliament and from political parties who tend to represent locally-based constituents, the group then met with Upper House Speaker U Shwe Mann in November 2013. He said that this development would be good

[23] Author interview on 26 December 2013.

for Chin State. Similarly, the Chief Minister, who is from the Union Solidarity and Development Party (USDP), said that they need this money so that they can, in turn, get a larger budget allocation from central government. “They only follow what Naypidaw tells them,” said Chin Natural Resources Watch, indicating that these leaders are not challenging the legal authority of the central level.

Eventually, civil society managed to get the support of the regional Minister of Forests and Mines, who in turn convinced central-level Forest Department to advocate the Ministry of Mines to put a temporary halt on the project. CSOs also convinced Chin MPs to raise questions at the parliament in June 2014 about the lack of an environmental social impact assessment. While the project has been halted temporarily, villagers recognize the importance of securing legal recognition of their land and are applying for land use certificates known as Form 7. The communities also know that without statutory protection of their customary land systems, they face inevitable displacement.[24]

As more investments enter these remote regions, there are signs that a small number of large land-holders who have more information and political capital are choosing to respond to the “insurance” offered by the markets instead of that of the community (Popkin 1979). They are thus starting to apply for private land titles to secure the large swaths of land to which they lay claim.[25] Members of this small elite group have also joined the dominant ruling party (USDP), and promote the state’s property laws over customary land laws.[26] The thinking among these elite households is further facilitated by the migration of family members, which takes the form of

[24] Author interview with Chin Natural Resources Watch on 12 February 2013.

[25] From an interview conducted by the author with a large land owner in the Mindat Township in the Southern Chin, who explained how he secured rights to several hundred acres of land in February 2013.

permanent movements out of the hill communities abroad rather than the seasonal migration that seeks additional income to maintain the household farm (for a discussion of this phenomenon see Van der Ploeg 2013: 81-2). This results in the return of significant levels of remittances, but not of people. Anecdotal evidence indicates that the remittances from this migration have freed these households from the need to work on the land as shifting cultivators.[27] They are more interested to secure their land holdings in order to sell or rent it out with the expectation that the rental market will become more developed.

In this evolving context, land as a form of social protection for the low-skilled, low-educated poor with few off-farm labor options faces increasing levels of vulnerability. In such a context, land becomes even more valuable because "in the absence of national welfare provisions, even a tiny patch of land is a crucial safety net" (Li 2011: 295). Since the Government of Myanmar's efforts to convert shifting cultivation into permanent terraced farming have not met with much success, this kind of scenario is likely to increase the numbers of households that will fall into deeper poverty with less social insurance to turn to. This will create more out-migration of locals, who will join those who have already fled to urban centers or further afield for lack of job opportunities, many settling in neighboring countries such as Malaysia and the United States. Ongoing research is needed to track the actual changes in poverty levels over time.

[26] From the author's discussion held with Chin members of the USDP party in the capital of Naypidaw in August 2013. The Union Solidarity and Development Party (USDP) was formed on 29 March 2010 by the military-headed State Law and Order Restoration Council to take part in the 2010 elections.

[27] From an interview conducted by author with a member of a Chin political party in June 2014, whose own family's efforts to secure private titles for their land exemplify these changing relations to the land.

The Emergence of Counter-Claims

Political Dialogue Creates an Opening

Within the context of ethnic politics being played out, the outcome of these state-imposed property institutions is not going unchallenged. Since 2011, most of the cease-fires have been signed on a state-by-state basis, some of them more binding than others.[28] As of 15 October 2015, the government, the military, opposition parties, and eight major ethnic armed groups, including the CNF, have so far signed a comprehensive cease-fire agreement. The cease-fire is followed by a national political dialogue whose aim is to create a federal union through substantial amendments to the Constitution. In preparation for this, 19 thematic areas for discussion have been prioritized, among which is land—its control and administration.

The leaders of each ethnic group are now working on articulating their group's position to these issues. On 15 November 2013, the Chin National Conference (CNC) was held in Hakha with 571 delegates from the Chin State government, political parties, civil society organizations, and religious leaders.[29] Of relevance to the issue of customary land tenure are two points from the conference:

> (1) The CNC urges that the State government be allowed to play a more important role when it comes to rights and issues related to land and

[28] According to the website of the Pyidaungsu Institute, which was formed to "provide impartial and independent spaces for building common understanding, resources and assistance to communities in building the Pyidaungsu," fourteen armed groups have signed a bi-lateral Ceasefire Agreement with the Union and State Governments since 2011. They include the: ABSDF, ALP, CNF, DKBA, KIO, KNPP, KNU, NSCN-K, NDAA, NMSP, Pao, RCSS, SSA-N and UWSA.

[29] For more details, see the article in The Chinland Guardian. Accessed 20 December 2013 <http://chinlandguardian.com/index.php/chin-news/item/2029-statement-of-the-chin-national-conference>

> natural resources, that priority be given to the consent and involvement of the indigenous people...and that transparency and accountability be ensured when dealing with issues related to land and natural resources;
>
> (2) The CNC agrees that Chin tribal customary laws be collected, documented, published, and amended as needed in accordance with current contexts and practices.

From these statements, it can be interpreted that different Chin political entities want more say in the governing of their land and natural resources, while integrating customary laws into the way these resources are governed. They also recognize that the customary laws under which the majority of their communities are living might need to be reconciled with those of statutory laws through a process of compromise with the government.[30]

Emergence of "Indigenous Claims"

Though the CNF is small in size, its executive committee members continue to play a central role in the peace process and potentially on land issues. In a speech made on 9 August 2015 at the second celebration of International Indigenous People's Day in Myanmar, the secretary general of the CNF Dr. Sui Khar, and a member of the Asia Indigenous People's Pact, said that provisions in the United Nations Declaration of Indigenous Peoples (UNDRIP) coincides with many of the ethnic armed groups demands. The UNDRIP elaborates on collective rights, including the right to self-determination; rights to lands, territories and resources; and cultural rights. Though Myanmar ratified the UNDRIP in 2007, the Government

[30] This is an opinion of one of the organizing members of the Chin National Conference. Author interview on 20 June 2014.

of Myanmar has not enacted any substantial protections for indigenous peoples. The IP rights discourse remains relatively new in the country's political discourse, but it is slowly starting to enter into discourse of ethnic minority circles. Yet a number of concerns remain.

Many ethnic minorities are uncomfortable with using the term "indigenous" for several reasons. Many believe that the term conveys a sense of backwardness, and conjures up the oppressed native peoples of other countries. They prefer to emphasize ethnic minority states' claim to sovereignty as first envisioned in the Panglong Agreement. On the other hand, reference to the Panglong Agreement was rejected in the National Ceasefire Agreement negotiations, making it difficult to re-engage with the original argument of self-governing nation-states.

Besides the UNDRIP, Myanmar is left with few domestic legal instruments that can be used by ethnic minorities to back up their claims. The Constitution, the draft National Land Use Policy, and the recently passed Ethnic Nationalities Protection Law[31] either use the term "ethnic nationality" or "national races"—both translated as "taingyinthar." While this term was originally created by the Burmese majority to refer to the ethnic minority groups, in recent decades, the term has come to be used officially to also include the majority group. After the Government of Myanmar ratified the UNDRIP in 2007, the Government of Myanmar's position is either all are indigenous or none are indigenous—potentially weakening claims.

Finally, some ethnic minorities say that claims based on indigeneity could exclude many minorities who hail from a

[31] The title of this law was misleading translated into English as the *Indigenous People's Protection Law*. There is only one place in Article 5 where the Ethnic Nationalities Protection Law refers to the term "taneh taingyinthar," where "taneh" refers to locale and thus has been suggested as a way to say "indigenous" in Burmese language, but this is not elaborated on in the text.

particularly group, but may not have been raised or live in the original locale. This could exclude possibly half the Chin population based outside the state. They say that if the focus is on a common ethnic nationality, it would be easier to forge alliances between members of an ethnic minority regardless of where they are actually located.

Last August 2014, members of the Nationality Brotherhood Federation (NBF) discussed the meaning of indigeneity and the need to find new terminology to advance ethnic minorities' claims to land and other rights. It is evident that efforts to use the indigenous rights discourse to protect ethnic minority rights will still require further development.

Role of Civil Society

While the CNF's role may be strategic, it may face challenges in representing the views of multiple Chin groups.[32] Civil society provides additional counter-claims to the state's way of administering land. With support from NGOs based in Yangon, a few villages have started to translate communal land tenure to approximate formal regulations.[33] The aim is to survey and register the boundaries of village land with the government. This process requires at least three steps, which have been piloted in villages in Chin State from mid-2013 to early 2014. These are: 1) using GIS mapping of village's communal lands, both the boundaries in relation to neighboring villages as well as ownership within each village;[34] 2) writing down of the

[32] Interviews with an analyst who specializes in Myanmar's ethnic minority politics on 11 June 2014 and a tribal leader in Falam on 7 May 2015.

[33] This section summarizes the main steps from a series of three research papers on the formalization of land tenure in the Chin State conducted for the Land Core Group in 2013-14.

[34] Because the SLRD has not mapped their lands for a long time and most villages do not have exact information on land acreage or the formal land classification of different parcels of land, many villages continue to observe boundaries established during the British annexation of the Chin State.

village statutes, which define the governance structure of the village as an organization; and 3) writing down the internal rules for communal land management. In a few villages, the mapping exercise only makes clearer the inherent inequality in land ownership—legacies that cannot be easily solved. For the most part, mapping is an initial step in a more complicated process towards securing protection for customary land systems.

Conclusion

This article attempts to demonstrate how the idea of "fragmented authority" helps us to explain the dynamics of the current contest over land access and control in Myanmar, a regime in transition affected by decades of armed conflict between the central government and multiple ethnic groups. It does this by looking at the tensions produced when state and customary property institutions interact with each other in the uplands of Chin State.

Customary laws that have governed property institutions in Chin State were formalized by the British in the Chin Hills Regulation of 1896 and the Panglong Agreement of 1947. These alternative property institutions were further solidified by the armed struggle started by the CNF since 1988. The passage of the 2012 Farmland and VFV Land Laws highlighted the contradiction between customary laws and state land laws, creating negative impacts in the lives and livelihoods of the Chin communities. Reflective of the dynamics of a regime in transition, the state's property institutions are being challenged by a host of political entities, including the Chin National Front, Chin political parties, and civil society.

While the idea of "fragmented authority" may seem to imply that this phenomenon could further weaken the state's sovereignty, the Chin case demonstrates that the nature of its counter-claims to the state might in fact help to cohere the

relationship between citizens to the state. Except a few attempts by the government to introduce terrace farming and its approval of large-scale extractive projects to enter the state, Chin State's customary land systems were largely left untouched by state law. It was only with the passage of the Farmland Law and the VFV Law in 2012, as well as the influx of more investments, that political entities in Chin State are starting to engage with the process of shaping the state's land laws. If it were not for the government's attempts to title land according to a mainstream private property model—thereby threatening the security of customary land systems—it is unlikely that local communities in Chin State would even be paying attention to the government's land laws or finding ways to secure their customary land through statutory means.

Returning to the idea of the co-constitution of authority and property, these initial findings in Chin State imply that the response from Chin political entities—to engage with the government on how state law could be used to protect customary land—could very well strengthen state-subject relations as these communities increasingly recognize that the state can create and sustain property rights. Indicative of this evolving dynamic, an executive member of the CNF recently said that one of the reasons it signed the National Ceasefire Agreement was to get more government support for the recovery of Chin State after the floods in July 2015, known among Chin people as the worse disaster in recent history. Thus, state-building in Myanmar, as well as in other countries where state sovereignty might be challenged by multiple institutional actors, the process of state-building is a fluid and evolving process that shapes the way the state and its citizens relate to one another.

In this period of rapid transition, institutions have been thrown into a state of flux as different state and non-state

authorities vie to gain or maintain legitimacy in order to continue exercising authority. The contest over property institutions will still be ongoing for some time. Since "property may bolster claims of belonging and citizenship" (Lund 2011: 889), one can infer that it would be in the interest of the government to extend its sovereignty by strengthening property security for the greatest numbers of ethnic minority populations. In the case of the hill communities of the Chin State, this may mean devising property institutions that can accommodate customary land systems.

References

Agnew, John. 2005. "Sovereignty Regimes: Territoriality and State Authority in Contemporary World Politics," *Annals of the Association of American Geographers* 95(2): 437-461.

Carey, Bertram Sausmarez and Henry Tuck. 1896 [1987]. *The Chin Hills.* Vol 1. Delhi: Gian Publishing House.

Food Security Working Group. 2010. "Land Tenure Security in Myanmar's Uplands." Yangon, Myanmar: Food Security Working Group.

______. 2013. "Technical Study of Communal Land in Myanmar." Yangon, Myanmar: Food Security Working Group.

Furnivall, J.S. 1991 [1939]. *The Fashioning of Leviathan: The Beginnings of British Rule in Burma.* Canberra: Australian National University.

GRET. 2012. "Study on the Evolution of Farming Systems and Livelihoods Patterns in Chin State." Yangon: GRET.

Heywood, Andrew. 2004. *Political Theory: An Introduction.* Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Jessop, Bob. 2007. *State Power: A Strategic-Relational Approach.* Cambridge; Malden, MA: Polity.

Keenan, Paul. 2013. *By Force of Arms: Armed Ethnic Groups in Burma.* India: Vij Books India Pvt Ltd.

Lehman, F.K. [Chit Hlaing]. 1963. *The Structure of Chin Society: A Tribal People of Burma Adapted to a Non-Western Civilization.* Urbana, IL: The University of Illinois Press.

Li, Tania Murray. 2011) "Centering Labor in the Land Grab Debate," *Journal of Peasant Studies* 38(2): 281-298.

Luce, G.H. 1959. "Old Kyaukse and the Coming of the Burmans," *Journal of the Burma Research Society* 42(1): 75-110.

Lund, Christian. 2011. "Fragmented Sovereignty: Land Reform and Dispossession in Laos," *Journal of Peasant Studies* 38(4): 885-905.

Macpherson, C.B. 1978. *Property, Mainstream and Critical Positions.* Vol. 214. Toroto: University of Toronto Press.

Myanmar Institute for Integrated Development. 2014. "Support Chin State's Comprehensive 5-year Development Plan and Annual Planning 2016-2021." Yangon, Myanmar: MIID.

Ostrom, Elinor. 1990. *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action.* Cambridge: Cambridge University Press.

Popkin, Samuel. 1979. *The Rational Peasant: The Political Economy of Rural Society in Vietnam.* Berkeley: University of California Press.

Sakhong, Lian Hmung. 2000. "Religion and Politics among the Chin People in Burma, (1896-1949)," PhD diss., Uppsala Universietet, Sweden.

______. 2003. *In Search of Chin Identity: A Study in Religion, Politics and Ethnic Identity in Burma.* Copenhagen: NIAS Press.

Scott, James C. 1976. *The Moral Economy of the Peasant: Rebellion and Subsistence in Southeast Asia.* New Haven, CT: Yale University Press.

______. 2009. *The Art of Not being Governed: An Anarchist History of Upland Southeast Asia.* New Haven, CT: Yale University Press.

Sikor, Thomas and Christian Lund. 2009. "Access and Property: A Question of Power and Authority," *Development and Change* 40(1): 1-22.

Smith, Martin. 1991. *Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity.* London: Zed Books.

Thompson, E.P. 1971. "The Moral Economy of the English Crowd in the Eighteenth Century," *Past and Present* 50: 76-136.

United Nations Development Program. 2011. "Integrated Household Living Conditions Survey in Myanmar (2009-2010)-MDG Data." Yangon, Myanmar: UNDP.

van der Ploeg, Jan Douwe. 2013. *Peasants and the Art of Farming: A*

Chayanovian Manifesto. Winnipeg: Fernwood Publishing.

Vumson, Suantak. 1986. *Zo History: With an Introduction to Zo Culture, Economy, Religion and Their Status as an Ethnic Minority in India, Burma, and Bangladesh.* Mizoram India: Vumson.

Woods, Kevin. 2011. "Ceasefire Capitalism: Military-Private Partnerships, Resource Concessions and Military-State Building in the Burma-China Borderlands," *Journal of Peasant Studies* 38(4): 747-770.

Yashar, Deborah J. 2005. *Contesting Citizenship in Latin America: The Rise of Indigenous Movements and the Postliberal Challenge.* Cambridge: Cambridge University Press.

Vien, Tran Duc, Stephen J. Leisz, Nguyen Thanh Lam and A.Terry Rambo. 2006. "Using Traditional Swidden Agriculture to Enhance Rural Livelihoods in Vietnam's Uplands," *Mountain Research and Development* 26(3): 192-196.

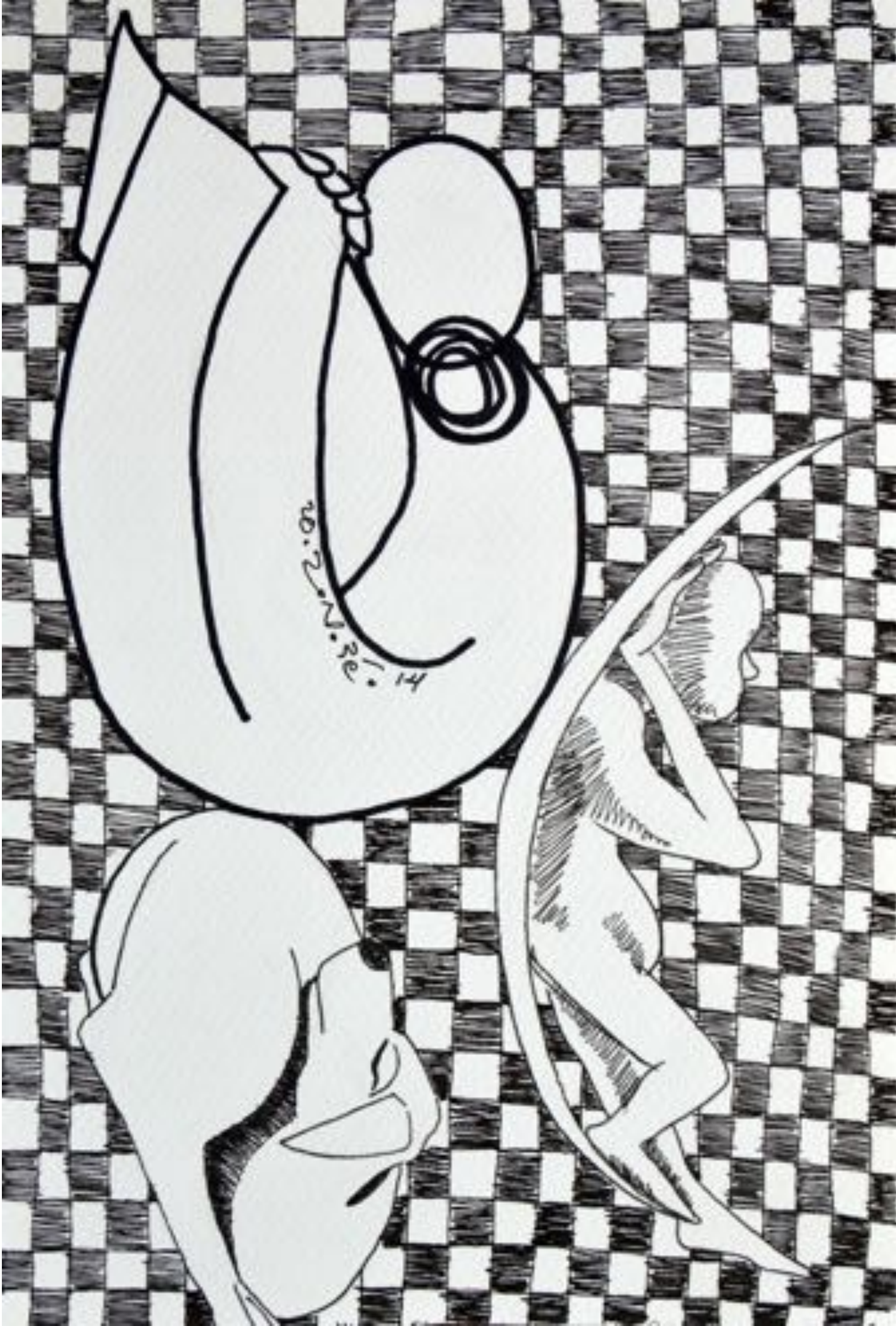

Poverty And Health in Contemporary Burma

ယနေ့ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် ကျန်းမာရေး

ဒေါက်တာနေလင်းဇော်
မော်လီပပ်ပါး (Mollie Pepper)

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူများသည် အခြားသော ဆင်းရဲသည့် နိုင်ငံများမှ ပြည်သူများကဲ့သို့ပင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို လက်လှမ်းမီရယူနိုင်မှုသည် အကန့်အသတ်ဖြစ်နေပြီး ကျန်းမာရေး ကုသစောင့်ရှောက်မှုစရိတ်များ မြင့်မားခြင်းသည် အကြောင်းရင်းနှင့် အကျိုးဆက်အဖြစ် လည်ပတ်နေသော ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု သံသရာထဲတွင် ရုန်းထွက်နိုင်ခြင်းမရှိ မျှောပါလျက် ရှိသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့ ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှု၊ စောင့်ရှောက်မှုများသည် အရည်အသွေးနိမ့်ကျပြီး မလုံလောက်သဖြင့် ကျန်းမာရေး ပြဿနာကို ပို၍ ဆိုးရွားစေသည့်အပြင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကိုလည်း ထပ်လောင်း အားပြု နေပြန်သည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည် ကျန်းမာရေးညံ့ဖျင်းမှု အကျိုးရလဒ်အဖြစ် တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ခိုင်မာစွာချိတ်ဆက်လျက်ရှိကြောင်း ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့က ဆိုပါသည်။ တစ်နေ့လျှင် တစ်ဒေါ်လာမှ နှစ်ဒေါ်လာ (၁၀၀၀မှ ၂၀၀၀ ကျပ်)ခန့်သာ ဝင်ငွေရှိသော ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများသည် ကမ္ဘာ့လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ ၈၅%ခန့်ရှိနေပြီး ကမ္ဘာ့ ရောဂါ အားလုံး၏ ၉၀%နှုန်းကို မျှဝေယူထားကြသည်။ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံံများမှ ပြည်သူများအနေဖြင့်

ရောဂါ ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ကုသခြင်း အတွက် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုများကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ငွေထဲမှ ၅၀ % ကျော် ထုတ် ပေးနေကြရသည်။

ဤစာတမ်းတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့်ကျန်းမာရေးတို့အကြား အပြန် အလှန် ဆက်နွယ်မှုကို မြန်မာနိုင်ငံ၊ မွန်ပြည်နယ်၊ မော်လမြိုင်မြို့ အနီး ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည့်ရပ်ကွက်တစ်ခုမှ ဆေးခန်းတစ်ခု၏ဖြစ်ရပ်သာဓက လေ့လာမှုကို အသုံးပြု၍ဆွေးနွေးသွားပါမည်။ ဤစာတမ်းတွင်ကျန်းမာ ရေးဝန်ဆောင်မှု လက်လှမ်းမီမှု နည်းပါးခြင်းနှင့် ဈေးနှုန်းကြီးမားသည့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု စရိတ်များက ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု သံသရာမှ လူအများကို မရုန်းထွက်နိုင်အောင်နစ်မြုပ်စေလျက်ရှိကြောင်း ရေးသား ထားပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ တွေ့ရှိချက်များကို အဓိက အကြောင်းအရာ (၄) ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းတင်ပြထားပါသည်မှာ – (၁) ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု မလုံလောက်ခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေခြင်း၊ (၂) ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု အရည်အသွေးများသည် အများသောအားဖြင့် နိမ့်ကျ ပြီး၊ ထိုသို့ နိမ့်ကျရခြင်းမှာလည်း လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးထားသော ကျန်းမာရေး ပညာရှင်များ မရှိခြင်းနှင့် လုံလောက်သည့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ဆိုင်ရာ ရွေးချယ်စရာများ နည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ် သည်၊ (၃)တိုင်းရင်းဆေးနှင့် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုဖြင့်ကုသသည့် အလေ့ အထများကိုအားကိုးအားထားပြုခြင်းသည်လည်း ကျန်းမာရေးအတွက် ဆိုးကျိုးများဖြစ်စေခြင်း သို့မဟုတ် လိုအပ်သည့် ကျန်းမာရေးစောင့် ရှောက်မှုကို နှောင့်နှေး စေခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေသည်၊ (၄) ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ကုန်ကျစရိတ်များသည် ကျန်းမာရေး ဆိုးကျိုးများ ဖြစ် စေသည်။ ပထမဦးစွာ စာရေးသူများ အနေဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည် ကျန်းမာရေး ဆိုးကျိုးများ၏ အကြောင်း အရင်းနှင့် အကျိုးဆက်ဖြစ်

သည်ဟု တင်ပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျန်းမာရေးဂဏ္ဍာတွင် အသုံး ပြုခဲ့သည့် နည်းစနစ်များနှင့် အခြေအနေများကို ဆက်လက် ဆွေးနွေးပြီးသည့်နောက် လူနာများ၏ အတွေ့အကြုံ ဖြစ်ရပ် အချို့ကို တင်ပြထားပါသည်။ နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် အမျိုးသားအဆင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု စီမံကိန်းကို ဖော်ဆောင်ရာတွင်ဤဖြစ်ရပ်များအခြေ အနေ အရပုံဖော်ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်မူဝါဒအတွက် အရေးပါလှသည့် လုပ်ငန်းများအကောင်အထည် ဖော်နိုင်ရန် မီးမောင်းထိုးတင်ပြသွား ပါမည်။

ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီ အစိုးရသည် ဒေသခံ ပြည်သူများ၏ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု အရည်အသွေးမြင့်မားစေရန် မြန်မာ့ကျန်းမာရေး စောင့် ရှောက်မှုစနစ်ကိုစတင်တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၆၂ခုနှစ်တွင်စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု အရည် အသွေးသည်စီမံခန့်ခွဲမှု ညံ့ဖျင်းခြင်း၊ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအတွင်း ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု မရှိခြင်းတို့ ကြောင့် အရည်အသွေး တဖြည်းဖြည်း ကျဆင်းလာ ခဲ့သည်။ မကြာမီနှစ်များအတွင်းမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမှကျန်းမာရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု စီမံကိန်း တစ်ခုကို ရေးဆွဲပြီး ထိုစီမံကိန်းကို ၂၀၁၀ခုနှစ်က နောက်ဆုံးပြန်လည်သုံးသပ်ပြီးသည့်နောက် ထိုစီမံကိန်းထဲတွင် ဆင်းရဲ နွမ်းပါးမှုသည်ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၏အဓိကစိန်ခေါ်ချက် တစ်ခု အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုခဲ့သည်။ ဤ စီမံကိန်း၏ အကျိုး ရလဒ်သည် ရေရှည်တွင် မည်သို့ ဖြစ်လာမည်ကိုတော့ စောင့်ကြည့်ရန် ကျန်နေပါ သေးသည်။

၂၀၁၀ခုနှစ်နောက်ပိုင်း နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှုများမှ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အလှူရှင်များကို လူသားချင်းစာနာထောက်ပံ့ရေး နှင့် ကျန်းမာရေးကူညီမှုများကို ပံ့ပိုးခွင့်ပြုခဲ့ပြီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင် အကျိုးဆက်အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျန်းမာရေး အခြေအနေနှင့် ပတ်

သက်ပြီး ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များ ပို၍ အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်လာပေသည်။ သို့ရာတွင် ဆင်းရဲ နွမ်းပါးသူများအကြား ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု အပြုအမူနှင့် ပတ်သက်၍ သုတေသနပြုခြင်း လေ့လာခြင်းများကတော့ နည်းပါသေးသည်။ ကျန်းမာရေးနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် အသုံး စရိတ်များသည် ၂၀၁၀-၂၀၁၁ခုနှစ်၊ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ခုနှစ်၊ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ခုနှစ်များတွင် အစိုးရအသုံးစရိတ် စုစုပေါင်း၏ ၁.၀၃%၊ ၁.၀၅% နှင့် ၃.၁၄%တို့သာ အသီးသီးရှိခဲ့သည်။ အမျိုးသား ကျန်းမာရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်းတွင် ချမှတ်ထားသည့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များကို ပြည့်မီစေရန် အသုံးစရိတ်များ တိုးမြှင့်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို လက်လှမ်းမီမှု နည်းပါးခြင်း ကြောင့် ကုသမှုမရှိသော ရောဂါများသို့ ရောက်သွားစေပြီး ထိုအခါပိုမို ပြင်းထန်သည့် အထူးကြပ်မတ် ကုသမှုများလိုအပ်သော သို့တည်းမဟုတ် ကုသရန် လုံးဝမဖြစ်နိုင်သော အခြေအနေ ဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။ အချို့သော လူနာများသည် ဆေးကုသမှု မရခဲ့လျှင် သို့မဟုတ် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု နှောင့်နှေးခဲ့လျှင် အသက်ဆုံးရှုံးသည်အထိ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုအခါ ကျန်းမာရေးမကောင်းမှုနှင့် တွဲစပ်နေသည့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သုခအပေါ်တွင် ကြီးမားသည့် သက်ရောက်မှုများစွာရှိလာပြီး ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု လက်လှမ်းမီခြင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာအပေါ် တန်ပြန် ရိုက်ခတ်နေသည်။ ဤသို့ဖြင့်ပြည်သူအများသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် ကျန်းမာရေး မကောင်းခြင်းဟူသည့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သည့် သံသရာ စက်ဝန်းထဲတွင် ကျော့ကွင်းသဖွယ် ပိတ်မိနေကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် နေရာတိုင်းတွင် ပျံ့နှံ့နေသည့်ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊

ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ငွေကြေးပြည့်စုံမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်သည့် ထပ်လောင်း အာရုံစိုက်မှုနှင့် ရင်းမြစ်များကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေသည်နှင့်အမျှဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့်ကျန်းမာရေး အကြား ချိတ်ဆက်မှုကိုလည်း အသိအမှတ် ပြုရန် အလွန် အရေးကြီးပါသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံရှိ ဆင်းရဲသားများ၏ ဘဝများမှ လက်ရှိ ကျန်းမာရေး အခြေအနေ နိုင်ငံအတွက် နောင်အနာဂတ် မူဝါဒနှင့် စီမံကိန်းရေးဆွဲမှုလမ်းကြောင်းများတွင် စနစ်တကျ လေ့လာမှတ်သား၍ ထည့်သွင်းစဉ်းစားပေးရန် လိုအပ်ပါမည်။

Poverty and Health in Contemporary Burma

Dr. Ne Lynn Zaw
Mollie Pepper

Like their counterparts in other poor countries, people in Burma are caught in a vicious cycle of poverty in which limits to health care access and prohibitive health care costs feature as cause and effect. Public health care provisions in Burma are inadequate and of low quality, further exacerbating the health crisis and contributing to poverty. According to the World Health Organization, poverty is strongly correlated with poor health outcomes globally. The World Bank has reported that approximately 85% of the global population lives the below the poverty line, but share 90% of global disease. In addition, people from less developed countries pay for more than 50% of their preventive and curative health care costs out-of-pocket (WHO 2003; World Bank 2014).

This paper discusses the mutually reinforcing interrelationship between poverty and health using cases from a clinic in an impoverished neighborhood near Mawlamyine, in Mon State. These case studies are based on the first author's experiences and observations as a primary care doctor in Mawlamyine as well as conversations with patients, caretakers, medical experts, religious and community leaders, and public health scholars.

Our findings are grouped around four central themes: 1) Poverty results in no or inadequate treatment as a result of inability to pay for care. 2) Health care quality is generally low, resulting from both a lack of trained health professionals and the proliferation of inadequate health care options. 3) Reliance on traditional and spiritual healing practices can result in negative health outcomes or delayed medical care. 4) The costs of health care lead to livelihoods strategies with negative health outcomes. First, we establish a framework that situates poverty and health as connected, and which further situates poverty as a cause and consequence of poor health outcomes. This is followed by a brief discussion of methods and context before presenting several cases of patient experiences. We conclude by contextualizing the implications of these cases for the implementation of the National Health Plan by using it as a framework to draw out the broader implications of this work for policy.

Theoretical Framework

While a thorough discussion of the meaning and definitions of poverty is beyond the scope of this article, briefly, we conceptualize poverty as the deprivation of access to basic necessities including food, shelter, clean water, and health services. Drawing on Amartya Sen (1999), poverty can be understood as a lack of freedom to create and maintain life in a way that is valued. Further, we agree with Nicholas Stern (2004), who argues that the empowerment of individuals and collectivities to lead healthy lives is both a path out of poverty as well as a worthy goal in and of itself.

Medical anthropologist and physician Paul Farmer (2005) argues that poor health is a central cause and driver of poverty. He frames lack of health care options for the poor as a fundamental human rights issue and a common characteristic of unequal societies. Further, Farmer suggests that severe

inequality is maintained through the failure to provide quality health care or public health provisions to the poor and constitutes an essential element of structural violence.

The relationship between poverty and ill health has been widely studied, establishing several key factors. Scholars have found that the need for health care and its related costs are causes of poverty (Jacobs, Ir, Bigdeli, Annear, and Van Damme 2012). Poverty is itself a barrier to accessing health services, but poor access to health care is also a factor in the creation and maintenance of poverty (Peters, Garg, Bloom, Walker, Brieger, and Rahman 2008). Further, when health care is needed but is either delayed or not sought at all because of financial restraints, people's health deteriorates further, resulting in both higher health care costs and lost income from inability to work (Narayan 2000; Smith 1999). In these ways, access to health care and poverty are part of a vicious circle in which poverty leads to poor health and poor health maintains poverty (Wagstaff 2002).

Low quality care and limited availability of quality care coupled with availability of alternative health care providers also contributes to negative health outcomes of poverty (Chaudhury and Hammer 2004; Hanson 2003). There may be greater availability of informal health care options for the poor, such as the use of pharmacies as primary care providers (Mendis 2007; Akin and Hutchison 1999; Van Der Geest 1987). Limited availability or availability of only culturally inappropriate health care may lead to a preference for traditional providers including spiritual healers (Asharaf 1982; Young 1983), or for private practitioners of varying quality who are readily and affordably available within impoverished communities (Rohde & Viswanathan 1995). Whether pharmacy care, self-treatment, or traditional healing methods, these

strategies emerge in the absence of other options and are associated with negative health outcomes in many cases.

Healthcare in Burma

People in poor countries have less access to health services that those in wealthier countries, and that the poor in a given country have less access than others (Peters et al. 2008). This is the case in Burma, where the government officially acknowledged widespread poverty in 2011 and where 27 percent of the population lives on less than one dollar a day (UNDP 2011), meeting the World Bank definition of absolute poverty (Coudouel, Hentschel, Wodon 2002; Haughton & Khandker 2009). The majority of the population lives in rural areas of the country and relies on agriculture for their livelihood.

The British colonial government, in order to improve the quality of healthcare among the local populations, founded Myanmar's healthcare system. Since 1962, the quality of health care has declined gradually due to mismanagement and lack of investment in the sector. In recent years, the government of Burma has drafted a health development plan, most recently revised in 2010, which includes addressing poverty as a factor in health outcomes, and providing universal health care coverage. It remains to be seen what the outcome of this effort will be in the long term (Ministry of Health 2014).

Political changes since 2010 have allowed international organizations and donors to provide humanitarian and health assistance. Consequently, more data on the health situation in Burma has become available.However, there has been little scholarly work on health care behavior among poor people in Burma. Out of total government spending, health-related expenditures constituted 1.03 percent in 2010-2011, 1.05 percent in 2011-2012, and 3.14 percent in and 2012-2013 (UNICEF 2013). These changes are in an effort to meet object-

ives related to health set out in the National Health Development Plan (WHO 2014).

Private expenditure on health care is 93.7 percent of the total expenditure on health care in Burma, indicating that a high proportion of health care costs are borne by individuals and families (World Bank 2014). This percentage is high compared to countries in the region closely ranked according to the United Nations Development Program's Human Development Index shown in Figure 1. In addition, the high rate of private expenditure drives inequality in health, where those who can afford to pay for healthcare receive expensive care in private hospitals in Yangon or in neighboring countries. Those who cannot afford such treatment are subject to limited and low quality public healthcare (Xu 2006).

Figure 1: Country Comparison Human Development Index/Out of Pocket Expenditure

Country	Human Development Index Ranking*	Out of Pocket Healthcare Expenditure**
India	130	89.2%
Lao PDR	141	78.8%
Nepal	145	79.9%
Myanmar	148	93.7%

*UNDP 2015

**World Bank 2014

Methodology

This paper emerged from the first author's observations and experiences as a general practitioner working in clinics serving poor and underprivileged populations in Mawlamyine. The stories included here have been anonymized and details have been changed to protect the privacy of individuals. The intention is not to offer systematically collected data, but rather to provide a broad analysis of the intersection of poverty and health in Burma using a grassroots practitioner perspective.

The clinic that serves as the site of observation for this paper is located in a suburban community of Mawlamyine that was established after the Than Lwin Bridge Project in 2005 resulted in the displacement of a significant population. Bamar, Mon, and Indian are the three largest ethnic groups, with small populations of Kayin, Rakhine, Shan, and Chinese. Buddhism is the majority religion, and there is also a sizable Muslim population. Although the community is made up of mixed ethnic and religious backgrounds, they have coexisted peacefully. The ward administrator and the administrative committee members proportionately represent ethnic and religious diversities and effectively manage cross-cultural conflicts based on religion and ethnicity.

This relatively newly established ward still lacks basic infrastructure for residents. The drainage system is inadequately installed in this quarter and there are frequent floods during the rainy season. The roads are in poor condition, and require collective efforts from the community to be maintained. There is no government health facility, but there are private health care providers, consisting of three doctors (including the first author), all of whom travel from other parts of Mawlamyine to run clinics. The ward also has one nurse, one midwife, one health assistant who owns a pharmacy and an additional pharmacy serving the health needs of the community. In this context, pharmacies are categorized as major health care providers because they recommend and sell medicines to the community.

All of these practitioners are compensated directly by patients and are not associated with government-supported health programming. Most patients are daily wageworkers or are unemployed, and in order to keep the clinic accessible, rates for basic care range between 1,500 and 2,000 kyat. The clinic offers only primary care, with occasional assistance from a laboratory for diagnostics, and surgery in urgent circum-

stances. Resources are limited, which affects the kinds of care provided.

Poverty and Inadequate Treatment

In Burma, most patients pay for the costs of health care out of pocket (World Bank 2014). As a result, poverty serves as a barrier to access quality health care. Poor people often avoid visiting the clinic when they are sick to avoid paying the associated fees. The majority of patients who come to the clinic have admitted that they do not seek treatment at the clinic when they are first sick. Instead, they attempt self-care by staying at home and trying short-term recovery strategies instead of consulting with professional and officially recognized health care providers. Many poor people struggle to make ends meet on a daily basis and do not have extra money to pay for unexpected illnesses. While this research was not designed to determine prevalence of such cases, anecdotal evidence and professional experience indicate that it is common for poor people in Burma to avoid health care, and the associated costs, leading to worsening conditions and more expensive or untreatable conditions as the illness progresses.

Even when people do receive medical attention, the cost of care may be too high for them to afford recommended treatments, resulting in noncompliance, premature discontinuation of treatment, or denied treatment altogether. One patient, a 34-year-old man, noticed a wound around his mouth two years ago and consulted with a medical doctor who recommended further tests to identify the cause of disease. It was estimated that the diagnostic process and treatment would cost at least 90,000 kyat. During a clinic visit, he said to the first author, "I would rather die than pay such an amount for medical treatment. I cannot pay that much money." He could hardly speak with his large mouth wound, which was possibly cancerous. He

passed away from starvation because he was unable to consume food and water through his mouth.

Inadequate treatment is also common in cases where patients cannot afford the costs of treatment. The first author treated a 65-year-old man with a diabetic foot. He needed proper blood sugar control treatment at the hospital until his leg ulcer healed. He explained to the author that he was not able to obtain the treatment because, “I do not have enough money to pay for my stay at a hospital nor do I have children around to look after me.” This man came to the clinic almost every day to receive outpatient treatment for his leg ulcer and medication to treat his high blood sugar. Ultimately, however, this care was inadequate and after several months his health suddenly deteriorated due to the spread of toxic bacteria into his blood. He was taken to the hospital, but passed away immediately after being admitted. This man was unable to receive the intensive treatment he needed due to cost barriers and, as a result, died from a treatable condition.

Untreated morbidity poses a major challenge in Burma. When people delay treatment and seek alternative and cheaper health care, they end up facing higher medical costs from diseases that have progressed. Lack of basic health education, which is also partly a result of poverty, often has serious health consequences. One of the first author’s female patients, a 35-year-old, was separated from her husband. She had 2 children, and had to depend on her mother. Before she was separated, her husband used to give her alcohol to drink whenever she was sick and had difficulty breathing. She became addicted to alcohol, which gave her liver disease. She went to the hospital one or two times for treatment but failed to get regular treatment because she did not have money. She seemed to know nothing about the causes of her disease apart from the fact that her disease was not curable. She died after taking a compound of petroleum sludge and infant feces, which she heard would

cure her disease. These examples demonstrate how poverty can prevent individuals from gaining access to proper treatment. This results in untreated morbidity, premature death, and disability.

Lack of Quality Care

The short-term recovery treatment-seeking behavior of the poor has led to "patient-driven treatment" putting pressure on some registered doctors to treat patients according to patients' preferences. These include the prescription of medicines that may have a short-term curative effect, but have a long-term devastating impact. Some medical doctors and health workers frequently inject patients with colorful but cheap multivitamin fluids to attract patients and increase their profit. These vitamin injections are not harmful, but have no obvious benefit for patient health. Some patients experience good feelings after injections, which can be mildly addicting. Patients willing to spend money for this, and those who provide such treatments can make a significant profit. Other physicians choose to inject drugs that induce feelings of euphoria, like calcium gluconate. There was a medical doctor who used this treatment and was eventually sued by a patient because the patient experienced a blackout after receiving an injection.

People who are poor and cannot access professional and registered health care providers sometimes seek assistance from other healthcare providers who are relatively cheaper or offer alternative remedial solutions. These alternative health care providers include those who do not have proper training, and those who use traditional healing techniques. Some providers have experience working at a hospital or clinic as nurse's aids or janitors. A former janitor from a private clinic in Mawlamyine began treating patients after his retirement. He used injectable medicines including calcium gluconate, which gives a short-term high, making his patients frequently seek

this treatment with dire health consequences. The first author also treated three patients who suffered from long-term kidney problems resulting from long-term receipt of calcium gluconate injections administered by alternative health care providers.

The lack of physicians in rural areas makes residents depend on these alternative health care workers. Health assistants are common in Burma, and are trained for 3 years on primary preventive health care and the treatment of minor illnesses. Despite limited training, they end up playing the role of primary physician in impoverished rural areas. Lack of quality control mechanisms, patient protections, or continuous medical education of health workers undermines the quality of health care provision for the poor. Many incidences of premature death have occurred due to misdiagnosis by unqualified physicians and health care providers. One health assistant who runs his private clinic in Mawlamyine once treated a patient by local injection at the nape of the neck. Due to the lack of aseptic conditions, the patient suffered an infective inflammation of the bone joints and was paralyzed.

Even if the poor can pay for the cost of treatments prescribed by healthcare providers, there is no guarantee that their health will improve because of the poor quality of health services. One patient, a 50-year-old male construction contractor, experienced an inability to move his limbs and went to one of the well-known clinics in Mawlamyine. He was diagnosed as having had a stroke. He complied with prescribed treatment although it was expensive, but his condition did not improve. He arrived in the end at the author's clinic, impoverished from the high cost of treatment and still unwell. The author administered vitamin B_1 tablets for three days, after which he improved. The misdiagnosis of the patient by substandard healthcare providers resulted in prolonged illness,

depleted resources, and lost income with devastating financial consequences for the patient and his family.

People often try short term and cheap recovery methods to get well from minor illness by buying over-the-counter medicines from the drug store, market, or pharmacies and seeking traditional healing alternatives. In Burma, officially, persons who sell medicines are required to take a month-long pharmacology training course. However, the certificates, even for the short course training, can be purchased by anyone able to pay. As a result, drug vendors often have very little knowledge of the medicines they dispense. At most drug stores anybody can buy drugs by mentioning one or two symptoms to the vendor or pharmacist. These are common short-term recovery strategies that are very cheap and accessible.

Traditional Healing Practices

In Burma, especially in rural areas and in communities with lower levels of education, there are widespread traditional beliefs and practices that tend to punish the sick. In some cases, if a patient has ben ill for a long time, family members may assume that the person has already died, and that their body has been possessed by evil spirits. Some behaviors in particular, such as insomnia and excessive eating by patients, are considered signs of evil possession of the dead body. Family members may then seek the assistance of traditional spiritual healers, which may cost between 300,000 to 1,500,000 kyats, to deal with evil spirit. The healer may offer prayers, touch, and other practices. A common practice is to administer poison to patients in order to drive the evil spirit out of the patient's body. Family members may also administer poisons on their own in order to expel the evil. Consequently, the patient passes away. The first author estimates that 3 to 5 people die per year from this practice in the quarter in which his clinic is located.

A 65-year-old man, a retired civil servant, had been paralyzed and was unable to move one side of his body and to control his bladder. The family members rented a house to keep him alone and provided only a food supply. The old man had to take care of himself with a little financial support from sons working in Thailand. He became depressed with an impact on his appetite, and suffered insomnia. He became hostile and used foul language, which family members interpreted as a sign of possession by an evil spirit and sought help. A traditional healer performed a ceremony to drive out the evil presumed to be causing the illness, which resulted in his death.

The poor also seek advice and treatment from astrologers, a widely used and respected resource in Burma, and other spiritual healers for their health issues. If a person becomes sick, a family may go to astrologers to ask for advice, including the name of the doctor whom they should consult. There are currently more than 100 astrologers in Mawlamyine, and several in the ward. This can be expensive practice that has the benefit of psychological encouragement for patients, but which does not contribute to the medical treatment of illnesses.

Spiritual healers can charge high fees for their services. A young Muslim teacher, a university graduate, who suffered loss of movement in his limbs, said he felt better after he received treatment by neurologist in Yangon. However, when he returned to Mon State, he met with a spiritual healer who guaranteed a complete cure. The spiritual healer scraped his whole body with his holy knife, charging 800,000 kyats per treatment and assured the young teacher that he no longer needed to see his physician. After receiving 15 treatments and losing almost all of his money and property, his condition deteriorated. When he went back to his physician, he was told that the disease was in an irreversible condition due to delayed treatment, and the patient is chronically disabled.

In 2013, a mother brought her 11-year-old daughter with cerebral palsy from upper Burma to the clinic. They initially went to spiritual healers and tried traditional medicines before they visited the hospital. Afterwards, her brain growth had stunted, which in turn stunted her physical growth and she became handicapped. Consequently, her elder sister dropped out of school in order to look after her. Her mother took her to several hospitals and sold their property to pay for treatment. After they lost their property and savings, they moved to Lower Burma where they tried to start a new life. “Since she was 1 year old, we have spent all we own and now we are left with nothing. Our child is not getting better either. We have already given up on looking for more treatments because we have no money left. We are just trying to work to meet daily expenses.” In this case, delayed and incorrect treatment resulted from the costs associated with healthcare.

Livelihoods Strategies and Health

Illness can result from unhealthy and unsustainable income generating activities practiced by the poor with few opportunities for work. A 46-year-old female patient found out that she could earn money from selling her blood when she took her child with dengue hemorrhagic fever and received a blood transfusion at the government hospital. She had to pay 40,000 kyat for service fees for hospital workers who sought necessary blood for her child. Recognizing the opportunity for income, she began selling her blood, joining other poor people in Mawlamyine who sell their blood several times a month. It is common for these people to develop anemia and some of them suffer heart failure from severe untreated anemia from too-frequent blood draws. She earned 7,000 kyat per draw or more depending on the demand for her blood type. She eventually passed away with anemic heart failure.

The author treated a 29-year-old female who was a sex worker. She told the author that she was once engaged in sex with 15 university students who asked for unprotected sex. Although she was HIV positive she agreed to their request because she was afraid of losing her customers and the potential income, which she needed to raise her three children. Sometimes she forgot to take her medication or failed to make regular clinic visits because she was too busy working or could not afford them. She exposed a number of her clients to HIV and damaged her own health.

In addition to livelihoods strategies that carry health risks, there are many medical emergencies where people are forced to take out high-interest loans to pay for care. For the poor, daily income typically just meets their daily food expenses, so they lack access to cash on short notice. Loans carry high interest rates, and often take years to repay. Borrowers may have to sell their house and other property in order to pay off a loan. In this way, ill health as an exacerbating factor for poverty is clear for those without resources available to assist them in obtaining care in an emergency.

Policy Implications

As noted above, Myanmar has drafted a comprehensive national health plan. The plan includes targets around the provision of universal healthcare, building public-private partnerships for healthcare provision, strengthening oversight of training and certification of health practitioners, and the regulation and promotion of traditional medicine (Ministry of Health 2014). Though the original plan was drafted in 2000 and the Ministry of Health has been working with the World Health Organization and other international health organizations for several years, the themes illustrated in this paper demonstrate that much remains to be done. Using the four themes discussed here, we have several recommendations for implementation of

the National Health Plan to address the central issues we have identified.

Investing in the deployment of universal healthcare is absolutely necessary to ensure that healthcare is available without creating undue hardship in the lives of citizens leading to entrenched poverty and maladaptive livelihoods strategies. This will require significant investment in rural healthcare systems in particular. The National Plan's goals surrounding health education are promising, but an overall weak educational system in Burma may make this goal especially challenging to meet. Thus, concerted efforts to develop the nation's educational system, especially for the poorest, stand to benefit the country not only on a human capital basis, but also in terms of securing better health outcomes for the population. Prevention, of course, in the long run stands to decrease health-related costs for individuals and the state overall, and as such, general education as a vehicle for health education could be especially effective in supporting efforts to meet the goals set out in the National Health Plan.

A particular focus on monitoring health services in rural areas is especially warranted, as the poor rural population of the country has least access to affordable, and reliable healthcare. Overall, greater attention to standardized training and regulated certification for healthcare practitioners from physicians to midwives and pharmacists would greatly increase access to quality healthcare for a huge proportion of the population. By focusing on improving the safety and standards of a broad selection of healthcare providers can ensure that care will be available on an affordable basis. The current plan's provisions for promoting and regulating traditional medicine also has great potential to decrease risks to those who seek such forms of healthcare, while helping to fill gaps in healthcare availability.

Conclusion

As these cases illustrate, poor people in Burma have limited access to quality healthcare. Reduced health access leads to untreated morbidity, which gives rise to the state where more intensive treatment is required or treatment is no longer effective. Some cases of unsought or delayed healthcare even result in death. There are substantial impacts on psychological, social, and economic well-being associated with ill health, which feed back into the problem of healthcare access. In this way, people become trapped in a vicious cycle of poverty and poor health.

As Burma continues to reform and additional attention and resources are devoted to addressing pervasive poverty and the associated issues of health, education, and financial well-being, it will be essential to recognize the link between poverty and health. The current state of health in the lives of the poor of Burma has the potential to inform future policy and programmatic directions for the country, both internally, and with regards to foreign aid.

References

Akin, John S. and Paul Hutchinson. 1999. "Health-care Facility Choice and the Phenomenon of Bypassing." *Health Policy Plan* 2, 135–151.

Ashraf, Ali. 1982. "Health, Disease and Health-care in Rural Bangladesh." *Social Science of Medicine* 23, 2041-54.

Chaudhury, Nazmul and Jeffrey S. Hammer. 2004. "Ghost Doctors: Absenteeism in rural Bangladeshi Health Facilities." *World Bank Economic Review* 3, 423-41.

Coudouel, Aline, Jesko Hentschel, Quentin Wodon. 2002. "Poverty Measurement and Analysis." In *A Sourcebook for Poverty Reduction Strategies, ed. by* Jeni Klugman. Washington, DC: The World Bank.

Farmer, Paul. 2005. *Pathologies of Power: Health, Human Rights, and the New War on the Poor*. Berkeley: University of California Press.

Hanson Kara. 2003. "Expanding access to Health Interventions: A Framework for understanding the constraints to Scaling Up." *Journal of International Development* 1, 1–14.

Haughton, Jonathan and Shahidur Khandker. 2009. *Handbook on Poverty and Inequality*. Washington, DC: The World Bank.

Jacobs, Bart, Por Ir, Mariam Bigdeli, Peter Leslie Annear, and Wim Van Damme. 2012. “Addressing Access Barriers to Health Services: An Analytical Framework for Selecting Appropriate Interventions in Low-Income Asian Countries. *Health Policy and Planning* 27: 288-300.

Mendis, Shanti. 2007. “The Availability and Affordability of Selected Essential Medicines for Chronic Diseases in Six Low and Middle-Income Countries.” World Health Organization 85, 279–288.

Ministry of Health, Republic of the Union on Myanmar. 2014. “Health in Myanmar.” Available: http://www.moh.gov.mm/file/HEALTH%20 POLICY,%20LEGISLATION%20AND%20PLANS.pdf. Accessed 12 April 2016.

Narayan, Deepa. 2000. *Voices of the Poor: Can Anyone Hear Us?* New York: Oxford University Press.

Peters, D. H., Anu Garg, Gerald Bloom, Damien Walker, William Brieger, and M. Hafizur Rahman. 2008. “Poverty and Access to Health Care in DevelopingCountries.” *Annals of the New York Academy of Sciences* 1136, 161–71.

Rohde, Jon E. and Hema Viswanathan. 1995. *The Rural Private Practitioner*. New York: Oxford University Press.

Sen, Amartya. 1999. *Development as freedom*. New York: Knopf.

Smith, James P. 1999. “Healthy Bodies and Thick Wallets: The Dual Relation between Health and socioeconomic Status.” *Journal of Economic Perspectives* 13, 145–66.

Stern, Nicholas. 2004. *Growth and Empowerment: Making Development Happen*. Cambridge: MIT Press.

United Nation Children’s Fund. 2013. *Snapshot of Social Sector Public Budget Allocations and spending in Myanmar*. Yangon: UNICEF.

United Nations Development Program. 2011. *Poverty Profile: Burma*. Prepared by: Integrated Household Living Conditions Assessment Project, Yangon. http://www.mm.undp.org/content/dam/Burma/docs/FA1MMRPovertyProfile_Eng.pdf

United Nations Development Program. 2015. *Human Development Report*. Available: http://hdr.undp.org/en/countries Accessed: 12 April 2016.

Van Der Geest, Sjaak. 1987. “Self-care and the Informal Sale of drugs in South Cameroon.” *Social Science Medicine* 3, 293–305.

Wagstaff, Adam. 2002. “Poverty and Health Sector Inequalities.” *World Health Organization* 80, 97–105.

World Bank. 2014. "Out of Pocket Health Expenditure Data. Available: http://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.OOPC.ZS Accessed: 12 April 2016.

World Health Organization. 2003. *Dying for Change: Poor Peoples' Experiences of Health and Ill Health.* Available: www.who.int/publications/ Accessed: 12 April 2016.

World Health Organization. 2014. *Country Cooperation Strategy: Burma*. Available: http://www.who.int/countryfocus/ Accessed 12 April 2016.

Xu, K. 2006. "Understanding the Impact of Eliminating User Fees: Utilization and Catastrophic Health Expenditures in Uganda." *Social Science Medicine* 4, 866–76.

Young, Allan. 1983. "The relevance of traditional medical cultures to Modern Primary Health Care." *Social Science Medicine* 17, 1205–11.

On the Frontier of Urbanization: Informal Settlements in Yangon, Myanmar

မြို့ပြတိုးချဲ့မှု၏ နယ်သစ်ဒေသ - မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရန်ကုန်မြို့မှ စနစ်တကျစုဖွဲ့ထားခြင်းမရှိ၊ ဥပဒေ၏ အလွန် ကျူးကျော် အခြေချနေထိုင်မှုများ

Eben I. Forbes အီဘန် အိုင် ဖော့ (ဘ်စ်)

ဤစာတမ်းသည် ရန်ကုန်မြို့၏ အဆင်းရဲဆုံးသော နေထိုင်သူများဖြစ်သည့် ကျူးကျော်ရပ်ကွက်များတွင် နေထိုင်သူများ၏ အခြေအနေကို လေ့လာ သုံးသပ်ထားပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့ နယ်နိမိတ်အတွင်းသို့ မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် စတင်ဝင်ရောက်လာသည့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကြသူများ မည်သည်တို့ကို တွေ့ကြုံရသည်ကို စူးစမ်းရှာဖွေပြီး၊ တချိန်တည်းမှာပင် မြို့တွင်းစရိတ် များကို မတတ်နိုင်တော့သဖြင့် ရန်ကုန်မြို့ပြင် နေထိုင်စရိတ် ပို၍သက်သာ မည့် အခြား ဒေသများကို ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရသော ဆင်းရဲသားများ၏ အခြေအနေကိုလည်းထည့်သွင်းတင်ပြထားပါသည်။

လက်ရှိခန့်မှန်းချက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့ပြလူဦးရေသည် စုစုပေါင်း လူဦးရေ၏ ၂၉မှ ၃၄ရာခိုင်နှုန်းကြားရှိသည်။ သို့သော်လည်း (ကမ္ဘာတွင်မူ မြို့ပြလူဦးရေက ကျေးလက်လူဦးရေကို ၂၀၀၅ခုနှစ်ကတည်းကပင် ကျော်သွားခဲ့ပြီး) မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့ပြတိုးချဲ့သည့်

လက်ရှိနှုန်းထားအရ မြို့ပြ လူဦးရေသည် ကျေးလက်လူဦးရေကို ၂၀၄၀ ခုနှစ်ရောက်လျှင် ကျော်သွား ပေမည်။ မကြာသေးမီက မြန်မာ့ နိုင်ငံရေး နှင့် စီးပွားရေး တံခါးဖွင့်မှုတို့ ကြောင့် လုပ်သားအင်အား ဈေးပေါခြင်း နှင့် သဘာဝ သယံဇာတ များပြား သည့် မြန်မာကို “နယ်သစ် ဒေသ ဈေးကွက်”အဖြစ် ကုမ္ပဏီများမှ အားသာချက် ယူသည်နှင့်အမျှ ယခု ဆိုလျှင် ယခင်က မရှိခဲ့ ဖူးသည့် အဆင့်ပမာဏအထိ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများ ဝင်ရောက်လာခြင်းကြောင့် မြို့ပြ တိုးချဲ့ခြင်းနှုန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တစ်စိတ် တစ်ဒေသ မြင့်တက် လာပေသည်။ ရန်ကုန် မြို့၏ အချို့မြို့နယ်များတွင် အိမ်ခြံမြေ ဈေးနှုန်းများ မိုးထိအောင် ထိုးတက်သွားပြီးဖြစ်သည့်အပြင် မြို့ တွင်းသို့ ပြည်တွင်း ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သူများနှင့်အတူ နိုင်ငံခြား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ ထိုလုပ် ငန်းများမှ စီမံအုပ်ချုပ်သူအရာရှိကြီးများ ဆောင် ကြဉ်းလာသည့် နေစရာနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ရန် နေရာလိုအပ်ချက်ကြောင့် ဖြစ် ပေါ်လာသည့် ဝယ်လိုအားကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် အိုးအိမ်နှင့် လုပ်ငန်း သုံး အဆောက်အအုံများမှာ မလုံလောက်ပေ။

ကျေးလက်ဒေသ များစွာတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မြေမဲ့ယာမဲ့များ မြင့် မားခြင်းတို့ကြောင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေ လာသည်နှင့်အမျှ မြို့သို့ အခြေချ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်မှုများသည် လည်း ပို၍ များလာမည်မှာ သေချာပေသည်။ သို့သော်လည်း ရန်ကုန် တွင် နေ စရိတ်နှင့် စားသောက်သွားလာစရိတ်များသည် လက်ရှိတွင် မြင့်မား သလို နောင်လည်း တက်မှာ ဖြစ်သဖြင့် ရွှေ့ပြောင်း အခြေချ နေထိုင်သူ အများစု သည် မြို့စွန်မြို့ဖျား မြို့နယ်များတွင်သာ အခြေ ချကြရပေမည်။ ရန်ကုန်မြို့ ရှိ မြို့စွန်မြို့ဖျားဒေသများတွင် ရှိသော စက်မှုဇုန်နေရာများ အနီးဝန်းကျင် တွင် စနစ်တကျ စုဖွဲ့ထားခြင်း မဟုတ်သော၊ ဥပဒေမဲ့ဖြစ်သော ကျူးကျော် နေထိုင်မှုများသည် ရှိနေပြီး

သား ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရန်ကုန်မြို့လယ် သို့မဟုတ် ရန်ကုန်မြို့တွင်း မြို့နယ်များသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ရသည့် အလုပ်သမားများ အတွက် မြို့ပြင် အစွန်အဖျား မြို့နယ်များတွင် အခြေချ နေထိုင်ခြင်း ကြောင့် အထူးသဖြင့် ခေတ်နောက်ကျနေသည့် ဘတ်စ်ကား စနစ်များ ကြောင့် နေ့စဉ် အလုပ်သွားရသည့် ခရီးလမ်း အလွန်ကြာသဖြင့် ရေ ရှည်မှာ အချိန်အားဖြင့်သာမက ငွေအားဖြင့်ပါ အလွန်အမင်း ဝန်ပိ စေ ပါသည်။ မြို့တွင်း ဘတ်စ်ကားများသည် လမ်းလျှောက်သည့် အမြန် နှုန်း ထက် ပျမ်းမျှအားဖြင့် တစ်နာရီလျှင် ၈.၅မိုင်သာ ပိုမြန်သည်ဟု ဆိုးလ်အင်စတီကျူ့ဒ်မှ ဆိုပါသည်။ အချို့ကမူ ရန်ကုန်မြို့တွင်း၌ ကျူးကျော်နေထိုင်ခြင်းဖြင့်လည်းဤပြသနာကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစား သော်လည်း သမိုင်းကြောင်းအရတော့ အစိုးရသည် ဤကျူးကျော်သူ များကို မြို့စွန် မြို့ဖျားသို့ အင်အားသုံး ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်စေခြင်းဖြင့် ပြသနာများ ဖြေရှင်းရန် အလားအလာ ပိုများမည်။

လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ပိုမိုကောင်းမွန်ခြင်းနှင့် ရေနှင့်လျှပ်စစ်အား လက်လှမ်းမီ သုံးစွဲရန် ပိုမိုကောင်းမွန်ခြင်းတို့ကြောင့် မြို့တွင်း၌ နေ ထိုင်ခြင်းကို ပိုမိုကောင်းမွန်သည်ဟု ဤသုတေသနမှ တွေ့ရှိ ပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြို့ထဲတွင် ကျူးကျော်နေသူများသည် မြို့စွန်တွင် ကျူး ကျော်နေသူများထက် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပိုမိုလက်လှမ်းမီ ရယူနိုင်ခြင်း နှင့် ခရီးသွားလာရသည့်အချိန် ပိုမိုတိုတောင်းခြင်း တို့ကြောင့် အခြေ အနေ ပိုကောင်းကြောင်းကို သွားရောက်တွေ့ဆုံခဲ့သော အိမ်ထောင်စု များက ဖော်ပြပါသည်။ မြို့တွင်းမြို့နယ်များတွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ပိုမိုကောင်းမွန်လာခြင်းမှာ လှိုင်မြို့နယ်၌ မြို့ပတ်ရထားလိုင်းကို အသုံး ပြုနိုင်ခြင်းကြောင့် မြို့ထဲသွားရန် အချိန်ထက်ဝက်သက်သာစေပါသည်။ မြို့ပတ်ရထား မစီးသော သူများအတွက်လည်း (ဥပမာ - ၎င်းတို့၏ ထုတ်ကုန်များကို ရောင်းချရန်ဖြစ်စေ၊ ကုန်စည်များကို လက်ကားဝယ်ယူ

ရန်ဖြစ်စေ) ဈေးများကို ပို၍ လက်လှမ်းမီ သွားလာ နိုင်ကြသလို (အကယ်၍ ရောဂါတစ်စုံတစ်ရာ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဖြစ်ခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း ကိုယ်ဝန်ဆောင်စဉ် ကျန်းမာရေးချို့တဲ့လျှင် သော်လည်းကောင်း) ဆေးရုံများသို့ ပို၍ လက်လှမ်းမီ ဆေးကုသမှုခံယူနိုင်ခြင်းတို့သည် မြို့စွန်တွင် နေသည်များ ထက်ပို၍ကောင်းမွန်သည်ကို တွေ့ရသည်။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ပိုကောင်းသော်လည်း မြို့တွင်းနေသူများထဲမှ ခြောက်ဦးလျှင် တစ်ဦးသာ ၎င်းတို့နေထိုင်ရာ မြို့နယ်၏ အပြင်ကို ထွက်၍ အလုပ်လုပ်ရသော်လည်း မြို့စွန်မြို့ဖျား နေထိုင်သူများကို မေးမြန်းသည့် အခါတွင်မူ သုံးယောက်လျှင် တစ်ယောက်သည် ၎င်းတို့မြို့နယ် အပြင် ဘက်သို့ ထွက်၍ အလုပ်လုပ်ရသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤသည်မှာလည်း မြို့ထဲတွင် ကျူးကျော်နေထိုင် သူများသည် အနီးအနားရှိ အလယ်အလတ်တန်းစား ရပ်ကွက်များထဲ အလုပ်အကိုင်ရရန် အခွင့်အလမ်း ပိုမိုများပြားခြင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင် ပါသည်။ အလယ်အလတ်တန်းစား ရပ်ကွက်များသည် မြို့အစွန်အဖျားရှိ ကျူးကျော်ရပ်ကွက်များ၏ အနီးအနားတွင် မရှိတတ်ကြပေ။

ဤသုတေသနတွင် စက်မှုဇုန်များရှိရာ မြို့စွန်မြို့ဖျားတွင် နေထိုင်ကြသော် လည်း ဖြေဆိုသူများထဲမှ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ စက်ရုံများတွင်ပုံမှန်အလုပ် မရှိကြပေ။ ဥပမာ - စက်ရုံလုပ်သားများကို အစားအသောက် ရောင်းခြင်းဖြင့်သာ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းကြောင်း သုတေသနမှ သိရှိရပါသည်။ ဦးတည်အုပ်စုဖွဲ့ ဆွေးနွေးပွဲများတွင် မည်သည့်အတွက်ကြောင့် စက်ရုံများတွင် ပုံမှန်အလုပ် များ မလုပ်ကြသနည်းဟူသော မေးခွန်းကို သုတေသန ပညာရှင်က မေး မြန်းခဲ့ပါသည်။ အဖြေကမူ ထိုအလုပ်များတွင် အနည်းဆုံး ပညာရေး သတ်မှတ်ချက်များရှိသောကြောင့် ကျူးကျော် နေထိုင်သူများ အနေဖြင့် ထိုအလုပ်များကို လက်လှမ်း မမီကြောင်း၊ ထို့အပြင် စက်ရုံများသည်

လည်း ၁၈နှစ်မှ ၂၅နှစ်အတွင်း ကျန်းမာရေးကောင်းသည့် အလုပ်သမားများကို သာ ငှားရမ်းကြောင်း ဖြေကြားခဲ့ကြပါသည်။ မြို့စွန်မြို့ဖျားများတွင် နေထိုင်သူ ကျူးကျော်အများစုသည် သူတို့အချင်းချင်း စားသုံးသည့် ကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ရောင်းချခြင်းဖြင့်လည်း အသက်မွေးကြသည်။

ဤနည်းအားဖြင့် မြို့စွန်မြို့ဖျားများတွင် ကျူးကျော်နေထိုင်မှုသည် "မြို့ကြီးအတွင်းမှ မြို့တစ်ခု" ကဲ့သို့ဖြစ်နေပြီး ဥပဒေဖြင့် စနစ်တကျ ထိန်းကျောင်းထားခြင်း မရှိသော အလွတ်သဘော စီးပွားရေးစနစ်လည်း ရှိနေသည်။ ထိုကျူးကျော် ရပ်ကွက်များတွင် စားသောက်ကုန်များနှင့် ကုန်စည်များကို အိမ်နီးနားချင်း၊ ရပ်ကွက်တွင်း နေထိုင်သော အခြား ကျူးကျော်နေထိုင်သူများကို ရောင်းချသည့် ဈေးသည်များ၊ ရေရောင်းသူများ၊ ငွေချေးသူများနှင့် တရားဝင် မဟုတ်သော အိမ်ပွဲစားများ စသဖြင့်အလုပ်အကိုင်အများစုကိုလည်း ကျူးကျော် နေထိုင်မှုကပဲ ဖန်တီးပေးလျက်ရှိသည်။ တကယ်တော့ စီးပွားရေးအခြေ အနေ ပို၍ တောင့်တင်းသော ကျူးကျော်နေထိုင်သူများသည် ဤ လုပ်ငန်းများကိုပင် လုပ်ကိုင်နေကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ရေတွင်းများ၊ ရေစုပ်စက်များ ပိုင်ဆိုင်ပြီး ရေပေးဝေမှုနှင့် ရောင်းချမှုကို တစ်ဦးတည်း လက်ဝါးကြီးအုပ် ရယူထားကြသည်။ အခြားကျူးကျော်များကိုလည်း ငွေတိုးချေးပြီး ထိုငွေတိုးချေးဝန်ဆောင်မှုသည်လည်း အမြဲလိုအပ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် စက်မှုဇုန်များသည် နှစ်စဉ်ပုံမှန်အလုပ်ရှာနေသောကျူးကျော်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင် သူများကို ဆွဲဆောင်နေမည်ဖြစ်သော်လည်း ဤသုတေသနအရ ဤ စက်မှုဇုန်များသည် မြေပြင်ပေါ်တွင် ပုံမှန်အလုပ် လိုအပ်ချက်များကို အမှန်တကယ် ပြည့်မီမှု ရှိမရှိမှ သံသယဝင်ဖွယ်အဖြစ် ဤသုတေသနမှ တွေ့ရှိ ရသည်။ ထိုသို့ဖြစ်မည့်အစား ဤကျူးကျော်လူထုအတွက် အလယ်တန်းစားရပ်ကွက်များနှင့် နီးခြင်းသည် စက်ရုံများနှင့်နီးခြင်း

ထက် ပုံမှန်အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်း ပိုမိုအားကောင်းကြောင်း ဤ သုတေသန၏ ရလဒ်များအရ တွေ့ရှိရပါသည်။ သုတေသနလုပ်ခဲ့သည့် မြို့တွင်းမြို့နယ် နှစ်မြို့နယ်လုံးတွင် အလယ်အလတ်တန်းစား လူတန်း စားများအတွက် အကူအညီပေးသော အိမ်ဖော်၊ အိမ်အကူ၊ လုံခြုံရေး အစောင့်ကဲ့သို့သော အလုပ်အကိုင်များ ပိုမိုများပြားသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ ရပါသည်။

မြို့ပြအခြေခံ ဝန်ဆောင်မှုများကို တိုးချဲ့မြို့သစ်များသို့ တိုးပေးရန် မစွမ်းနိုင်သော အစိုးရကြောင့် သာမက အလုပ်သွားချိန် မခံစားနိုင် လောက်အောင် အလွန်ကြာမြင့်ခြင်းတို့ကြောင့် အစိုးရ၏ သမိုင်း တစ် လျှောက်အလေ့အထ အရ ရန်ကုန်မြို့ထဲမှ ကျူးကျော်များကို ဖယ်ရှားပြီး အစွန်အဖျားတွင် ရှိသော မြို့သစ်များသို့ နေရာချပေးခြင်းသည် ရေရှည် မတည်တံ့ မခိုင်မြဲ နိုင်သည်ကိုလက်ရှိမြေပြင်ပေါ်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေများ၊ သတင်းမီဒီယာတွင် ရေးသားထုတ်လွှင့်နေသည်များကို ဂျပန်နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဌာန (JICA)နှင့် ရန်ကုန် မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ (YCDC)တို့၏ မဟာစီမံကိန်းတို့ သုံးသပ်ချက်တို့အရ တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။

စနစ်တကျ စုဖွဲ့ထားခြင်း မဟုတ်သော်လည်း ထုံးနည်းစံ မကျ၊ အလွတ်သဘောပုံစံမှာ မြို့ကြီးပေါင်းများစွာတွင် တွေ့နေရသည့် စံနှုန်း ဖြစ်ပြီး အစိုးရက (ဥပမာ အိန္ဒိယ၊ အီဂျစ်) များသောအားဖြင့် သည်းခံ ပေးထားသည်။ အခြား သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တခြားနိုင်ငံများနှင့် မတူပဲ ကျူးကျော်များကို အင်အားသုံးဖယ်ရှားခြင်းသည် ကျူးကျော် များအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှု အန္တရာယ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဤသုတေသနတွင် ပါဝင် ဖြေကြားခဲ့သည့် အမွဲတေဆုံးသောမိသားစု များမှ ၎င်းတို့ အနာဂတ် အတွက် အကြီးမားဆုံးသောမျှော်မှန်းချက်မှ အိုးအိမ်နေထိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုဟု ပြောပြခဲ့ကြသည်။ ကျူးကျော်ရန်

စဉ်းစားခြင်းသည့် ဆင်ခြင် တုံတရားကို အခြေခံသော ရွေးချယ်မှုတစ်ခု ပင် ဖြစ်သဖြင့် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခဲ့သည့် မိသားစုပေါင်းများစွာသည် အိမ်လခကြောင့်သာ ယခုလို ကျူးကျော်များ ဖြစ်လာရပေသည်။ ထမင်းနပ်မှန်ရန်နှင့် ကျောင်းစရိတ် တတ်နိုင်ရန် ငှားထားသည့်အိမ်မှ ရွှေ့ပြောင်းပြီး ကျူးကျော်အဖြစ် နေထိုင် မည်လား၊ သို့တည်းမဟုတ် ဆက်လက်ပြီး ကြီးမြင့်လာမည့် အိမ်လခများကို ပေးမည်လား၊ နှစ်ခု လုံးတော့ မတတ်နိုင်သော အခြေအနေတွင် မဖြစ်မနေ ဆုံးဖြတ်ချက် ချရမည့် နေရာသို့ ရောက်သွားခဲ့သည်။ ဒုတိယအဖြေကို ရွေးချယ်လိုက် လျှင် ထမင်းနပ်မမှန်၊ လျှော့စားရခြင်း၊ ကလေးများကို ကျောင်းထုတ် ရခြင်း စသည့် အနုတ်သဘောဆောင်သည့်ပြဿနာဖြေရှင်းသည့် မဟာ ဗျူဟာများလိုအပ်လာပေမည်။ ကျူးကျော်တို့ စဉ်းစား ဆင်ခြင်ပုံကို နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းဖြင့်ကြောင့် အာဏာပိုင် အဖွဲ့ အစည်းများ သည် ကျူးကျော်နေထိုင်သူများနှင့် ထိပ်တိုက် ပြဿနာဖြစ် နေမည့် အစားကျူးကျော်သူများနှင့်အတူ အဖြေများရှာဖွေရင်းအတူတကွ လက်တွဲ ဆောင်ရွက်နိုင်ပေမည်။

On the Frontier of Urbanization: Informal Settlements in Yangon, Myanmar

Eben I. Forbes[1]

Yangon is Myanmar's commercial hub and its magnetism intensifies as the central government's political and economic reform process gathers steam. Yangon, like Mumbai and India and Shanghai in China, is and will be the driving force for Myanmar's integration into the global economy. The upsurge in new construction in Yangon's center and proliferation of industrial zones on its periphery have been a big draw for unskilled in-migrants from rural areas, especially the delta. But do the newly arrived poor find what they seek in Yangon? This paper looks at the situation if Yangon's poorest residents, the slum dwellers. It explores what happens to hopeful migrants once they have entered the city limits, and along the way it discovers that other poor residents, priced out of the inner-city are also migrating to other parts of Yangon in search of more affordable living situations.

Yangon is the primary city in Myanmar, over 4 times more populous than the next largest city, Mandalay. Yangon is noted for its sprawl: it covers an area equal to that of Bangkok, even while Bangkok is home to nearly 1.5 million more people. The

[1]I would like to thank Ian Lloyd for his support during the proposal stage of this research, Michael Slingsby for providing advice throughout the research period, Thet Hein Tun for interpretation and help with survey design.

current population of Yangon is 5.2 million, having grown by 0.7 million since 2006, at an average rate of 1.9% per year. But urban growth is accelerating and the Japan International Cooperation Agency (JICA) estimates Yangon's growth rate at 2% from the present day forward.[2] At this rate of growth, Yangon will double in size by the year 2040, catching up with trends across Southeast Asia.[3]

Myanmar is often perceived to be a rural country. Estimates in 2014 put the urban population as between 29 and 34% of the total population.[4] If the 2010s trend of urbanization in Myanmar continues, the urban population will exceed the rural by the year 2040 (the world as a whole crossed this threshold in about 2005). The pace of urbanization is picking up in Myanmar in part due to the recent political and economic opening of the country, which is in 2016 was leading to unprecedented levels of foreign investment as companies began to arrive to take advantage of the "frontier market" with cheap labor and abundant natural resources. Property values have skyrocketed in some parts of Yangon as the supply of available housing and commercial space was not adequate to meet the increased demand brought by internal migrants to the city, along with foreign businesses and their executives.[5] Economic disparity will likely continue to increase as the newly gener-

[2]Yangon's population growth peaked at 3.7 percent per year in the period 1939-1951. In the following three decades the rate slowed, but in recent years has been picking up again.

[3]Japan International Cooperation Agency, Yangon City Development Committee (JICA and YCDC), *The Project for the Strategic Urban Development Plan of Greater Yangon,* Final Report 1, Part-II The Master Plan, April 2013.

[4]Myanmar Department of Population, *Population and Housing Census of Myanmar, 2014: Provisional Results* (Yangon: Ministry of Immigration and Population, 2014), 6.

[5]There are many reasons for the sudden rise in property values: increased demand (due to increased migration and immigration), increase in Foreign Direct Investment, use of land and property as investment in lieu of a stock market, and land speculation, to name a few.

ated wealth will go first to local elites and foreign business partners, even as the cost of living increases for everyone in Yangon. Nonetheless, the new businesses and industries will generate much needed new jobs, which will, in turn, encourage even more people to migrate to Yangon. Given the high rate of poverty and landlessness in many rural areas, it is assured that migration to the city will increase as people seek better opportunities. One recent study shows that until about 2005, many migrants to Yangon were individuals, whereas more recently whole households are likely to migrate, presumably with intentions of more permanent relocation.[6] But with the cost of housing and cost of living in Yangon already high and rising, most migrants to the city settle in the periphery. Informal settlement is already taking place around the sites of industrial estates that are themselves in the peri-urban areas. But for workers who need access to central Yangon or its sub-centers, settlement in peripheral townships results in long commute times which are a huge burden in terms of both time and money, especially given the outdated bus system. According to the Seoul Institute, inner city buses move only 0.5 miles per hour faster than walking speed, on average.[7] Some try to resolve this by squatting in the inner city, but it is clear from history that these squatters will eventually be forced to relocate to the periphery. It will be important to pay attention to how the Yangon City Development Committee (YCDC) handles inner-city squatters in the future, as forced relocation may be more difficult for the government to carry out under the new democratic system.[8]

[6]Maxime Boutry, *From Rural to Urban Poverty: Some Thoughts on Coping Strategies and Evolutions in Political Transitional Context,* Unpublished report, 2014.

[7]Win Hlaing Tun, presentation at Seoul Institute Conference, March 2014. Without any intervention, all traffic will come to a virtual stand-still by 2030 or 2040.

The History of Slums

Informal settlements, historically known as slums, have existed for centuries but became much more widespread with the advent of the industrial revolution when factory jobs lured laborers off the farms and into the cities in large numbers. Scholarly treatment of the issue gained traction in the 1960s, first with scholars who blamed the poor for their own inability to access formal housing, and later with scholars who argued that squatting was in fact a rational response to the phenomena of rapid urbanization, migration and the resulting housing shortages. In 1968, John Turner argued in favor of granting land tenure to squatters, contending that the resulting sense of ownership would lead residents to upgrade their own settlements. While this is undoubtedly true, more recently (and after many slum upgrading experiments world-wide), scholars have increasingly questioned whether the formalization of slums is truly in the best interest of residents because titling can increase the value of land beyond the reach of the same socioeconomic group it purports to help. This can happen in two ways. One way is when landlords realize the higher rent earning potential of the newly titled properties and respond by increasing the rent, forcing out tenants who cannot afford the increase. The other way is when existing residents realize that they can only benefit from the rise in value of their newly titled plot by selling it, thus replacing themselves with

[8]YCDC was formed in 1974 and reformed with additional responsibilities in 1990. It is responsible for development work in Yangon including preparation of new towns, administration of lands, and the construction, repair and demolition of formal and informal settlements. José A Gomez-Ibanez, Derek Bok and Nguyen Xuân Thành have proposed introducing more high-density, low-cost housing in central Yangon. DHSHD had begun such a program from 1997 through 2000, but it was ended for reasons as yet not made public. José A Gomez-Ibanez, et.al. "Yangon's Development Challenges," Harvard Kennedy School, Ash Center for Democratic Governance, 2012. http://ash.harvard.edu/files/yangon.pdf.

wealthier residents who can afford the higher price and leading to gentrification of the area before long. Hernando de Soto is a well-known advocate for providing full legal title to squatters.[9] His main argument is based on evidence showing that titling greatly increases the market value of squatters' plots, value that squatters could theoretically use as collateral for bank loans. But for a variety of reasons, this has not worked out in practice. Instead, lending institutions continue to see these residents as too risky, even after titling. As discussed above, a more common result of the sudden granting of full legal tenure is the raising of land values, which are then passed on to tenants, many of whom cannot afford to meet the costs and are displaced in favor of higher income groups.[10] Or, in a process known as "downward raiding," wealthier outsiders and speculators buy plots from squatters in anticipation of a titling scheme. Meanwhile the original residents will likely squat in a new location, giving rise to a new slum. Other informal settlers may instead resist titling because they (understandably) fear the many costs and responsibilities associated with property ownership: taxes, building code compliance, municipal fees for trash collection, etc.

Slum upgrading (in-situ upgrading of existing informal settlements) and sites and services schemes (government provision of land with access to services), with or without titling, became popular alternatives to public social housing in the 1970s and 1980s. These schemes were embraced by local governments and often financed by the World Bank and other multilateral donors.[11] Sites and services schemes not only cost

---

[9]Hernando de Soto, *The Mystery of Capital: Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Everywhere Else.* New York: Basic Books, 2010.
[10]Geoffrey Payne, "Urban Land Tenure Policy Options: Titles or Rights?" *Habitat International* 25 (2001): 425.
[11]Patrick Wakely and Patricia Riley, "The Case for Incremental Housing," Cities Alliance Policy Research and Working Papers Series No. 1, 2011.

much less than public social housing, but also give government control over the resettlement location while giving the residents the ability to construct their own dwellings according to their resources and particular needs. But beginning in the 1990s, sites and services schemes came under criticism as benefitting only the better-off within squatter settlements due to elite capture by landlords and land speculators and for being located on land too far from urban centers resulting in burdensomely long commutes. While multilateral donors have funded slum upgrading and housing consistently, bilateral donors' support has declined dramatically since 1990, in part because of the complexities mentioned above[12].

Until the 1960s, slums were considered to be uniform and little attempt was made to differentiate between them, or to create typologies. This has changed. Beginning in the 1960s researchers such as Charles Stokes and John Turner distinguished between "slums of hope" and "slums of despair." Alejandro Portes went a bit beyond the dichotomy of good and bad slums and observed a "dual community" within the slum where "the ends of downward careers and the beginnings of upward ones coincide within it" (Portes 239). Portes also went to great pains to identify what gives one settlement a neighborly "we-feeling" and another not. In particular, he found that the struggle and dangers endured during an organized "land invasion" by squatters created strong community cohesion and deep psychological investment in the newly claimed territory. Alan Gilbert and Ann Varley observed that titling programs may undermine community solidarity by promoting individualistic solutions to economic and social problems.[13] Collective or communal titling may be a better

[12]Michael Shea, *Multilateral and Bilateral Funding of Housing and Slum Upgrading Development in Developing Countries.* Washington, DC: International Housing Coalition, 2008.

solution, but a detailed analysis of this option for urban informal settlements is beyond the scope of this paper.

Planning for Urbanization: The Role of Government

Based on the prediction that Yangon's population will increase from its current 5-6 million to at least 10 million by 2040, the recently drafted Yangon Master Plan proposes new areas of urban expansion including new town centers, and major investments in transportation. The Master Plan targets infrastructure, particularly transportation, water supply, and garbage disposal. However, it does not address land use planning which is at a greater level of detail.[14] Land use planning is a process whereby land for low cost housing should be identified for future development. The increasingly unbearable and unrealistic commuting conditions highlight the importance of allocating residential land for low-income workers in the city center. Clearly transportation needs to be improved as well, and the Master Plan has proposed a Bus Rapid Transit (BRT) system.[15]

Land use planning as a process is still in its infancy in Myanmar, and in Yangon in particular. But YCDC created a planning department and by 2016 had recruited up to 50 new staff, an indication of its commitment to the function. The UN supports YCDC and the Department of Human Settlements and

[13]Alan Gilbert and Ann Varley, *Landlord and Tenant: Housing the Poor in Urban Mexico* (London: Routledge, 1991); Carmen Gonzalez, "Squatters, Pirates and Entrepreneurs: Is Informality the Solution to the Urban Housing Crisis?" *The University of Miami Inter-American Law Review,* 40, no. 2 (Winter, 2009): 239-259.

[14]The Master Plan makes only perfunctory reference to the two new land laws passed in 2012. While these laws will affect central Yangon minimally, the laws will certainly affect the peri-urban areas included in the Master Plan development zone and that are the focus of this proposed study.

[15]But JICA and YCDC cannot agree on how the BRT system should be built. Naomi Gingold, "Yangon's Development is Key" *The Irrawaddy.* 11 September 2013.

Housing Development (DHSHD), which is also involved in urban planning.

Since prevention of slum conditions is less costly than upgrading or relocating a slum later, the best policy would be one that prevents the further growth of slums by setting aside sufficient land for low income housing throughout the city. Planning and policy need to be addressed early so that land may be identified for low income communities prior to the influx of squatters and before speculators purchase and re-sell land at higher prices. For example, a minimum plot size of 40 x 60 feet is unrealistic and unaffordable for lower income households.

There is no new legislation to specify what compensation will be given to persons displaced by infrastructure projects such as the ones proposed by JICA. The Land Acquisition Act of 1894, still in effect, stipulates that compensation for compulsory acquisition of land will be made at market value plus thirty percent.[16] However, market value can be difficult to determine in Myanmar where land administration and hence land valuation has been based on tax value rather than market value.[17] A further complication is that the laws do not specify any protection to landholders who lack documentation, even if that land has been in a family for generations. For instance, in a recent land acquisition for an industrial park, farmers who were unable to show documents received only one quarter of the compensation given to farmers with documents.[18]

---

[16]"In addition to the market value of the land...the Court shall in every case award a sum of thirty per centrum on such market value, in consideration of the compulsory nature of the acquisition" 23 (2) Land Acquisition Act, 1894.

[17]Furthermore, compensation should be given not only for the market value but also for the loss of livelihood. Keith, et.al. “Compulsory Acquisition of Land and Compensation”, *FAO Land Tenure Studies* 10, Rome: Food and Agriculture Organizations of the United Nations, 2009.

[18]Zarni Mann, "New Industrial Park in Burma Draws Ire of Farmers, Monks," *The Irrawaddy*, October 7, 2013.

Land speculation is one of the biggest problems facing peri-urban Yangon. In Myanmar, land is often held as an investment and a hedge against inflation because financial institutions are not well enough developed to attract and channel domestic savings into more productive sectors. This use of land as investment fuels speculative activity and drives up land prices. In order to control speculation, the government needs to gather precise land-ownership data. The JICA Master Plan is itself very likely to be fueling speculative land purchases within the development zone defined by the Master Plan. For example, in Dala Township, land values doubled after the announcement that it would be the site of a new urban center, and values are now ten times higher than they were two years ago.[19]

YCDC does not have a long-term plan for its growing squatter population. Nonetheless, YCDC's plan to establish sub-centers, 6 in all, to reduce the need for travel to the central business district will not only ease traffic for everyone, but also will result in less hardship for the very low income people in the periphery who need better access to health care, education, and marketplaces.

Two governmental bodies, YCDC and DHSHD manage urban land in Yangon. YCDC administers private land and DHSHD administers government land. However, YCDC (as every government department and ministry) owns land that it holds for various actual and anticipated uses. The longstanding practice of the government was to relocate residents from inner-city slums to the periphery. Concerns about urban sprawl led to reassessment of this practice in 2006. From this point higher-density solutions closer to the central business district were considered. Permits for high-rise apartment

[19]Myanmar Times, "Second City Speculation Sees Land Prices Double," *Myanmar Times*, September 1, 2014.

buildings were issued, but few for low-income occupancy. Then in mid-2014, DHSHD announced it would address the shortage in low-income housing nationwide, and US$97 million was set aside to build low-cost housing in the 2015-16 fiscal year. Dagon Seikkan Township is slated to be the largest recipient of this housing at 10,080 units.[20] But as of 2016, even the lowest-cost "affordable" units have been sold for about US$20,000[21] a sum few working class families can afford without an installment plan and/or low-interest loan. DHSHD would do well to consider less costly alternatives to the construction of public social housing units, such as slum upgrading and sites and services schemes. Many authors have noted that the approach of too many national and municipal housing authorities is to clear slums and then build housing. This approach almost never works because the cost is too high for the government, which, in turn, makes the units too expensive to be an option for slum dwellers.[22] A better alternative would be to provide land with access to water, sanitation and electricity and then allow squatters to build their own dwellings. In addition to lower cost, such sites and services schemes allow residents greater control over their living conditions.

One current example of "affordable housing" is the 900 units under construction by DHSHD and Crown Advanced Construction Company in an area adjacent to Ward 67. At US$20,000 each, none of the informal residents of Ward 67 will be able to afford these units, aside from a few Heads of 100 Households. Nonetheless the 1500 informal dwellings that comprise Ward 67 are all scheduled for demolition to make way for similar "affordable housing." As the *Myanmar Times*

---

[20]Noe Noe Aung, "Yangon Region Unveils Low-Cost Housing Plans," *Myanmar Times*, January 12, 2015.
[21]Nilar A Nge Htwe, "Yangon's Urban-Development Plans are Self-Defeating, Critics Say," *Myanmar Eleven,* September 22, 2014.
[22]Wakely and Riley, "Case for Incremental Housing."

reported, "Some city residents are already dismissing the affordable housing projects as gifts to the rich. The only people who will benefit from them are the construction companies given the contracts to build them, the speculators who snapped up parcels of land around them before they were (publicly) announced, and the select few who will be able to buy units, most of whom will have links to the government."[23]

Yangon's Informal Settlements

Very few informal settlement areas remain in inner-city Yangon, especially in the historical downtown area. Squatters have been removed over years to make way for the development of office buildings, hotels and apartment buildings. The settlements that remain are very small, consisting of only a few households, or they are comprised of port workers, railway workers, or other direct or indirect employees of government who enjoy a de facto tenure security.

Outside the downtown area, the situation is quite different. There are many small pockets of slums (15-60 households) scattered throughout the zone between the inner city and the periphery, an area referred to in this study as the "mid-city." The largest slum areas (accommodating many hundreds of residents and often one to two thousands) are located in the periphery of Yangon.

Official figures show that only 37,683 of Yangon's 5,156,646 residents (0.7 percent), are squatters. However, a 2012 estimate suggested that 10 percent of Yangon residents were squatters, about 500,000 people.[24] Up to 3 times as many households in Yangon are not squatters but are still informal in some way. Informality in this latter sense includes homes built on illegally subdivided land, homes in violation of zoning ordinances,

---

[23]*Ibid.*

[24]Gomez-Ibanez, et. al "Yangon's Develoment Challenges," 9.

apartments that are unauthorized additions to existing structures, and so forth. But these residents generally face no threat of eviction. In fact, not all squatters are at risk of eviction. When squatters are protected by powerful, well-connected landlords who illegally subdivide their land in order to profit by informally renting parcels, there is little risk of eviction as long as the squatter pays rent on time.

For the purpose of this paper, the term “slum” refers to an informal settlement area where residents not only lack legal claim to their land or housing and lack basic urban services, but also live in precarious conditions and are at risk of eviction. These settlement areas may be very prone to flooding during the rainy season, and due to their crowded conditions, use of highly flammable building materials (e.g., thatched roofs) and use of wood for cooking fuel, they are also prone to fire in the dry season.[25] Typical slum dwellers live in substandard housing with over 5 family members living in a one-room hut (the average in this study was 5.4, compared to the Yangon average of 4.4 members per household). Average hut size is 15 ft. by 20 ft. Conditions may be visibly squalid with open garbage dumps and inadequate latrines resulting in foul odors. Pit latrines are generally used but rarely maintained. Most residents let them fill up until the rainy season when flood waters clear out the latrines’ pits or holding tanks, resulting in very unsanitary conditions.

It should be noted that all dwellings occupying plots that do not have formal title are considered illegitimate in Myanmar. Most, but not all, residents of such dwellings are at risk of eviction. This contrasts with cities in several countries where housing and land informality are the norm and eviction is a very rare exception. Egypt, where over half of all settle-

[25]From 1985-9 there were 1106 fire outbreaks in these areas which lead to the destruction of 7737 dwellings. JICA and YCDC, section 2, 181.

ments are informal, is an example of such a country. There, the sheer scale of informality puts it beyond the government's ability to manage it, and additionally, political considerations prevent the government from acting against slum dwellers. In Myanmar, land informality is less widespread, but the vulnerability to eviction of informal settlers is much higher.

In most cities around the world, informal settlements are located on land that is owned by the government. This may be because squatters perceive that public institutions, which have a weaker sense of ownership or opportunity to gain financially from the sale or rental of land, are less likely to evict squatters than private and commercial landowners.[26] It is also not politically expedient for a government to be seen evicting its urban poor when its ministers have made rhetoric about helping the poor, many of whom are also voters. In Yangon, most squatters have also settled on government owned land, simply because government is the largest landowner. But squatting on government land does not make eviction less likely in Myanmar. In fact, the opposite may be the case. Authorities frequently evict squatters from government-owned land. Authorities consider squatters to be "migrants" and not legitimate residents of the city. Also, democracy is very new in the country, and in any case squatters are not likely to be considered an important voting block as many lack the correct documents to be able to vote. In a few areas visited by the researcher, residents lacked formal title or government-authorized tenure, but faced little or no threat of eviction because they were squatting on private land owned by powerful or politically connected landlords. As stated above, these landlords illegally subdivide their land in order to profit by informally renting parcels. There was little risk of eviction for these squatters as long as they paid their rent on time.

[26]Wakely and Riley, "Case for Incremental Housing."

In 2016, Hlaing Thayar had the highest total number of informal settlers of any township (16,000 persons according to government figures), and Dagon Seikkan Township had the largest proportion of informal settlements at 7.6 percent of the total township population.[27] But these are official government figures; anecdotal evidence suggests a much higher percentage. Also, the definition of "informal settlement" varies. For instance, in Nagyi Ward in Shwe Pyi Tha Township, UN Habitat has found that 38 percent of all households have legal claim to their land. But this claim is based on tax receipts, not on official title (or lease, if the land is classified as urban/"La Na 39" land) so it is unsure whether these claims will ultimately be respected by the government.[28] There are many gradations of tenure insecurity in Myanmar. Some informal settlers face immediate eviction, while others face no immediate threat and can expect to remain where they are for another decade or more. Most find themselves somewhere in between. But all residents interviewed were keenly aware of their level of tenure security or insecurity, reflecting the fact that eviction was an everyday reality in Yangon, not just a theoretical possibility.

History of Informal Settlements in Yangon

In 2014 there was a new effort to create more urban land in the periphery of Yangon. In September 2014, the Mayor of Yangon announced that the city limits would again be expanded, this time by 30,000 acres. The Mayor was attempting to continue a decades-old government practice: to expand the city's boundaries in order to accommodate new migrants as well as squat-

[27]Data from YCDC, 2012. Dagon Seikkan also has the highest percentage of households with living spaces less than 200 square feet (average of 4-7 persons per household).

[28]"La Na 39" land, under article 39 of the 1953 Land Nationalization Act, is agricultural land which the government has leased, usually for the purpose of building houses.

ters relocated from informal settlements downtown.[29] The military government created 6 new townships in the late 1980s in this fashion: North, South and East Dagon; Dagon Seikkan; Hlaing Thayar and Shwe Pyi Tha. In the 1950s, a similar process had created the townships of South Okkalapa, North Okkalapa and Thaketa. But, in a sign that the old days of decisions taken at high levels without consultation or transparency were coming to an end, public outcries about awarding the contract for the expansion without any transparency or competitive bidding process led the Mayor to suspend the expansion 2 weeks after it was announced. Still, the case is illustrative because even before the Mayor's plan was made public, land prices surged in the expansion area, and speculators purchased land from farmers. With the new right to sell land handed to farmers by the 2012 Farmland Law, farmers may oblige speculators' offers in exchange for quick cash and the right to continue farming the land until it is sold to a developer. But of course farmers are not always fully informed about the expected high value of the land, and speculators are poised to make far more money than the farmers.

The rate of rural to urban migration is on the rise and the prospect of Yangon's population doubling within the next 25 years is disturbing given the current state of urban problems (traffic congestion being only the most obvious). But it should be remembered that during a nearly equivalent period of time, from 1941 to 1965, the city's population tripled. The area of the city expanded dramatically, and mostly towards the north due to the physical restrictions of rivers and swamps in other directions. The first major slum clearance of inner-city Yangon occurred in the late 1950s. The population of lower Myanmar

[29]The mayor was acting on the YCDC/JICA "Master Plan" dividing the city into 7 sections. The 30,000 acres in question were to comprise the Southwest section, or "new town."

had been swelling since the late 19th century due in part to increased production of rice and the corresponding increase in the demand for labor, in the Yangon and delta regions. Following World War Two and independence, many rural areas were affected by political instability and conflict, which resulted in a further influx of people seeking security in the urban centers. Correspondingly, the squatter population also increased. Rangoon's squatter population, said to be 50,000 in 1951, was over 300,000 by 1958.[30] While previous governments had hesitated to move squatters involuntarily, the new military regime moved nearly one third of Rangoon's population to three new satellite townships in the late 50s and early 60s.[31] Sites-and-services plots were created in the satellite townships of South Okkalapa, North Okkalapa and Thaketa to accommodate the relocation of these squatters. At the time, these townships were at the periphery of the city. UN Habitat reported in 1991, that a total of 60,000 plots were provided, and although they suffered from inadequate services, especially drainage and sanitation, they had merged into the socio-economic fabric of the city.[32] The Housing Department attempted to replicate the squatter clearance and relocation of the late 1950s in the late 1980s, by which time the proportion of squatters in the inner city had again reached the levels of the late 1950s. But this second relocation seems to have been more rushed and more politically motivated that its predecessor. In the wake of the 1988 crackdown on political dissent, squatters living around pagodas and monasteries (which were staging points for protests) were forcefully relocated to the

[30]Than Than Nwe, "Yangon: The Emergence of a New Spatial Order in Myanmar's Capital City," *Sojourn: The Journal of Social Issues in Southeast Asia* 13, no. 1 (1998): 95-96.

[31]Yin May, F, "Greater Rangoon: A Study in Urban Geography," master's thesis, Department of Geography, University of Rangoon, 1962.

[32]UN Habitat, *Human Settlements Sector Review-Union of Myanmar* (Nairobi: The United Nations Centre for Human Settlements (Habitat), 1991): 11.

new townships at the urban fringe.[33] Although there are no publicly available official figures, it has been estimated that 450,000–500,000 people were relocated from the city center.[34,35] Six townships were created by the military government in the late 1980s to resettle squatters relocated from downtown Yangon: North, South and East Dagon; Dagon Seikkan; Hlaing Thayar and Shwe Pyi Tha. A total of 97,730 plots were created in these new townships, as well as in existing townships.[36] Not all residents of the new towns were involuntarily relocated. Civil servants were awarded plots of land for long years of service; investors purchased luxury housing in gated communities such as FMI City in Hlaing Thayar. But many squatters, victims of fires and middle-class people evicted from their homes suffered great hardship in their new semi-rural locations lacking basic amenities.

In 1991 UN Habitat noted these new resettlement locations were on low-lying ground and adjacent to major waterways, making them subject to seasonal flooding. This created an ongoing hygiene problem still observed today, where pit and septic tank latrines flood in the rainy season, and contaminated water flows into residential plots. Nonetheless, in 1991 UN Habitat postulated that the overall resettlement program was "potentially promising" and that if the new settlements were "sensitively handled by a government which recognizes the role of community participation and acknowledges the urgency of remedial priority actions and the importance of self-

[33]Myanmar is not the first country to use eviction as a means to political ends. The most famous in the history of urban planning might be that effectively carried out by Baron Haussmann in Paris in the 19th century. There are many more recent examples, such as the Dominican Republic under the leadership of Balaguer in the late 1980s.

[34]Ian Morley, "City Profile Rangoon," *Cities,* 31 (2013): 601-614.

[35]Mya Maung, *The Burmese Road to Capitalism: Economic growth Versus Democracy* (Westport, CT: Praeger, 1998): 41-43.

[36]UN Habitat *Human Settlements*.

sustaining operations and maintenance systems, the new townships could develop into balanced and well-managed communities."[37] In the section on Dagon Seikkan below, the researcher will consider this prognosis in light of the current conditions found in that township.

Much more detailed data is needed about informal settlements in all townships generally, but perhaps especially peri-urban areas which are relatively new and growing the fastest. The situation is further complicated because cadastral maps and land title registers have not been kept up to date with the fast rate of change in these areas of population influx. While the Farmland Law 2012 is addressing title in rural areas (farmland), no new legislation or other initiative is targeting urban areas, and those living in the fast growing periphery face the greatest risks of eviction by lacking formal title.

Methodology for Field Research

This research is based on analysis of secondary sources, interviews of experts and YCDC authorities, household surveys and focus group discussions. Surveys and individual interviews included 51 individuals (not including focus group discussion participants). These were 5 experts and authorities, 6 key informants, and 40 residents. The researcher met weekly with the Department of Urban Planning at YCDC during most of the 10-week period of intensive field research (December 2014–February 2015). Follow-up research was conducted sporadically through February 2016 to ensure the currency of the original findings.

During the field visit to Yangon from December 2014, approximate locations of informal settlements and resettlement areas were determined in consultation with YCDC staff, NGOs and independent researchers, and through use of Google

[37]*Ibid.*, 64.

Earth satellite images. These images were extremely useful in identifying possible informal settlements especially in the mid-city areas where they were hidden amongst formal settlements. Satellite images revealed the lack of a street grid and smaller size of dwellings, both telltale signs of informal settlements. The contrast between the formal and informal areas was clearly visible in the satellite images. These locations were then verified on the ground before beginning the process of selecting study areas.

The criteria for selection for informal settlement areas for this study were as follows:

- The majority of residents are squatters (land informality)
- Majority of households are in the lowest income bracket
- Residents lack access to government-provided basic services (water, sewerage, electricity, waste disposal)
- Households are under threat of eviction

All interviews took place in squatter areas within the 2015 city limits. The formal and informal settlement areas just outside the city limits were outside the scope of this study. However, these rapidly growing areas include villages that are now functionally part of the city, as well as new settlements encroaching on agricultural land can also be considered part of Yangon's periphery.

The researcher conducted 42 interviews in December 2014 and February 2015. All interviews for this study were conducted personally by the researcher with the assistance of an interpreter.[38] Semi-structured interviews were conducted with 38 households, following a standard questionnaire with a varying sequence of questions, with the addition of informa-

[38]The author continues to be grateful to the 38 households whcih invited him into their homes for interviews that lasted over one hour each. He was not turned away by a single household, in spite of not offering any compensation, or any direct benefits as a result of participation.

tion and themes brought up by respondents, and not pursuing questions that respondents were reluctant to answer.

Table 1: Locations visited in January and February 2015:

Township	No. of households interviewed	Total households in selected areas (estimate)
Dagon Seikkan	9	1500
Hlaing	9	60
Thaketa	8	60, 30, 20 (three areas)
Kamayut	2	80
Hlaing Thayar	10	Hundreds
Total:	*38*	

The questionnaire consisted of multiple sections covering basic information about the household (no. of persons in the household, ages, relationships, etc.), condition of housing (floor area, latrine, cooking area, informal payments, relationship to the builder), migration (place of origin, number of years in current house, threat of eviction), employment, debt and coping strategies, level of access to basic services, healthcare, and education.

In addition to the individual household interviews in the table above, three focus group discussions where held: one within an informal neighborhood in Dagon Seikkan, another in Hlaing Thayar, and a third in a semi-formal neighborhood in Hlaing. Interviews of key informants in the study areas included the Ward Administrator and two Heads of 100 Households in Dagon Seikkan, two Heads of 10 Households in Thaketa, one Head of 10 Households in Kamayut, and members of the YCDC Township office in Hlaing. Key informants at the central level included the Director of Urban Planning at YCDC and an Assistant Director. In addition, the researcher met with representatives of several NGOs and international organizations working with the urban poor in Yangon (UN Habitat, WFP, UNICEF, Pyoe Pin, Save the Children, Free Funeral Service

Society, Women for the World, Yangon Heritage Trust, Green Lotus, and Going Forward Together). The researcher met weekly with the Director of Urban Planning at the Yangon City Development Committee and urban-poverty specialist Michael Slingsby (formerly of UN Habitat) who had lived and worked in Yangon for many years.[39]

Challenges and Limitations

The emphasis was on qualitative research. The sample size was too small for significance in quantitative research. Qualitative research cannot provide reliably generalizable results. A second phase of adding quantitative research to the qualitative research which forms the basis of this paper is in development.

There is a grave lack of literature in urban studies on Yangon. Very little has been written about urbanization in Myanmar generally. For this reason, this study relied greatly on primary sources, particularly household surveys and interviews with experts. Sources of demographic data included the UN-managed Myanmar Information Management Unit (MIMU) website, the 2014 Census (conducted by the Ministry of Population and Migration with support from UNFPA), the Project for the Strategic Urban Development Plan of the Greater Yangon (better known as the YCDC/JICA City Master Plan), and additional data given by YCDC.

Demographic data from MIMU and from the Census was available down to the township level, but at the time of writing, ward and village level data was not yet available. For the ward level, the researcher was given access to some YCDC data, but it was given by township and ward officials without verification by headquarters. Unfortunately, few township and ward level officials would freely admit to a large number of

[39]All ethical guidelines set out by Harvard University Committee on the Use of Human Subjects, which approved the research proposal, were followed.

squatters in their jurisdiction as this could reflect poorly on their administration. Furthermore, commonly Ward Administrators were involved in attracting squatters by turning a blind eye, or even colluding with informal real estate agents on illegitimate sales and rentals. Due to these informal business interests, some Ward Administrators may have concealed the true number of squatters under their jurisdiction. While independent verification of the YCDC data was beyond the scope of this study, the numbers of squatters by ward and township appeared to be greatly underestimated in some cases.

Another challenge of this topic is its condition of continuous change. When this research study was first conceived, in October 2013, the researcher assumed he would be able to study slums located in or very close to the Central Business District. But by the time of field research in January 2015, those slums had nearly all been cleared. The informal settlement areas chosen for this study may no longer exist when and if this researcher, or another researcher, has the opportunity for follow-up research.

Findings on the Periphery: Dagon Seikkan and Hlaing Thayar Townships

Two periphery townships were included in the research: Dagon Seikkan and Hlaing Thayar. They are roughly equidistant from the central business district, Dagon Seikkan being about 8 miles northeast of the city center and Hlaing Thayar being about the same distance to the northwest.

Dagon Seikkan has a convoluted history beginning about 1991, when DHSHD appropriated land from farmers and gave it to Motion Picture Association members, apparently to reward the Association's past loyalty (and in expectation of future loyalty) to government interests. Initially 350 plots (60 x 40 feet) were granted on a 60-year lease, but without services (water, electricity, etc.). The evicted farmers, dispossessed of

their farmland, were entitled to housing plots as compensation, but in practice local officials accepted bribes in exchange for granting the plots to outsiders as well.[40] At the same time, a few much larger plots were also created for former Army generals (100 x 100 feet). But a short time later, DHSHD attempted to relocate these new grantees in order to build the ASEAN Hotel. Some accepted the relocation, some declined and received compensation of 200,000 kyats instead, and still other refused to move. The 11 grantees who refused to move were ultimately allowed to stay, as the hotel project was never realized. The other grantees sold or rented their plots (some informally subdivided). When the ASEAN Hotel project was abandoned, some of the evicted farmers were allowed to return as renters. Squatters evicted from the city center began to settle on vacant lands, and around this time the government ceased collecting rent from the farmers. A Head of 100 Households estimated that by 2005 there were 500 dwellings, by 2010 1,570, and in 2014 about 3,500 houses. Almost all were informal, and many were built and rented out by the Heads of 100 Households who function as informal landlords and real-estate developers, with the apparent complicity of the Ward Administrator. Development unfolded on a first-come, first-serve basis like settlers on a frontier. Those who arrived later had to buy or rent from the squatters who came before.

Dagon Seikkan

Dagon Seikkan Township (pop. 120,000) is one of Yangon's fastest growing periphery areas. The township has the highest proportion of informal settlements against the total township population, at 7.6 percent according to government figures.[41] The length of time in residence of the households in this

[40] San Thein, "Htantabin and Dagon Myo Thit," unpublished white paper. 2015.
[41] YCDC, 2012.

survey, which focused on Ward 67, varied widely from a few months to 18 years. All were squatting on YCDC land. The surveyed households reported migrating from rural and urban areas in equal numbers. Many moved from Dawbon or Thaketa Township (townships closer to Yangon center) when development in those townships has caused rents to rise. Some were evicted from Thaketa, some were priced out of the rental market, and others had to give their land to a moneylender when they could not pay their debts. Most of the migrants from rural areas came from the Ayeryawaddy Delta; at least a few of these displaced by Cyclone Nargis in 2008.

At the time of writing, eviction notices were being issued because DHSHD has plans to build “affordable housing” on the site, as it was already doing in adjacent sites. None of the households interviewed will be able to afford a unit of this affordable housing. Nonetheless all 1500 informal dwellings that comprise the research ward in Dagon Seikkan were scheduled for demolition to make way for similar affordable housing. There was evidence of new construction of informal dwellings in early 2015, in spite of repeated issuance of eviction notices in some parts of the ward. It seems that the new occupants were hoping that by erecting a structure, they would be able to claim a share of any compensation or relocation assistance offered by the government.

Some evictions have already been carried out. In early 2014, 50–60 homes were demolished in what appeared to be a pilot eviction or simply a warning to prepare other residents for evictions on a much larger scale. In January 2015, during the period of this field research, about 560 people from 140 homes were evicted in the adjacent Ward 168. But the futility of these evictions became immediately apparent when many of the evictees erected temporary shelters—tarps held up with poles—on the same site the next day. Others were absorbed

into other parts of the ward or adjacent wards. It is unknown whether some moved to other Yangon townships or outside the city limits.

Perhaps aware of the serious complications arising from evictions, DHSHD has been working with NGO Women for the World in Dagon Seikkan. In a non-financial arrangement, the NGO carried out a survey of 200 households. The purpose of the survey was be to determine which squatters have been in residence the longest, and therefore should be spared from eviction or given compensation. It could be that DHSHD recognized that squatters were more trusting of community-based organizations than of government. In addition to having greater trust of the communities they represent, these organizations, close to the community, could better advocate for solutions benefiting residents.

According to the YCDC Urban Planning Unit, a relocation site had been selected, but it was both smaller and further away from the central Yangon than the current Ward 67. Furthermore, only squatters in residence for 10 years or longer would be considered for resettlement. No services would be provided at the new site, but title would be given in the form or 30- or 60-year lease[42].

Hlaing Thayar

Hlaing Thayar is reputed to be the fastest growing township in Yangon in terms of both formal and informal settlement populations. It is already the most populous township in Yangon with nearly half a million residents and has the highest squatter population of any township (YCDC gives a figure of 16,000 persons, but the actual number is likely to be far greater). Hlaing Thayar Township was created in 1993 to house

[42]Interview with Dr. Toe Aung, Director of Urban Planning, YCDC, January 2015.

squatters relocated from downtown Yangon. But the residents never got proper access to water and sanitation. Most have not received any documentation of land use rights, making them vulnerable to eviction. Taken as a whole, Hlaing Thayar seems to have a "wild west" quality—a highly dynamic township with as many perils as opportunities. Exclusive gated communities are adjacent to squatter areas large and small. Little community sentiment is apparent in the township, even in the informal areas, perhaps owing to the recent and highly mobile population, and the wealth inequalities observed.

Wealth inequality is not only a feature of the peri-urban townships on the whole, but also within the informal settlements of Hlaing Thayar and Dagon Seikkan. The standard of living is much higher for residents who control water supply sources (wells, pumps and distribution networks), as well as for those who control sources of electricity such as generators. Heads of 100 Households have a financial advantage over their neighbors due to profits from informal real estate transactions. Greater wealth is also visible among those who reside alongside the main roads in the settlement as these huts double as shops and workshops that sell goods and services to other residents in the area. These services include professional lending. Several interviewees reported taking loans from these roadside residents; a fairly lucrative business given the standard 20% monthly interest charged by professional lenders. None of this should be a surprise, as such inequalities are a reflection of the larger society, and these large informal settlement areas can best be thought of as "cities within the city." But the observation is included here to refute any presuppositions that slums are uniformly poor. Also, wealth inequality has been linked to social tensions.[43] By contrast, social cohesion was observed in

[43]United Nations, Dept. of Social and Economic Affairs, *Inequality Matters: Report of the World Social Situation* (New York: United Nations, 2013) 70-72.

the "mid-city" informal areas studied, and is discussed in the relevant section below.

Migration from the rural Ayeryawaddy Delta has been largely responsible for the population growth in Hlaing Thayar. This migration increased after Cyclone Nargis ravaged the delta in 2008. Many of the migrants ended up in informal settlements here, some hundreds of times larger than the small "pocket" slums seen in mid-city townships. Some have sprung up nearly overnight. The researcher examined Google Earth historical imagery dating back to 2007, and noticed an apparent "land invasion" that occurred between 7 and 15 November 2013.[44] On the former date, open fields are seen. Days later, hundreds of squatters have moved in. By moving en masse, squatters may be relying on the security of numbers to make evictions technically and political difficult. In case of this settlement in Hlaing Thayar, it is likely that the open fields had a single owner who invited a large-scale influx of new informal rent-paying tenants. So the landlord too, benefits from this

Figure 1: Satellite images of Hlaing Thaya before and after Nov 2013

[44]The term "land invasion" typically describes an organized movement of squatters onto low-value public land. The practice was especially common in Latin America during the 1960s-80s.

security in numbers. Interviews with key informants on the ground confirmed that around 500 households moved into the area at one time. During household surveys in other parts of Hlaing Thayar there were anecdotal accounts of local political aspirants organizing such “land invasions” to garner political support among a large number of local residents.

Evictions were also carried out regularly and sometimes on a massive scale in Hlaing Thayar. On 15 January 2014, 4000 huts built by squatters in Hlaing Thayar were demolished under orders of the divisional government.[45] The rapid cycle of squatting and eviction in this township creates many challenges, including for researchers; it is difficult to research such a fast-moving target. But Hlaing Thayar’s dynamism makes it an ideal place to study the motivations behind migration today in Myanmar, and other researchers have been looking at the “push and pull” factors that underlie the migration to Hlaing Thayar from rural areas.[46] But not all the new migrants are from rural areas. Some are squatters who were cleared from the inner city, and others were formerly formal owners and renters who were priced out of the inner city due to the rising rents and cost of living there.

The poster pictured in Figure 2 is frequently seen on the front of squatters’ homes in Hlaing Thayar. It refers to the 2008 Constitution, which allowed citizens to move from one part of the country to another without having to request permission (Chapter VIII, Article 355: “Every citizen shall have the right to settle and reside in any place within the Republic of the Union of Myanmar according to law”). Residents seem to believe it provides some measure of protection against eviction,

[45]Ye Htut, “Burma Needs Policy for Squatters: Ye Htut,” *The Irrawaddy*, March 14, 2014.

[46]See Maxime Boutry, “From Rural to Urban Poverty: Some Thoughts on Coping Strategies and Evolutions in Political Transitional Context,” unpublished report, 2014.

although the 2008 Constitution does not authorize squatting or illegal subdivision.

A recent informal study by UN Habitat also tentatively found that Hlaing Thayar has the highest occurrences in Yangon of disease related to poor environmental conditions and lack of water & sanitation facilities (diarrhea, dysentery, malaria and tuberculosis). Hlaing Thayar has the highest occurrences of diarrhea among all Yangon townships. It also ranks 2nd for malaria and 3rd for dysentery.

Figure 2: Poster with a citation from the 2008 Constitution

According to the YCDC/JICA Master Plan (2013), Hlaing Thayar had 868 factories and workshops, second-highest among the 39 Yangon townships. Most industrial zones were created in the late 1980s and early 1990s, and were located in periphery townships like Hlaing Thayar. The factory jobs are one of the "pull factors" that lure migrants from rural areas, especially landless farm laborers whose work is very seasonal. The prospect of a job that offers stable employment year-round is very appealing to this group who have little or no income for many months of the year on the farms. It is no wonder that they would choose to squat near to the factories to avoid high travel costs. A recent study in neighboring Htantabin Township interviewed factory workers who regarded their new jobs as "clean" (than') and more "civilized" (yin kyay") compared to having to work in the muddy fields under the rain or under the

sun.[47] Yet, this research found only a small minority of squatters benefitted directly from factory jobs. None of the respondents in this study had a regular, formal factory job, and few even knew of someone in their ward who held such a job. One woman interviewed worked temporarily at a factory; another sold food to factory workers. Respondents said that factory jobs had a minimum educational requirement that put these jobs beyond their reach, or that factories only hired workers between the ages of 18–25 and in perfect health. So although the new industrial zones attract migrants they do not seem to be supplying the hoped-for regular jobs. Instead, most informal residents of Hlaing Thayar only benefit indirectly, by providing services sold to factory workers such as ready-made food.

Findings in the "Mid-City": Thaketa and Hlaing Towships

Thaketa and Hlaing townships are located neither in the inner city, nor in the periphery, but rather somewhere in between, in what this researcher has termed the "mid-city."

Thaketa Township

Thaketa Township is geographically close to downtown Yangon, situated just to the east, although access is somewhat inhibited due to having to cross the Panzudaung Creek by bridge. The township was formed when the government relocated squatters from the inner city in the late 1950s and 1960s. The relocation programs at that time were relatively well managed: 30- and 60-year leases were given to many residents, and services were provided in some places. Decades later, a new generation of squatters is springing up. As rents and cost of living rise in Thaketa, many households are being "priced

[47]Maxime Boutry, Khin Pyae Sone, Tin Myo Win and Sung Chin Par, *Land Dynamics and Livelihoods in Peri-urban Yangon: The Case of Htantabin Township*, GRET Studies: Understanding Rural Land Issues to Engage Comprehensive Policy Dialogue in Myanmar, Yangon: GRET-LIFT, 2016.

out" of the rental housing market and are ending up as squatters within their native township. Historical imagery from Google Earth shows that many of these squatter areas came into existence during the same time period that rents doubled.

The researcher visited 3 informal areas in Thaketa. All 3 areas were relatively small in size, comprising between 30 and 60 households each, and all were built on YCDC land. The researcher and translator found a noticeable sense of community unity in these three areas, perhaps owing to their small size and longer-term residence (average of 8½ years in the location). Most of the squatters were originally from Thaketa itself, which may have helped create affinity. The threat of eviction was relatively low due to good relations with the local authorities. Elsewhere this threat can create divisions where longer-term squatters feel they have more rights than the recent arrivals. Finally, it may be that a greater communal sense is possible in a neighborhood where incomes are more or less equal. As previously discussed, the larger periphery settlements had a greater variation in income. Wealthier residents include the Heads of 100 Households, the owners of wells and electrical generators, and residents along major roads having home-based businesses.

Figure 3: Informal settlements in Thaketa, 2007 (L) and 2015 (R)

The sense of community here was observable in several ways. Most obvious was the way that neighbors visted each others' huts during the interviews. During the interviews, it was revealed that small loans were sometimes given between neighbors with no or very little interest. In Thaketa Area A, the Head of 10 and Head of 100 Households (latter is outside the community) had helped residents by providing them a formal address for purposes like school matriculation. In Area B, the Head of 100 Households, supported by the Heads of 10 Households, have taken responsibility for cleaning the area and drain clearing, by organizing volunteers. In contrast, Heads of 10 and 100 Households on the periphery seemed adept at leveraging benefits from their positions, but without carrying out any of the community responsibilities of their positions, aside from occasional dispute resolution between neighbors. Possible explanations for the difference are that the study areas in Thaketa were much smaller in size that those in Hlaing Thayar, and also they were older and more stable: the squatters in Thaketa averaged 11 years in their current location versus 5 years in Hlaing Thayar. Due to the much larger size and higher turnover of the population in Hlaing Thayar, the informal settlement areas were less cohesive and the Heads of 100 Households were correspondingly less concerned with the well-being of residents.

Another advantage to squatters in mid-city areas was the availability of water pirated from the municipal supply. In Thaketa Area B for instance, the municipal water supply was right in front of the informal settlement, so access to water was both easy and free. The reservoir, about 100 yards square and 50 feet deep, was the primary water source for 5 wards in Thaketa. The water appeared very clean, containing abundant aquatic flora, and some households drank the water without boiling. This was in contrast to the periphery townships, where

most water was delivered by two paid services: drinking water in large bottles at 200 to 400 kyats per day and washing water in barrels at 400 to 600 kyats per day. A little known fact in the formal community is that the cost of water is less for formal households than for informal households in peripheral areas, because in such areas water has to be carted in containers, which is very inefficient and adds the cost of carriage to the cost of the water.

In Thaketa it was easy to observe that the decision to squat is a rational choice in the vast majority of cases: almost all households interviewed here were squatting as a direct result of rising rents. They reached a decision point—they could either move out and become squatters in order to continue to have enough food and be able to pay school fees, or they could continue paying rent, but not both. If they chose the latter, then negative coping strategies would have been necessary—cutting back on food, keeping children out of school, and so forth.

Hlaing

Hlaing is unlike the other townships selected for this study. It is not a resettlement township, but is part of the original city of Yangon. Another "mid-city" township, it is located north of the city center, between Inya Lake and the Hlaing River. The site chosen for interviews is located around an abandoned waste water treatment plant on land owned by Ministry of Education. A distinguishing feature of this area is that it is located very near the railway station, which allows commuting to the central business district within half an hour. To put this in perspective, the trip would be well over an hour by car, due to traffic. In spite of this convenient transportation option, the most common job was laundering clothes and housecleaning in the adjacent middle class apartment buildings. In the survey

sample, 5 individuals were working in the adjacent middle class apartment buildings, 4 were working outside the ward, and 3 were working inside the informal settlement area itself.

The authorities cleared this area every April, at which time residents would temporarily flee to the periphery (Hlaing Thayar), but would come right back as soon as it was safe to do so. The shacks were made of inexpensive materials so they could be erected again without great expense. In addition to the annual clearance by YCDC, the non-resident informal landlords operating there threatened to evict non-payers. There were two informal landlords operating in the 40 household area.

Key Findings

There is a long history of migration from the countryside to the city in Yangon as in most other cities. The factors pushing rural dwellers towards Yangon include the poor economic conditions of landless farmers in the countryside who have suffered stagnating wages and seasonal unemployment. These migrants come to Yangon seeking more stable, year-round employment. Some have also fled drought or environmental disaster. For instance, in the aftermath of Cyclone Nargis, many former delta residents fled their homes and farms and sought safety, food, shelter, and new livelihoods in Yangon. Given that landlessness was also high in the delta, it is unsurprising that 4 of 7 households interviewed in Hlaing Thayar originated from the delta. Some have also come seeking improved healthcare and education which can also be considered "pull factors."

Most migrants from the inner city to the periphery in this study were former inner-city residents who were pushed out by rising rents or eviction. To a lesser extent there are also "pull factors" at play, as when inner-city residents are attracted by factory jobs located on the periphery. Of course

not all migrants to Yangon's periphery are squatters. Some are formal residents who could no longer afford rising downtown rents, and found cheaper rents in the periphery. Others had sold the family home, often after the death of parents, for needed cash. There are even wealthy residents who, seeking to escape the chaos of downtown, move to gated communities in the periphery, such as the housing estate built by First Myanmar Investment (FMI Garden Development) which is adjacent to a large informal settlement area in Hlaing Thayar.[48]

The households interviewed in periphery townships were more likely to originate from rural locales. In particular Hlaing Thayar had many migrants from the delta, presumably due to proximity. The most frequent reason cited for migrating was to seek better employment. The majority of households interviewed in mid-city townships originated from inner city areas. The push factors of eviction and rising rents predominated in Thaketa, while the pull factors of better work, healthcare and education predominated in Hlaing.

Migration was somewhat more frequently the result of events that occurred in the place of origin (government relocation/slum clearance, poor conditions or natural disaster in the rural area, etc.) rather than by factors that would normally attract or "pull" rural dwellers into the city: employment prospects, better access to services, and so forth. Nonetheless, all townships studied presented a mixed picture of urban and rural origins and both pull and push factors were at play in motivating migration.

This research also finds the inner city as preferable because of the better transportation options and improved access to water and electricity supply, when pirated from the municipal networks. Specifically, mid-city slum dwellers faring

[48]FMI Garden Development is a self-described "master-planned gated community" housing 7,000 residents.

Table 2: Push and Pull Factors for Rural and Inner-City Emigrations to the Periphery[49]

	Rural Emigration to Urban Periphery	Inner-City Emigration to Urban Periphery
Push Factors	Drought and natural disaster	Eviction, slum clearance
	Land loss / Landlessness	Rising rents
	Seasonal unemployment	Resettlement of civil servants
		Sell house for needed cash
Pull Factors	Regular, year-round employment	
	Perceived demand for factory labor	Perceived demand for factory labor
	Village-based migration networks and improved communications between village and city (mobile phones)	Cheaper land
	Improved healthcare	Cheaper rent
	Improved education	

better than their counterparts in the periphery due to better access to services and shorter commute times held true for the households interviewed. The improved transportation in the mid-city townships was the result of access to the circular train line in Hlaing Township which cut travel time to the central business district by more than half. Even those who did not use the train had better access to marketplaces (for either selling their wares, or sourcing wholesale goods) and hospitals (in the case of serious illness, complicated pregnancies, etc.) than did their counterparts on the periphery. Interestingly, despite the better transportation options, only about 1 in 6 of the mid-city respondents travelled outside their township for work, whereas the figure was about 1 in 3 for respondents in the periphery. This is due to mid-city squatters having more opportunities for work in adjacent middle-class neighbor-

[49]Table modified from Boutry "From Rural to Urban poverty."

hoods. Middle class neighborhoods were not in such close proximity to informal settlement areas in the periphery. On the other hand, access to clinics and schools was mostly the same for each location.

None of the respondents had a regular factory job in the periphery despite of the presence of industrial zones there. The research found many who could be said to be benefitting indirectly from the presence of these industrial zones and their workers, by vending food to factory workers, for example. In focus group discussions, the researcher posed the question of why there were not more people working regular factory jobs. The response was that these jobs have a minimum educational requirement that puts these jobs beyond their reach and that factories only hired workers between the ages of 18 to 25, and in perfect health. The informal settlement on the periphery was like a "city within the city," with its own informal economy. Much of employment was generated by the informal settlement itself: water distributors, money lenders and informal real estate brokers were at work, and vendors sold produce and goods to other squatters in neighborhood markets. In fact the financially better-off squatters engaged in precisely these activities. They owned the wells and pumps and enjoyed a local monopoly on water. They lent money to other squatters, a service for which there was continuous demand. So, while the industrial zones may attract migrants seeking regular year-round employment, this research casts doubt on whether the zones are meeting expectations with the actual supply of regular jobs. Instead, the results of this research suggest that proximity to middle-class neighborhoods was more strongly correlated with steady employment opportunities for this population than is proximity to factories. In both of the mid-city townships studied, there was a high incidence

of employment in helper jobs for middle-class residents; maids, security guards and the like.

The small size, long history, and resulting neighborly sensibility of the inner-city settlements make them more conducive to communal title. Eviction would be traumatic for the residents, and also bad for YCDC's relationship with the public. And eviction only leads to squatting in another location. The evicted squatters lose not only their homes, but usually also their livelihood. Finally, evictions of informal businesses (micro-businesses such as vendors, tea stalls, etc.) that happen to be located on the contested land can be just as devastating as evictions of informal dwellings.

The historical practice of the government was to clear squatters from inner city Yangon and relocate them to the new towns at the periphery. This practice is not sustainable due to government's inability to extend basic urban services to the extension areas and due to increasingly unbearable commute times. This was validated through direct observation of conditions on the ground, media coverage, and through analysis of the JICA/YCDC City Master Plan. Commute times were lengthened by the government's 2012 decision to reduce import tariffs on automobiles, increasing the number of cars on the road by many-fold without any commensurate improvement of public transportation services. Construction of flyovers was undertaken after the fact, but the traffic situation is due to worsen over the following 10 years before any improvements are seen, even if all the remedial measures proposed by JICA in the JICA/YCDC City Master Plan, such as establishment of bus rapid transit, are implemented.

Conclusions

Unlike other countries (e.g., India, Egypt) where informality was the norm in many cities and largely tolerated by government, eviction was a constant threat in Myanmar. For this

reason, all but the most destitute households in this study stated that tenure security was their highest aspiration for the future. The decision to squat was usually a rational choice: many households interviewed were squatters simply as a result of rising rents. The decision point for many came when they could either move out and become squatters with enough food and able to pay school fees, or they could continue paying rent, but not both. If they chose the latter, then negative coping strategies would have become necessary—cutting back on food, keeping children out of school, and so forth. Understanding their logic can help authorities to work with squatters rather than at odds with them, in the search for solutions.

While local media reveals that eviction normally results in squatting by the same people at new locations, other aspects of informal settlements are much less obvious. Upgrading a slum, for instance, can lead to rise in the land value which creates risk of elite capture by slumlords (informal landlords) who may simply raise the rent when a slum area is upgraded, forcing the poorest renters to move. Along the same lines, the offer of a relocation package to long-term squatters can lead to a sudden increase in squatting in the same area by new squatters who think they can get in on the deal. There can be unintended consequences to every decision taken on informal settlements, so planners must carefully think through all scenarios before acting, and must implement safeguards to mitigate unintended consequences. When eviction is not an imminent threat, then titling is not likely to be the top priority for very poor households. Instead the poorest households will be more concerned about job security and access to enough food and water. Once households have achieved a minimum level of income and access to basic services, they may prioritize titling as their most important aspiration.

References

Aung Win. "Housing Situation in Megacity Yangon." I n *Megacity Yangon: Transformation Processes and Modern Developments*, edited by F. Kraas, H. Gaese, Mi Mi Kyi, 155-158. Southeast Asian Modernities 7. Berlin: LIT Verlang, 2006.

Boutry, Maxime, Khin Pyae Sone, Tin Myo Win and Sung Chin Par. *Land Dynamics and Livelihoods in Peri-urban Yangon: The Case of Htantabin Township*. GRET Studies: Understanding Rural Land Issues to Engage Comprehensive Policy Dialogue in Myanmar, Yangon: GRET-LIFT, 2016.

Boutry, Maxime. "From Rural to Urban Poverty: Some Thoughts on Coping Strategies and Evolutions in Political Transitional Context." Unpublished report, 2014.

de Soto, Hernando, *The Mystery of Capital: Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Everywhere Else*, New York: Basic Books, 2000.

Gilbert, Alan and Ann Varley. *Landlord and Tenant: Housing the Poor in Urban Mexico.* London: Routledge, 1991.

Gingold, Naomi. "Yangon's Development is Key." *The Irrawaddy*, September 11, 2013.

Gomez-Ibanez, José A, et. al. "Yangon's Development Challenges." Harvard Kennedy School, Ash Center for Democratic Governance. 2012. <http://ash.harvard.edu/files/yangon.pdf>.

Gonzalez, Carmen. "Squatters, Pirates and Entrepreneurs: Is Informality the Solution to the Urban Housing Crisis?" *The University of Miami Inter-American Law Review,* 40, no. 2 (Winter, 2009): 239-259.

Japan International Cooperation Agency and Yangon City Development Committee (JICA and YCDC). *The Project for the Strategic Urban Development Plan of Greater Yangon* Final Report 1, Part-II The Master Plan, April 2013.

Keith, S., P. McAuslan, R. Knight, J. Lindsay, P. Munro-Faure, D. Palmer and L. Spannenberg. "Compulsory Acquisition of Land and Compensation." *FAO Land Tenure Studies* 10, Rome: Food and Agriculture Organizations of the United Nations, 2009.

Kempel, Susanne and Aung Tun. "Myanmar Ward and Village Tract Administrator Elections 2016: An Overview of the Role, the Laws

and the Procedures." Workshop report for Norwegian People's Aid. January 31, 2016.

Mie Mie Tin. "New Opportunities for Housing in Megacity Yangon." In *Megacity Yangon: Transformation Processes and Modern Developments*, edited by F. Kraas, H. Gaese, Mi Mi Kyi, 185-192. Southeast Asian Modernities 7. Berlin: LIT Verlang, 2006.

Morley, Ian. "City Profile Rangoon." *Cities*, 31 (2013): 601-614.

Mya Maung. *The Burmese Road to Capitalism: Economic Growth Versus Democracy*. Westport, CT: Praeger, 1998.

Myanmar Department of Population. "Population and Housing Census of Myanmar, 2014 Provisional Results," Yangon: Ministry of Immigration and Population, 2014.

Nilar A Nge Htwe. "Yangon's Urban-Development Plans are Self-Defeating, Critics Say," *Myanmar Eleven,* September 22, 2014.

Noe Noe Aung, "Yangon's Urban-Development Plans Are Self-Defeating, Critics Say." *Myanmar Times,* September 22, 2014.

Payne, Geoffrey. "Urban Land Tenure Policy Options: Titles or Rights?" *Habitat International* 25 (2001): 415-429.

Portes, Alejandro. "The Urban Slum in Chile: Types and Correlates." *Land Economics* 47, no. 3 (1971): 235-248

San Thein, "Htantabin and Dagon Myo Thit." Unpublished white paper. 2015.

Sarkar, Biswajit Kumar. "Consultancy Report for UN Habitat, Myanmar" unpublished, 2013.

Seekins, Donald. "Forced Relocation in Burma's Former Capital." *Forced Migration Review* 30 (April 2008): 10.

Shea, Michael. *Multilateral and Bilateral Funding of Housing and Slum Upgrading Development in Developing Countries*. Washington, DC: International Housing Coalition, 2008.

Sithu Aung Myint. "Our Policy Failure on Illegal Homes." *Myanmar Times,* March 17, 2014.

Stokes, Charles J. "A Theory of Slums," *Land Economics*, 38 no. 5 (August 1962) 187-197.

Than Than Nwe. "Yangon: The Emergence of a New Spatial Order in Myanmar's Capital City." *Sojourn: The Journal of Social Issues in Southeast Asia* 13, no. 1 (1998): 86-113.

Thida Htoo. "An Analysis of Resettlement Program: Case Study of Dagon Myothit and Ayemyathaya Myothit" Master's thesis, KDI School of Public Policy and Management, Seoul Korea, 2001.Turner, John F.C. "Patterns and Urban Development in Modernizing Countries." *Journal of the American Institute of Planners* 34, no. 6 (1968): 354-362.

UN Habitat. *Human Settlements Sector Review - Union of Myanmar*. Nairobi: The United Nations Centre for Human Settlements (Habitat), 1991.

United Nations, Dept. of Social and Economic Affairs. *Inequality Matters: Report of the World Social Situation.* New York: United Nations, 2013.

Wakely, Patrick and Patricia Riley. "The Case for Incremental Housing." Cities Alliance Policy Research and Working Papers Series No. 1, June 2011.

Win Hlaing Tun. Presentation at Seoul Institute Conference, March 2014.

Ye Htut. "Burma Needs Policy for Squatters: Ye Htut." *The Irrawaddy*, March 14, 2014..

Ye Mon and Myat Nyein Aye. "Government Unveils Yangon Development Plan." *Myanmar Times,* June 11, 2015.

Yin May, F. "Greater Rangoon: A Study in Urban Geography." Master's thesis, Department of Geography, University of Rangoon, 1962.

About the Authors:

Wen-Chin Chang is Research Fellow at Center for Asia-Pacific Area Studies, RCHSS, Academia Sinica, Taiwan. She is an anthropologist and has conducted extensive fieldwork in Burma, Thailand and Yunnan. Her interest in this frontier area, composed of multi-polities, multi-ethnicities, and continuous tension and creation of diverse cultures. She takes the perspective from below in writing ethnography of lives, of individualities, and of a migrant group beyond borders. She has published many journal articles, two co-edited books: *Chinese Circulations: Capital, Commodities, and Networks in Southeast Asia* and *Burmese Lives: Ordinary Life Stories under the Burmese Regime* and a monograph: *Beyond Borders: Stories of Yunnanese Migrants of Burma.*

ရဲဟိန်းအောင် is the Editor-in-Charge of the Yangon-based *Myanmar Cultural Research Journal.*

SiuSue Mark is a doctoral candidate with the research group Political Economy of Environment, Resources and Population at the International Institute of Social Studies, Erasmus University, the Hague. She has been living in Myanmar since 2008 and working on the country's land reform issues since 2011.

Saw Eh Htoo has been working as independent local consultant for aid agencies and local organizations since 2011. He received a Master of Arts in Anthropology from the University of Yangon and Master of Arts in Christian Studies from Myanmar Institute of Theology. His primary research interests and advocacy works are socio-cultural, peace building and rural development. He has conducted fieldwork in Rakhine State, Chin State, Shan State, Bago Region and Kayin

State. Currently, he is working as Executive Director at Kaw Lah Foundation, a local NGO in Myanmar.

Dr. Ne Lynn Zaw graduated from the Institute of Medicine II in 2006. He opened and operated a small clinic in the suburb of Moulmein between 2006-2016.

Mollie Pepper is pursuing a Ph.D. in sociology at Northeastern University. Her work focuses on gender and violence in the context of armed conflict and peacebuilding, with particular focus on transitional societies. Pepper's dissertation examines the role of ethnic women's organizations in Burma/Myanmar's ongoing political transition. Past work experience, including time as a humanitarian aid worker on the Thailand-Burma border, informs her research. She holds a MA in Law and Diplomacy from the Fletcher School, Tufts University. Forthcoming work includes a chapter on children displaced by conflict in Burma in *The Realities of Children in Armed Conflict: Theory, Method, and Practice* edited by Myriam Denov and Bree Akesson.

Eben I. Forbes is an independent consultant and researcher on urban poverty and land issues, based in Yangon, Myanmar. He began his career in New York, working for the city government as a housing specialist for homeless adults. Years later he earned his master's degree in International Affairs from Columbia University. In 2003, he moved overseas to work with the urban poor in India, Nicaragua and then Myanmar where he was Program Officer with UN Habitat's Land Administration and Management Program from 2010-2014. The article presented here is the outcome of a year-long research fellowship with Harvard Kennedy School's Ash Center for Democratic Governance and Innovation.

A Note on Sources and Citation:

Academic articles include a reference to the sources their facts, information and quotations. These appear so that the reader can look up further information on the topic, but also so that the reader can examine the facts on which the author based the article and evaluate for him or herself whether to be convinced by the author's argument.

Academic citations have two parts: a part that appears in the body of the paragraph and a list of all the references at the end of the article. Articles can use one of two different citation styles. The author-date system is used in many Social Science articles, and the footnote system is used in many Humanities articles.

In the author-date system, the last name of the author (or full Burmese name) appears in parenthesis followed by the year of the publication at the end of a sentence, like this (Than Tun 1978). The reader can then look up the author and the year in the reference list at the end to find the source.

References

Than Tun. 1978. *History of Buddhism in Burma A.D. 1000-1300*. Rangoon: Burma Research Society.

If the information is on specific pages in the source, the page numbers appears after the year, like this (Than Tun 1978, 64-66). If the author wrote more than one piece that year they are listed with letters: (Than Tun 1978a; Than Tun 1978b; Than Tun 1978c). If there is more than one author, sometimes only the first author's name appears with the abbreviation *et.al.,* to indicate there are other authors.

In the footnote system, a small number appears at the end of the sentence that corresponds to a numbered note at the bottom of the

page, like this.[1] At the bottom of the page the full information for the source appears, with the authors' name, the title, the city of publication, the publisher, the year and finally the page numbers of the information cited.

[1] Tun Aung Chain, *Broken Glass: Pieces of Myanmar History* (Yangon: SEAMEO Regional Centre for History and Tradition, 2004) 27-29.

The same information appears again in the list at the end of the article. If the author refers to the same source a second time, a shortened version might appear, with just the author's last name, a short version of the title and the page numbers.

[2] Tun Aung Chain "Broken Glass," 29-31.

The word *ibid.*, means that the source is identical to the one immediately before it.

In academic writing and citations, the titles of books and journals always appear in italics, like this: *The Art of Not Being Governed*, *Journal of the Burma Research Society*. The titles of articles, chapters, reports and dissertations appear inside quotation marks like this: "On the Road to Mandalay: A Case Study of the Sinonization of Upper Burma." In a reference to an article in a journal, the volume number appear first, then the issue number, followed by the month and year of publication in parenthesis like this: *Journal of the Burma Research Society* 33, no. 1 (April 1950).

To avoid confusion, the author's full name should be used: either the full Burmese name or the full first and last name of non-Burmese people. Honorifics like, Daw, Sayama, Dr, U, Sayagyi, Professor, Ashin, can be excluded, or included after a comma, in a reference list without meaning any disrespect.

This journal uses citation formats (both author-date and footnotes) from *The Chicago Manual of Style*, *16th ed.* For more examples of citation formats, see: The Chicago Manual of Style, quick guide. http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html Be sure to click on the tab for "Author-Date" or "Footnotes" to see the correct style.

On writing a strong academic article:

Authors write articles based on original academic research, meaning new information that no one has written about before or new interpretations of known facts. Authors want to inform others about what they have found in their research, but the point is not simply to present a lot of new facts. Academic articles seek to help a reader see how she or he might use those new facts to see a particular topic differently or address a problem or a question in a new way.

For this reason academic articles are not just organized around a theme, but around a clear line of argument or persuasion—a thesis. Authors may use different methods to show the reader how the new facts that they present can be helpfully understood. They might put the facts in relation to previous writing on the subject, or in relation to theories presented in that particular academic discipline, or in comparison with a similar situation in a different place or time. In each of these, the point of an academic argument is to not criticize or to prove others wrong, but to build up a conversation between previous writings, the author's new research and the reader, in order to create new knowledge and different ways of thinking.

Wayne Booth, in *The Craft of Research* suggests that authors think about their thesis in relation to a conceptual problem (a lack of understanding on some topic) and a conversation that convinces the reader of one new way of understanding that topic that will help him or her see the world better. He suggests that authors start thinking about their thesis in terms of both the problem or issue that the article will help the reader understand, but also the importance of that topic and the consequence of what the reader will lose if they do not understand what the author writes. It is equally important to use the evidence well to convince the reader. "In a research argument, we are expected to make claims not just because we believe they are

true but because we think they are new and important enough to change what readers think. Then we support those claims with sound reasons and good evidence, as if our readers were asking us, quite reasonable, *Why should I believe that?*"[1] If the article is able to convince the reader, it helps others shape their knowledge and thinking, moving the larger conversation forward.

Authors also need to present their evidence fairly, in a way that others can verify through citations and a clear discussion of the method they used to conduct their research and the kinds of sources they used. Instead of simply presenting a fact, authors need to convince the reader why that fact is valid and relevant to the particular thesis. When they use quotations, they are responsible for citing the source of the quotation, but also providing some context for the quotation and interpreting its meaning. Researchers who conduct interviews with living people have a responsibility to protect the safety and the dignity of their informants. This may require excluding the names of the informants and discussing how the interviews will be used.

[1]Wayne C. Booth et al., *The Craft of Research*, (Chicago: University of Chicago Press, 2008).

A note on romanization:

There is no widely used, consistent romanization for Myanmar script. For articles in this journal, authors may choose a romanization system of their preference, as long as it is consistent within the article. Well-known place names, historical names, and preferred spelling of personal names need not follow the overall romanization, and may be capitalized following English conventions. Generally, pronunciation rather than spelling should be followed, as romanization is for convenience, not precision. For consistency, the following romanisation, which draws on common practice, is suggested:

က ka	ခ kha	ဂ ga	ဃ gha	င nga
စ sa	ဆ hsa	ဇ za	ဈ za	ည ဉ nya
ဋ ta	ဌ hta	ဍ da	ဎ dha	ဏ na
တ ta	ထ hta	ဒ da	ဓ dha	န na
ပ pa	ဖ hpa	ဗ ba	ဘ ba	မ ma
ယ ya	ရ ya/ra	လ la	ဝ wa	သ tha
	ဟ ha	ဠ la	အ a	
ကျ ကြ kya	ချ ခြ cha	ဂျ ဂြ gya	ရှ ယှ sha	

အ+ အ အာ အား a; အိ အီ အီး I; အု အူ အူး u; အေ့ အေ အေး ay;
အဲ့ အယ် အဲ e; အော့ အော် အော aw; အို့ အို အိုး o

အည် should be romanized *i, ay,* or *e* according to the sound.

က finals			
အက် ek	အောက် auk	အိုက် aik	
င၊ ဉ finals			
အင် in	အဉ် in	အိုင် aing	အောင် aung
	အင့် int	အဉ့် int	
စ final			
အစ် it			
တ and ပ finals			
အတ်၊ အပ် at	အိတ် အိပ် eik	အုတ် အုပ် ok	အွတ် အွပ် ut
န မ and အံ finals			
အန် အမ် အံ an	အိန် အိမ် ein	အုန် အုမ် အုံ on	အွန် အွမ် အွံ un
အန့် အမ့် အံ့ ant	အိန့် အိမ့် eint	အုန့် အုမ့် အုံ့ ont	အွန့် အွမ့် အွံ့ unt

Words starting with a half-syllable *a* အ can be written with a-. Most tones cannot be easily represented in a simple romanization. When greater precision is requred, it is better to use Myanmar script.

Some examples:

ကုန်သည် kon the
ဆန်း hsan
အကြောင်း a-kyaung
စာအုပ် sa ok
ကျပ် kyat
ပစ္စည်း pyitsi
မသွားဘူး ma-thwa bu